[illegible]ન મુસાફરી.

ચમત્કારી સાત પ્રશ્નની વાર્તા.

કર્તા

બાપુજી ગોકળદાસ પટેલ.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુષ્ટે-બુકસેલર.

ત્રણ દરવાજે—અમદાવાદ.

આવૃત્તિ આઠમી   પ્રત ૨૨૦૦.

"શ્રી રામકૃષ્ણ" પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં

શા. મગનલાલ હરીવલ્લભદાસે છાપ્યું

ઠે. પાંચકુવા નવા દરવાજા—અમદાવાદ.

સંવત ૧૯૬૯   સને ૧૯૧૩

કીંમત આઠ આના.

માન મુસાફરી.

વસંત ઋતુની બલીહારી એવી રસીક છે કે, પ્રભાતના ગોહોરમાં સુવાસિત ફુલોનાં ઝાડની સાથે અથડાઈ ચેતાલ નદીના કીનારેનો પવન આવે છે. ફુવારામાંથી પાણીની સેરો છુટી વર્ષારૂતુ માફક આસપાસ ચંબેલી, ચંપો, મરવો, કેવડો. કેતકી, મોગરો, જાઈ, જુમ, ગુલબાસ, ગુલદાવદી, પારીજાત, ગલતુરો, ગુલાબ, ગુલમેંદી, ડોલનાં ઝાડનાં ફુલોનાં ઝાડ ઉપર શાળો સુગંધી પવન મંદ મંદ વૃષ્ટિ કરે છે, નાના પ્રકારની બીજી વનસ્પતી તેમજ લીલોતરી પણ ખીલી રહી છે, અને ભુબામનીએ લીલોતરી રૂપી લીલા રંગની સાડી પેહેરી તેમાં વિચિત્ર રગના લાલ પીળા, કાળા, ધોળા, જાંબુડીઆ, કેસરિયા અને ગુલાબી રંગનાં ફુલરૂપી બુટાઓ સુશોભિત થઈ રહ્યા છે. કોકીલ પક્ષી કલોલ કરે છે, મોર પણ પોતાના મધુર શબ્દથી ઉચ્ચાર કરે છે. અને બપૈઆ પીઉ પીઉ કરે છે. મેનાં, પોપટ અને બીજાં તરેહ તરેહનાં પક્ષીઓ ચારે બાજુથી મધુર સ્વરથી ગાયન કરે છે, અને ભમરો પણ ઘોર નાદે ગુંજાર શબ્દ કરે છે.

મોટા પર્વતની તળાટીમાં માહા શોભાયમાન પગનપુર નામે નગરમાં સુરિંદ્ર નામનો રાજા રાજ કરતો હતો તે રાજા ઘણો ધર્મિષ્ટ અને સદ્ગુણી હતો. તેની પ્રજાને અદલ ઇનસાફ મળતો ને તેનું રાજ્ય સઘળું પુર બંદોબસ્તમાં હતું, સર્વને બાજબી ન્યાય મળતો અને પ્રજા સઘળી ખુલ્લે બારણે સુતી હતી, ચોરનું તો નામ નહીં સુરિંદ્ર રાજા સર્વ વાતે સુખી હતો સર્વે પ્રકારે સુખ ભોગવે અંતે તે કીરતારે તેની ઉમેદ પાર પાડી. એક દીકરો ઇશ્વરે આપ્યો.

કુંવર ચંદ્રની માફક પ્રકાશતો અવતર્યો તેનું રૂપ જોઈ સર્વ બેહદ અચરત થયા. જ્યારે આ ખુશ ખબર રાજાને કાને પડી, કે તરતજ તે ખુશીના દરીઆવમાં ગરક થઈ ગયો, અને એક હુકમનામું તેજ વખતે જાહેર કીધું કે મારી રૈયતમાંના દરેક શહેર, ગામ અને મુલકમાં આજ દીને જેટલાં છોકરાં અવતર્યાં હોય તેટલાં છોકરાંને મારા મહેલમાં લાવી હાજર કરે અને તેઓ મારા મેહેલમાંજ

ઉછરે. આવા પરમેશ્વરની શક્તિ ન્યારી છે તેજ દહાડે નજદીક ચાર હજાર છોકરાંઓ સુરિંદ્ર રાજાની આખા રાજ્યધાનીમાં અવતર્યાં હતાં, હુકમ મુજબ સર્વે રૈયતે પોતાનાં છોકરાંઓને દરબારમાં લાવી હાજર કીધાં. રાજાએ દરેકને માટે એક ધાવ રાખી, અને પોતાના પેટના છોકરાને માટે ચાર ધાવ રાખી પછી સર્વે જોશીઓને બોલાવીને તેના જન્મ અક્ષર જોવરાવ્યા સર્વે જોશીઓએ એક મતે જાહેર કીધું કે આ છોકરા જેવો ભાગ્યશાળી બહાદુર અને પરદુઃખભંજન કોઇ નીવડયો નથી હાલ છે નહીં અને નીવડશે પણ નહીં. રાજા આ સાંભળી એટલો મગ્ન થઇ ગયો કે દરેક જોશીઓને એક એક ગામ દાનમાં આપ્યાં. રાજાએ તે છોકરાનું નામ માનસીંગ કરીને રાખ્યું રાજાને એવી ખબર પહોંચી કે માનસીંગ દુધ પીતો નથી, તેથી અંદેશો કરી ફરીથી જોશીઓને બોલાવ્યા, અને માનસિંગ દુધ પીતો નથી, તેનું કારણ પુછ્યું. જોશીઓએ જોઇ જાહેર કીધું કે પ્રથમ સર્વે છોકરાઓને દુધ પાઓ તે પછી માનસિંગ પીશે અને તેમજ થયું, નાનપણથી એટલું ઉદાર દીલ માનસિંગનું થયું કે પોતે કોઇ પણ તંગીના માણસને તેની ઇચ્છા પુરી પાડયા સીવાય મોકલતો નહીં, પોતાના બાપનો સઘળો પૈસો ધર્મને વાસ્તે ખરચતો, તે જ્યારે બહાર ફરવા નીકળતો હતો ત્યારે તેને જોવાને માટે એકઠા થતા હતા તેઓ એવું માનતા કે એ કોઇ દેવરૂપી મનુષ્ય છે જે આ દુનિઆમાં પરમાર્થના કામ માટે જન્મ્યો છે જ્યારે તે શીકાર કરવા જતો ત્યારે જે કોઇ જાનવર જોતો તેને જીવતું પકડી પછી માર્યા વગર છોડી દેતો. એક વેળાએ જંગલમાં સીકાર કરતી વખતે એક વાઘે દેખાવ દીધો, માનસિંગ પોતે જરા દીલથી ડર્યો પણ પછી હિંમત રાખી પોતાના ઘોડાને એક ચંપાના ઝાડ સાથે બાંધી પગે ચાલતો તે વાઘની નજદીક ગયો અને આજીજી કરીને કહેવા લાગ્યો કે, ઓ સિંહનાં બચ્ચા હું એવું ચાહુંછું કે તું તારૂ પેટ ભરી પાછો ફર. તારી સનમુખ હું ઉભો છું જો તારી મરજી હોય તો સુખેથી મને ખાઇ તું તાજો થા. જ્યારે વાઘે એવું સાંભળ્યું ત્યારે પોતાનું માથું માનસિંગના પગ આગળ મુકી કહેવા લાગ્યો કે હું સર્વે સમજું છું એટલું કહી વાઘે જંગલનો રસ્તો લીધો. અને માનસિંગ પોતાના શહેર તરફ પાછો ફર્યો ને દરબારમાં દાખલ થયો અને પોતાના માતપિતાને નમન કરી કહેવા લાગ્યો કે ઓ મારા પવિત્ર માબાપ મારે મુસાફરી કરવાનો ઘણો શોખ છે, માટે મને આશીરવાદ આપો એટલે મારૂં કલ્યાણ થાય કે જે આ

સંસારમાં જન્મ આપનારા માતપીતાને પરમેશ્વરની દઢ ભક્તિ કરવાથી જે ફળ પામે છે એથી અધીક ફળ માતપીતાના [illegible] રહેવાથી પ્રાપ્ત થાય છે માટે મારા દયાળુ માતપીતા તમે મારો જગતમાં સુજસ વધે એવો આશીર્વાદ દો. એવું સાંભળતાં વાર સુરિંદ્ર રાજા મુર્છા પામ્યો ને ઘડી બે ઘડીએ શુદ્ધિ આવી તેને કહેવા લાગ્યો કે ઓ મારા વહાલા પુત્ર તારા દુર જવાના વચનો સાંભળીને મારૂં હઇયું ઠોર રહેતું નથી ને મને ઘણો કંટાળો થાય છે એવામાં માનસિંગની પવિત્ર માતા પોતાના વહાલા પુત્રને દીલાસો દઇને કહેવા લાગી કે તારૂં કલ્યાણ થાઓ. ને તારો સુજસ જગતમાં વરતે પરદુઃખભંજન એવા નામથી તને સરવે જગત બોલાવશે; ને તારૂ નામ જગતમાં અમર રહે, એવાં હીમનાં વચન સાંભળીને સુરીંદ્રરાજા હિમતમાં આવીને કહેવા લાગ્યો કે ધન છે ઓ તારી હિમતને ધન છે તારી કુખને કે આવું રત્ન તારા ઉદરે અવતરયું જે બાલ્યાવસ્થામાં મહા હિમતવાનને મહા શુરવીર કુંવરનો જન્મ આપ્યો પછી સુરિંદ્ર રાજાએ જોશીઓને બોલાવીને કુંવરની જન્મપત્રિકા જોવરાવી તેમાં એવી રીતે આવ્યું કે જ્યારે કુંવર સોળ વરસનો થશે, ત્યારે મહા પ્રતાપી પરદુઃખભંજન અને મહા સામર્થવાન અને પોતાની જીંદગી પારકા કામ માટે ગુજારશે દેશ દેશોની મુસાફરી ઘણી હોંશીઆરીથી કરશે. બીજાના કામ માટે પોતાના જીવની દરકાર રાખશે નહીં, એવાં જોશીઓનાં વાક્ય સાંભળીને રાજા રાણી ઘણાં રાજી ખુશી થઇને સરવે પોતાના શહેરના બ્રાહ્મણોને ભોજન કરાવી એકેકી મોહોર દક્ષણા આપી. પોતાના કુંવરને રાજી ખુશીથી આશિર્વાદ દઇ રજા આપી પછી માનસિંગ પોતાના સઘળા કુટુંબને નમસ્કાર કરીને ચાલ્યો અને રસ્તામાં ચાલતાં સામી કામધેનુ તથા શોભાગ્યવતી પાણીનું બેડું લઇ સામી મળી. પછી ચાલતાં ચાલતાં થોડા દીવસમાં જંગલમાં આવી પહોંચ્યો તે જંગલ મોટું અને મહા ભયંકર બીહામણું હતું તે જંગલ મોટા પર્વતો ને ઝાડીથી ભરપુર હતું અને અનેક જાતનાં પક્ષીઓ તરેહવારના શબ્દો ઉચ્ચારતાં હતાં તે જંગલમાં માણસ ભાગ્યેજ જોવામાં આવતું. ને ભુખ તરશથી ઘણો હેરાન થયો ને પોતાના મન સાથે કેહેવા લાગ્યો કે ઓ માનસિંગ તું આવા બીહામણા જંગલમાં આવી પોતાના અમુલ્ય જીવને જોખમમાં નાંખ્યો; એમ કરી એક મોટા ઝાડપર ચઢીને ચારે બાજુએ જોવા લાગ્યો. ત્યાં એક મોટું શીવનું દેહરૂં જોવામાં આવ્યું, તે ઝાડ ઉતરી તે દેહેરામાં જઇ શીવની સ્તુ-

ત્યાં ફરી કહેવા લાગ્યો કે ઓ ભોળા શંભુ આ બીહામણા જંગલમાં તું મારૂં રક્ષણ કર.

રતનશાહ વહાણવટીની છોકરી ગુણસુંદરીની વાર્તા.

ઘણા અસલના વખતમાં ચંપા નગરીમાં આઝુડ નામનો રાજા રાજ્ય કરતો હતો. જેની પાસે બે શુમાર લશ્કર હતું, જર ઝવેરનો તો પારજ નહીં તેના શહેરમાં રતનશાહ નામે વહાણવટી રહેતો જે રાજાની બરોબર ધનદોલત ધરાવતો હતો ને રાજાનો તે ઘણોજ માનીતો હતો. દરેક કામ રાજા તેની સલાહ પુછી કરતો હતો તે વહાણવટીની ગુણસુંદરી નામે એક પુત્રી હતી જે રૂપમાં પુનમના ચંદ્રની માફક હતી. ગુણનો તો જાણે સાગર ભરેલો હતો. જ્યારે વહાણવટી મરવા પડયો ત્યારે પોતાની છોકરીને રાજાને સોંપી ગયો કે આ મારી બેટી તે તારીજ છે એમ જાણજે. રાજાએ દોસ્તીના બદલામ રતનશાહ વહાણવટીની માગણી કબુલ કીધી અને તે છોકરીને પોતાની હજુરમાં રાખી જ્યારે મોટી થઇ ત્યારે રાજાએ તેને એક ધાવને સોંપી પોતાના શહેરમાં એક મોટો મહેલ બંધાવી ત્યાં રાખી અને તેના બાપની સર્વ ધન દોલત તેને હવાલે કરી. હવે જ્યારે ગુણસુંદરી પુર જુવાનીમાં આવી ત્યારે પોતાની ધરમની માને કહેવા લાગી કે ઓ મારી વહાલી મા મને એક એવો રસ્તો દેખાડ કે જેથી હું આ પૃથ્વીની સર્વ લાલચોથી દુર રહું કારણ કે મારો એવો વીચાર છે કે દગાખોર દુનીયાથી દુર રહીને ઇશ્વરની ભક્તિમાં મારી જીંદગી ગુજારૂ. ત્યારે તે માએ જવાબ દીધો કે ઓ મારી પ્યારી છોડી તે વીશે તું નચીંત રહે અને હું આ સાત પ્રશ્નો જે તને કહું છું તેનો જે કોઇ જવાબ આપે તેની સાથે તું પરણવાની ઇચ્છા રાખજે જેથી સરવે માણસોથી દુર રહી તું તારી જીંદગી સુખ ચેનમાં કાઢજે તે સાત પ્રશ્નો નીચે પ્રમાણે છે.

પ્રશ્ન ૧ લો—અલંકાપુરીની ખબર લાવ.
પ્રશ્ન ૨ જો—ભક્તિ કર ને ગંગામાં ન્હા.
પ્રશ્ન ૩ જો—કોઇને દગો ન કર, કરશે તેવું પામશે.
પ્રશ્ન ૪ થો—સત બોલનાર સદાય સુખી.
પ્રશ્ન ૫ મો—બળતા પહાડની ખબર લાવ.
પ્રશ્ન ૬ ઠ્ઠો—તારા બાપના ઘરમાં જે મણી છે તેનો જોડ લાવ.
પ્રશ્ન ૭ મો—જાદુના બેલવાળા જાનવર પાસેથી કોહીનુર હીરો લાવ.

આ પછી ધર્મની માતા બોલી કે જે ઘણી લાસ આ સાત પ્રશ્નોનો જવાબ આપે તેને તારો યોગ્ય ભરથાર ગણી લગ્ન કરી દુનીઆનું સુખ હાંસલ કરજે, કારણ જે મારી ઉમ્મર હવે ગણી થોડી બાકી છે. હવે એક વખતને સમે ગુણસુંદરી પોતાના મહેલની બારીએ રસ્તાનો મેહેલો જોતી બેઠી હતી તેવામા તેની નજરે એક અજાયબ દેખાવ પડયો. એક જોગીંદ્ર રસ્તેથી જતો હતો તેના દોઢસો ચેલાઓ રસ્તામાં સોનાની ઇટડીઓ મેલતા હતા તેની ઉપર પગ મુકીને તે સીધ ચાલતો હતો. આવો મામલો જોવાથી ગુણસુંદરી તો દીંગજ થઇ ગઇ અને પોતાની માને પુછવા લાગી કે મારી વહાલી માતા આ તે કોણ પુરૂષ છે જે આવા દબદબાથી જાય છે, ધાવ બોલી કે એ આપણા રાજાનો ધર્મ ગુરૂ છે એ ઘણોજ પવીત્ર અને પરમેશ્વરનો મોટો ભક્ત છે ત્યારે ગુણસુંદરીએ જવાબ દીધો કે ઓ મારી મા હું એવું મુનાસબ ધારૂં છું કે આ માહા પુરૂષને આપણા ઘરમાં બોલાવી એની સ્તુતિ કરીએ, કારણ કે એવા ભકતોના દરશનથી બંને દુનિયાનું સુખ હાંસલ થાય છે. માએ પણ તેમ કબુલ કીધું અને પોતાનાં માણસને પવીત્ર ગુરૂને ઘર પવીત્ર કરવા બોલાવ્યો તે માણસ જવાબ લાવ્યો કે તે પવીત્ર પુરૂષે આવતી કાલે આવવા કબુલ કીધુ છે આ ખબર સાંભળી ગુણસુંદરીએ સઘળી તૈયારીઓ કરવા માટે કેટલાક થાળ મેવાના જર ઝવેરના અને સોના રૂપાના ભરી રાખ્યા ને મેહેલના દીવાન ખાનાથી તે છેક હેઠે સુધી તરેહવાર રેશમી અને સોનેરી રૂપેરી ગાલીચા પથરાવ્યા હવે બામદાદ થઇ અને તમામ મેહેલ રંગરાગ અને ખુશ ખુરમીથી ગાજી રહ્યો. બપોર પડતાં તે પવીત્ર અને મહા પુરૂષ ધર્મગુરૂ સોનાની ઇટડીઓપર પગ મુકતો આવ્યો અને ગુણસુંદરીએ શોભાયમાન કીધેલા મહેલ નજદીક આવી પોંચ્યો. તેવીજ દરબારીઓએ અંદર ખબર કીધી ગુણસુંદરીએ તેને માટે સોના રૂપાનો તથા જર ઝવેરથી શણગારેલો જે ગાલીચો તૈયાર કીધો હતો તે ઉપર ગુરૂને બેસાડયો; પછી સર્વે ખુમચા જર ઝવર તથા હીરા મોતીના તેની આગળ મુકયા. જે તેણે કબુલ નહી કીધા અને બોલ્યો કે આ ગંદી ચીજો અમો ત્યાગી અને સંસારથી દુર રહેવા માટે પરમેશ્વરે પેદા કીધેલી નથી. ઘણા કાલાવાલા તથા ઘણી વીનંતી કરી છતાં તેણે નહી લીધાં. ત્યારે ગુણસુંદરીએ મેવાથી ભરેલા તથા મીઠાઇથી પુર ખુમચા લાવવાનો હુકમ કીધો તેમાંથી તે મહા પુરૂષે થોડુ ખાધું પણ મનમાં બડબડવા લાગ્યો કે ઓ મારા મન સમજાવ્યા કરતાં [illegible] વહાણવટી પાસે કેટલો ખજાનો

હે અમીત રાજા જાણે નહી હોય એટલે ખજાનો એની જાણે છે. ફીકર નહીં આજ રાતે આવી આ સઘળો ખજાનો લઈ જવો એ-કએ પછી ચોરથી યા લુંટફાટથી. આવો વિચાર કરી તે ગુન્હેગાર પુરૂષ ઉઠયો તેવીજ ગુણસુંદરી તેના પગપર પડી અને દયા માગવા માંડી ત્યારે તે પાપી માણસ તેની ઉપર દયા વરસાવી ચાલતો થયો હવે નજદીક સાંજનો સમય થયો અને સઘળાં ઘણાજ થાકી ગએલાં હોવાથી સરવે અસબાબ જ્યાંનો ત્યાં રહેવા દઈ આરામ કરવા ગયા મધરાતને સમે તે ધર્મગુરૂ પોતાના દોઢસો ચેલાઓને લઈ ગુણ-સુંદરીના ઘરમાં દાખલ થયો અને સઘળો અસબાબ લુંટવા લાગ્યો જે માણસો તે પાપીને સામે થયાં તે સઘળાને તેણે જખમી કીધા અને સઘળુ જર ઝવેર લઈ ગાંસડા બાંધી ચાલતો થયો, ગુણસુંદરી એ જ્યારે એવું સાંભળ્યું ત્યારે તેની સઘળી સુધબુધ ઉડી ગઈ અને રડવા લાગી પણ તેની માએ તેને દીલાસો દીધો કે હાલ જે થયું તે ન થયું એમ બનવાનું નથી માટે ધીરજ સંપાદન કરવી અને જ્યારે સુર્યનારાયણના કીરણોનાં દર્શન થાય ત્યારે રાજા પાસે ફરિયાદ કરવા જવું ગુણસુંદરીએ પણ તે સલાહ કબુલ કીધી અને સવાર માં પોતાની ખાવંદે સાથે લઈ પેલા જખમી થએલા માણસોને ગા-ડીમાં બેસારી દરબારમાં આવી પહોંચી, છડીદારે રાજાને ખબર કીધી કે રત્નશાહ વહાણવટીની છોકરી પોતાની મા સાથે આવી છે. અને તમો નામદાર પાસે ફરિયાદ ઉઠાવવા માગે છે. રાજાએ હુકમ કર્યો કે તરત અંદર દાખલ કરી જ્યારે ગુણસુંદરી રાજાની નજદીક ઉભી સલામ કરી જુહાર કરી બોલી કે મહારાજા મારી ઉપર મોટી મુસીબતો આવી પડી છે, તમો મહારાજાના ધર્મ ગુરૂની કાલે પ-ધરામણી કીધી હતી તેજ ગંડાએ મારા મેહેલમાં પેસી મારૂં સર્વ દ્રવ્ય લુટી આ મારા ગરીબ માણસોને જખમી કીધા છે અરેરે રા-જા તે પાપીનું મોં કાળું જાણજો, અને તેની ઉપર મારા દુખનો વ-રસાદ વરસજો, રાજાએ જ્યારે પોતાના ધર્મગુરૂ વિશે આવા શબ્દો સાંભળ્યાં ત્યારે તેના ગુસ્સાનો પારજ રહ્યો નહીં અને પોતાના પવિત્ર ગુરૂ માટે એમ બોલવા મના કીધો પણ ગુણસુંદરી સમજી નહીં ને વધારે ને વધારે બોલવા લાગી. આથી એટલો તો ચીડાઈ ગયો કે તરતજ તેને પથ્થરથી મારી નાંખવાનો હુકમ કીધો તે વખતે વડો વજીર હાજર હતો તે ઉઠયો અને નમીને કહેવા લા-ગ્યો કે ઓ ચંપા નગરીના રાજા આપ મોટા પુરૂષને એવો દોષ નહીં [illegible] વહાણવટી રત્નશાહની આ છોકરીને એક વખતે હું [illegible]

ક્યારે તારા આકારે તમે લીધી હતી. અને હાલ તેજ છોકરી ઉપર તું પથ્થરનો વરસાદ વરસાવે છે એ તું નામદારને લાયક નથી માટે એ છોકરીના ગુન્હા વાસ્તે બીજી કાંઇ સજા ફરમાવવી જોઇએ આથી રાજાનો ગુસ્સો જરા નરમ થયો તેથી હુકમ કીધો કે હમણાંને હમણાંજ એ છોકરીને મારા સેહેરમાંથી કાઢી મેલો અને એનો મેહેલ સુધી ભાગી તોડીને ફનાહ કરો. ગુણસુંદરી તેજ વખત પોતાની મા સાથે સેહેરમાંથી ચાલી અને ચાલતાં ચાલતાં એક બીહામણા જંગલમાં આવી પોહોચી રાતને વખતે એક વીશાળ ઝાડ તળે આરામ લીધો, ઉંઘમાં તેણે સ્વપ્નું જોયું. તેણે એવું જોયું કે એક મહા પુરૂષ સફેત વસ્ત્ર પહેરી તેની નજદીક ઉભો રહી એમ કહે છે કે ઓ મહા સતી તું કશો અંદેશો ના કર તારી ઉપર તે માહાદેવની પુરણ મહેરબાની છે ઉઠ અને આ ઝાડ તળે સાત મોટા રીઝાઓનો ખજાનો દાટેલો છે તે તારા સ્વાધીનમાં છે. ગુણસુંદરી બોલી કે હું એક અબળા સી રીતે ખોદી શકું તે ફુબેરે જવાબ દીધો કે લાકડી લઇ થોડું ખોદ અને તે ખજાંનો તારી નજરે પડશે. ગુણસુંદરી જ્યારે સવારમાં ઉઠી ત્યારે સ્વપ્નું પોતાની ધરમની માને કહ્યું આએ તે પ્રમાણે કીધું તો તેમાંથી ખરેખર બેહદ નહી ખુટે એટલો ખજાનો મળ્યો. જમીન નીચે સાત મોટી ટાંકીઓ દ્રવ્યથી ભરપુર મળી અને મોટાં મોતીઓનો તો પારજ નહીં. હવે ગુણસુંદરીની ખુશીનો તો પારજ રહ્યો નહીં તે બોલી કે ઓ મારી વહાલી માતા તું જા અને આપણા શહેરમાંથી સઘળા સુતારોને તથા ઘર બાંધનારાઓને બોલાવી લાવ કે આપણે અહીંયાં એક મોટી ઇમારત બંધાવી તેમાં રહીએ, તે ધાવ બોલી કે હું તુને એકલી મેલી કેમ જાઉં, તેવામાં ગુણસુંદરીની ચાકરીમાંનો એક પુરૂષ ભીખારી હાલતે ત્યાં આવી પોંહોચ્યો તેણીએ તેને શેહેરમાં મોકલાવી સર્વ ચીજો મંગાવી અને એક મેહેલ મોટા અને ભભકા સાથે બંધાવી તેમાં રહી તેની ખુશાલીમા સઘળા માણુસોને મન પુરતા પૈસા આપ્યા, ગુણસુંદરીએ તેમાંના વડા મીસ્તરીને કહ્યું કે, હવે તમો અહીંઆં એક મોટુ શેહેર બાંધો તેણે જવાબ દીધો કે રાજાની પરવાનગી સિવાય અહિંઆ શેહેર બંધાય નહી, ગુણસુંદરીએ જોયું કે એ પણ ખરૂંજ કહે છે પછી તે પુરૂષનો પોશાક પેહેરી મોટી કાઠીયાવાડી ઘોડીપર સ્વાર, થઇ જર ઝવેરનાં ખુમચા ચાકરોને માથે મુકી હીરા મોતી અને આ કુતથી જડેલો એક સુગર સુંદર વાસણમાં મુકી રાજાની તરફ ચાલી શેહેરમાં દાખલ થતાંજ પોકાર ઉઠી રહ્યો કે એક મોટા વણાજારીનો

છોકરો રાજાને માટે પુષ્કળ માલ ખજાનો ભેટ લાવ્યો છે ગુણસુંદરીએ રાજાના દરબાર આગળ આવી ખબર પોંચાડી તેવીજ તેણીને દરબારમાં દાખલ કીધી, તેનીએ અદબથી સલામ કરી રાજાને પેલુ તમામ નજરાણું ભેટ કીધું, આ સઘળું નજરાણું જોઇ રાજાના હર્ષનો તો પારજ રહ્યો નહીં. તેણે તે કબુલ કીધું અને ગુણસુંદરીની ખબર પુછી ગુણસુંદરીએ ઘણીજ મીઠી જુબાનથી ઉત્તર દીધા કે ઓ ચંપાનગરીના રાજા મારૂં નામ જેરાજ છે મારા માત પીતા મરણ પામ્યાં છે અને હું આ દુનિયામાં હવે એકલો પડયો છું રાજાએ જવાબ દીધો કે ઓ પ્યારા સુંદર ચેહેરાના જુવાન બેટા જ્યારે તારા માત પીતા મરણ પામ્યાં છે ત્યારે હું તને મારા ફરજંદ તરીકે અહીંઆં રાખવા ઇચ્છું છું. ગુણસુંદરીએ જવાબ દીધો કે ઓ પરતાપી પીતા જ્યારે તું માહારાજાએ મોટો આશ્રય આપ્યો માટે હું માહારાજાનો મોટો ઉપકારી થયો છું મારી મરજી છે કે, તું નામદાર મારૂં લાયક નામ આપે, રાજાએ તેનું નામ મારૂપતી કરી રાખ્યું પછી ગુણસુંદરીએ પોતાની અરજ રજુ કીધી રાજાએ હુકમ કીધો કે, નગરજ જે જંગલમાં મારૂપના મેહેલ છે તેજ જંગલમાં એક મોટું શેહેર વસાવે, પછી મારૂપની તે તરફ ફરીને બોલ્યો કે, ઓ મારા રાજન તું મારાથી આટલો દુર રહેવા જાય છે, પણ હવે મને તારા વગર ચેન પડશે નહીં માટે તને ઘટે છે કે મારી પાશે રહે અને મારા જીવને આનંદ કર. મારૂપતીએ જવાબ દીધો કે અગર જો હું તમો મહારાજા આગળ રહીશ તો પછી મારી મરજી પ્રમાણે શેહેર બંધાશે નહીં માટે હું તમોને મહીનામાં આઠ વખત મળવા આવીશ. રાજાએ ખુશી થઇને કીધું અને ગુણસુંદરી મરદના પોશાકે રાજાની રૂબરૂ આવજા કીધી હવે એક દીવશે એવું બન્યું કે રાજા પેલા માન ગુરૂની મુલાકાતે જવાનો હતો તેથી મારૂપતીને પણ પોતાની સાથે લીધો. જ્યારે રાજા મારૂપતી સાથે પોતાના મેહેલમાં પાછો આવ્યો એટલે મારૂપતી બોલ્યો કે ઓ મારા મેહેર બાન બાપ હું એવું ઇચ્છું છું કે આ મહા પુરૂષની મારે પધરામણી કરી દરસન કરી મારા જીવને આનંદ પમાડું રાજાએ કબુલ કીધું અને મારૂપતીને પોતાના મેહેલમા પધરામણી આપવા કહ્યું પણ તે બોલ્યો કે મારૂ જીગર એમ ઇચ્છે છે કે હું એને એક જુદા મેહેલમા પધરાવું. પછી મારૂપતીએ તેમ કીધુ અને પેલા મકરબાજ સાધુને પધરામણી આપવાને સર્વે ત્યારી કીધી તેમ કરી રહી તેને નોતરૂં મોકલ્યું જે પેલા મહા :મહા પાપીષ્ટે મોટી ખુશી સાથે

માન્ય કીધું. મારૂપતીએ આગળના કરતાં પણ આ વખતે ઘણો ભભકો કીધો હતો. બીજે દીને ચેલો સીધ આગળ માફકભારે દબદબાથી સોના-ની ઇંટડીઓપર પોતાના પગ મુકી, ચાલતો ચાલતો ગુણસુંદરીના મેહેલ આગળ આવ્યો તેજ વખતે તેણીએ તેને આગ્રહ સાથે અં-દર લીધો આગળ માફક રાજગાદીના બીછાનાપર બેઠા પછી જર ઝવેર મોતી હીરા અકુન વિગેરેથી ભરેલા .ખુમચા લાવી તેની આ-ગળ હાજર કીધા. દગેખે તેના કબુલ કીધા અને થોડી મીઠાઇ ખાધા પછી અતર ખુશબો વિગેરે લઇ વિદાય ગિરી લીધી. જતા. જતાં તેણે મનમાં વિચાર કીધો કે આજે સપાટો ઠીક છે. રાતના એની વાત પણ હવે ગુણસુંદરીએ અગાઉથી ગોઠવણ કીધી હતી તેણીએ રાજાને ત્યાં કહેવડાવ્યું હતું કે આજ રાતે મારે ત્યાં ચોરો ચોરી કરવા આવવના છે, એવું સાંભળ્યું છે, આથી રાજાએ પો-તાના વડા વજીરને તે બંદોબસ્ત કરવા વિષે પકકો હુકમ કીધો. વાંચનાર બકરાના ચામડામાં વરૂઓ કેવાં છુપાં રહે છે તેનો વિ-ચાર આ દાખલાથી તેમને બરોબર મળશે ધરમને નામે લુટનારા આ જગતમાં કેટલાક વધ્યા હશે તેનો તમે વિચાર કરો પાપો પોતાના પાપે આજ દુનીયામાં કેવું સુખ ભોગવે છે તેનો દાખલો આ કરતાં સરસ બીજો કયો મળવાનો છે! તે દુષ્ટ આરથી પોતા-ના ઠરાવ મુજબ મધરાતે પોતાના દોસ્તો ચોર સહીત ગુણસુંદરી-ના મહેલમાં દાખલ થયો, હવે ગુણસુંદરીના આદમીઓ થાકેલા હોવાથી સવે સુઇ ગયા વડાવજીરે શેહેરના મુખ્ય પોતાની સાથે હુંશીયાર કેળવાયલા રજપુતોને લઇ જવા ફરમાવ્યું સર્વે બંદોબસ્ત બરોબર થઇ ચુકયો; તે દુષ્ટ ધારેલે વખતે પોતાનું સેતાન કામ ક-રવા આવી પહોંચ્યો ગુણસુંદરીના મહેલમાં ઘુસી સર્વ અસબાબ જર ઝવેર હીરા મોતી માણેક આકુન સોનું રૂપું વગેરેના ગાંસડા બાંધી જેવો તે સેતાની કામ કરનારો પવીત્ર સાથે બહાર નીકળ્યો તેવાજ સર્વ રજપુતોએ તેની આસપાસ ફરી વળી અને તેના દો-સ્તો ચેલાઓને પણ બાંધી રાતોરાત બંધીખાને વગર ભાડાના ઘર માં આરામ કરવા મોકલી દીધા. સવારના જયારે દરબાર ભરાયો અને મરૂપતી(ગુણસુંદરી રાજાને રૂબરૂ આવી ઉભો ત્યારે રા-જાએ ઘણાજ વહાલથી તેને પોતાની પાસે બેસાડયો અને અત્યંત હેતથી પુછવા લાગ્યો કે મારા જીગર આજ રાત્રે તારા મેહેલમાં ચોર ચોરી કરવા આવ્યા હતા તેના સર્વ હેવાલ [illegible]

વજીર પાસેથી સાંભળ્યો છે. શું ખાતર જમા રાખ કે એ ચોરને હું તેવીજ શીક્ષા કરૂં છું; એટલું બોલી શેહેરના મુખીને હુકમ કીધો કે સઘળા ચોરોને લાવી દરબારમાં હાજર કરે, ચોરને તપાસનાં સઘળાઓના ચહેરા જોઇ રાજાની અચરતીનો પારજ રહયો નહી પોતાના ધર્મગુરૂને આવી ફજેતીએ પોંચેલો જોઇ તેને ઘણુજ ખરાબ લાગ્યું પણ જ્યારે પોતાના વહાલા મીત્ર રતનશાહ વહાણુવટીની છોકરી ગુણસુંદરી વીશે તેને યાદ આવ્યું ત્યારે તેની દીલગીરીનો તેમજ પસ્તાવાનો પાર રહયો નહી તપાસ પુરો થયા પછી તેને સઘળાઓને ફાંસીની ટીપ મારી. સાંજ વખતે ગુણસુંદરી પોતાના બરાબરણામાં રાજાની સન્મુખ ઉભી રહી હવે રાજાની ખુશીનું બ્યાન કીબ્બા કવીથી થઇ શકે. તરતજ તેણે ભર દરબારમાં તેણીને જે ગેરઇનસાફ કીધો હતો તે વિશે દરગુજરસર્દાન ગુણસુદરી ગાદીને સલામ કરી બોલી કે ઓ મેરબાન બાપ જે મારા નસીબમાં બનવાનું હતું તે બન્યું હવે હું ખરી પડી એટલું જાણી મને ઘણો સંતોષ ઉપજ્યો છે. રાજાએ ગુણસુદરીને ઘણો એક ખજાનો બખસ્યો અને થોડા દીવસ રહી તેણીને શેહેર તરફ વિદાય કીધી. જતી વખતે ગુણસુદરીએ રાજાને ઘણીજ સ્તુતી કીધી કે નમારૂ કલ્યાણ થાઓ અને આપના પવીત્ર પગલાથી મારા શહેરને પવીત્ર કરો તે અરજ સાહેબે કબુલ કીધી ને પછી થોડા દીવસે ગુણસુંદરીના શેહેર તરફ કુચ કીધી.

જે વખતે ગુણસુદરીએ રાજાના આવ્યાની વાત સાંભળી તેજ વખતે તેને માનપુર્વક લેવા ગઇ અને મોટું માન તથા આબરૂ આપી તેને માટે એક મેહેલ તૈયાર કરાવ્યો હતો તેમાં લાવી જર જવેરથી શણગારેલા તખતપર બેસાડયો પછી બીજા આફુની ભરેલા બે મોર અને બેસુમાર ખજાનો લાવી તેના પગ આગળ મુકયો, રાજાએ તે ખુશીથી કબુલ કીધો અને ગુણસુદરી પર ઘણીએક આશીશ વરસાવી તે પછી રાજાને પેશો જરીથી ભરેલાં ટાંકાં દેખાડી અરજ કીધી કે તમો નામદારના ખજાનામાં આ ખજાનો મોકલાવવાનો મને હુકમ આપો ત્યારે રાજાએ તેમ કરવાને વજીરને તથા વડા ખજાનચીને હુકમ કીધો વજીર તથા ખજાનચી તરત ઉઠી ટાંકાં પાસે આવ્યા ગુણસુદરીએ તેઓને તે અખુટભંડા દેખાડયો પણ જે વારે તેઓ તે ખાલી કરવા ગયા કે તેઓ જોવે શું સઘળા ટાંકાં સાપ અને વછુરાથી ભરપુર દેખાયાં. હવે તેઓની અચરતીનો પાર રહયો નહી. તેઓએ રાજાની આગળ આવી તમામ હકીકત કહી. ગુણ-

સુંદરીનો ચેહેરો આ સાંભળતાં વાત ફીકો થઇ ગયો પણ રાજાએ ધીરજથી ઉતર દીધો કે મારા વહાલાં ફરજંદ એ ખજાનો તારા ભાગ્યનોજ છે માટે તે તનેજ બક્ષીસ થજો એની ઉપર મારો હક બીલકુલ નથી જે તમામ ધન તને જડયું છે તે તારૂંજ છે ગુણસુંદરીએ નમી રાજાને આજીજી કીધી કે હું એવું ઇચ્છુંછું કે આ જગાએ એક સેહેર વસાવું અને આ સઘળી માલમતા પરમેશ્વરને વાસ્તે ખરચું રાજાએ કહ્યું કે જ્યાં હોય ત્યાં ખુશીથી તું મારૂંજ ફરજંદ છે અને હું એક વચન કહી ચુકયો છું કે આ ભંડારો તારાં છે. માટે તને જેમ ગમે તેમ તે ખરચવાને તું મુખત્યાર છે પછી રાજા પોતાના સેહેરમાં જવાને તયાર થયો ત્યારે ગુણસુંદરીએ રેહેવાને માટે તેને ઘણીજ આજીજી કીધી, પણ તેને ઘણુંજ અગત્યનું કામ હોવાથી તે તેની અરજ મંજુર કરી શકયો નહી શેહેરમાં જવા પછી તેણે પોતાના વીસવાસુ માણસોને ગુણસુંદરીના મેહેલની ચોકસીને માટે મોકલ્યા. ગુણસુંદરીએ પોતાના શેહેરમાં એક ઘણુંજ મોટું મંદીર બંધાવ્યું અને પોતાના માણસોને એવો હુકમ કીધો કે જે કોઇ મુસાફર આવે તેને પ્રથમ ખવરાવી પીવરાવી પછી રસ્તાનો ખરચ આપી વીદાય કરતી વખતે મારી પાશે લાવવા એમ મુસાફરો સઘળાને એજ મુંજબ કરવામાં આવતું, થોડા દીવસમાં મુસાફરોએ ગુણસુંદરીનું સારૂં નામ ગામોં ગામ શેહેર શેહેર અને મુલકે મુલક ફેલાવા લાગ્યું ને સાથે તેણીના રાખેલા માણસોની પાક દાનત અને મેહેનતની એટલી તારીફ થઇ કે કાંઇ બોલવાની વાત નહી. તેઓ પોતાની નોકરી એવી નીમકહલાલીથી બજાવતા કે સઘળા મુસાફરો ગરીબ યા તવંગર વણવટી યા સાધુ તેમની નીતી સારી વર્તણુકથી ઘણાજ ખુસી થઇ જતા અને આથી ગુણસુંદરીની કીરતી એટલી તો વધતી ગઇ કે પુર્વથી પશ્ચિમ સુધી અને ઉતરથી દક્ષિણ સુધી તેણીનુ નામ પ્રખ્યાત થઇ ગયું.

રૂપસિંહ રાઠોડની વારતા.

પુર્વે મારૂ દેશમાં ઉદેપુર નામે શહેરમાં એક રૂપસિંહ રાઠોડ નામ ખુબ સુરત જુવાન. રૂપનો તો એક ભંડાર ધરાવતો હતો તેનું નામ રૂપસિંહ હતો, તે એટલો તો ખુબસુરત હતો, કે થોકો તેને જોઇ અંજાઇ જતા હતા જ્યારે ગુણસુંદરીનું એવું રૂપ તથા ખુબસુરતનો સહેરો તેણે સાંભળ્યો ત્યારે તેણીને જોવાની તેને ઘણી ઉમેદ પેદા

થઇ, ત્યાર પછી તેણે એક ચીતારાને બોલાવી ગુણસુંદરીની તસવીર ચીતરાવવાને વીચાર કીધો પણ શી રીતે, કારણ કે તેણે સાંભળ્યું હતું કે ગુણસુંદરી કોઇને પોતાનું મોં દેખાડતી નથી તેણે એક ચીતારાને હુકમ કીધો કે કોઇપણ પ્રકારે ગુણસુંદરીના શેહેરમાં જઇ તે ણીની તસવીર ચીતરી લાવવી. ચીતારાએ કબુલ કીધું. ને તરતજ તે ગુણસુંદરીના શેહેરમાં ગયો, તેવીજ તેણીના માણસો રીત પ્રમાણે તેને નવરાવી ખવરાવી તેણીની પાસે લાવ્યા. ગુણસુંદરીએ ખબર અંતર પુછી રસ્તાનો ખરચ આપી વીદાય કરવા લાગી, ત્યારે પેલા ચીતારાએ ના કહી અને પોતે નોકરીનો ઘણો ઉમેદવાર છે એમ જાહેર કીધું. ત્યારે ગુણસુંદરીએ પુછયું કે તું શું હુન્નર જાણે છે તેણે જવાબ દીધો કે હું વાદળામાંથી અસંખ્ય તારાઓ તથા ચંદ્ર તથા સુરજની તસવીર લઇ શકું છું. પછી તેણીએ તેને પોતાની નોકરીમાં રાખ્યો એક દીવસે પોતાની છબી ચીતરાવવાનો વિચાર કરી તે ચીતારાને બોલાવી પોતાની ઇચ્છા જણાવી તે બોલી કે તું શી રીતે મને જોયા વગર મારી તસવીર પાડી શકશે, તેણે ઉત્તર દીધો કે તમે નામદાર ફક્ત અગાશીપર ઉભા રહો અને છેક નીચે પાણીથી ભરેલું એક મોટું તળાવ મુકશો પછી તમો સરતથી નીચે જુવો, એટલે પ્રકાસ ઓળા પાણીમાં પડશે પછી હું તમારી તસવીર તરતજ ઉતારી લઇશ સરવે ચીજો તૈયાર કીધા પછી પેલા ચીતારાએ ગુણસુંદરીની તસવીર ઉતારી લીધી, અને પછી પોતાના રહેવાના મુકામપર જઇ બીજી એક નકલ કરી ગુણસુંદરી આગળ લાવ્યો અને પેલી જે અસલ ને સરસ હતી તે મહારાજા રૂપસિંહ શાહોડ માટે રાખી. થોડાક દહાડા પછી તે તેણીની આગળ આવી બોલ્યો કે એ મહાસતી મને મારા બાળબચ્ચાં પાસે જવાની ઇચ્છા થઇ છે માટે રજા હોય તો થોડા દહાડામાં પાછો આવીશ ગુણસુંદરીએ રજા આપી એટલે પોતાના શહેરમાં આવ્યો. અને પેલી તસવીર રૂપસિંહને આપી તે જોતાંજ તે બેહોસ થઇ ગયો અને પાછો શુદ્ધીમાં આવતાંજ એવો ઠરાવ કીધો કે મધરાતને સમે મારા બાપને કહ્યા વગર જતો રહું, અને આ ગુણસુંદરી સાથે લગ્ન કરૂં તોજ મારા શેહેરમાં પાછો ફરૂં, નહી તો જંગલે જંગલ ભટકી જીંદગીનો અંત આણું. તેણે કાંઇપણ જર, ઝવેર, માલ, અસબાબ, ચાકર, સીપાઇ લીધા વગર શહેરમાંથી ચાલવા માંડયું. અને ગુણસુંદરીના શેહેર તરફનો રસ્તો લીધો. આખરે ચંપાનગરી તરફ આવી પોહોંચ્યો. શેહેરમાં જઇ ધર્મશાળામાં ઉતારો લીધો, ત્યાંના માણસો

રીવાજ પ્રમાણે ખાંવાનું લાવ્યા તેમાંથી તેણે બાહુજ થોડું ખાધું પછી રસ્તાનો ખરચ આપવા માંડયો, તે તેણે લીધો નહી, તેમજ ઘણું સમજાવ્યો પણ તે એકનો બે થયો નહી. અને ગુણસુંદરીના માણસોએ જઇ તેણીની ખબર કાંઢી કે એક મુસાફર આવ્યો છે, તે ખાતો નથી, ને રસ્તાનો ખરચ પણ લેતો નથી. તેણે રૂપસિંહને બોલાવી મંગાવ્યો, અને તે બોલી કે તું કેમ ખરચી લેતો નથી, પૈસો ને ઘર. એ તંગી ને મુશ્કેલીની વખતે કામ આવે છે, ત્યારે તે બોલ્યો, કે હું મારૂદેશના ઉદેપુરનો રાજા, છું, અને પૈસાની દરકાર કે 'રેજ મારે નથી ત્યારે ગુણસુંદરી બોલી કે જો એમ છે તો તું સાધુને વેશ શું કામ આવ્યો છે? રૂપસિંહે જવાબ દીધો કે તારી બેહદ નસવારે મને દીવાનો કીધો છે, તારો ચેહેરો જોવાને ઘણોજ ઉમેદવાર છું હવે તમને જે ગમે તે કરો. ગુણસુંદરીએ વિચાર કરી જવાબ દીધો. કે ઓ મહારાજા આ ખ્યાલથી તું દુર રહે તું પવનથઇને આવે તોપણ મારો એક વાળ જોવા પામવાનો નથી. રૂપસિંહ બોલ્યો કે એક વાર આ મારી જાનની દરકાર નથી છ; તો પણ તું પ્યારીના દેદાર જોયાવીના પાછો નહી હટીશ. ગુણસુંદરી દીલગીર ચેહેરે બોલી કે, જો તું પાકો ઠરાવ કરે છે તો એક આ મારો મન્ન છે તે તું બજાવી લાવ, પછી અને તમારીજ સ્ત્રી ઠરી કે માનજો ને સરતે પોંચવામાં તમો પાછો પડો તો પછી મારો વિચાર તમારા મનમાંથી કાઢી નાખી તમારાં માતપિતાને ઘેર જઇ આનંદમાં દીવસ ગુજારો. રાજાએ જવાબ દીધો કે તેમ કરવા હું કબુલ છું. પછી ગુણસુંદરીએ કહ્યું કે મારી પાશે સાત પ્રશ્ન છે. તેના જવાબ તમે લાવો. પહેલા અલકાપુરીની ખબર લાવો. આપ્રશ્નનો જવાબ લાવો, કે તે કયાં છે. ને કેવી સુશોભીત છે, ત્યાં શું જોવા લાયક બનાવ્યું છે, જ્યારે આ સવાલનો જવાબ લાવશો કે બીજા પ્રશ્નથી તમને જણાવીશ કરી. પછી રૂપસીંહ જમી, રસ્તાની ખરચી લઇ પેલા પ્રશ્નની શોધમાં જવા, માગ્યું, ગુણસુંદરી બોલી કે હું તમારી વાટ કયાં સુધી જોઉં. રૂપસીંહ બોલ્યો એકવરસ સુધીમાં આવી પહોંચું છું. એમ કહી દીલગીર ચેહેરે રજા લઇ નીચે ઉતર્યો અને જંગલ તરફ ચાલવા માંડયુ કે જંગલમાં જઇ પહાડ સાથે માથું મારીને રડતો પણ પોતાનું પગલું આગળ ધરતો જતો એજ પ્રમાણે ઘણાક રાતદિમાં તેની સાથે પરણવાની ઉમેદે રખડી રઝળી મરી ગયા. આખર રૂપસીંહ તેની તસ્વીર બગલમાં રાખી ,જંગલે જંગલ ફરતો હતો. કોઇ રીતે ઉમેદ પાર પડી નહીં.

અંતે તે નીરાસ થઇ એક દહાડો પગનપુર પાસેના એક જંગલમાં જઇ પુગ્યો અને એક ઝાડ હેઠે બેશીને આકાશ જોઇ મહ કલ્પાંત કરી રડવા લાગ્યો; એટલામાં માનશીંગ મહાદેવના દેવળ આગળ તપ કરવા બેઠેલો હતો. તેવામાં એક અવાજ દરદ ભરેલો તેના કાન ઉપર આવ્યો તેણે પોતાના મન સાથે કહ્યું કે આ અવાજની ખબર લાવું અને જોઉં કે આ જંગલમાં આવી રીતે પોકેપોક મેલીને કોણ રડયા કરે છે. માનસીંગ જુવે છે તો એક જુવાન સખસ ખુબસુરત જોગી જેવો એક મોટા ઝાડ નળે બેસીને રડે છે, નથી આંખ ઉઘાડતો કે નથી કોઇ સાથે કાંઇ બોલતો એ વાત સાંભળતાંજ માનસિંગ દુરથી તમાસો જોવા લાગ્યો તે બે હદ રડી હાથ મારતો હતો અને પોતાના શરીરના કટકા કરતો હતો, એવી હાલતમાં જોતાંજ માનસિંગ અજાયબ થઇ ગયો: અને આંખમાં આંસુ લાવી પોતાના મનમાં કહેવા લાગ્યો કે પરમેશ્વરે આ શું કોપ કીધો છે જે એના આવા હાલ થયો, વાંચનાર? માનસિંગ જેવા ઉદાર દીલનો કોઇ પણ સખસ તમને આ દુનિયામાં નજરે આવ્યો છે; માનસીંગ તેની આગળ જઇને ઉભો રહયો; અને રેહેમથી પુછવા લાગ્યો કે ઓ ખુબસુરત જવાન તારી ઉપર એવી શી આફત પડી જે તારી આજે આ બુરી હાલત થઇ છે. આ રેમ ભરેલો અવાજ સાંભળી તેણે ઉચું જોયું. તો એક જુવાન કુવર જેવો સરોવરના કુડનો કસુંબીના સુગંધવાળો પોશાક પહેરેલો સખસ જોયો. ત્યારે તે ખુશીના સાથે બોલ્યો કે ઓ બાઠ! શું કહું મારા દુખની વાત મારી ઉપર એવી મુશીબત આવી પડી છે, કે જે કોઇથી કહી શકાય નથી. તમારા જેવા હજારો માણસો મારી પાસે આવી ગયા પણ કોઇએ મારા દુઃખની વાત સાંભળી તેમાંથી મને ઉગારવાનો રસ્તો દેખાડયો નથી સર્વ આવી ચાલી ગયા છે. માનસિંગે કહ્યું કે તું ખાનગી રાખી મને કહે કેમ કે મેં પરમેશ્વરની ભક્તિ કરવા અને પારકુ દુઃખ ભાગવા કમર બાંધી છે, તેથી તારૂ પણ કામ કરવામાં કશી કસુર નહીં કરીશ, તારે મારા રાજ્યની દરકાર હોય તો હમણાંજ લે, કોઇ દુશ્મન તને સંતાપતો હોય તો તું તેને મારી સામે બોલાવ; હું તેને મારીશ યા હું મરીશ અગર કોઇ માશુકને મળવાની આરજી રાખતો હોય તો તતબીર કરી પરમેશ્વરના હુકમથી તેની સાથે તારો મેળાપ કરાવી આપીશ અગર મારા માથાનો તારે ખપ હોય તો તે પણ હાજર છે. રૂપસિંહ રાઠોડે જ્યારે એવી વાતો સાંભળી, ત્યારે બહુ

ખુશી થયો, સાબાશ કરીને આશીશ દીધી, અને કહ્યું જો ઓ? નામદાર જુવાન તું સલામત રહેજે કે મારા જેવા લાચારોને દીલાસો ને મદદ આપે છે એમ કહીને તસવીર પોતાની બગલમાં- થી કાહાડીને તેને દેખાડીને કહ્યું કે હવે તમેજ કહો કે એના વગર હું કેમ જીવું, અને પોતાનો હાલ એવો કેમ નહી કરૂં માનસીંગે જ્યારે તસવીર જોઇ ત્યાર અચરત થઇ કહેવા લાગ્યો કે તારી વા- ત બેશક ખરી છે, પણ એટલો બેચેન ના થા. થોડી સબુર કર, અને પરમેશ્વર ઉપર ધ્યાન લગાવ, અને ના ઉમેદ ના થઇશ. હું પણ તારા કામમાં કસુર નહી કરૂ, જ્યાં સુધી તારી આશુક સાથે નહી મેળવું ત્યાં સુધી તારા સંગત નહી મેલું. એ પ્રમાણે રૂપસીં- હને માનસીંગે ઘણો સમજાવી ખાત્રી કરી, પોતાના ઇષ્ટદેવ મહા- દેવના મંદીર પાસે ગયો ત્યાં તેને નવરાવ્યો, સ્વાંગ બદલાવી મહાદેવનાં દરશન કરાવ્યાં અને ત્યાંથી ચાલ્યા ને કેટલેક દહાડે ચં- પાનગરીમાં આવ્યા અને ગુણસુદરીનાં માણસો જે ધરમશાળામાં હતાં તેઓ માનસિંગને ધરમશાળામાં લઇ ગયાં ત્યાં તરેહ તરેહનું જમવાનું તેની પાસે મુકયું અને રૂપીઆ, મોહરો વિગેરે હાજર કર્યું અને ઘણી નમતાઇથી અરજ કીધી કે ખજાનાની જેટલી દરકાર હોય તેટલો લ્યો. તેને માનસિંગે કહ્યું કે ઓ પરમેશ્વરના બગતો હું રોટલા તથા જર જવરની લાલચે નથી આવ્યો, પરમે- શ્વરે મને ઘણું જર જવેર આપ્યું છે, અને ઘણાજ મુલકનો રાજા કીધો છે; પણ મારી તો ઉમેદ ઘણી મોટી છે એ વાત સાંભળીને તે આદમીઓએ ગુણસુદરીની ખબર આપી કે માનસિંગ નામનો નવો માણસ આવ્યો છે તેના કહેવા પ્રમાણે તે એક મોટો રાજા છે અને જર જવરની કશી રીતે દરકાર રાખતો નથી. પણ કહે છે કે હું ઘણાંજ ઉમેદ આ શેહેરના રૂપસિંહ રાઠોડ સાથે આ- વ્યો છું, અને કાંઇ ખાનગી સંદેશો લાવ્યો છું જે તમો નામદારને કહેવાને તે ચાહે છે. આ વાત સાંભળી તેણીએ તે એક્ને બોલાવી મંગાવ્યા જ્યારે તેઓ તેની નજદીક આવી પુગ્યા ત્યારે તેણી પડ દેનશીન થઇ બેઠી અને પુછવા લાગી જે તમારો શું પક્ષ છે' માનસિંગે કહ્યું જે મહાસતી! હું મારા મીત્રનો પ્રશ્ન સાંભળી તારા શેહેરમાં આવ્યો છું અને તારા પ્રશ્નનો જવાબ આપવા તૈયાર છું પણ તે પહેલાં તારો સુંદર ચેહેરો મને દેખાડ તેથી મને આનંદ થાય અને તારૂ કામ કરવાને મારા દીલમાં શકિત આવે. તેણીએ કહ્યું ઓ પરમેશ્વરના બગત! હું પરપુરૂષનું મોહડું શી તરેહથી જોઉં

મારી સરતો પુરી કરશે તેજ મારા નવજોબન બાગમાંથી રાઇતનાં ફુલ ચુંટશે, અને કલ્પવૃક્ષનાં પાકાં ફળ વેડસે. ત્યારે માનસીંગે કહ્યું કે શું પ્રશ્ન છે તે તું પોતાની મીઠી જુબાનથી વર્ણન કર, ને કોણ ફુલ ચુંટશે, અને કલ્પવૃક્ષનાં પાકાં ફળ વડસે ત્યારે માનસીંગે કહ્યું આપ કે તે પ્રશ્ન પુરા કરે તો તુને જેને ચાહુ તેને આપું. પછી તું ફરી ન જાય અને ઇનકાર નહી કરે. ગુણસુંદરીએ એ વાત મંજુર કરી મજબુત કરાર કીધા કે જ્યારે હું તારી તાબેદાર થઉ ત્યારે તમે ગમે તેમ કરજો; જો તમારી મરજીમાં આવે તો મને તમારી ગાબુને ખાબર નહી તો મારા ખાવન્ને સ્વાધીન કરજો. માનસીંગે કહ્યું જે આ વાતમાં કોઇ સાહેદી જોઇએ, પછી પોતાના વડા સાહુકારને બોલાવીને તેઓની હજુર ગુણસુંદરીએ તેમજ માનસિંગે પરસ્પર કોલકરાર કીધા પછી એક તમ્બુ સારો બંધાવી તરેહ તરેહનું જમવાનું જમાડી ગોડી રસ્તામાં ખરચી આપીને જતી વખતે કહ્યું કે ઓ માનસીંગ? પહેલો પ્રશ્ન એ છે જે અલંકારપુરીની ખબર લાવ અને તે પુરી કેવી છે તેમાં કોણ વસે છે અને ક્યાં છે? પહેલા એ પ્રશ્ન પુરો કરી બીજાની ફકર કર. પછી માનસીંગે કહ્યું જે આ માગ મોત્રને તું મારા શેહેરમાંજ રાખજે અને જ્યાં સુધી હું પાછો આવું ત્યાં સુધી તું એની ખબર અંતર પુછ્યાં કરજે. તે વાત ગુણસુંદરીએ કબુલ કીધી. અને બોલી કે જો આખી ઉમર સુધી જો મારા શેહેરમાં રેહેશે તો શું થવાનું છે. દરરોજ એને ખાધા સીવાય ચાર સોનાના સીક્કા બીજા ખરચવાને માટે મળ્યા જશે. આ સાંભળી ખુશી થઇ માનસિંગે રૂપસિંહ સીપાહીને ધરમશાળામાં મુકી પહેલા પ્રશ્નની હકીકત કરવા જંગલમાંનો રસ્તો લીધો.

માનસિંગ પહેલા પ્રશ્નનો જવાબ લાવ્યો તેની વારતા

હવે માનસીંગે જ્યારે જંગલ તરફનો રસ્તો લીધો ત્યારે પોતાના મનમાં બોલવા લાગ્યો કે હું ક્યાં જાઉં અને એ વિષે કોને પુછું પણ કશી ચીંતા નહીં એ કામ મેં મારે માટે ઉઠાવ્યું નથી પણ પરમેશ્વરને અર્થે ઉઠાવ્યું છે. માટે તેજ મને સીધે રસ્તે લઇ જશે; એમ ધારી ચાલતો ચાલતો એક એવા જંગલમાં આવી પુગ્યો કે જેનાં એક પણ ઝાડની નીશાની માલમ પડી નહીં. એવામાં જુવે છે તો એક વરૂ જે નજદીક હતુ તે એક હરીણને પકડી પછાડીને ખાઇ જવાની તૈયારીમાં હતું. એવી વખતમાં જ્યારે

તેણે તે હરણીને જોઇ ત્યારે ત્યાં જલદી જઈને એક પોકાર માર્યો જે, આ જુલમ શું કરે છે? ખબરદાર એ ગરીબ બચરવાલ છે. એની છાતીમાંથી દુધ વહે છે, એ વાત સાંભળી વરૂ બીનો ને ઉભો રહીને કંપવા લાગ્યો, જે શું તું માનસિંગ છે કે આ વખતમાં તું તેની વારે આવ્યો! માનસિંગે તેને કહ્યું કે તેં કેમ જાણ્યું. તેણે કહ્યું મેં તારી હિંમત તથા મહેરબાનીથી ઓળખ્યો. મને માલમ છે કે તું હરકોઇના હકમાં ફાયદો કરે છે. પણ તે મારો શીકાર આજે મારા મોંમાંથી કેમ છોડાવ્યો? ત્યારે માનસિંગે કહ્યું તું શું ચાહે છે. તેણે કહ્યું. મારો ખોરાક જાનવરોનો છે; તેથી જો તે મળે તો ખાઉં. માનસિંગે કહ્યું, સારૂ મારા બદનમાંથી જ્યાંથી ચાહે ત્યાંથી કાપી ખા ને તારૂં પેટ ભરીને ચાલ્યો જા. તેણે કહ્યું. પીડા વગર ખાવું મુજ લાભકારક છે માટે તમો મને તે આપો તો હું આગ પેટ ખાઇ તમોને આશીશ દઇશ. માનસિંગે તેજ ઘડીએ કટાર કમરમાંથી કાઢીને પોતાની પીંડીમાંથી એક મોટું બાકું કાપીને તેની આગળ નાખ્યું તે તેણે ખાઇ આશ્ચર્ય થઇ કહ્યું કે એ માનસીંગ તેં શું તારાપર મુસીબત પડી છે જે તેં ગગનપુર શહેરને મુકી, આંહી આટલી તકલીફ ઉઠાવી આ અઘોર જંગલમાં આવી પડ્યો છે, ત્યારે માનસીંગે જવાબ દીધો, કે રૂપસીંગ ગુણસુંદરી ઉપર આશક થયો છે. ને ગુણસુંદરીને સાત પ્રશ્ન પુછે છે જે તે પુરા કરશે તેને તે વરશે તેથી મેં પરમેશ્વરને વાસ્તે આ કામમાં કમર બાંધી છે, પહેલો પ્રશ્ન તેનો એ છે જે અલકાપુરીની ખબર લાવ, હું નથી જાણતો કે ક્યાં છે અને કેવી છે! પણ ઇશ્વર ઉપર ધ્યાન રાખી જંગલમાં નીકળ્યો છું. જેથી ખબર કે ઠેકાણું મળશે. આ વાત સાંભળીને તે વરૂએ કહ્યું એમ હું તે ઠેકાણું જાણું છું; મારા રૂષીઓની આગળથી તેનો પત્તો મળ્યો છે, તેનું નામ કુબેરનીપુરી છે જે જાય છે તે આખો દહાડો ફરે છે અને એજ અવાજ સાંભળે છે. માનસીંગે કહ્યું, તે પુરી ક્યાં છે! વરૂ બોલ્યો, અહીંઆંથી થોડે દુર જતાં બે રસ્તા મળશે, તેમાંથી તું જમણા હાથના રસ્તાને છોડીને સીધા રસ્તા ઉપર ચાલજે, એટલે ત્યાં જઇ પોંચશે અને તારી ઇચ્છા પુરી થશે હરણી તથા વરૂ બંને માનસીંગના હીતને માટે આવ્યાં હતાં, તેઓ બંને આશીષ દઇ પોતાને રસ્તે ચાલ્યાં ગયાં માનસીંગ બે ચાર પગલાં આગળ ચાલ્યો પણ દરદના સબબથી પગ થરૂજવા લાગ્યા લાચાર થઇ એક ઝાડની નીચે પડી તરફડવા લાગ્યો, તે એક સસલાની રેહેવાની જગા હતી તે સસલો

પોતાની માદા સાથે ખોરાકની શોધમાં ગએલો હતો, બે ચાર ઘડી પછી તે આવ્યાં ત્યારે માનસીંગને પોતાની જગો ઉપર તરફડતો જોયો માદાએ તેને કહ્યું. આ માણસ ક્યાંથી આવ્યો છે! હમણાં આ જગા આપણે છોડવી જોઇએ. કેમકે તે માણસને જાનવરથી શું નીસબત? સસલાએ કહ્યું; ઓ માદા: કદાચ એ ખુબસુરત જુવાન માનમીગ હશે ને કુબેરની અલકાપુરીની ખબર લેવા જતો હશે! હમણાં પીંડીના દરદથી એ ઝાડ તળે પડ્યો છે, અને તરફડીને જીવ આપે છે, તેણે કહ્યું કે માનમીંગ કોણ છે? તેણે જવાબ દીધો, એ પગનપુરનો રાજા અને પરમેશ્વરનો એક ભગત છે. તેને હજી ઘણાં કે પરમારથનાં કામો કરવાનાં છે. મેં મારા રૂષીઓની પાસેથી સાંભળ્યું હતું કે ફલાણે દહાડે આ જગાએ માનસીંગનું આવવું થશે, ને આજ ઝાડ તળે દુખ ખમશે તે દહાડો આજ છે તેણે કહ્યું કે આજે પાસેના જંગલમાં એક હરણી બચરવાલ ચરતી હતી, તે ઉપર એક વરૂએ હુમલો કીધો; તેને પોતાની પીંડીનો માંસ આપીને તે વરૂના હાથથી તે હરણીને છોડાવીને પોતાની ઉપર એ દુઃખ લીધું. કે માદા બોલી કે પરમેશ્વર આપણને બધા પ્રાણીમાં સૌથી મોટો દરજ્જો આપ્યો છે, તેમા માનસીંગ શ્રેષ્ટ છે નર બોલ્યો કે એ પરદુઃખ ભંજન એવો છે કે પોતાનું માંસ આપીને બીજાનો જીવ બચાવે છે, જ્યારે એટલી ખુબી તેની માદાએ સાંભળી ત્યારે કહ્યું કે આવા જખમથી કેમ કરી એટલે દુર જશે? સસલાએ કહ્યું અમરતવેલી નામની અઉષધી એ જખમપર લગાડે તો વાત કરતામાં સારૂં થાય પણ એ ઘણું મુશ્કેલ છે; કેમકે અહીંથી ઘણે દુર એક પાહાડ છે ને પાહાડને ફરતી ગાંધર્વની ચોકી છે તે ગાંધર્વ માણસ, જાનવર અગર પંખી કોઇને અંદર પેસવા દેતો નથી. એ સાંભળીને માદા બોલી કે એવું કોણ માસણ છે કે તે ગાંધર્વની ચોકીમાંથી અઉષધી લાવે ને માનસીંગને સારૂં કરે, તેણે કહ્યું, તું સાત દહાડા દહાડો કરીને નહી સમજે, ને રાતને રાત જાણે નહીં, ખાય પીએ નહી, અને આઠે પહોર માનસીંગની ચોકીમાં રહે તો, હું જાઉં અને તે અઉષધી તોડી લાવું ત્યારે માદાને માનસીંગની નજીક મુકી અઉષધી લેવા ગયો ને પર્વતમાં દાખલ થયો. ત્યાં એક ઝાડ ઉપરથી અમરવેલીના વેલાઓ એવા જોરથી તાણ્યા કે તરતજ જુદા પડ્યા. તે લેઇને પોતાના મકાન ઉપર આવી ઉભો; માદા પણ માનસીંગની ખબરદારીમાં એવી રહેતી કે તે આવે ત્યાં સુધી એક કીડીના બચ્ચાને પણ એની આગળ આવવા દીધું નહી, રાત

દીન તેની સુવાની જગ્યાની આગળ બેસીને જાગતી રહેતી. માન-સીંગ પણ સુતો સુતો તેની મેહેનત જોતો હતો એટલામાં સસ-લાએ ઔષધી લાવી આગળ મુકી. તેણે તે ઔષધી પીંડીપર લ-ગાડી તેથી તે જખમ તુરત બરાબ્ર આવ્યું. પછી સસલાનો ઘણો ઉપકાર માની ચાલ્યો કેટલીક મુદત પછી ચાર રસ્તા એક ચોક નજરે આવ્યો. માનસિંગ ત્યાં ઉભો રહીને વિચાર કરવા લાગ્યો કે હવે ક્યાં જાઉ તે જંગલમાં રીંછ રાજ્ય કરતો હતો ત્યાં સઘળા રીંછો વસતાં હતાં એટલામાં ઓં બસો રીંછ તે દહાડે તે જગ્યા પર ફરવા આવ્યાં હતાં, તેઓ માનસિંગને જોતાંજ ખુશી થઇ તેને પકડીને પોતાના રાજા પાસે લઇ ગયાં. તેને દેખી ખુશી થઇ કેહેવા લાગ્યો કે તમે મારી પાસે બેશી કહો કે તમે કોણ છો? તમારૂં નામ શું છે ? મને એમ માલમ પડે છે કે તમે પગનપુરના રાજા-ના માનસિંગ નામે કુંવર છો. તો તે વાત સાંભળી તેને કહ્યું કે તમો સાચું કહો છો હું માનસિંગ સુરેન્દ્ર રાજાનો કુંવર છું પરમેશ્વરને વાસ્તે આ જંગલમાં આવી પહોંચ્યો છું. રીંછના રાજાએ કહ્યું કે તમારા આવ્યાથી હું ઘણો રાજી થયો છું હવે હું મારી છોકરીને તમારી સાથે પરણાવું કેમકે આ જંગલમાં મારો જમાઇ થવાને લાયક કોઇ નહી હતો એ વાત સાંભળીને માનસિંગ પોતાનું શીર નીચું કરી વિચારમાં પડયો રાજાએ કહ્યું તું જવાબ નથી આપતો શું હું સસરો થવાને લાયક નથી ? ત્યારે તેને માનસિંગે કહ્યું હું માણસ ને તું જાનવર. મારી તારી બરાબરી કેમ થાય રીંછે કહ્યું ઓ માનસિંગ ! કૃષ્ણ જેવા મહા પ્રતાપી પુરૂષ જા-મ્બુવતી રીંછડીને પરણ્યા હતા. અને મારી છોકરી તારા જેવીજ છે. એમ કહીને તેણે પોતાના બે ચાર રીંછને કહ્યું તમે હમણાં જઇને મારી છોકરીને વસ્ત્રઆભુષણથી શણગારી મારા મેહેલના પાસેથી ઠઠઠઠ ભરેલા દીવાનખાનામાં લઇ જાઓ. તેથી તેઓ તે છોકરી સણુગારીને તે ઓરડામાં લઇ ગયા; માનસિંગને તે રીંછની કુંવરીને જોઇ ત્યારે અજબ થઇને પાછો જંગલમાં આવ્યો, ને કહેવા લાગ્યો કે આાં રીંછ નું મહારાજા છે અને હું સાધુ છુ. એ રાજકુંવરીને હું મારી સ્ત્રી કરૂં તો ઘણી બેઅદબી થાય તે રીંછે કહ્યું, એ વાત કબુલ કરો કારણ કે તમે પણ પગનપુરના શેહેરના રાજા છો. તે સાંભળી તે ફીકરમાં પડયો ને મનમાં કહેવા લાગ્યો કે હું આવા વનમા ક્યા આવી ચઢયો. ? હું જે કામને માટે પોતાના શેહેરથી નીકળ્યો, અને અહીંઆં મારાં લગ્ન કરીને મોજ

કરીશ તો ત્યાં રૂપસિંહ રાઠોડ મારી વાટ જોઇને મરી જશે, તો હું ઇશ્વરને શું જવાબ દેઇશ રીંછના રાજાએ ફરી અને વિચારમાં જોયો ત્યારે પુછ્યું કે ઓ જુવાન એ વાત કબુલ નહી કરે તો તું કેદમાંથી છુટનાર નથી તેણે એ વાતનો પણ જવાબ આપ્યો નહી, ને ઉંચું પણ જોયું નહી. ત્યારે રીંછે ગુસ્સે થઇ પોતાની કોમને કહ્યું કે એને પેલી અંધારીમાં નાંખી તેના મોઢાપર એક ભારે પથર મુકી સંભાળ રાખો એ વાત સાંભળતાંજ કેટલાક રીંછોએ ફોરન માનસિંગને અંધારા ભોંયરામાં બંધ કરીને એક ભારે પથર તેના મોઢાપર મુકયો ને ભોંયરામાં ભૂખ્યો તરસ્યો હેરાન થયો, કેટલાક દહાડા પછી રીંછના રાજાએ પાછો તેને બોલાવીને પોતાની પાસે બેસાડયો ને સમજાવી કહ્યું કે ઓ માનસિંગ મારી છોકરીને પરણ. તે ફરી અંદેશામાં પડયો અને એ વાત ધ્યાનમાં લાવ્યો નહીં એક ગુમચો મેવાનો મંગાવી તેની આગળ મુકયો ને ભુખ્યોજ હતો. તેથી બે ચાર નવાલા ખાવા લાગ્યો, અને જ્યારે તેનું પેટ ભરાયું ત્યારે તેને કહ્યું કે ઓ જુવાન આ અપછરા જેવી મહા અક્કલવાન, જેની કાન્તી ચંદ્રના જેવી ને રૂપની રંભા જેવી સાથે તારૂં લગ્ન ખુશી થઇને કર. એવામાં અંતરીક્ષથી નારદમુનીએ આવી માનસીંગને કહ્યું કે રીંછની કન્યાએ પરણવાથી તારો છુટકો થશે. નહી તો કેદમાં ને કેદમાં તારી જીંદગી ગુજારીશ. એવું સાંભળીને નારદ મુનીનું વચન માન્ય કર્યું એટલામાં ફરીથી રીંછના રાજાએ પોતાની પાસે બોલાવી કહ્યું તારા હકમાં બેહેતર એજ છે કે મારી છોકરીને પરણ. માનસીંગે એ સરતપર લાચારીથી કબુલ કીધું કે જ્યારે હું એની સાથે પરણું ત્યારે કોઇ રીંછ મારે ઘેર આવે નહી. રાજાએ કહ્યું ઓ માનસીંગ રીંછની શું તાકાદ છે કે તારે ઘેર આવે, આખર તેણે પોતાના વજીરને બોલાવી રાજકુંવરીના લગ્નની સામગ્રી મંગાવી તરેહ તરેહના બીછાનાં બીછાવી માનસીંગને બેસાડયો. પછી પોતાના ગોરને બોલાવી પોતાના રીવાજ પ્રમાણે લગ્નગાંઠ બાંધી; તેનો હસ્તમેળાપ થતી વખતે નારદમુનીએ અંતરીક્ષથી જોઇ માનસીંગને અને રાજકુંવરીને આશીર્વાદ દીધો. ત્યાર પછી માનસીંગ પોતાને બંગલે ગયો ત્યાં જોયું તો તમામ જગા દીલને આનંદ પમાડનારી અતર, ખુશબોથી રેલછેલ થઇ છે, દરએક ઠેકાણે તરેહવાર મોટા મોટા રાજાઓના લાયક ગલીચા બીછાવેલા છે, ફાનસના દીવા તો એવા સળગી રહ્યા છે કે જેનું વર્ણન થઇ શકે નહી તે છોકરી ખાવાથી તે પણ

સુધી જર ઝવેરમાં ગરકાબ થયેલી એના હાથમાં પકડાવીને પોતાના આદમીઓ સમેત ઓરડામાંથી બહાર નીકળી આવ્યા. માનસીંગે જાણ્યું કે એઓની લગ્ન કરવાની રીત એવીજ છે. પોતે રત્ન જડેલા પલંગપર તેની સાથે આરામ કીધો અને એમજ પ્રમાણે હરરોજ તે ચાંદની સુરતની સાથે ચેન કરી તરેહ તરેહનો મેવો ખાતો હતો એટલો મેવો ખાધો કે મન ધરાઇ ગયું. આખર એક દહાડે રાજકુંવરે પોતાના સસરા પાસે જઇને કહેવા લાગ્યો કે, મહેરબાન ગલા રાજા હું મેવા ખાતાં ધરાઇ ગયો છું; અગર કોઇ અનાજની મેહેરબાની કરો તો જીવ આનંદમાં રહે તેણે તેજ ઘડી રીંછોને બોલાવીને કહ્યું કે તમો અનાજ, ખાંડ, ઘી અને તેલ વિગેરે. વાસણ વાસો તથા શહેરોમાંથી લાવો. એ વાત સાંભળતાંજ તેઓ દોડયા અને હરએક શહેરોમાંથી સારાં વાસણ અને તરેહ તરેહની જણસો ત્યાંથી લાવ્યા. માનસીંગ તરેહ તરેહનાં જમણ બનાવી પોતાની રાણી સાથે ખુશીથી ખાવા લાગ્યો હરરોજ એ પ્રમાણે જમતાં અને એશઆરામ કરતાં. ને એક ખોતપર દિલદાર આનંદમાં દી ગમન કરતાં. થોડા મહીના ગુજર્યાં બાદ એક દહાડે તકે જોઇ પોતાની સ્ત્રીને કહ્યું કે એ પ્યારી હું મારા એક કામને સારૂ પોતાના શહેરથી નીકળ્યો હતો. તારા બાપની જબરજસ્તીથી મારાં લગ્ન તારી સાથે થયાં છે. પણ હું ખુશીથી થોડા દહાડામાં મને તારા બાપના પાસેથી રજા અપાવશે તો ઘણી મહેરબાની અને કૃપા થશે. ત્યાંથી હું તે કામથી ફતેહ પામીશ અને જીવતો રહીશ તો ફરીથી તારા સાથે મુલાકાત કરીશ. એ વાત સાંભળતાંજ તે પોતાના બાપ પાસે જઇ કહેવા લાગી. તેના બાપે કહ્યું. કુંવરી તું એ વાતમાં રાજી હોયતો તે તારો ભરથાર છે, અને તું તેની સ્ત્રી છે માટે તું જાણે અને તે જાણે રાજપુત્રીએ કહ્યું તે માણસ ઘણો સત્ય બોલનાર છે તે પોતાના વાયદાપર મુકરર આવશે. કશો સંદેશો નથી માટે રજા આપો. રાજાએ માનસીંગને બોલાવી રજા આપતી વેળાએ પોતાના રીંછોને કહ્યું કે તમે એને ઘણી માવજતથી આપણી સરહદથી બાહાર પોંચાડી આવો. રાણીએ એક મોહોરો માનસીંગની પાઘડીમાં બાંધ્યો ને કહ્યું કે એ ઘણી જગોપર તમારે કામ આવશે. પછી તે રત્ન લઇ આગળ ચાલ્યો. કેટલાએક દહાડા પછી એક એવા જંગલમાં જઇ પહોંચ્યો કે જ્યાં નહીં દાણો કે પાણી નજરે આવે, સાંજની વખતે એક રૂષી માળા જપ કરનાર તેને માટે ખાવાનું તથા પાણી આપી જતો તે ખાઇ પીઇ

શન દહાડો કહાડતો એક દહાડો સામેથી એક મોટા પહાડની મીશાલે (અજગર) નજર આવ્યો, તેને જાણીને માનસીંગ ગભરાયો પણ ભાગવામાં કશુર નહી કીધી, તેમજ પાછો નહિ હટયો; જેવો તેની પાસે પુગ્યો તેવોજ તેણે દમ ખેંચ્યો, માનસીંગે પોતાનો બચાવ માગ્યો પણ બચી નહી શકયો ને તેના મોઢામાં ખેંચાઈ ગયો જ્યારે પોતાને તેના પેટમાં જોયો ત્યારે પરમેશ્વરની સ્તુતિ કરીને કહેવા લાગ્યો કે સારૂં થયું કે મારૂં ગુનાહ ભરેલુ તન આ પરમેશ્વરના બદલાના મોંઢામાં પડયું નહી તો એ માટીનો જામો કાંઈ કામનો નહિ હતો ખરી વાત તો એજ છે કે જે કોઇ પરમેશ્વર અર્થે પડતાં પોતાનુ ગણું બરબાદ કરે અને પોતે તેની યાદમાં રહે તો તે બરબાદ નહિ થાય અગર તે પરમેશ્વરની અજમાયશને વાસ્તે કંઇ દુઃખ જોશે અગર તે દુઃખથી બચ્યો અને સાબેત કદમે રહયો તો તસ્દીના દરીઆમાંથી નીકળ્યો એ રીતે પોતાના મનને ધીરજ આપતો અને મહાદેવની પ્રાર્થના યાદ કરતો હતો કે પરમેશ્વર મોટા છે અને મને તેજ છોડાવશે. આખર ત્રણ દહાડા નલક તે તેના પેટમાં રહયો આગુગમ પેલીગમ રસ્તો શોધતો પણ રસ્તો તો કાંઈ મળ્યો નહી ઉલટો પોતેજ તેની ગંદકીમાં ખરડાયો પણ સાપના ઝેરે તેને કંઇ અસર કીધી નહી તેના સબબ એ જે આવતી વખતે તેની આંએ તેની પાઘડીમાં એક મોહોરો બાંધી આપ્યો હતો તેનો એ ખવાસ હતો, તે જેની પાસે હોય તે નહી આગનાં બળે, નહી પાણીમાં ડુબે કે નહી તેને ઝેર અસર કરે; એને લીધે તે જીવતો રહયો અને તેના ઝેરે તેને કાંઈ અસર કરી નહી પછી તે અજગર ગભરાયો અને પોતાના જીવમાં કહેવા લાગ્યો કે મેં આ શી બલા ખાધી છે કે હજમ થતી નથી ને પેટમાં દોડતી ફરે છે. આખર તે પેટના દરદથી અકળાતો હતો સબબ માનસીંગ તેના પેટમાં આરામ નહી લેતો ચોતરફ દોડતો ફરતો હતો અને આંતરડાં પોતાના પગથી ખુંદતો હતો, આખર તેને માલમ પડયું કે એ નવાબો આખી ઉમરના ખાધા પીધાને કહાડશે એ વાત જીવમાં ઠેરવી ઓકયો. માનસીંગ બાહાર નીકળી પડયો ને રેતી ઉપર ઉભો થઇ કપડાં સુકવવા લાગ્યો જ્યારે તે સુકાયાં ત્યારે ત્યાંથી તે ચાલ્યો. થોડે દુર ગયો કે એક તળાવ નજરે આવ્યું તે જોતાંજ એક ડકથી દોડી તેની પાળપર જઇ બેશી કપડાં ધોવા લાગ્યો. એટલામાં એક માછલી પાણીમાંથી નીકળી તેનું નાચેનું અરધુ શરીર માછલીનું હતું અને માથાથી કેડ લગણ ઓરતનું હતું માનસીંગ તેની આ-

જબ શીકલ જોઇને અચરજ પામવા લાગ્યો, આખર માનસીંગ નહાવા સારૂં પોતીયુ પહેરતો હતો તેટલામાં તે માછલીએ માનસીંગનો હાથ પકડી તળાવમાં લઇ જઇને પોતાના મકાન ઉપર એક સુંદર બીછાનાપર બેસાડયો ફરી તે માથાથી તે પગ તલક એક ખુબસુરત ઓરત બની બેસુમાર પ્યાર કરવા લાગી. તેની એવી વાત માનસીંગે કબુલ કરી નહી ને બોલ્યો, કે હુ એક કામને વાસ્તે પોતાના ઘરને ઉજાડ કરી અહીઆં આવી પડયો છુ, તુ કહે છે કે તને રાખે, પણ એ વાત મારાથી કેમ થાય તારી સાથે આ જગામાં ખુશીથી રહુ. અગર જે જગ્યાથી મને લાવી છે ત્યાં પોંચાડ; તો હું થોડા દહાડા તારી પાસે રહી તારા મનની ઇચ્છા પુરી કરૂં. તેણે એ વાત મંજુર કરીને કહ્યું કે હું ૭ દહાડા પછી તને જ્યાંથી લાવીયું ત્યાં પોચાડીશ માનસીંગ ખુશી થયો અને પોતાની ઇચ્છાથી તેની સાથે રહયો. ૭ દહાડા પછી માનસીગે કહ્યું. એ માછલી હવે તારા વાયદાને પુરો કર તેણે તેનો હાથ પકડી પાણીમા ડુબાને કાનારે પોહોચાડી દીધો. ફરી કહેવા લાગી કે એ જુવાન તું મારાથી જુદો કેમ થાય છે માનસીગે કહ્યું મારે એક એવાજ કામની જરૂર છે નહી તો હું તારાથી જુદો નહી પડત નહી તો આવા આરામ મુકી દુખ શું કામ ખેંચત એ વાત સાંભળી ને ચાલી ગઇ. માનસીંગે પોતાનાં લુગડાં ધોઇ સુકવીને રસ્તો લીધો. થોડી મુદત પછી એવા એક પહાડ ઉપર જઇ પોહચ્યો કે જ્યાં હજારો લીલાં ઝાડ તરેહ તરેહના મેવાથી ભરેલાં હજારો ગાઉ સુધી લાગેલા હતાં, હજારો ઘર મોટાં ચળકતાં હતાં, હરેક તરફ પાણીની નદીઓ વહેતી હતી ઠેકાણે ઠેકાણે ફુલના બાગ ખીલી રહ્યાં હતાં. ટુંકામાં જે જે મુકામ હતા તે હવાદાર હતાં માનસીંગ થાકેલો હતો તેથી ત્યાં જનાવારમાં સુઇ ગયો એટલામાં તે મુકામનો ધણી આવી જુવે છે કે એક જુવાન ખુબ સુરત ગાફેલ થઇને સુતો છે, તેની પાસે આવી બેશી ગયો માનસીંગ જાગી આંખ મસળી જોવા લાગ્યો તો એક સખસ તેની પાસે બેઠેલો નજરે આવ્યો. તેને જોતાંજ ગભરાઇને તે જગ્યાથી ઉઠી વકિ વળી સલામ કીધી ત્યારે તેણે પુછ્યુ કે તું કોણ છે ક્યાં જાય છે? અને આ જંગલમાં શું કામ આવ્યો છે? માનસીંગે કહ્યું જે અલંકા પુરી જાઉં છું. સારૂં થયું કે તમારી મુલાકાત થઇ, હવે આગળ મરજી ઇશ્વરની તેણે કહ્યું. ઓ જુવાન તું આ ખ્યાલને મનમાંથી કાઢી નાંખ. કાં જાન ગુમાવે છે. અફસોસ છે કે તારા દોસ્તદારો

કોઇ એવા નહી, હતા જે તુને મના કરી નહી. માનસિંગે જવાબ દીધો કે હું કોઈ મારે માટે નથી જતો, બીજાને માટે જાઉછું. એમ કહી રજા લઇ જંગલ તરફ ચાલ્યો. થોડા દહાડા પછી એક સારા તલાવપર જઇ પોહોચ્યો; તેના કીનારા ઉપર બેસીને પાણી પીવા લાગ્યો, એટલામાં એક ખુબસુરત દેવાંગના ચંદ્ર જેવી માથાથી તે પગ તલક પદમણી જેવી પાણીમાંથી નીકળી. માનસિંગનો હાથ પકડી પાછી તેજ તલાવમાં ડુબકી મારી ગઇ એટલામાં માનસિંગનો પગ જમીન ઉપર લાગ્યો તેવીજ આંખ ઉઘાડીને જોયું તો તે દેવાંગના સાથે એક ફુલફળના ભરેલા મોટા બાગમાં પોતાને જોઇ અચરત થયો. એવામાં તેનો હાથ મુકી તે ચાલી ગઇ, તે શોક કરતો આણીગમ પેલીગમનો તમાસો જોતો ફરતો હતો; એક તરફથી હજારો દેવાંગના જર જવેરથી માથાથી તે પગ તલક ;જરી-આનમાં ગરક થયેલી આવી પુગી. માનસિંગને જબરજસ્તીથી પોતાની તરફ ખેંચવા લાગી; તેણે કોઇની તરફ નજર નહીં કરતા માથું ઉંચુ કરી જોયુ કે એ કોણ છે. અને શુ કરે છે, કેમકે તે પેલા નારદનું કહેલું યાદ કરી મનમાં કહેતો હતો, કે આ માનસિંગ નહી થાય કે તારા એકરારીના પગ ઘસી તું જાણી જોઇને કેદમાં પડે. આકાશવાણી થઇ કે ખબરદાર હોશીયાર રહેજે જુલમાન એમ છે. આખર તેઓ તેને એક એવા મકાનમાં લઇ ગયાં જે તમામ જવેર અને લાલ યાકુતથી ભરેલું હતું. લાખો તસવીરો તેમાં હર-એક તરફ લગાડેલી હતી. એક રત્નનું તખત સારી વલણમાં મોટી ચતુરાઇથી મુકયું હતું. જ્યારે માનસિંગ તે સિંહાસનની પાસે પુગ્યો ત્યારે તે સરવે દેવાંગનાઓ તસવીરની માફક દીવાલપર ચીત્ર થઇ ગઇ, હજારો દેવાંગના તે મહેલની દીવાલમાંથી નીકળી. માનસિંગ એકની તરફ અચરતથી જોઇ પોતાના મનમાં કહેતો હતો, કે ઓ મહાદેવ એ શુ લીકમત છે; આ કયાંથી નીકળી અને પેલીઓ કેમ દીવાલપર તસવીર થઇ ગઇ. આખર તે તખતની પાસેજ ઉભો હતો તેથી પોતાના જીવમાં કહેવા લાગ્યો કે ઓ માનસિંગ તું અહીંઆં સુધી પોહોંચ્યો છે તો આ સિંહાસનપર બેસ. એવા વીચારથી તેણે દેવોમાં ઉત્તમ એવા કુબેરના સિંહાસનપર પગ મુકયો, તેવોજ તેમાંથી એક અવાજ તડાક કરીને નીકળ્યો. તેથી તેણે જાણ્યું કે એનો પગ ભાગ્યો હશે તેથી હેઠળ જોવા લાગ્યો, ત્યારે તે તખ્ત જેમનું તેમ હતું ફરી તે ઉપર બેઠો ત્યારે ફરી તેમાંથી તેમજ અવાજ આવ્યો, તે અવાજની સાથે એક ખુબસુરત દેવાંગના

દીવાલમાં તસવીર થઇ ગઇ હતી તેમાંથી નીકળીને માનસિંગની પાસે નાચરંગથી ચાલી આવી માનસિંગે એ નરેદથી તેને જોઇને અચરત રહી પોતાના જીવમાં કહેવા લાગ્યો કે આ પરમેશ્વર આતો હમણાં તસવીરના જેવી હતી ને ફરી કેમ કરીને આવી નાચ નખરાંથી મોહ નાંખી આ તખતની આગળ આવી ઉભી છે, તેને જોતાંજ એ ફગર થઇ ચાલતો હતો, કે તેનો ઘુંઘટ ખોલીને તે પદમણીનાં રૂપ જોઇ તેની પેલી આકાશવાણી યાદ આવી તેવુંજ સાંભળી જીવમાં કહેવા લાગ્યો કે હું એનો હાથ પકડીશ તો ફરી હું કદી સલામત બહાર જઇશ નહી પણ એક વાર તમાસો જોવો જોઇએ કે એ મારો હાથ પોતેજ પકડશે ને હું એ જાલમમાંથી બહાર જઇશ નહીં. આખર તે એજ ઉમેદમા બાર રાત ને દીન સુધી રતના સિંહાસન ઉપર બેશી રહ્યો, જ્યારે રાત થતી ત્યારે હરએક મકાનમાં કપુરની મીણબત્તીઓ પોતાની મેળે રોશન થઇ હરએક તરફથી ગાયન વિગેરેનો અવાજ આવ્યો આવતો. અને જે તસવીરો દીવાલપર નકશી હતી તે જીવવાળી થઇને નાચતી હતી, કેટલીક દેવાંગનાઓ તખતની આગળ ઉભી થઇને માનસિંગને જાત જાતની રંગ બેરંગના મેવા તેની આગળ મુકતી હતી, અને એટલું ખાતો હતો પણ તેનુ પેટ ભરાતું ન હતું, ત્યારે હેરાન થઇને કહેતો કે આ પ્રકાર હું એટલું ખાઉં છું પણ પેટ નથી ભરાતું એતો શી તજવીજ છે. આખર એજ રીતે બાર દહાડા ગુજર્યાં અને તેરમે દહાડે તેના મનમાં આવ્યું કે હું પોતાની તમામ ઉમર તારકરમાની યુક્તિથી રચેલી આ કુંવરની પુરીમાં એટલે ખલંકાપ-રીમાં રહીશ તો પણ આ મેવાથી પેટ ભરાશે કે નહી? આ ગા-જલસથી બહાર નીકળાશે? અને રૂપસિંહ રાંડોને જે વાયદો કરી મુદ્દત આવ્યો છું તે વાયદા પ્રમાણે નહી જાઉં તો તે મરી જશે. તો ઇશ્વરને શું જવાબ દઇશ. આખર તે અપછરાનો હાથ પકડ્યો તેજ વખતે એક બાજુ ખુબસુરત અપછરા તખતની નીચેથી નીકળી આવી એક લાત એવી મારી કે માનસિંગ કયાનો કયાં જઇ પડયો માથુ ઉચું કરીને જોયું તો તે અપછરા ને તખ્ત નજરે આવ્યું નહીં, તેમજ બાગ પણ જોવામાં આવ્યો નહી એક જંગલ સમ-શાન જેવું નજરે આવ્યું, પછી ત્યાંથી ચાલતાં કેટલાએક દહાડામાં ચંપા નગરી જઇ પુગ્યો. ગુણસુન્દરીના માણસો તેની [illegible] સુધી લઇ ગયા ગુણસુંદરીને અરજ કીધી કે, માનસિંગ સહી સલામત આવ્યો છે. તે સાંભળતાંજ તેણે બોલાવી પડદાની પાસે બેસાડી

પુછયું કે શું ખબર લાવ્યા છો માનસિંગે જે બીના પોતાની નજરે જોઇ તે ગુણસુંદરીને સરવે વૃત્તાંત કહી સંભળાવ્યો આ સાંભળીના નના આશ્ચર્યનો તો પારજ રહ્યો નહીં. પછી ગુણસુંદરી બોલી કે ઘણા થાકીને આવેલા છો માટે દશ દહાડા આરામ કરો; પછી બીજા પ્રશ્નનો જવાબ લેવા જજો, એટલે માનસિંગ ત્યાંથી ઉઠી ધર્મશાળામાં જઇ રૂપસિંહ રાઠોડને ઘણા હેતથી મળ્યો પોતાની વીતેલી સર્વે વાત કહી સંભળાવી. દશ દહાડા પુરા થયા એટલે અગીઆરમે દહાડે ગુણસુંદરી પાસે બીજા પ્રશ્નનો જવાબ પુછવા લાગ્યો. ત્યારે તે બોલી કે એક મા[illegible] [illegible]નાના દેવાલયના દરવાજા પર એવું લખ્યું છે કે "બાકી ક[illegible] [illegible] ગંગામાં જ[illegible]" તે માણસ કયે ઠેકાણે રહે છે તેની ખબર લા[illegible], જ્યારે આવાં વચન માનસિંગે ગુણસુંદરીના મોંમાંથી સાંભ[illegible] [illegible]રે ગુણસુ[illegible]ગને પુછયુ કે એ માણસ કયાં છે? ગુણસુંદરીએ [illegible] કે હું શું [illegible] તેણીની ધર્મની મા બોલી કે એ ઠેકાણું ઉત્તર દિશા [illegible] માનસિંગ [illegible] [illegible] થયા અને રૂપસિંહ રાઠોડને દિલાસે [illegible] [illegible]ગલ તરફનો રસ્તો લીધો.

— - —

બીજા પ્રશ્નની વારતા.

જ્યારે માનસિંગ ઉત્તર [illegible]નો રસ્તો લીધો ત્યારે તે વિચાર કરવા લાગ્યો કે હવે મારૂં કામ તે પરમેશ્વર પાર પાડશે. માટે તેની ઉપર ભરોંસો રાખી કદમ આગળ ધરવા લાગ્યો. ઘણેક દહાડે એક મોટા બીહામણા જંગલમાં આવ્યો જ્યાં ઝાડપાનનો તો કંઇ સુમારજ નહી હતો, સાંજનો વખત હતો તેથી એક મોટા ઝાડ નીચે બેસી આરામ લીધો સાંજ પડતાંજ માનસિંગે એક દરદ ભરેલો અવાજ સાંભળ્યો. તે એકાએક ચોંકી ઉઠી પોતાના મનમાં કહેવા લાગ્યો કે ઓ માનસિંગ તારા જેવોજ એક પુરૂષ આવી રાતે અફસોસ કરી રડે છે તેનું દુઃખ નહીં ટાળે? એટલું બોલી ઉભો થઇ જે જગ્યાએથી તે અવાજ આવતો હતો તે જગ્યા તરફ ચાલવા લાગ્યો. અંતે પોતાની મુરાદ પહોંચી. માનસિંગ ત્યાં જઇને જુવે છે તો એક ખુબસુરત જુવાન પુરૂષ જમીન ઉપર બેશી બોર જેવાં આંસુ પાડી ધ્રુશકે ધ્રુશકે રડી બોલે છે. કયાં જાઊં મારા દરદ ભરેલા હાલ વિષે કોને કહું કારણ કે મારી ઉપર બેહદ આફત આવી પુગી છે, માનસિંગ આગળ વધી તે જુવાનનો હાથ પકડી બોલ્યો, કે ઓ સૂર્યના તેજના જેવા જુવાન પુરૂષ આ

રીતે રડી તારો આવો હાલ શા માટે કર્યો છે; તારી ઉપર એવી શી આફત આવી પડી છે જેથી તેં તારૂં ઘરબાર, માતાપીતા સર્વે છોડ્યાં છે અને આવી રીતે બુરી હાલતે મોત માગે છે તારો સઘળો હેવાલ મને કહે; જેથી તે દુર કરવાને હું કોશીશ કરૂં. પરમેશ્વરની મહેરબાનીથી તારૂ કામ સફળ થશે. તે માણસે માનસીંગને જુવાબ દીધો કે; ઓ જુવાન પુરૂષ તારા બોલવા ઉપરથી મને એકીન આવે છે કે તું મારૂં કામ બજાવશે ખરો, ઓ સાચા માણસ અહીંઆંથી આઠ જોજન દુર એક મોટું શેહેર છે એ શેહેર એટલું તો રળીઆમણું છે, અને તેમાં એટલા મોટા દોલતવાળા માનવીઓ રેહે છે કે જેનું બયાન કરવું મુશ્કેલ છે. ત્યાં મોતીશા નામે એક સોદાગર વેપારી રહે છે. તેને એક ચાંદની સુરતની બેટી છે, રૂપ અને ગુણનો તો પારજ નથી જ્યારે તે છોકરી રાત્રે ફરવા જાય છે ત્યારે ચંદ્રમા પોતે ફરવા નીકળે છે, કારણ કે, તેનું રૂપ અને એવું તેજ છે કે ચંદ્રમાને પણ પોતાનું મોં દેખાડવું શરમ ભરેલું લાગે છે અને તેનું જોહેનાર નુમાડું તેનાં હું દીવાનો બની ગયો છું માનસીંગે કહ્યું કે તે છોકરી તારા દીલમાં શી રીતે આવી. તેણે જવાબ દીધો, કે એક વખત હું ઘોડાનો માલ લઈ તે શેહેરમાં વેચવા ગયો અને શેહેરનો જોવા મન ફરતાં થાક આવી. હું ફરતો ફરતો તે મોતીશા વેપારીના મેહેલની હેઠળ આવી પુગ્યો. મેહેલની ઉપર નજર કરતાં એક ઓરત ઇંદ્રની અપસરા જેવી સરસ મારી નજરે પડી. જેને જોતાંજ હું બેશુદ્ધ થઈ ગયો, પાછો હોંસમાં આવ્યો ત્યારે તે શેહેરના કેટલાક રેહેવાસીઓને તે ઓરત વીશે પુછ્યું તેઓએ મને જવાબ દીધો કે એ મેહેલ મોતીશા શેઠની છોકરીનો છે તે છોકરી હજુ કુવારી છે અને તેના બાપે તેને પોતાને લાયક વર શોધી કહાડવાની છુટ આપી છે, તે છોકરી દર એક પુરૂષને ત્રણ પ્રશ્ન પુછે છે જે કોઈ તેના પ્રશ્નનો જવાબ આપશે તેની સાથે તે પોતે પરણશે હજી સુધી કોઈ એવો નથી મળ્યો કે જેણે તેના પ્રશ્નને પુરા કીધા હોય. ઘણાક રાજના કુવર અને સરૂપવાન છોકરાઓ તેની ઉપર દીવાના બની માર્યા ગયા છે. આ સાંભળી હું તે મેહેલની અંદર ગયો દરવાજે જઈને તે છોકરીને ખબર કીધી, તેણીએ મને અંદર બોલાવી રેશમી ગાલીચાપર બેસાડી કહ્યું કે, જો તું મારા ત્રણ પ્રશ્ન પુરા કરશે તો હું તારી થઈ રહીશ. મેં કહ્યું કે, તેમ કરવાને હું તૈયાર છું ત્યારે તે બોલી કે જો તું મારા પ્રશ્નો બજાવવામાં પછાત પડશે તો હું તને મારા ગુલામ તરીકે

રાખીશ. મેં એ સરત કબુલ કરી તે છોકરી પાસેથી પ્રશ્ન માગ્યો; તે બોલી કે આ શેહેરની નજદીક એક ઘણી ઉંડી ગબ્બર છે તેનો છેડો અત્યાર સુધી કોઇને માલમ નથી માટે તે ખબર લાવ બીજો પ્રશ્ન એકે દરરોજ રાત્રે જંગલમાંથી એક એવો અવાજ આવે છે કે જેને મેં પરમાર્થનું કામ કીધું હોય તો આજ રાત્રે મને કામ આવે તે કામ શું છે? ત્રીજો પ્રશ્ન એ કે મારા રાક્ષસના હાથમાં એક સો હમોરો છે તે મને લાવી આપ. આ વચન સાંભળી લાચાર થઇ રત્ન લઇ હું મહેલમાંથી ઉતર્યો. મારો લાલ, અસબાબ જે કાંઇ હતો તે સર્વે લુંટી લઇ મને શહેરમાંથી બહાર કાઢી મુક્યો. જેથી હું આ અરણ્યમાં આવ્યો છું એક તો મારો માલ ગયો અને બીજું તો આશકના તારે માટે જલ્દ વાધા નાંખ્યા મારી આશાઓથી જુદો પાડ્યો માનસિંગે કહ્યું ફકત તું મને તે શાહેરમાં લઇ જા. અને જો કે તને તારી માશુક સાથે મેળાવું છું કે નહિં. તે જુવાને જવાબ દીધો કે મને માલની ગરજ નથી ફકત માત્ર હોય તો પદમાવતીના ચેહેરાની ખુબી ઉપર મોહીત થયું છે તે પદમાવતીનો મને મેળાપ જોઇએ. માનસિંગ તે જુવાનની સાથે તે શેહેરમાં આવ્યો. શેહેરને જોતાં તેની અચરતીનો પાર રહ્યો નહીં. મોટા મોટા તરેહવાર બાગો, બગીચાઓ, મેહેલો એટલા બધા હતા કે જાણે પોતાની આંખલી ઉમરમાં જોયા ન હતા. તે હદપુનીના શોભા જોઇને માનસિંગ દંગ થયો. આખર માનસિંગ મોતીશા વેપારીની છોકરીના મેહેલમાં ગયો. તે છોકરી પડદો નાંખી બોલી કે, આ જુવાન પુરૂષ મારા ત્રણ પ્રશ્નોનો જવાબ તું લાવી આપ માનસિંગે કહ્યું કે પહેલાં તારો બાપ જે મોતીશા વેપારી કહેવાય છે તેને બોલાવ, કે તે મને વચન આપે જો હું તારા પ્રશ્ન પુરા કરૂં તો જે માણસને તું આપવા ચાહે તેને આપી શકું. વેપારીની છોકરી બોલી કે જ્યારે તું મારા પ્રશ્ન પુરા કરે ત્યારે હું તારીજ છું? ત્યારે જેને તેને આપજે. માનસિંગે કહ્યું કે તારા બાપને બોલાવ કે તેની સાથે હું સરત કરૂં તે પ્રમાણે તેણીએ પોતાના બાપ મોતીશા વેપારીને બોલાવ્યો તેની સાથે માનસિંગે કબુલાત કીધી પછી માનસિંગે પહેલો પ્રશ્ન માગ્યો તે છોકરી બોલી કે મારા શેહેરના પાસે એક ઉંડી ગબ્બર છે તે ગબ્બરનો છેડો ક્યાં છે તે કોઇને ખબર નથી માટે તેની શોધ કરી લાવ માનસિંગ ઉઠ્યો, તેની સાથે પેલી છોકરીએ પોતાના માણસોને ગબ્બરની નીશાની દેખાડવાને મોકલાવ્યાં માનસિંગ તે ગબ્બરની આગળ આવી પેલાં માણસોને કહેવા લાગ્યો કે હું આવું ત્યાં સુધી

તમો અહીંઆંજ બેસી રહેજો. પછી માનસિંગે ગબરમાં ઉતરી ચાલવા માંડયું. આખો દહાડો ચાલી રાત્રે કોઇ ઠેકાણે મુકામ કરતો એમ ચાલતાં ચાલતાં એક દીવો દેખાયો. માનસિંગે વિચાર્યું કે હવે ગબરનો છેડો આવ્યો ખરો. પછી વિચારવા લાગ્યો કે જઇને તપાસવું જોઇએ. ચાલતાં ચાલતાં એક મેદાન નજરે આવ્યું, તેમાંથી નીરમળ પાણી વહેતું જણાયું, માનસિંગ પોતાની સાથે થોડીક બદામ, સાકર અને પાણીનો કુંજો લાવ્યો હતો. જેમાંથી દરરોજ ત્રણ બદામ ને સાકર ખાઇ થોડુંક પાણી પી ઇશ્વરની પ્રાર્થના કરતો, તે કુંજો પેલા ધરામાંથી પાણી ભરી લીધું. પછી આગળ ચાલતાં કેટલાક દહાડે એક મોટી દિવાલ નજરે આવી. ત્યાં એક દરવાજો હતો. તેમાં દાખલ થયો કે કેટલાંએક ભુતોનું ટોળું માનસિંગની પાસે આવી પુગ્યું અને પોકારવા લાગ્યું એટલામાં એક કાણો ભુત આવીને બોલવા લાગ્યો કે "તુને ખાઉં; તારા બાપને ખાઉં, તારી માતુને ખાઉં, તારા આટમ કટમને ખાઉં, આપોને આખો ગામ ખાઉં." તેમાંથી એક બોલ્યો કે આપણા રાજાનો હુકમ નથી કે આપણા દેશમાં આવેલા માણસને હુકમ વગર ખાવા. તમો જાણતા નથી કે આપણા રાજા આજ કેટલાક વરસ થયાં ગરદનજગીના રોગથી હેરાન છે જ્યારે તે માણસથી સારૂં થશે તો આપણને ઇનામ મળશે. ત્યારે બીજા ભુતોએ જવાબ દીધો કે એમાં આપણું કોઇ વળે નહીં ઘણાક માણસો આવી રીતે આવ્યા ને આપણા દેશમાં કેદ પડેલા છે. જ્યારે સારૂં તો એમ છે કે એને આપણા સરદાર માંથા નાનાના ખવીસ પાસે લઇ જવો જે તેને ગમે તેમ કરે તે પ્રમાણે માનસિંગને પોતાના સરદાર પાસે લઇ ગયા. તેઓના સરદારે તેઓને જવાબ દીધો કે શા માટે તમારા બાપને લાવ્યા છો એને છુટો મુકો કે જ્યાં ગમે ત્યા ચાલ્યો જાય. તે ખવાસને દીલગીર જોઇને માનસિંગે પુછ્યું કે એવા ભલા વિકાળ ભુત શા માટે આટલો દીલગીર દેખાય છે. તેણે જવાબ દીધો કે એ આ માણસ શું કહું મારા દુઃખની વાત ? મારી ભુતડી આજ ઘણુંક થયું આંખનાં દરદથી હેરાન છે. ઘણા ઉપાયો કીધા પણ કશો ફેર જણાતો નથી. માનસિંગે કહ્યું કે, જો તું મને તારી ભુતડી આગળ લઇ જાય તો પરમેશ્વરની મેહેરથી હું તે દુઃખ સારૂ કરી શકીશ. ત્યારે તે સરદારે તેમ કીધું. માનસિંગે પેલી મોહોરો પાણીમાં ઘસીને તેણીની આંખે લગાડી. એ પ્રમાણે ત્રણ દહાડા સુધી કીધા પછી

તેની જીનડીની આંખ્યો સારી થઇ, તેથી પેલા જીનનો સરદાર એ-ટલો તો ખુશ થઈ ગયો કે માનસિંગને થોડા દહાડા પોતાના જી-નની રમતગમતમાં રાખી ઘણી આનંદારીથી મેમાનદારી કીધી. જ્યારે માનસિંગને કાંઇએક જર આપવા કહ્યું ત્યારે માન-સિંગે જવાબ દીધો કે મને ઝવેરની કશી દરકાર નથી. ફક્ત તારા રાજા પાસે લઇ જા. તે જીન સરદાર માનસિંગને પોતાના રાજા બાબરા પાસે લઈ ગયો. અને બાબરા જીને ઘણું માન આપી પોતાની પાસે બેસાર્યો. ને બોલ્યો કે એ જુવાન આજ ઘણું થયું હું બદહજમીના રોગથી આજારી છું માનસિંગે પુછ્યું કે જ્યારે તું ખાવા બેસે છે ત્યારે તારી પાસે કેટલા જીનો હાજર રહે છે? ત્યારે તેણે જવાબ દીધો કે મારા સઘળા હજુરી જીનો મારી આગળ ઉભા રહે છે. માનસિંગે કહ્યું કે આજે હું પણ ઉભો રહીશ. ને જીનના રાજાએ ઘણી ખુશીથી કબુલ કીધું. જ્યારે ખાવાનું લાવવામાં આવ્યું ત્યારે માનસિંગે સઘળી રકાબીઓ થોડા વખત સુધી ઉઘાડી રાખી; પછી પાછી ઢાંકી રાજાને કહ્યું કે થોડો વખત સબુર કર. કેટલોએક વખત ગયા. પાછી માનસિંગે સઘળી રકાબીઓ ઉઘાડી તો તરેહવાર લહેજતદાર પકવાનો બદલે તેમાં બળેલા કાળા હાલતના નજરે આવ્યા જીનનો રાજા જેનું નામ બાબરો હતુ તે આ દેખાવ જોઇને અજાયબ થઇ ગયો. પાછું માનસિંગને કહેવા લાગ્યો કે આ અજાયબ આનો અર્થ શું છે! માનસિંગે કહ્યું કે જ્યારે તું ખાવા બેસે ત્યારે તારા તમામ જીનની નજર તારા જમવાના ઉપર પડે છે જેથી તારા પેટમાં તારૂં સઘળું ખાધેલું પાછું ઉલટું થાય છે. આથી તને ખોરાક પચતો નથી; જ્યારે હવેથી તું ખાવા બેસે ત્યારે હમેશાં તું એકલો બેસજે; કોઇ તારા ચાકરોને તારી પાસે ઉભા રાખીશ નહી તેનો ઇલાજ મેં બતાવ્યો માનસિંગે કહ્યું કે જો મારા જીવની પણ તને ગરજ હશે તો તે પણ હું તને આપી દઇશ માટે જલદી કહે કે તે અરજ શું છે? તેણે કહ્યું કે અમારી કોમ ઉપર યવન (અ-સુર) ના પેગમ્બરો ઘણું દુઃખ દેછે માટે તે અસુરોનો નાશ કર. એવું સાંભળી માનસિંગ પોતાના મનમાં કહેવા લાગ્યો કે હું દરેક માણસનું દુઃખ દુર કરૂં છું તો જીનોને દુઃખ આપનાર યવનના પેગ-મ્બરને કબજે કરૂં તો ખરો એમ કહી માનસિંગ જીનના ટોળાંની સાથે શોધ કરવા ચાલ્યો. એટલામાં એક સમુદ્રના કીનારા ઉપર આવેલો પેગમ્બર બોલ્યો કે આ પેલો જીનનો રાજા આવે છે માટે

સરવે છલમ તૈયાર રાખો. એટલે તે રાજાને કબજે કરી આ વજરની પેટીમાં નાંખી સમુદ્રમાં ડુબાવીએ એવામાં ભુતનો રાજા આબરો પોતાના છપન કરોડ ભુત સાથે તે સમુદ્રના કીનારા આગળ પહોંચ્યો એટલે પોતાના માનીતા ભુતોને બોલાવી મુકરર કરી લડાઇઓ શરૂ કીધી એવામાં પેગમ્બરે એલમો ફેંકવા માંડયા આથી મહા વિ-કાળ પર્વતના જેવા બની પેલા પેગમ્બરની ઉપર પથ્થરનો વરસાદ વરસવા માંડયો. તોપણ તે ડરતો નથી અને પોતાના છલમના જો-રથી પથ્થરનો વરસાદ પોતા ઉપર વરસે તેની દરકાર રાખતો ન-થી. અને વધારે વધારે છલમ ફેંકવા માંડયા. જેથી આતસના ભડકા ભુતોની સેનામાં થવા લાગ્યા તેથી ભુતો ગભરાઇને પોતાના રાજા આબરા પાસે જઇ પોકાર કરવા લાગ્યા ઓ મારા આબરા રાજા કવન લોકના નામથી ગાઝી બળુંછું. બા બળુંછું, બા બળુંછું આ કોણ પેગમ્બર આવ્યો. એવા પોકાર કે માનસિંગને ઘણો ગજબો થયો. તેથી તે પેગમ્બરની પાસે જઇને કહેવા લાગ્યો, ઓ પીર મરદ યવનના મોટા રાજા આ મારા ભુતોને શા માટે દુઃખ દેછો? તે સાંભળતાજ સુલેમાન પેગમ્બર બોલ્યો કે તું એવો જોરાવર કોણ છે. જે નાહાન ભુતોની ફરીઆદ લઇ આવ્યો છે, તે ના પાકોને આજ મારે બાળીને, તેની રખ્યા કરીને આ પેટીમાં ભરીને મહાસાગર મધ્યે નાંખવી છે. આ સાંભળીને માનસીંગ પેગમ્બરની પાસે જઇ કહેવા લાગ્યો તે પેટીમાં એવી શી હીકમત છે, કે છપન કરોડ ભુતોની એક [illegible] રખ્યા રહેશે એવું સાં-ભળી સુલેમાન બોલ્યો કે મારા એલમનો એટલું જોર છે કે કદી આખી પૃથ્વીના ભુતોને બાળીને તેની રખ્યા સમાવવી હોય તો સ-માઇ શકે, એમ કહી તે પેટી માનસિંગે તેનું ગરદન ઝાલી, પેટીમાં ઘાલી ઢાંકણુ મજબુત બંધ કરી, લોઢાની સાંકળોથી બંધ બાંધીને પેલા ભુતોને હુકમ કીધો કે, આ પેટીને પાસીફીક સમુદ્રના મધ્ય ભાગમાં નાંખી પાછા આવો. આથી ભુતોનો રાજા, માનસીંગ ને પગ પાસે પડી બોલ્યો કે ઓ માનસીંગ મારા ઉપર તારો ઉપકાર ઘણો થયો છે. જો હું મારી આખી ઉમર સુધી તારી ચાકરી કરૂં તોપણ તેનો બદલો મેં તને પુરતો આપ્યો એમ કહેવાય નહી, એટલું કહી આબરા ભુતે સોના રૂપાથી ભરેલા કેટલાક ખુમચા તે-મજ આકુત અને ઝવેર બેસુમાર માનસીંગના પગ આગળ મુકી બોલ્યો, તને આપવાને લાયક ચીજે મારી પાસે કાંઇજ નથી માટે

આવડું આપુંખું માનસિંગે કહ્યું કે હું એકલો એ સઘળું કેમ ઉ-ચકી શકું. બાબરે જુને પોતાના જુતો બોલાવી હુકમ કીધો કે આ સઘળો ખજાનો માનસીંગની સાથે લઇ જાઓ. અને એ જ્યાં કહે ત્યાં જલદી પોંચાડી આવો. માનસીંગ ત્યાંથી રજા લઇ જુતોની સાથે ચાલતો થયો, કેટલેક મજલે પેગમ્બરના દરવાજા આગળ આવી પોંચ્યોનેજ સોનીઆ વેપારીની છોકરીના માણસોએ જ્યારે જુતોને જોયા ત્યારે બીને નાસવા લાગ્યા. પણ માનસિંગે તેમને સાદ મારી પાછા બોલાવી કહ્યું કે, "ઓ માણસો તમો શું કામ બી-ઓ છો એતો હું માનસીંગ છું, જુતો તે ગજરના મોં આગળ સ-ઘળું જવેજવેર મુકી પોતાના મકાન તરફ ચાલતાં થયાં માનસીં-ગે સઘળું જવેજવેર ઉચકાવી ધરમશાળામાં આવી પોંચ્યો. પછી સઘળો ખજાનો પેલા વેપારીને આપી બોલ્યો કે, તારા એક પ્રશ્નનો ઉતર હું લાવ્યો છું પછી તે છોકરી આગળ જઇ સઘળો હેવાલ કહી તેની પાસે બીજા પ્રશ્નની તારીફ કીધી, તે બોલી કે "જંગલમાં એક એવો અવાજ આવે છે કે મેં પરમારથનું કામ કીધું કોન તો આજ રાતરે મને કામ આવત" તેનો પતો મેળવી લાવ. આ સાંભળીને માનસીંગ તરતજ જંગલ તરફનો રસ્તો લીધો આગળ એટલે એક ઝાડ નજરે પડયું તેની નીચે બેસીને પરમેશ્વરની પ્રાર્થ-ના કરવા લાગ્યો. જ્યારે રાત પડી, ત્યારે પેલો અવાજ તેને કાને પડયો. માનસીંગ તરતજ ઉભો થઇ જે તરફથી અવાજ આવતો હતો તે તરફ જવા માંડયો. જ્યારે દહાડો ઉગ્યો ત્યારે માનસીંગ વિચાર કરવા લાગ્યો કે, હવે હું કયાં જાઉં, જંગલમાં આણીગમ પેલીગમ જોવા લાગ્યો એટલામાં એક ગામડું તેની નજરે પડયું ત્યાં જઇને માનસીંગે થોડી વખત આરામ લીધો પછી રાતને વ-ખતે તેજ અવાજ ફરીથી સાંભળ્યો, માનસીંગ આગળ ચાલ્યો જતો હતો એટલામાં માનસીંગને કાને એકાએક રડવાનો અવાજ સાંભળ્યો: માનસીંગ તે તરફ થોડે નાઠી ગયો. એટલામાં શેહેરની અંદર લોકોનું ટોળું એકઠું થએલું માલમ પડયું ત્યાં લોકોને જઇ પુછવા લાગ્યો કે તમે શા માટે રડો છો, તેઓએ જવાબ દીધો કે અમારા શહેરમાં દરરોજ એક મોટી બલા આવે છે; તે દરરોજ એક આદમીને ખાઇ જાય છે, જો અમે તેને તે પરમાણે એક આ-દમી ન આપતા તો આખા શેહેરને માથે જુલમ કરે છે આજે આ શેહેરના હાકેમનો છોકરો તેનો ભોગ થવાનો છે; એટલા માટે અમો રડીએ છીએ. માનસીંગે કહ્યું કે ઓ નામદાર સરદાર તે

બલાની સુરત કેવી છે, તે તું મને કહે, તું ખાતરી રાખ કે તારા છોકરાને બદલે હું તે બલા આગળ જઈશ. તે હાકેમ તેની હીંમત ઉપર આફ્રીન કરી બોલ્યો કે તું આ શહેરનો રેહેવાશી હોય એમ જણાતું નથી, માનસીંગે જવાબ દીધો કે હજી મેં આ શેહેરનું પાણી પણ પીધું નથી. પણ વધારે વાર ન કરતાં તું મને કહે કે તે બલા કેવી છે ! તે સરદારે તે બલાની તસ્વીર જમીનની ઉપર ચીતરી. માનસીંગે કહ્યું કે ચિંતા ના રાખો. પરમેશ્વરની કૃપાથી હું એ બલાનું દુઃખ તમારા સરવ ઉપરથી દુર કરીશ. જાણે આ સરદાર કે એને હલકે કરીને કહે છે. એની ઉપર ગમે એવી તેજ તલવાર હસે તો પણ તેને ઘા પડશે નહી માટે કહું તેમ કરો તમારા શેહેરમાંથી એક આરશીવાળા પાસેથી બસો ગજ લાંબી અને બસો ગજ પોહોળી એવી મોટી એક આરસી બનાવી લાવો તે પ્રમાણે તેઓએ આરસી બનાવી માનસીંગના કહેવા પ્રમાણે જે જગ્યાએથી તે બલા આવતી હતી તે જગ્યાએ મુકી તે આરસીને એક મોટી ચાદરથી ઢાંકી, માનસીંગે સઘળા લોકોને કહ્યું કે જેઓ આ બલાનો તમાશો જોવા માગતા હોય તેઓ મારી સાથે ઉભા રહો બાકીના સઘળા પોતપોતાને ઘેર જઈ ચુપ રહો, કોઈએ જવાબ નહી આપ્યો પણ પેલા હાકેમનો છોકરો માનસીંગની સાથે રહેવાને તૈયાર થયો. તે હાકેમે પોતાના છોકરાને સમજાવ્યો કે ઓ મહારાજા આ ખ્યાલ તું તારા મનમાં કાઢી નાંખ તું જોતો નથી કે તારે માટે મેં આટલો ખરચ કીધો છે છોકરાએ જવાબ દીધો કે જે મારે માટે મરવાને તૈયાર થયો તેને હું એકલો મેલું ? ઘણું એ સમજાવતાં જ્યારે એ ન સમજ્યો ત્યારે તેના બાપે તેને માનસિંગ સાથે રહેવા દીધો. જ્યારે રાત પડી ત્યારે અગાઉની માફક તેઓ નાકાને એટલો ઘણોજ બીહામણો અવાજ સંભળાયો તે અવાજ સાંભળતાંજ સઘળા લોકોના ચેહેરા ફીકા થઈ ગયા. એટલામાં તો દુરથી તે બલા એક ગુંબજની માફક દેખાઈ કે, નથી પગ, નથી હાથ, કે નથી ગરદન. પણ ફક્ત એક મોઢું હતુ. તે પણ તેના શરીરમાં બેસી ગએલું અને તે મોહોડામાંથી બેસુમાર આગ નીકળતી હતી જ્યારે માનસિંગે જોયું કે તે બલા ઘણી નજદીક આવી પુગી. ત્યારે આરસી ઉપરથી ચાદર ઉઠાડી નાંખી, હલુકે તેજ વખતે એવા જોરથી એક બાંગ મારી કે આમનાં કેટલાંક માણસો બેહેરાં થઇ ગયાં અને સઘળું જંગલ ધ્રુજી રહ્યુ જ્યારે હલુકે પોતાનું ચીત્ર તે આરશીમાં જોયુ ત્યારે લાલ પીળો થઇ જઇ એટલા જોરથી દમ ખેંચ્યો કે તેનુ પેટ ફાટી ગયુ

તે ફાટવાના અવાજથી ગામનાં બાકી રહેલાં સઘળાં આદમીઓ બે હોશ થઇ ગયાં ને ગરભવાળી સ્ત્રીના ગર્ભ પડી ગયા. તેના પેટમાંથી રુધી વહેવા લાગી. તે એટલી તો વધી ગઇ કે આશપાસ લોહી અને પરૂનો એક મોટો દરિઓ થઇ ગયો. જ્યારે સઘળા આદમીઓ હોશમાં આવ્યા ત્યારે જોયું કે હલુક મુવેલો પડેલો છે. બધા લોકો આવી માનસિંગને પગે લાગી તેના મોતનું કારણ પુછવા લાગ્યા. ત્યારે માનસિંગે જુવાબ દીધો કે જ્યારે એ બલાએ પોતાની સુરત આરશીમાં જોઇ ત્યારે તે એમ સમજ્યો કે આ કોઇ મારો શતરૂ આવ્યો છે, માટે તેને મારવો જોઇએ. એવા વિચારથી તેને ગળી જવાની મતલબથી તે બલાએ પોતાનો દમ એટલો તો જોરથી અંદર ખેંચ્યો કે તેનું પેટ ફાટી ગયું આ સાંભળી સઘળાઓ માનસિંગની અકકલની ઘણીજ તારીફ કરવા લાગ્યા ને પોતાથી બને તેમ દરએક જણે ઝવેર લાવીને તેના પગ આગળ મુક્યું માનસિંગે કહ્યું કે ઓ પ્યારા દોસ્તો એ કામ પૈસાની લાલચથી કીધું નથી મેં એ કામ પરમેશ્વરને વાસ્તે કીધું છે, તેઓએ માનસિંગને પુછ્યું કે આ ગામમાં આવવાનો તારો મતલબ શું છે. માનસિંગે કહ્યું કે દરરાતની વખતે જંગલમાંથી એક એવો અવાજ આવે છે કે મેં પરમાર્થનું કામ કીધું હોત, તો આ રાતે મને કામ આવત, એ અવાજની તપાસ કરવાને વાસ્તે હું નીકળ્યો છું. ત્યારે તે લોકોએ જવાબ દીધો કે એ અવાજ અમો ઘણાં વખતથી સાંભળીએ છીએ પણ માલમ પડતું નથી કે તે ક્યાંથી આવે છે જ્યારે રાત પડી ત્યારે માનસિંગ તે અવાજની તરફ ચાલી નીકળ્યો અને ચાલતાં ચાલતાં જ્યારે સવાર થયું ત્યારે એક મોટો પરવત તેની નજરે પડવા લાગ્યો તથા પોહોળો પાંચસો કોસ હતો જ્યારે માનસિંગ આગળ આવ્યો ત્યારે તેની નજરે એક ગંજાવર શેહેર દેખાયું તેની નજીક પુગ્યો અને જુવે છેતો ઇંદ્રપુરીની જેવી મહા શોભાયમાન નગરી ઉજડ માલમ પડી. તે શેહેરમાં બાવન બજારો અને ચોરાસી ચૌટાં હતાં ચઉટાંની મધ્યે એક રાજ્ય મેહેલ જોવા લાયક હતો. તેને હીરા માણેકની જડેલીકમાનો હતી. માનસિંગ વીચાર કરવા લાગ્યો કે આવા રમણીક શેહેરમાં કોઇ માણસ નજરે પડતું નથી એનું કારણ શું ? એવો મનમાં વીચાર કરી રાજમેહેલના દીવાનખાનમાં એક બાજુપર જઇને બેઠો એવામાં સાંજ પડી એટલે શેહેરમાં રસ્તાઓ સાફ કરવા લાગ્યા અને પાણીથી બજારો છંટકારવા માંડ્યાં. એવામાં ત્યાં અંદરથી એક મશાલ સળગાવી મોટા તખત પાસે એક માણસ આવી ઉભો. એટલામાં

ચોપદારે નેકી પોકારી તેથી તમામ રાજદરબારીઓ, રજપુતો સાડા
સાત લાખ મહારાજાધિરાજની સાથે આવ્યા અને સૌ સૌને ઠેકાણે
અદબથી ઉભા રહ્યા. જ્યારે રાજા તખતપર બેઠા ત્યારે સરવે દરબા-
રીઓએ અદબથી સલામ ભરી સૌ સૌના સ્થાનક ઉપર બેઠા. રાજાનો
મુખ્ય દીવાન આવીને રાજાને સલામ કરીને પાસેની ગાદી ઉપર
બેઠો. અને નાચરંગ થવા માંડયો. થોડી વખતમાં તરેહ તરેહનું જમ
વાનું બનાવી સોના રૂપાના થાળો ભરી ખવાસો આવ્યા. એટલે
સરવે લોકો જમ્યા. પછી રાજા હાંક મારી બોલ્યો કે "જો મેં પર
મારથનું કામ કીધું હોત તો તે આ વખત મને કામ આવત" એવું
બોલ્યો કે તરત તમામ રજપુતોએ પોતપોતાનાં હથીઆરો કાઢીને
ઉઘાડી તરવારે એક બીજાના ગરદનો કાપવા માંડી. રડારોળ અને
મહા સમરાંગના પોકાર થવા લાગ્યા. એવામાં સર્વ માણસ ગુમ થઈને
ગયાં. તે માનસિંગ પોતાના મન સાથે કહેવા લાગ્યો કે કોઈ રાજ-
ગોતર ગરદનથી અવગતે ગયું હોય એવું માલમ પડે છે, પણ શી
રીતે એ વાત પુછી શકાશે એવો વીચાર કરતાં આખો દહાડો કહા-
ડ્યો. અને પાછી રાત પડી ત્યારે એજ પ્રમાણે થવા માંડ્યું એટલે
રાજાની નજર માનસિંગના ઉપર પડી. ત્યારે પોતાના હજુરીને કહ્યું
કે જો આપણા ભાગ્ય સારાં હોય તો પગનપુરના સુરેંદ્ર રાજાના
કુમાર માનસિંગ મહા કરપાળુ અને પરદુઃખભંજન મળે તો આ
દુઃખમાંથી આપણે મુક્ત થઈએ. એવું સાંભળતાંજ માનસિંગ તે
રાજાની પાસે જઈ કહેવા લાગ્યો કે ઓ ઈશ્વરના જેવા મહાપ્રતાપી
રાજા તારે માથે એવું દુઃખ શું પડયુછે, તે કરપા કરી મને કહે,
એટલે રાજા બોલ્યો કે હે પ્રતાપી સુરેંદ્રના કુળદીપક કુમાર માનસીંગ
આ મારી બીના તું ધ્યાન રાખીને સાંભળ 'પુર્વે હું આ નગરીનો
રાજા હતો. મારે ત્યાં નવનીધી અને અષ્ટમાસીદ્ધિ હતી. પણ કોઈ
દીવસ હું પરમારથનું કામ કરતો નહતો. એવામાં મારા રજપુતોમાં માંહો-
માંહે આવી રીતે બંડ જાગી એક બીજાને કતલ કરી અશુર ગતીને અમો
પામ્યા છીએ." માટે તું પરદુઃખભંજન નામથી ઓળખાય છે એટલે
તું સર્વેનું ગયાજીમાં જયને ઓઢા સરાધ કરે એટલે અમો સરવે
અવગતે ગયેલા મોક્ષે જઈએ, અમારો ખજાનો બે સુમાર છે તે તારો
છે. માટે તું પરમારથને અર્થે તારે ખુશીમાં આવે ત્યાં વાપર
એવું કહેતાં હાંક મારી એટલે માનસીંગ એક તરફની બાજુએ સં-
તાઈને ઉભો એટલામાં તો મારામારને કાપાકાપી થઈ. એક બીજાને
જખમે કરી ગુમ થઈ ગયા. હવે માનસિંગે અવારમાં ઉઠી પેલા બા-

ભુત ભુતનું સ્મરણ કીધું એટલે જમનકરોડ ઉતાવળ સાથે આવીને માનસિંગને મળી આજીજી કરી કહેવા લાગ્યો, ઓ મહારાજાધીરાજ મારૂં શું કામ પડયું કે મને યાદ કર્યો એટલે માનસિંગ બોલ્યો કે આ ખજાનો અમોલ્ય ભરેલો છે તે સર્વે તમારા ભુતો ઉચકીને ગંગા તથા ગયાના કાંઠે નાંખી આવો એટલે ભુતો એ સરવે ધનનો લઇ ગંગા તથા ગયાને કાંઠે મુકી આવ્યા પછી માનસીંગ પણ ગયો ગયાએ જઇને માનસીંગ પેલા અવગતીઆ રજપુતનું ઓધા સરાધ કર્યું તેથી મન થયા તેના સરવે પરસા બ્રાહ્મણ, સાધુ, સંત તથા અભ્યાગત અર્થે વાપર્યો ને ત્યાંથી ચાલ્યો. એટલે સામેથી એક કુવો દેખાયો ત્યાં એક માણસ ઉભો રહી કુવામાંથી પાણી કાઢતો હતો; એટલામાં હાથીની સુંઢ વાળો એક કાળો સાપ પાણીની સપાટી ઉપર આવીને તે મુસાફરને કમરમાંથી પકડી તરત પાણીમાં જતો રહ્યો. માનસિંગ આ તમાસો જોઇ અજમાન કરવા લાગ્યો કે આ બીચારો ગરીબ મુસાફર કોણ જાણે ક્યાં જઇ પડયો હશે મારે એની મદદે જવું જોઇએ એમ વીચાર કરી કુવામા ફદકો માર્યો જ્યારે જમીન પર એના પગ લાગ્યા ત્યારે તે કુવો કે સાપ જણાયાં નહી પણ એક મોટુ મેદાન તેની નજરે પડયું તેમાં બે સુમાર ઝાડ હરીઆથી ભરેલાં જોયાં તે ઝાડોની વચમા એક મોટો મહેલ દેખાયો મહેલ તરફ માનસિંગ ગયો ત્યાં જઇ જુવે છેતો સભાઘ દાર જરકશીરથી સણગારેલાં દીવાન ખાનાં તેને નજરે પડયાં વચ્ચો વચમાં હીરા માણેકથી જડેલુ એક તખ્ત મુકેલુ હતું તે તખ્ત ઉપર અતી મોટા કદનો દેવ રૂપિ જેવો ભુત સુતેલો હતો માનસિંગે વિચાર કીધો કે એ ઉઠે તો હું એને પેલા મુસાફર તથા સાપ વીષે પુછું. એમ ધારી તે પેલા ભુતની નજદીક જઇ બેઠો. એટલામાં માનસિંગે જોયું કે પેલો સાપ મુસાફરને કમરમાંથી પકડીને બેઠો છે સાપે જેવો માનસિંગને જોયો તેવાજ માનસિંગ તરફ દોડી આવ્યો માનસિંગે તે સાપને પોતે ગુસ્સામા એટલો તો જોરથી દાબ્યો કે સાપ મોહેથી બુમ પાડવા લાગ્યો તેના અવાજ થી પેલો ભુત જાગી ઉઠયો ને બોલવા લાગ્યો કે ઓ માણસ તું એને શુ કામ મારે છે? એ સાપ નથી એતો અમારો કાસદ છે, તું એને છોડી દે માનસિંગે કહ્યું કે એ પેલા માણસને છોડશે નહી ત્યાં સુધી હું એને છોડીશ નહી. ભુતે સાપને કહ્યું કે ખબરદાર આ માણસ બહુ જોરાવર માલમ પડે છે, કદાચ એ તારા પેટમાં જશે તો અવયવ બધા તોડી નાંખશે માટે હોશીઆર રેહેજે. આ સાંભળતાંજ

તે સાપના બે હોઠ જે માનસીંગના હાથમાં હતા તે ચીરીને માનસીંગ ને સાપના પેટમાં જતો રહ્યો જુને ગમે એટલું કર્યું પણ તે સાપ માનસીંગને ગળી ગયો માનસીંગે એકાએક આકાશથી એક અવાજ સાંભળ્યો કે ઓ માનસીંગ તું જે ઘરમાં છે તેને તારા કટારથી ચીરી નાંખ કે તું પેટમાંથી બહાર આવશે. અગર નહીં તો કેટલાક કાળસુધી આસપાસનાં પેટમાંજ રહેશે. માનસીંગ પાસે કાંઇ પણ હથીઆર નહીં હતાં પણ અંદર શોધ કરતાં કંઇ જવેરની દાતરડી જેવું એટલે જવેરનો મોટો વીકરાળ હાર જેવું માનસીંગના હાથમાં આવ્યું, તે લઇને માનસીંગે તેનું પેટ ચીરી નાખ્યું કે તરતજ એક મોટો દરીઓ પેદા થયો પાણી એટલું તો વધવા લાગ્યું કે માનસીંગ તેમાં ગોથા ખાવા લાગ્યો જ્યારે એક કલાક પછી પાણીનું જોર નરમ પડ્યું ત્યારે માનસીંગના પગ જમીન ઉપર લાગ્યા આંખ ઉઘાડીને જુવે છે તો ન સાપ. કે ન આગ નજરે પડતો નથી પણ એક મોટું મેહાન દીઠામાં આવ્યું. જેમાં હજારો માણસો હારબંધ ઉભાં રેહેલાં, કેટલાક મરેલા જેવાં અને કેટલાંક મરણ પામેલાં ત્યાં પેલો મુસાફર પણ હતો. માનસીંગે જ્યારે તેને પુછ્યું ત્યારે તે બોલ્યો મને તેમજ આ સઘળા માણસોને એક સાપ લાવ્યો છે માનસીંગે તેઓના આગળ સઘળી હકીકત કહી જણાવી ત્યારે તેઓ સઘળા માનસીંગના પગે પડ્યા અને કહ્યું કે હવે એ બલા તેઓથી દૂર થઇ છે. પછી તેઓ નમીને પોતાને ઘેર ગયાં માનસીંગે શેહેર તરફનો રસ્તો લીધો થોડાક કલાક પછી એક બાગબગીચા જંગલની નજદીક આવી પહોંચ્યો એટલામાં એક આલમ ખુબસુરત રાજા જેના જોવામાં આવ્યો તે રાજા માનસીંગને આવતો જોઇને કહેવા લાગ્યો કે, ઓ માનસીંગ હું તારી વાટ ઘણા દહાડાથી જોઇને આ જગ્યા ઉપર ફરૂં છું કેમ જે તું મારો જમાઇ છે કારણ કે તારા બાપે બાળઅવસ્થામાં તારાં લગન મારી છોકરીની સાથે કર્યાં છે તે છોકરી હાલ ઉમર લાયક થઇ છે. અને તારી ખબર કઢાવતાં માલમ પડ્યું કે માનસીંગ મુસાફરી કરવા સારૂ મુલકે મુલક અને દેશો દેશ ફરે છે માટે તમારો હું આ જગ્યા ઉપર વાટ જોયા કરૂં છું, અને મારૂ શેહેર અહીંથી નજદીક છે; એવું સાંભળીને માનસીંગ પોતાના મન સાથે કેહવા લાગ્યો કે આ એક અચરત જેવી વાત લાગે છે; કેમ કે મારે બાપે મને તે વિષે કોઇ દીવસ વાત કરી નથી, અને આ માણસ બોલે છે કે તું મારો જમાઇ છે. એમ વીચાર કરીને તે ખુલાસાના

રાજા સાથે માનસીંગ ચાલ્યો, અને થોડે દુર ગયો એટલે એક સુશોભાયમાન નગર તેની નજરે પડ્યું, તે નગરનું નામ ધુતારા પાટણ હતું. તેનો રાજકરતા ધુતારસીંહ નામે હતો. તે શેહેરની ભાગોળે જઇ જુવે છે તો, કેટલાએક ધુતારા તેની નજરે પડયા. માનસીંગને આવતો જોઇને તે સામા દોડી આવ્યા અને તેનો હાથ પકડી પોતાના શેહેરમાં લઇ ગયા. ઘણી ખાતર બરદાસ કરી પોતાના મેહેલના શુસોભીત બપકાદર દીવાનખાનામાં ઉતારયો અને પોતાની છોકરીને હુકમ કર્યો કે ' આ માણુસ આવ્યો છે તેને તું રાતના વખતે મારી તેની પાસેથી રીંછની એક છોકરીએ મોહોરો આપેલો છે, તે લે એટલે આપણું કામ થશે '' એવુ કેનાવાંત તે ધુતારી પોતાના મહેલમાં દાખલ થઇ. અંતે એક સજ્યા એવી કપટની બનાવી કે જેની નીચે મોટી કંટારીયાના ઝાડ જેવા ખરરા બાંધી મુકયા છે. તેની ઉપર છત્રપલંગ ઢાળી એક મજાસુન મોટી ચાદર પાથરી તેને માલમ પડે નહીં કે આ કપટ છે, માનસીંગનો હાથ પકડીને પોતાના મહેલમાં લાવી અને ઘણી નરમાસથી બોલી કે તમે આ પલંગપર બેસો એટલે હું પાન સોપારી વીગેરે લઇને આવું એમ કહી તે છોકરી નીચે ઉતરવાને ગઈ અને માનસીંગે પેલા પલંગપર બેસવાનો ઇરાદો કરયો પણ તેના મનમાં કેહેવા લાગ્યો કે આ કંઇ કપટ જેવું લાગે છે એમ કરી પોતાની તરવાર તથા ઢાલને પલંગપર મુક્યા તેવાંજ નીચે પડયાં અને જુવે છે તો નકરાં કંટાર માલમ પડયાં એટલે માનસીંગે પેલી ધુતારી નીચે જતી હતી તેનો ચોટલો ઝાલી ભોંયપર નાંખીને કહેવા લાગ્યો કે ઓ મહા પાપની કરનારી તે આવાં કેટલાંએક પાપ કીધાં હશે આજે તુંને જીવતી છોડી દેવાનો નથી એટલે તે ધુતારી બોલી કે ઓ રાજકુમાર તું મને છોડી મુક તેમ કાલાં વાલાં કરવા લાગી એટલે તેને દયા આવી અને તેને છોડી મુકી પોતે બીજા પલંગપર બેઠો અને પેલી ધુતારી તેની સ્તુની કરી કેહેવા લાગી કે આજથી આવાં કરમ નહીં કરૂં એમ કહી ધીરજ ધરતો માનસીંગે ચીન તરફનો રસ્તો લીધો થોડા દહાડા પછી એક શેહેરની નજદીક પહોંચ્યો દરવાજાની અંદર દાખલ થતાં તેને દરવાનોએ અટકાવી કહ્યું કે તું ક્યાં જાય છે પહેલાં તુંને હમારા રાજા પાસે આવવું પડશે પછી જ્યાં તારૂં મન ચાહે ત્યાં જજે, આ સાંભળી માનસીંગ બોલ્યો કે ઓ દરબારીઓ તમારા જેવું હું પણ માણુસ છું. શું કામ મને શેહેરમાં જતો અટકાવો છો, જો તમારી મુરજી

હોય તો ચાલો, હું તમારા રાજા પાસે આવવાને તૈયાર છું. પછી તેઓ તેને પોતાના રાજા આગળ લઇ ગયા. જ્યારે રાજા આગળ ગયો ત્યારે રાજાએ પુછ્યુ કે ઓ મુસાફર તું કોણ છે, ક્યાંથી આવ્યો છે, અને તારૂં નામ શું છે ? ત્યારે માનસીંગે જવાબ દીધો કે ઓ રાજા હું પવનપુરનો કુંવર છું મારૂં નામ માનસિંગ, ને મારા બાપનું નામ સુરિંદ્ર છે. મારો ઇરાદો ચીન જવાનો છે. પછી માનસીંગે તે નગરનું નામ પુછ્યું. રાજાએ જવાબ દીધો કે આ નગરીને રાજનગરી કરીને કહે છે. મારે ત્યાં મારી છોકરી, જે કોઇ મુસાફર અહીંઆં આવે છે તેને ત્રણ પ્રશ્ન પુછે છે, તે પ્રશ્નનો જવાબ આપતું નથી. તેને તે છોકરી ગરદન મારે છે અને તે સઘળા ખુનનો ભાર મારી ગરદન ઉપર રહે છે. પણ આજ સુધી કોઇ પણ બાપે પોતાની છોકરી મારી નાંખી નથી તેથી મારી છોકરીને મારી નાંખવાની હિંમત ચાલતી નથી. માનસીંગે આવા વચન સાંભળી તે રાજાને દીલાસો દઇ તેની ખાતરી કીધી પરમેશ્વરની મહેરથી તારા ઉપરનું દુઃખ હું નીવારણ કરીશ આટલી વાતચીત કીધા પછી માનસીંગ તે છોકરીના મોહોલમાં ગયો. ને માનસીંગ આવ્યાની ખબર થવાથી તે છોકરી શણગાર પહેરી તૈયાર થઇ. માનસીંગ ઘણોજ અજબ થયો છોકરીએ ઘણો માન આપી તેને એક સોનાના તખત ઉપર બેસાડી પોતે ખુરશી ઉપર બેઠી ને છોકરીએ પોતાની માને બોલાવી હળવેથી કહ્યું કે ઓ મારી વાહાલીમા આ ખુબ ચેહેરાના જુવાન ઉપર મારૂ દીલ લાગી ગયું છે ને એના પ્યારે મારા દીલમાં ઘરકીધુ છે, કારણ કે એ મારો જશે. તેણીની માએ કહી કે જ્યારે પરમેશ્વરે તારી અને મારા બાપની ઉપર આવીજ રીતનો સતમ કીધો છે. તો તેમાં તારી ઉપરનું દુઃખ આ માણસથી જતુ રહેસે. માનસીંગ બોલ્યો, હવે તું મને કહે કે મારી સાથે તારે તેની આ બોલી ઓ જુવાન જ્યારે રાત પડે છે. ત્યારે આ છોકરી બહેરી થઇ જાય છે અને મોંમોંથી ખાલી બકવા કરે છે પછી તે મુસાફરને ત્રણ પ્રશ્ન પુછે છે અને જ્યારે સાચા ઉત્તર નથી આપતો ત્યારે તે છોકરી તેની પોતાની નજીક ખેંચે છે. અને તલવાર લઇ તેનું શીર છેદે છે. પછી માનસીંગ વીચાર કરવા લાગ્યો કે, એક વખત જોઉં, તો ખરો કે અહીંઆ મારૂં આ સુખ છે. યા મોત છે. એટલામાં માનસીંગ આગળ ભોજનહાર ખાવાનું આવ્યું, માનસીંગે કહ્યું કે જ્યારે હું તમારૂં કામ પારપાડીશ ત્યાં

જ ખાતરી કારણ કે કામને એક કોરે મુકવું અને પેટ ભરી તરેહ વાર પકવાન ખાઇ જીવ આપવો એ અકલથી દુર છે. તે છોકરીની મા બોલી કે મને માલમ પડે છે કે મારૂ કામ નાશ સાથેજ પાર પડશે; ઇશ્વર તુને હર તરફથી અનતી મદદ પોહોંચાડશે. જ્યારે રાત થઇ ત્યારે સઘળા માણસો મેહેલમાંથી બહાર ગયા અને મેહેલના દરવાજા બંધ કીધા જ્યારે એક પોહોર ગયો ત્યારે તે છોકરી દીવાની થઇ ગઇ ને બક બક કરવા લાગી પછી માનસિંગ તરફ જોઇને બોલી કે એવા મુલકના સરદાર તુંને જરાપણ અકલ ન આવી કે ચાલી ચલાવીને તું મોતના પંજામાં આવ્યો છે તો મારા પ્રશ્નના જવાબ આપ. માનસિંગે કહ્યું કે જલદી બોલ? તારા પ્રશ્ન તે શું છે. તે બોલી કે દરીયાનું એવું કયું ગીધું છે કે જેમાંથી જીવ પેદા થાય છે. માનસીંગે વીચાર કરી કહ્યું કે તે ગીધું માણસના બેદના પડો મુ લનારૂ છે એટલે કે તે બુંદ છે. કે જેમાંથી જીવ નીપજે છે. પછી બીજો પ્રશ્ન પુછયો કે એક એવો કેવો મેવો છે કે જે માણસને મ-રવે મેવાથી મારો છે. માનસીંગે જવાબ દીધો કે તે મેવો ખજુર છે. પછી ત્રીજો પ્રશ્ન પુછ્યો કે તે જે કોઇપણ માણસને નજરે કદાપિ પણ જે પહેલે અથવા પછે માલુમ આગળ આવ છે. માનસીંગેજ વાબ દીધો કે તે મોત છે. આ સાંભળી તે છોકરી માથું પછાડી કરી ધુજવા લાગી અને નીચું જોઇ પછી ભુરકી ઉપરથી જમીન ઉપર કુદી પડી પેટમાંથી એક નંબોળીઓ નાગ પેદા થયો તે માન સીંગ તરફ એકદમ દોડતો આવ્યો માનસીંગે વિચાર્યું કે એને મારૂં તો એક જીવની ઘાત થઇ અને નથી મારતો તો મારો જીવ જશે. પછી જેવો નાગ આવ્યો તેવોજ તેને ગરદનમાંથી પકડી પીનગાના એક મજબુત વાસણમાં બંધ કરી એક માણસ પુર ઉંડી જમીન ખોદીને તેની અંદર તે વાસણમાં બંધ કરી એક ચુના મેટાડાથી મજબુત કરીને તે જમીન બંધ કીધી અને તે છોકરી આગળ આવી તખતપર બેઠો. જ્યારે રાતનો એક પહોર બાકી રહ્યો ત્યારે છોકરી હોશમાં આવી અને પોતાના મોં ઉપર લુગડું નાંખીને બોલી કે એ દીવાના પુરૂષ તું અહીં શા માટે આવ્યો છે માનસિંગે કહ્યું કે તું મને આટલી વારમાં ભુલી ગઇ? તેંજ મને ગઇ કાલે બોલાવ્યો હતો, તે છોકરીએ બાંગમારી પોકારી પોતાની મા ઓને ચાકરોને બોલાવી માનસિંગને ત્યાંથી લઇ જવા કહ્યું જ્યારે તે છોકરીની મા નજદીક આવી ત્યારે તે છોકરીએ તેને કહ્યું કે આજે આ મુસાફર જીવતો કેમ રહ્યો છે. પછી માનસિંગે તે છોકરીના બાપને બે

હાવી સરવે બીના કહી. તેના બાપે માનસિંગને કહ્યું કે મારા વચન પ્રમાણે હું તને મહારી આ છોકરીને પરણાવી આપું છું. માનસિંગે તે મન્જુર કીધુ અને લગન કરી તે છોકરી સાથે ઘણુ અહિના રહ્યો, અને રાતદહાડો એક બીજાની સાથે મેળાપથી મજામાં રહેતાં જ્યારે તે છોકરીને દહાડા રહ્યા ત્યારે માનસિંગે રજા લીધી, તેથી પોતાની વહુને કહ્યું કે, મારૂં વતન મગનપુર નામે નગર છે અગર જો તને છોકરો થાય તો આ નીશાની આપી તેને મગનપુર મોકલાવજે, એમ કહી પોતાનો એક નામી રૂમાલ આપ્યો. પછી ઘણાક દીલાસો આપી પોતાને મારગે નીકળીયો અને રસ્તામાં ચાલતાં એમ કે જંગલમાં આવ્યા કે એક બીજો માણસ મારગમાં મળ્યો તેણે માનસિંગના પાસે ભીખ્યા માગી, તેથી માનસિંગે પોતાની હાથની વાની કહાડી તે ગરીબ બાપડાને આપી તે બીચારાએ એવી રીતે અવાજ કીધો કે, કેટલાએક ચોરો એકદમ નીકળી આવી માનસિંગની સાથે વાત કરતા કરતા ચાલ્યા. થોડે જતાં ગયા નહીં એટલામાં એમ કે કૂવો આવ્યો: જેમાં તેઓએ માનસિંગને કેટલાએક જખમો કરી તેની આંખમાં ધૂળ નાખી દીધી અને બધુ લૂટી ગયા. માનસિંગને જ્યારે પેલા ચોરોએ કરીને જખમી કીધા ત્યારે તેણે તેમને ઘણુંએ સમજાવ્યું કે તમો શું કામ કરો છો, જો તમને ધનની ગરજ હોય તો તમો મારૂં બેટરું આપવા તૈયાર છું, પણ તેઓએ રજેગજ માન્યું નહી અને માનસિંગને આવી હાલતમાં નાખી નાસી ગયા. માનસિંગની આગળ પેલા લોકના બ્હેરોનો આપેલો મોતીઓ રહ્યો હતો તે તેણે થુંકમાં મસળીને પોતાના જખમ ઉપર લગાડ્યો. જેથી તે જખમ રૂઝાયા. માનસિંગે કૂવામાં એક ફરીયાદ સાંભળી કે જેમાં એમ પુકાર કહેતો હોય કે માનસિંગ તું કાંઈ ફીકર ના કર, આ કૂવાની અંદર મેજબાર ખજાનો તે મહાદેવ નારેજ નામે દાટેલો છે તે અને લે કારણ કે હજુ તારાથી ઘણાક ઉપકારનાં કામ આ દુનિયામાં થવાનાં છે. જ્યારે તું આવી રીતે તારૂં દીલ ભંગ કરી નાખશે ત્યારે તીર્થંકરનાં કામો શી રીતે બજાવી લાવશે માનસીંગ ઉઠ્યો અને દેવ દેવનું સ્મરણ કીધું અને માનસિંગે બીજે રાતરે કૂવામાં સ્વપનું દીઠું જાણે એક કહ્યું કે આવતી કાલે બે માણસો આ જગાએ આવી પુગશે, તેઓ તુને કૂવામાંથી બહાર કાઢશે તેની મદદથી તું આ ખજાનો તારા સ્વાધીનમાં લેજે, માનસીંગે કહ્યું કે બે માણસો સાથે હું આટલો બધો ખજાનો શી રીતે લઉ જવાબ એવો સમજ્યો કે, ૨-માણસ પુરતાં છે જ્યારે સવાર પડી ત્યારે રાતમાં કહ્યા પ્રમાણે પેલા

પુરૂષો બે એટલે માન બહાવીર તથા ઘંટાકરણ કુવાની આગળ આવી લાગ્યા અને માનસિંગને બહાર કાઢયો માનસિંગે તેઓને પેલા ખજાના વીશે વાત કહી. તેઓની મદદથી પેલુ સઘળુ ધારેલું ધન ખોદી કાઢયું. પછી પેલા ૨ પુરૂષોને તે સઘળું ધન આપી પોતે થોડું લઇ પેલા ચોરોની શોધમાં ચાલ્યો આખર તે ચોરોના પતા મેળવ્યા. અને તેઓને આવું પાપનું કામ ન કરવા માટે ઘણી નસીયત કીધી કે આ પરમેશ્વરથી વીમુખ થયેલા જનો દુરજનોની આ-શ્રો રાખતા હો તો આવો મારી સાથે હું તમને મન પુરતું ધન આપુ કારણ કે તમારી પાસે તમારૂ ગુજરાન કરવાને કાંઇ નથી, તેથી આવો ધંધો તમો લઇ બેઠા છો. તમો આ ગરીબ જનને દુખ દેવાથી તોબા કરો. હું તમને એટલું તો ધન આપું કે તમો વંશપરંપરા વાપરશો. તે સઘળાઓએ કબુલ કીધું કે જો અમારી પાસે ધન હોય તો અમો આવો ધંધો શું કામ કરીએ અને માનસિંગે દને જતાં એક ભુખથી અધમુવો થયેલો કુતરો તેને મળ્યો તેની જીભ તરત બહાર નીકળી આવી હતી. માનસિંગે વિચાર્યું કે, કદાચ આ જંગલમાં વણજારાનું ટોળુ આવ્યું હશે, જેને લગતો આ કુતરો હોવો જોઇએ. જ્યારે તે કુતરો નજદીક આવ્યો ત્યારે માનસીંગે તેને બગલમાં ઉચકી લીધો, અને કોઇ પાણીવાળી જગા શોધવા લાગ્યો, કે જો પાણી મળે તો તે પાઇને કુતરાનો જીવ ઉગારૂં ચાલતાં ચાલતાં દુરથી એક ગામડુ નજરે આવ્યુ તે ગામડામાં આવ્યો ત્યારે ત્યાના લોકો તેની આગળ જવની રોટલી અને છાશ લાવ્યા જે તેણે કુતરાને ખવડાવી પછી તેને થોડું પાણી પાયું કુતરાએ તેમ કીધા પછી પોતે ખુશી થઇ ગયો હોય તેમ દેખાવ કીધો; ત્યાર પછી તેની આગળ અદબથી બેઠો. માનસીંગ આ બાબતો જોઇ પરમેશ્વરની તારીફ કરવા લાગ્યો કે આવા એક કમીના જાનવરને પણ તે પરમકૃપાલુ પરમેશ્વરે આટલી મોટી અક્કલ બક્ષી છે; એટલામાં તે કુતરાના માથામાં કંઇ ખીલાકૃણી જેવું માનસિંગને દેખાયું. માનસીંગે તપાસી જોયુ તો માલમ પડયુ કે, લોહાનો એક મોટો ખીલો તેના માથામાં ઠોકેલો છે; તે ખીલાકૃણી જોરથી માનસિંગે બહાર ખેંચી કાઢયો, તે વેળા પેલો કુતરો એક ખુબસુરત જુવાન થઇ માનસિંગ આગળ ઉભો રહયો આ જોઇ માનસિંગ અજબ થયો. પછી પુછયું કે પરમેશ્વરના વ્હાલા સતરૂ કહે કે તું કોણ છે. પહેલા તું કુતરાની સુરતમાં હતો અને જ્યારે આ ખીલાકૃણી મેં તારા માથામાંથી ખેંચી કહાડયો ત્યારે તું આદમીની સુરતનો થઇ ગયો તે જુવાને પો-

તાનું માથું માનસીંગના પગ ઉપર મુકી કહ્યું કે ઓ નામદાર હું જાતે માણસ છું મારો હેવાલ તને શું કહું પણ જ્યારે તેં મારી ઉપર આટલી મોટી દયા કીધીછે ત્યારે મારાથી તને કહ્યા વગર રહેવાતું નથી જાણે ઓ મરદની પુરૂષ કે હું ચીન દેશનો વેપારી છું મારા બાપ પાસે બેહદ ખજાનો હતો મારો વેપાર ઘણો મોટો હોવાને લીધે મને બહાર ગામ મુસાફરી કરવી પડતી, થોડાક વખત પછી મેં એક ખુબસુરત જુવાન ઓરત સાથે સગપણ કીધું પણ તે ઓરત બદફેલીના કામોમાં આગ એક હબસી નોકર સાથે મસગુલ હતી. જ્યારે મુસાફરીથી મારે ઘેર આવી રાતના મેં બીછાના ઉપર આરામ કીધો ત્યારે મારી બેવફા ઓરત ઉંઘમાં હબસીના ભેગી સતી એટલે જાગ્યો. એનું જનક પાછો વેરવા લાગ્યો એટલે ઉંઘમાં મારા માથામાં એક મોંગ ખીલાફણી ઠોકયો કે તેવોજ હું એક કુતરાની સુરતે બની ગયો અને ભુખ્યા તરસ્યો તને મળ્યો. અને તેં મારી ઉપર ઉપકાર કરી મને જીવનદાન દીધું. માનસીંગે તેને કહ્યું કે એ ખીલાફેણી તું તારી પાસે રહેવા દેજે ને બરોબર તક સાધી તારી બૈરીના માથા ઉપર મારજે કે તે બીલાડી થઇ જશે. પછી વાત કરતાં કરતાં જે શહેરમાં તે વેપારી રહેતો હતો, તે શહેરમાં આવી પહોંચ્યો પેલા જુવાન માણસે માનસીંગને પોતાને ઘેર આવવાને ઘણા કાલાવાલા કીધા જેવો તે જુવાન પોતાના ઘરમાં દાખલ થયો તેવોજ તેના ચાકરો તેને જોઇ ઘણા ખુશી થયા અને પોતાની શેઠાણીના બદફેલીનુ સઘળું બયાન કહેવા લાગ્યા, તે પોતાના સુવાના ઓરડામાં જઇ જુવે છે તો તેની બાયડી પેલા ગુલામની સાથે સુતેલી છે. તરતજ તેણે તરવાર મ્યાનમાંથી ખેંચી પેલા ગુલામનું માથું કાપી નાખ્યું, અને પેલી ખીલાફેણી પોતાની બાયડીના માથામાં ઠોકયા કે તેવીજ તે બીલાડી થઇ ગઇ પછી દોરીથી બાંધી તેને માનસિંગની આગળ લાવ્યો, માનસિંગે તેની હિંમત જોઇ તેને ઘણી શાબાસી આપી, પછી માનસિંગને તેણે પોતાના ઘરમાં થોડાક દહાડા રાખી ઘણી ખાતરીથી મેમાનગતી કર્યા પછી રજા આપી. માનસિંગ તે મોતીઆ વેપારીની છોકરીના મહેલમાં આવ્યો તેવીજ દરવાનોએ જઇને અંદર ખબર કીધી કે તરતજ તે છોકરીએ માનસિંગને પોતાની પાસે બોલાવી પરદેનસીન થઇ તેને સોનાની ખુરશી ઉપર બેસાડી ઘણી માયાથી પોતાના પ્રશ્નનો જવાબ પુછવા માનસિંગે પહેલેથી છેલ્લે સુધી જે જોયું હતું તેનું વિગતવાર બયાન કીધું ત્યારે તે છોકરી બોલી કે ઓ જુવાન તું સર્વે સાચુંજ કહે છે. તારા બોલવામાં લેશ પણ અસત્ય નથી કારણ કે

તે અવાજ હમણાં આવતો બંધ થયો છે. હવે મારા ત્રીજા પ્રશ્નનો જવાબ તું મને લાવી આપ, માનસિંગે પ્રશ્ન પુછ્યો ત્યારે તે છોકરી બોલી કે મહા રાક્ષસના બાગમાં એક શાહા મોહોરો છે તે મને લાવી આપ માનસિંગે કહ્યું તે પણ પરમેશ્વરની મહેરબાનીથી પાર પડશે. પછી ધર્મશાળામાં આવી પેલા જુવાનને મળ્યો. માનસિંગે તેની આગળ સઘળો ખુલાસો કરી કહ્યું કે ઓ ખુબસુરત જુવાન તારા બે પ્રશ્નો મેં પરમેશ્વરની મહેરથી પુરા કીધા છે, અને આ ત્રીજાની ખબરે હું જાઉં છું એ પ્રશ્ન પુરા થશે કે તને તારી માશુક મળી એમજ જાણ એવા ઘણોક દીલાસો દઈ માનસિંગ પોતાને કામે નીકળ્યો પછી વિચાર કરતો કરતો એક ઝાડ નીચે બેઠો આખરે તેના મનમાં આવ્યું કે એનો પત્તો પેલા જીનના બાદશાહ પાસેથી મળશે માટે તેની ફરી મુલાકાત લેવી જોઈએ એમ કહી તે સફરમાં પાછો પડ્યો આખરે તે જીનના રાજાને એટલે બાબરા જીનના શહેરમાં આવ્યો ચોકીવાળા ભુતોએ અંદર જઈને માનસિંગના આવ્યાની ખબર કીધી કે તરતજ બાબરો જીન પોતાના તખ્ત ઉપરથી ઉતરી મહેલના બહાર માનસિંગને સામો લેવા આવ્યો માનસિંગને જોતાંજ તે તેને ભેટી પડી ઘણી આબરૂ માન આપીને પોતાની જીનની કચેરી કરી પોતાના તખ્તની ઉપર પોતાની પાસે બેસાડી તેના આવવાનું કારણ પુછ્યું માનસિંગે કહ્યું કે મારે મહા રાક્ષસની પાસથી શાહા મહોરો લેવા જવું છે આખરે જવાબ દીધો કે ઓ મરદ માનસિંગ એ ખ્યાલ તું મનમાંથી કાઢી મુક કારણ કે મારા જબરજસ્ત ભુતોની પણ તાકાત નથી કે રાક્ષસના મુલકમાં પગ મુકી શકે માનસિંગે કહ્યું કે એ કામ મેં મારા માટે ઉઠાવ્યું નથી પણ મારા જેવા એક માણસ માટે ઉઠાવ્યું છે જે પરમેશ્વર મને અહીં લાવ્યો છે તેજ મુને સહી સલામત પોહોંચાડશે ફક્ત હું એટલુંજ માગું છું. કે તું મારી મદદ માટે તારા એકાદ બે ભુત મારી સાથે મોકલ કારણ કે મને રસ્તાની ખબર નથી આખરે બાબરા ભુતે માનસિંગની અરજ કબુલ કીધી અને પછી પોતાને ત્યાં થોડાક દહાડા રાખી ઘણીજ મહેરબાનીથી તેની સેવા કીધી જ્યારે માનસિંગ તેને કામે નીકળવા તૈયાર થયો જીનના રાજાએ પોતાના કેટલાક મોટા ભુતોને માનસિંગની સાથે જવાનું ફરમાવ્યું ને હુકમ કીધો કે માનસિંગને તમે સહી સલામત મહા રાક્ષસની હદ સુધી લઈ જાઓ જ્યાં સુધી માનસિંગ પાછો ફરે નહી ત્યાં સુધી તમો તેજ ઠેકાણે બેસજો પછી ભુતો હુકમ મુજબ માનસિંગને લઈ ગયા અને મહા રાક્ષ-

સના મુલક સુધી થોડા દીવસમાં આવી પહોંચ્યા. તેઓએ માનસિં-ગને ત્યાં ઉતારી કહ્યું કે હવે અમારાથી વધારે આગળ જવાય નહીં કારણ કે, માનવરાક્ષસ કોઈ પણ પારકા જનનાને પોતાના દેશમાં જીવતા રહેવા દેતા નથી. ત્યાંથી પછી માનસિંગે પગે ચાલવા માંડ્યું. થોડા કલાક પછી એક મોટો પહાડ દેખાયો જેની ટોચ આકાશ સાથે લાગેલી હતી અને તે પહાડની ઉપર એટલાં તે ઝાડ ઉગ્યાં હતાં કે તે પહાડની પેલે પાર શું છે તે તદન જણાતું નહીં હતું. માનસિંગે તે પહાડની ઉપર રાક્ષસીઓનું એક મોટું ટોળું દીઠું અને તેઓને બોલતાં સાંભળ્યું કે પેલો માણસ જે આપણી સામે આવે છે તેને જીવતો મુકવો નહીં કારણ કે તે પહાડ ઉપર ચડવાનો ઈરાદો રાખે છે પછી તે રાક્ષસીઓનું ટોળું નીચે આવ્યું અને માનસિંગને પકડી પહાડ ઉપર લઈ પુછ્યું કે તું ક્યાંથી આવ્યો છે. આ જગોએ શું કામ છે. અને તુંને અહીં કોણ લઈ આવ્યું. માનસિંગે કહ્યું કે જેણે આપણે તમને અને મને ઉત્પન્ન કર્યા તેજ પરમેશ્વર મને આ ઠેકાણે લઈ આવ્યો અને હું એક કારજ્યા આવ્યો છું તેમાંથી એક જણ [illegible] કે જો અમને ખબર પડી તુંને માલીશ તે તારીની છોકરીની [illegible] છે કારણ કે તેઓને શાદમાલાની ગરજ છે. માનસિંગે પોતાના દીલમાં વિચાર્યું કે જો હમણા હું સાચું કહું છું તો જરૂર મારા જીવનું, અને જો જુઠું બોલું તો પરમેશ્વરનો ગુન્હેગાર થાઉં તેથી વધારે સારૂં એમજ છે કે ચુપ રહેવું એમ વિચારી માનસિંગે તેઓને કાંઈ જવાબ દીધો નહીં. પછી તેઓએ પોતાના મનમાં મસલત કરીને માનસિંગને અગનીમાં નાખવાનો વીચાર કરી મોટાં મોટાં લાકડાં લાવી સળગાવી ને માનસિંગને નાખ્યો. માનસિંગે તેઓના વીચાર આગળથી જાણીને પોતાના મોમાં [illegible] છોકરીએ આપેલો મોહોરો રાખ્યો હતો. તેથી તેને કાંઈ ઈજા થઈ નહીં. જ્યારે અગનીનાં ઝાળાં આકાશ તરફ ઉડવા લાગ્યાં ત્યારે રાક્ષસોએ વિચાર કર્યો કે બળી ગયો હશે. તેથી તેઓ ત્યાંથી જતા રહ્યા. જ્યારે સઘળું બળ્યું. પાંચ કલાક પછી ઓલવાઈ ગયું ત્યારે માનસિંગ બહાર આવી પરમેશ્વરની પ્રાર્થના કરી આગળ ચાલ્યો, ત્યારે તેજ રાક્ષસોએ તેને ફરીથી જોયો; અને તેની પાસે દોડતાં આવી પુછ્યા અને કહ્યું કે ઓ માણસ તું આ જગોએ કેમ આવ્યો છે. તારા જેવાજ એક માણસને આજ છ દીવસ ઉપર આગમાં બાળી મુક્યો હતો, તે તુંજ છે કે બીજો માનસિંગે કહ્યું કે તમારા જેવા અક્કલકુટા આ દુનિયામાં બીજા કોઈજ હશે, કારણ કે જે

કોઇ આગમાં બળે તે પાછો જીવતો થાય એમ કદી સાંભળ્યું નથી
ઓ દુષ્ટો હું તેજ માણસ છું કે જેને તમોએ આગમાં બાળી મુક્યો
હતો. ઓ ગધેડાના રાજાઓ પરમેશ્વર મારી ઉપર એટલો તો મહે-
રબાન છે કે તમોએ ગંજાવર આગમાં મને બાળી નાંખ્યો પણ તમો
દુષ્ટોનું કાંઇ વળ્યું નહી તેઓ આ સાંભળી એટલા તો ગુસ્સે થઇ
ગયા કે માનસિંગને આગળના કરતાં મોટી આગ સળગાવી તેમાં ના
ખ્યો. એવી રીતે ત્રણ વખત માનસિંગને તેઓએ આગમાં નાંખ્યો
જ્યારે તેઓએ જોયું કે એ બલા આગમાં પણ બળતી નથી ત્યારે
તેઓએ તેને એક ઉંડી ખાઇ ખોદી તેમાં નાખ્યો અંતે પરમેશ્વરની
મેહેરથી તે ખાડામાંથી પણ માનશિંગ સલામત બહાર નીકળ્યો.
ત્યારે તેઓએ તેઓના મુલકમાં એક મોટો ખારો સમુદ્ર હતો તેમાં
માનસિંગને નાંખી દીધો, તેવામાં તેને એક મોટી માછલી ગળી ગ-
ઇ, જ્યારે માનસિંગે જોયું કે, હું સમુદ્રમાં ગોથા ખાતો નથી પણ
તેને ઘણીજ ગરમી લાગવા માંડી ત્યારે જાણ્યું કે હું કોઇ એક જા
નવરના પેટમાં છું. જ્યારે તે માછલીએ જોયું કે આ બલા હજમ
થતી નથી; ત્યારે સમુદ્રને કાંઠે આવી માનસિંગને ઓકી કાઢી પછી
પાણીમાં દોડી ગઇ માનસિંગ થોડો વખત ત્યાં બેહોશ જેવો
પડી રહ્યો. કારણ કે ઘણીભુખ અને તરસથી ચાલવાની તાકાદ નહી
રહી ત્યારે પરમેશ્વરને યાદ કરવા લાગ્યો અને સઘળી તરફ જોવા
લાગ્યો એટલામાં રાક્ષસીઓનુ એક બીજુ ટોળુ તેને જણાયુ તે ટોળુ
માનસિંગની આગળ આવીને પુછવા લાગ્યું કે તને આ જગ્યાએ
કોણ લાવ્યું ? માનસિંગ બોલ્યો કે મને પરમેશ્વર લાવ્યો મને એક
માંછલી ગળી ગઇ હતી તે પાછો દરીઆને કીનારે નાંખી ગઇ.અને જો
તમારામાં પરમેશ્વરે દયા રાખી હોય તો મને કાંઇ ખાવાપીવાનુ આ
પો. કારણ કે હું ઘણોજ ભુખ્યો તરસ્યો છું તેઓએ કહ્યું કે, અમે
તુંને ખાવાનું કેવી રીતે આપી શકીએ. કારણકે અમારા રાજાનો એ
વો હુકમ છે કે, જો કોઇ માણસ યા જીન અમારા મુલકમાં આવે
તો તેને જીવથી મારી નાંખવા ત્યારે તેમાંથી એકે જવાબ દીધો કે
ઓ પ્યારા એ ક્યાં રાજા અને ક્યાં આપણે આ બીચારો પોતાની
મેળે કંઇ આવ્યો નથી, પણ પરમેશ્વર જાણે કે એને માંછલી ક્યાંથી
ગળી ગઇ એની આવરદાએ જોર કર્યું છે તેથી.એ જીવતો રહ્યો છે
એ માણસછે તેથી આપણા કરતાં મોટો છે એટલા માટે આપણને
લાજમ છે કે એને આપણે ઘેર લઇ જઇએ ત્યાં એની ચાકરી કરીએ
ત્યારે બીજાઓ બોલ્યા કે જો આપણે એને ખાવા આપીએ અને રા

જાને ખબર પડે તો તે આપને જીવતા મુકવાનો નથી. ત્યારે માનસિંગે જવાબ દીધો કે, જો મને મારી નાંખવાથી તમને ફાયદો થતો હોય તો તમે ખુશીથી તેમ કરો, હું મરવાને તૈયાર છું ત્યારે કેટલાએકે જવાબ આપ્યો કે આપણા રાજાનો મુલક સાતમો કોસ દુર છે માટે અહીયાં કોણ આવે છે. અને જાય છે, ને કોણ પુછે છે આખરે તેઓ માનસિંગને પોતાને ઘેર લઇ જઇ તેને ખવરાવી પીવરાવી ખુબ તાજો કીધો દરરોજ તેઓ માનસીંગની સાથે વાતમાં મશગુલ થતાં તેની વાત તેઓને એટલી દીલ પસંદ લાગી કે માનસિંગની સોબત તેઓને ઘણીજ ફાયદાકારક માલમ પડી. એક દહાડે તેઓએ માનસિંગને કહ્યું કે હેવ તું અમને કહે કે અહીંઆં આવવાનો તારો સબબ શું છે? માનસિંગે સઘળી વાત અવલથી આખર સુધી તેઓને એવી રીતે સમજાવી કે તેઓના દીલમાં ઘણીજ અસર થઇ. તેઓને તેને ઘણી મેહેરબાનીથી પુછયું કે આટલી બધી રંજ અને મેહેનત ખંચવાનું તેને શું કારણ છે. માનસિંગે કહયું કે માહારે માહા રાક્ષસ સાથે કામ છે. તેઓ બોલ્યા કે ઓ નાદાન તું માહા રાક્ષસનું નામ ના લે કારણ કે જો તેને માલમ પડશે કે અમે એક માણસને આસરો આપ્યો છે તો તે તને અમને આ બધાને મારી નાખશે માનસિંગે કહ્યું કે જ્યાં સુધી મારી તેમજ તમારી હયાતી છે ત્યાં સુધી કાળની પણ ભક્ષ નથી, કે આપણા જીવને હાની પુગાડે અને જો તમને ધાસ્તી લાગતી હોય તો મને બાંધીને તમારા રાજા પાસે લઇ જાવ અને જે ફરમાવે તે કરો તેઓએ જવાબ દીધો કે પહેલાં અમે તારી પર પ્રીતી અથવા દોસ્તી તરીકે રાખ્યો અને હવે તને મારી નાંખવાને માટે લઇ જઇએ તો તે ઘણું શરમ ભરેલું કહેવાય માનસિંગે કહ્યું કે આખર મને જરૂર તમારા રાજા પાસે જવું છે માટે તમો કાંઇ તદબીર કરો કે મને તમારા રાજા સાથે મેળવો પછી તેઓએ વીચાર કરીને પોતાના એકને રાજા પાસે મોકલ્યો તે રાજા પાસે અદબથી ઉભો રહી. કહેવા લાગ્યો કે ઓ મહારાજા અમારા હાથમાં કાળા સમુદર આગળથી એક સુરજના તેજ માફકનો માણસ આવ્યો છે. તે એવો તો સ્વરુપવાન છે કે આપણા મુલકમાં હજારો માણસો અત્યાર સુધી મારયા ગયા પણ તેની બરાબરનું રુપ હમોએ કદી જોયુ નથી તે સાથે એવો તો કાબેલ હકીમ છે કે કંઇ તારીફ મારી જુબાનથી થઇ શકતી નથી એવી રીતના ઘણાએક સીપાઇના સુકનો બોલી રાજા પાસે અરજ ગુજારી. રાજાને હુકમ કીધો કે તાકીદથી તેને મારી આગળ લાવી હાજર ક-

રા, તે રાક્ષસ ઉડતો ઉડતો પંદર દહાડે પોતાને મુકામે આવી પહોં- ચ્યો અને જે વાત પોતે રાજા પાસે કહી હતી તે સઘળી કહી સં- ભળાવી. માનસિંગે તેની ઘણી એક તારીફ કીધી પછી તેઓએ મા- નસીંગની સાથે રથમાં બેસી આકાશ માર્ગે ઉડવા માંડ્યું હવે માન- સીંગના આવવાની ખબર આખા જુનના દરેક દેશમાં ફેલાઈ, જેથી મા- નસીંગને લાખો રાક્ષસિઓનું ટોળું જે રસ્તે માનસીંગ જવાનો હતો તે રસ્તે જઈ ઉભું રહ્યું કારણ કે તેઓએ વિચાર્યું કે રાજાના શહે- રમાં જઈ માનસિંગને જોઈ શકાશે નહી તેઓમાં પદમાવતી રાક્ષ- સણીની છોકરી હરસિધ નામની છે રૂપમાં પુરી હતી તેને પણ મા- નસિંગને જોવાનું મન થયું તે વખતે છોકરી પોતાની મા પાસે આ- વી રજા માગી કે એ મારી વહાલી મા હું આપણા બાગમાં શેલ કરવા જાઉંછું. તેની માએ જવાબ દીધો કે તારા બાપ પાસેથી રજા લઈ સુખેથી જા. પછી તે પોતાના બાપ પાસેથી રજા લઈ પો- તાની દાસીઓ સાથે પોતાના બાગમાં ફરવા ગઈ અને પોતાના બા- પ પાસેથી આમ એકની રજા લીધી હતી માટે મોજ મારવાને પો- તાની દાસીઓ સાથે ફરવા જતી વખતે પોતાના બાગનાં કરી નહી જોએલો બબાગ કરી પોતે જરજંવરમાં ગુંથાઈ ગઈ હતી રાક્ષસો મા- નસિંગને ઉચકી આકાશ માર્ગે ઉડતા હતા તે બાગ નજદિક થઈ જતાં હતા તે વાત જ્યારે હરસિધને કાને પડી તે વખતે તેણીએ નક્કી કી- ધો કે મારે એ માણસ શોધી જરૂર શોધન કરવી પછી પોતાની દાસીઓના વિચાર પુછવા લાગી. તેઓ સઘળીઓએ જવાબ દીધો કે ઓ મારી વહાલી કુંવરિ જો તારો પાકો ઈરાદો હોય તે હમો માન સિંગને તારી નજદીક હાજર કરીએ તેણીએ તે કબુલ કર્યું પછીએ ઉડતી ઉડતી જ્યાં માનસિંગ ભુતો સાથે સુતો હતો ત્યાં આવી અને માનસિંગને તેમજ પેલા ભુતોને ઉંઘેલા જોઈ માનસિંગને બહેરોશની દવા સુંઘાડી ઉચકી પોતાની કુંવરી હરસિધના મહેલમાં લાવી જ્યારે પેલા ભુતો એ જાણ્યું કે તે માણસ પોતાના હાથથી ગયો ત્યારે તે- ઓએ દરેક ઠેકાણે તપાસ કરવા માંડી પણ જ્યારે કોઈપણ ઠેકા- ણેથી માનસિંગનો પતો નહિ મળ્યો ત્યારે સઘળાઓએ વિચાર કી- ધો કે આપણે રાજા પાસે જવું નહી કારણ કે રાજાને જો માનસિં- ગ ગયાની ખબર પડશે તો બહેશક આપણને જમને હવાલે કરશે. પેલી તરફ હરસિધના મહેલમાં માનસિંગ મોજ કરતો હતો ત્યારે મ- હાજુનના રાજાને ઘણી ચીંતા પેદા થઈ તેણે દરેક ઠેકાણે તપાસ માટે જાસુસો મોકલાવ્યા. તેઓને ભુતો પકડ્યા. એટલે રાજા પા-

એ અરજ કીધી કે હમો જ્યારે રાતના સુતેલા હતા તે વખતે એ માણસ કયે ઠેકાણે ગયો હશે? કદાચ એનું સુર્ય તેજ જોઇ કોઇ રાજકુંવરી એની ઉપર આશક પડી એને ઉઠાવી લઇ ગઇ હશે, માટે તેની તપાસ કરવાને તમો નામદાર રાજા અમને થોડા દીવસની મેતલ આપો, એવામાં પણ રાક્ષણીની છોડી માનસિંગને પોતાની સાથે તેડીને માહ રાક્ષસના રાજા પાસે આવી એટલે રાજા ઘણું હરખવાન થયો અને પોતાની પાસે બેસાડી માનસિંગનું આવવાનું કારણ પુછ્યું માનસિંગે કહ્યું કે ભુતના રાજા બાબરાના મુખમાંથી તમારી તારીફના બેહદ સુખુનો સાંભળી આ મુલક જોવાનો મેં પાકો ઇરાદો અને બેહદ સંકટ વેઠી અત્રે આવ્યો. રાજાએ પુછ્યું કે એ ગુણથી ભરેલા આદમી મારા છોકરાની આંખો આજ કેટલા વરસ થયા બંધ રહી છે તે કેમે કરી ઉઘડતી નથી. મારા મુલકમાં કોઇ એવો ચાલાક તબીબ નથી જે મારા છોકરાની આંખો સાફ કરે, મારે એકજ એકલો છોકરો છે અને મારી સઘળી ઉમેદો એના ઉપર છે પણ તે કીરતારે મારા અતી વાહાલા છોકરાને તેના જન્મ પછી સુખનો એક દહાડો પણ સારો ગયો નથી માનસિંગે ઘણીક દીલાશો દેઇ જવાબ દીધો કે તમે નામદારને એ વાતની કશી ફીકર ચીંતા કરવી નહીં એ તમારા છોકરાની આંખો હું સાફ કરી શકીશ. રાજાએ માનસિંગને વચન આપ્યું કે તેના બદલામાં તું જે માગીશ તે હું તારા પગ આગળ લાવી હાજર કરીશ. માનસિંગે પાણીને રીંછની છોકરીના આપેલા મોહોરામાં ઘસીને તે છોકરાની આંખોમાં લગાડ્યું કે તદન દેખાતો થઇ ગયો માનસિંગને પગે પડ્યો માનસિંગે તેને પોતાની બગલમાં લઇ ઘણા પ્યારથી બચી કરી પોતાની પાસે બેસાડ્યો, રાજાએ બેસુમાર જરજવેર માનસિંગના પગ આગળ લાવી મુક્યું કે એ ગરીબપરવર મેં આ કામ જરને માટે નથી કીધું પણ જશને માટે કીધું છે. આટલું બધું જર મને એકલાને શા ખપનું છે પણ જે વચન તે મને આપ્યું છે તે વચનથી તું સાબેત રહે, મહારાક્ષસે જવાબ દીધો કે તે વચન પ્રમાણે હું ચાલવાને તૈયાર છું. ધર્મપુર્વક પ્રતિજ્ઞા લઇ કહ્યું કે તું મારી પાસે જે જે માગશે તેહુ તને આપીશ, માનસીંગે કહ્યું કે તમો નામદાર પાસે જે શાહમોરે છે તે મને આપો. મહારાક્ષસે તરતજ નીચું જોઇ માનસિંગને તે માગવાનું કારણ પુછ્યું પછી પોતેજ બોલ્યો કે એ મારી મોતીઆ વેપારીની છોકરીએ તારી પાસે મંગાવ્યો હશે, પછી તે મોહોરે માનસિંગને આપીને બોલ્યો એની પાસેથી એ હું પાછો

ત્યારે માનસિંગે કહ્યું કે પેલા જુવાનનાં એ છોકરી સાથ લગ્ન થયાં પછી વચ્ચે હાડે હું તેલઇ બેને જેવે માનસિંગે તે મોહોરો પોતાના હાથમાં લીધો કે જમીનની અંદરનું દાટેલું સઘળું ધન તેની નજરે પડયું માનસિંગ એ મોહોરાની ખુબીથી ઘણો અચરત પામ્યો પછી ત્યાંથી નીકળી જુતોના રાજા બાબરાના શહેરમાં ગેલા, જુતોની સાથે આવી પોહોંચ્યા ત્યાંથી પેલી શહેરમાં થઇને પેલી છોકરીના મેહેલ તરફ આવી તે મોહોરો તેને આપ્યો પછી તેણીના બાપને બોલાવી પેલા જુવાનની સાથે પરણાવી, તે છોકરીની પાસેથી પેલો મોહોરો ગુપ્ત થઇ ગયો જેથી તે રડવા લાગી માનસિંગે તે-ણીને દીલાસો દીધો કે મે તારા ધણીને એટલું તો ધન આપેલું છે કે તે ધનનો છેડો કદી આવવાનો નથી ત્યાંથી પછી ગુણસુંદરીના પ્રેમની શોધમાં માનસિંગ નીકળ્યો ચાલતાં ચાલતાં એક ગંગાનદીને કીનારે જઇ પુગ્યો જ્યાં એક મોટા મહેલ હતો તે તરફ કદમ ધરી આ-ગાને જુવે છે તો તેના દરવાજાપર બર્ગાકિર અને ગગાં ન્હા એમ લખેલું છે આ જોઇ માનસિંગ પોતાના મનમાં ખુશી થઇ ધાર્યું કે હવે મારી મુરાદ પાર પડી જશે અંદર દાખલ થતા થોડા ચાકરો આવી માનસિંગને પોતાના ધણી પાસે લઈ ગયા જ્યારે માનસિંગ પેલા બુઢા માણસ પાસે ગયો ત્યારે પોતાના સીંહાસન ઉપરથી નીચે ઉતરી માનસિંગને ઘણી મેરબાનીથી ભેટયો ઘણું એક માન આપી પોતાની પાસે બેસાડી પોતાના માણસોને તરેહ તરેહનું જમવાનું લાવવા હુકમ કર્યો જ્યારે તેઓ જમી રહ્યા ત્યારે માનસિંગે કહ્યું એ મહારૂપી તમારા દરવાજા ઉપર જે લખ્યું છે તેનો અર્થ શું છે ત્યારે તે બુ-ઢા માણસે જવાબ દીધો કે હું અગાઉ એક ચોર હતો અને દરેક મા-ણસના ઘરમાં ખાતર પાડી માલ લઇ પગને રસ્તે લઈ જતો અને કોઇ વખત હું મજુરી કરતો હતો અને એવું કહેતો હતો કે એ કામ મહાદેવની ભક્તિ કરવા સારૂં કરૂં છું એવી રીતે થોડાક દીન ગયા પછી એક દીવસે હું માંદો પડયો અને મોતની અણી ઉપર આવ્યો એવામાં બે સુધીની હાલતમાં એક જમ આવી મને હાથ પકડી નરકના કુંડ તરફ લેઇ ગયો અને કહ્યું કે તારે માટે આજ મકાન છે પછી મને કુંભીપાકના ઉપરીને સ્વાધીન કીધો તે મને કુંભીપાકમાં નાંખતો હતો, એટલામાં બે શીવનાં ગણ આ-વીને મારો હાથ પકડી પોતાની તરફ ખેંચવા લાગ્યા અને બોલ્યા કે અમે એને નહી છોડીશું કારણ કે આ માણસની જગા તો કૈલાસ,

માં જીવેલી છે માટે તું એને છોડી દે પછી મહાદેવના દેરા પાસે લાવી મહાદેવના દરસન કરાવ્યાં એટલે આકાશ વાણી થઇ કે હજુ એની ઉમ્મર બાકી છે અને તે માણુસ બીજો જેનું નામ પણ એવુંજ છે પછી તેઓ મને ગંગાને કિનારે પોચાડી પોતાના ભંડારી કુબેરને આગ્ના કરી એટલે મને નહીં ખુટે એવો અખુટ ભંડાર ખજનનો બક્ષીસ કર્યો એટલે મેં એક સુંદર મહેલ બંધાવ્યો અને દરવાજા ઉપર લખ્યુ છે કે ભક્તિ કર અને ગંગામાં ન્હા. આવી વાત સાંભળી માનસીગ ઘણો ખુશી થયો અને ત્રણ દહાડા તે રુપીના મેહેલમાં રહી ગુણસુંદરીના શેહેર ચંપાગરી તરફ નીકળ્યો. રસ્તે અંધનાં એક કાળો બિલાડો ને એક સફેત સાપ સાથે મારામારી કરતાં જોયાં માનસિંગને માલમ પડ્યુ કે પેલો કાળો બિલાડો સફેદ સાપને પકડી મારી નાંખશે, એવામાં દોડી તે કાળા બિલાડાને પકડવા ગયો અને પેલો સફેદ સાપ કેટલાક વખત સુધી એક ઝાડ હેઠળ બેહોશમાં પડી રહ્યો. તે બીલાડાને કેહેવા લાગ્યો કે તું ખાતરી રાખજે કે હું તને એક ક્ષણ પણ જીવતો મુકનાર નથી તે સાપે હોંશમાં આવી કહ્યું કે ઓ હિંમતવાન પુરૂષ હું એક જીન છું અને આ શહેરના રાજાનો છોકરો છું પેલો કાળો બિલાડો મારા બાપનો ગુલામ છે તે મારી સાથે અદાવત રાખે છે. આજે તક જોઇને મારવા આવ્યો હતો. નજદીક હતું કે એ મને મારે એટલામાં તેં મારા ઉપર મહેરબાની કરી મને એ હરામ જાદાના હાથમાંથી છોડાવ્યો મારું ઘર અહીંથી નજદીક છે માટે ત્યાં આવી થોડો વખત આરામ લે. માનસિંગે તેને ના કહ્યું પણ તે ઘણી બેહોંશ કરી તેને લેઇ ગયો. જ્યારે તે એક જંગલમાં આવ્યો ત્યારે તે ગુલામ બિલાડાના રૂપમાં પેલા જીનના દાદાની પુંઠે લાગ્યો જ્યારે માનસિંગ અને પેલો જીન બંને જણુ એક લશ્કરમાં દાખલ થયા ત્યારે માનસિંગે પુછ્યુ કે આ લશ્કર કોનું છે, તેણે જવાબ દીધો કે એ લશ્કર તારા દોસ્તનું છે. પછી તે જીને માનસિંગને પોતાના તખતપર બેસાડયો અને તેની આસનાવાસના કરી પુષ્કળ જવાહીર તેના પગ આગળ મુક્યું એટલામાં પેલા બિલાડાને તે જીનના માણુસો પકડી લાવ્યા પછી તેને ગરદન મારવાનો હુકમ દીધો. માનસિંગે પેલા જવાહેરમાંથી થોડુંક લીધું અને ત્યાંથી નીકળી ચંપાનગરી આવી ગુણસુંદરીના મહેલ તરફ ચાલ્યો એક વરસ અને ૭ મહીના પછી તે ત્યાંથી આવી પહોંચ્યો એટલામાં ગુણસુંદરીના માણુસે આવી માનસિંગને તેણીની પાસે તેડી લઇ ગયા, માનસિંગે જે સઘળું જોયું અને સાંભળ્યું હતું તેનું

તીગતવાર વર્ણન કીધું પછી માનસિંગ ત્યાં થોડા દીવસ રહી ત્રીજા પ્રશ્નનો જવાબ લેવા નીકળ્યો.

ત્રીજા પ્રશ્નનો જવાબ માનસીંગ લાવ્યો તેની વાર્તા.

કોઈને દગો ના કર. કરશે તેવું પામશે એ સવાલની શોધ કરવા માટે માનસિંગ નીકળ્યો. કેટલાક દીવસ પછી તેણે આસમાનને લાગે એવો ઉંચાઈનો એક અતી મોટો પરવત દીઠો જ્યારે તે પર્વતની તલેટી હેઠળ પુગ્યો ત્યારે રડવાનો અવાજ માનસિંગને કાને પડ્યો કે ઓ દેવાંગના તારી જાદુથી મને ના માર. માનસિંગ પર્વત ઉપર ચડ્યો ત્યારે એક મોટું છાંયાવાળું ઝાડ તેની નજરે પડ્યું જેની નીચે સંગેમરમર પથરની લાદીઓ જડેલી હતી. માનસિંગ જુવે છે તો એક ખબસુરતના ચહેરાનો જુવાન પણ તદન ફીકો થઇ ગયેલો આંખ બંધ કરી હાથમાં ઝાડની એક ડાળી પકડી ઉભેલો છે પછી તે માણસની આગળ માનસીંગ ગયો અને ઘણાએક કાલાવાલા કરી તેને હેવાલ પુછવા લાગ્યો. માનસિંગે તેને ઘણી વાર પુછ્યું પણ જ્યારે કાંઇ ઉત્તર નહીં આપ્યો ત્યારે વિચાર્યું કે કદાચ એ બેહોશ હશે તેઓએ થોડીવાર પછી માનસિંગ સામે આંખ ઉઘાડી જવાબ દીધો કે ઓ પ્યારા તું ક્યાં આવ્યો, તારું નામ શું છે. જો મારી સાથે તને શું કામ છે માનસિંગે કહ્યું કે જ્યારે તું અને હું એકજ જાતના છીએ ત્યારે હું તારું દુઃખ દુર કરું અને તું મારું દુઃખ દુર કરે, માણસ જાતને એક માણસ દુખમાં જોય. અને જ્યારે તે દુખ દુર કરવાને ઉપાય ન કરે ત્યારે તે માણસ શા કામનો તે જુવાને કહ્યું કે તારા જેવા ઘણા એક શખસો મારી પાસે આવી મારો હાલ પુછી ચાલ્યા ગયા, પણ કોઇએ ઇલાજ કરવા માટે હમણા સુધી કમ્મર બાંધી નથી, તેથી તું પણ તારે માર્ગે ચાલ્યો જા, શા માટે મારી ઉપર ખાલી આફત વરસાવે છે. માનસિંગે કહ્યું કે જ્યારે તું સઘળા માણસો આગળ બોલ્યો છે તો પરમેશ્વરને વાસ્તે એકવાર મારી આગળ તો બોલ પછી માનસિંગ તેની આગળ બેઠો, ત્યારે તે જુવાને જવાબ દીધો કે હું એક વહાણવટી છું. મારું નામ ઝવેરચંદ છે હું અમદાબાદનો રહેવાસી છું એક દહાડો હું મારાં વહાણ સાથે સમુદ્રમાં જતાં આ જગ્યાએ આવી પહોંચ્યો. અહીંથી એક મેલ સમુદ્ર છે ત્યારે હું વીસરામને માટે મારા વહાણથી દુર થઇ આ ઝાડ તળે આવ્યો અને એક ચંદની ખુબસુરતની અપસરા જોઇ હું બેહોશ થઇ જમીનપર પ-

ઊંઘી ગયો તેવીજ તે અપસરાએ મારૂં માથું પોતાની જાંગ ઉપર મુકીને ઘણો એક અમરત છાંટી મને હોંશીઆર કીધો, જ્યારે તે દીલબરના હાથમાં મને જોયો ત્યારે હું તેના ઉપર હજારો જાનથી આસક થઈ પુછવા લાગ્યો કે ઓ અપસરા આ જંગલમાં તું કોણ છે અને શા માટે આવીછે. તે અપસરાએ જવાબ આપ્યો કે હું એક ઇંદરની હજુરી છું, આ કીલ્લો મારોછે અને હુ એક માણસને મારો પતી કરવા માગતી હતી તે મારી માગણી ઇસ્વરે આજે પાર પાડી એટલા માટે મેં તને મારા પતી તરીકે કબુલ કર્યો છે. આવી મોબતના વાતો સાંભળીને મહારા વહાણની દોલતની પરવા કીધી નહીં તે મારી સોબતમાં ત્રણ મહિના સુધી રહી, એક દહાડો મેં તેને કહ્યું કે ઓ પ્યારી આ જંગલમાં રહેવાથી આપણને શું ફાયદો થવાનોછે, આપણે શેહેરમાં જઈએ એસઆરામમાં આપણો વખત ગુજારીએ ત્યારે તેણીએ જવાબ દીધો કે જો તારી નજરમાં એમ વધારે સારૂં લાગે છે તો મહારા કુટુંબોથી યા મારા ઇંદ્ર રાજાથી રજા લઇ આપણે અહીંઆંથી જઈએ, હું હમણાં મારા પીતાને મળીઆવું છું મારૂં ઘર ઘણું નજીક છે માટે જ્યાં સુધી હું આવું ત્યાં સુધી તું અહીંઆંજ બેસજે મેં કહ્યું ઠીક છે પણ તું પાછી ક્યારે આવશી. તેણીએ કહ્યું કે હુ આ અઠવાડીયામાં પાછી આવીશ. પણ તું આ જગાએ બેસજે અને વાટ જોજે કે અહીંઆંથી જરા પણ ખસતો નહી; અને જો જશે તો તુને ઘણો પસ્તાવો થશે એમ કહી તે પદમણી ચાલી ગઇ તેણીને ગયાંને આજ સાત વરસ થયાં છે, પણ હજુ પાછી ફરી નથી અને હું તેના કોલ પ્રમાણે બીજી કોઇ જગાએ જઇ નહીં શકયો. કારણ કે જ્યારે હુ જાગીં અને તે આ જગાએ આવી મને જુવે તો પાછી ચાલી જાય. હવે મારામાં તાકાદ રહી નથી કે હુ જઇને તેની તપાસ કરૂ આ ઝાડનાં પાંતરાં ખાઇ મારૂં ગુજરાન કરૂં છું અને આ સરોવરનું પાણી પીઉ છુ જમીન એટલી પોચી નથી કે તે ગોદી તેની અંદર ભરાઇ જાઊં આકાશ એટલું નજદીક નથી કે તેની ઉપર ચડી તેમાં જડેલો તારો થઇ ચોટી જાઊ નથી ચાલવાના પગ કે નથી રહેવાને ઘર આ સાંભળી માનસીંગ બોલ્યો કે તે અપસરાનું નામ શું હતુ તે તને જણાવી ગઇ છે નહી તો તને કશુ પણ માલમ છે તે ક ચે ઠેકાણે ગઇ છે તે જુવાને કહ્યુ કે તેનું કુટુંબ હલકા નામના પાહાડમાં રહેછે પણ હુ જાણતો નથી કે તે અલકા પહાડ ક્યાં છે, તે અપસરાનું નામ ફુલઝરીન છે. માનસિંગે પુછ્યું જ્યારે તે અપસ

રા તારી આગળથી ચાલી ગઇ ત્યારે તે કઇ બાજુએ રવાના થઇ હતી વહાણવટીએ જવાબ આપ્યો કે તે જમણા હાથ તરફ નાક તી પધારી ગઇ હતી પણ પછી કઇ તરફ ગઇતે તદન મને ખબર નથી માનસિંગ તેની પાસેથી રજા લઇ અલંકા પહાડ તરફ ચાલ્યો. ચાલતાં ચાલતાં તે પહાડ ઉપર ચડીને જુવે છે કે નરેલ નરેલનાં મેવાદાર ઝાડો ફળોથી ઝુમી રહયાં છે અને રંગબેરંગીફુલોનાં રોપાએ થી તે જગ્યાને એવી તો રમણીક કીધેલી છે કે કંઇ કહેવાની વાત નહી. આગળ ચાલતા ચાર મોટાં ઝાડ નજરે આવ્યાં ને ઝાડો નીચે જઇ ઝાડોની હવા ખુશલાગવાથી ત્યાં સુઇ ગયો, જયારે સુર્ય નારાયણ ઉદય થયા ત્યારે ચાર અપસરાઓ ત્યાં આવી ગલીચા બીછાવી તેને રેશમી તકીઆઓથી શણગારીને તે ઉપર બેઠી. જયારે તેઓની નજર માનસિંગ ઉપર પડી ત્યારે પોતપોતાનામાં કહેવા લાગી કે મનુ લોકના માણસો આ જગાએ કેમ ગમન કર્યુ હશે તેમાની એક ઉઠીને માનસિંગને પોકાર કીધો કે ઓ જુવાન તું અહીંયાં કેમ આવ્યો છે માનસિંગે ઉઠીને જવાબ દીધો કે આ જગ્યાએ મને પરમેશ્વર લાવ્યો છે હું ફુલઝરીન દેવાગનાને માટે અલકા પહાડ તરફ જાઉંછું કારણ કે તે અપસરાએ કોઇ વહાણવટીને સાત દહાડાનો વાયદો કીધો હતો, તેને આજ માનસે વરસ થય છે તોપણ તે આવી નથી. તે બીચારો તેજ ઝાડ હેઠળ બેસી હાં વાયદા કરેછે, છે, તેથી તે હમલબાજ અપસરાની શોધમાં હું જાઉં છુ દેવાંગનાઓએ જ વાબ દીધો કે અલકાપહાડના રાજાની ફુલઝરીન છોકરી થાય છે તે અપસરાને એટલી શુ ગરજ કે માંનુસની સાથે કામ પાડી વાયદા કરી આવે, અમને લાગે છે કે તુ હાવાનો છે એટલે માનસિંગ બોલ્યો તે મને. દરેક ઉપાય કરી ફુલઝરીનની સાથ શાતો પછી તેઓ માનસિંગને બાંધીને પોતાની રાજકુંવરી આગળ લઇ આવી માનસિંગને આગળ ઉભો કરી તેમાંની એક બોલી કે એ મેહેરબાન બાઇ હમોએ આ માણસને આપણા બાગ પાસે લાવી ઉભો કીધો છે. ફુલઝરીનને માનસિંગ જોનાંજ પેલો માણુસ યાદ આવ્યોકે શું નામ ધરાવે અને અહીયાં આવવાની તારી મતલબ શુંછે માનસીગ તે અપસરા ઉપર આશક થઇ ગયો હતો કે, તેનાથી મોઢેથી જવાબ આપી શકાયો નહી તે અપસરા માનસિંગ ઉપર. આશક થઇ વેદથી આકુળ થઇ નરમાસથી પુછવા લાગી કેમને તુ જવાબ દેઅને જલદી બોલો મારા પ્રાણપ્રેય તારા ઉપર

મારૂં દીલ એટલું લાગ્યું છે કે, તારા મુખની અમરત જેવી વાણીથી શાંત પમાડ તે બોલ્યો કે હું પગનપુર શહેરનો રાજાછું મારૂ નામ માનસિંગ છે, જ્યારે તે અપસરાએ માનસિંગનું નામ સાંભળ્યું ત્યારે તરતજ તખત ઉપરથી હેઠે ઉતરી કહ્યું કે મેં માનસીંગનું નામ જાણ્યું તે પછી માનસિંગનો હાથ પકડી પોતાના તખતે બેસાડી કહ્યું કે ઓ પગનપુર મહા રાજા તેં આજ મારી ઉપર મોટી મેહેરબાની કરી મારા મેહેલને તારા પગલાથી પવિત્ર કીધો છે માટે હું તારો બેહદ ઉપકાર માનું છું. મને કહે કે આટલી મહેનત બેઠી અહીંઆં સુધી આવવાનું તારૂં શું કારણ છે અને જે કામને માટે આવવાનું થયું હોય, તે જલદી જાહેર કર, માનસિંગે કહ્યું કે તારી આટલી બધી માયાનો બદલો હું કેવી રીતે વાળી શકીશ તે મારાથી કહી શકાતું નથી; હું જે કામને માટે આવ્યો છું તે કામ એ છે કે જે જુવાન માણસને તેં એક જંગલમાં મોબત દેખાડી હતી તે જુવાન આજ સાતસેં વરસ થયાં તપ કરે છે તે જગ્યાએ બેઠો છે માટે તારૂ આપેલું વચન તું પાળ તરતજ ફુલઝરીનને પેલા જુવાનનું ભાન આવ્યું તેથી માનસિંગને કહેવા લાગી જો તે મારો ખરો આશક હોયતો આ જગ્યાએ ન આવે, માનસિંગ બોલ્યો કે તેં તેને કહ્યું હતું કે સાત દહાડા પછી અવીશ માટે તુ આજ ઠેકાણે બેસજે એટલે તે તેજ જગ્યાએ બેસી રહયો છે માટે તેને બોલાવ તેની ઉપર મહેરબાન થઇ તેને તારા સ્વામી તરીકે રાખ અપસરા બોલી કે જ્યારે મેં તને જોયો ત્યારેજ મને તે જુવાન. યાદ આવ્યો અને હું એમ સમજી કે તે તુંજ હશે એટલે માનસિંગે કહ્યુ કે તે જુવાનને તું મારી આગળ બોલાવ એટલે તે અપસરાએ પોતાની સાહેલીઓને હુકમ કીધો એટલે તરત તેને તેડી લાવીએ, પછી માનસીંગે કેહ્યું કે હવે આ જુવાનની સાથે તારા લગ્ન કર. ત્યારે તે અપસરાએ એમ કરવા ના પાડી એટલે માનસિંગ પેલા રીંછની છોકરીનો આપેલો મોરો તેને સરબતમાં પાઇ દીધો એટલે તે અપસરા તેની ઉપર ઘણી આસક થઇ ગાંધર્વ વિવાહથી લગ્ન કીધુ એટલે તેનું જોડુ ખુશી ખુશાલીમાં પોતાના એશઆરામમાં ગરક થયું એટલે માનસિંગ રજા લેઇ ચાલ્યો એટલે તે અપસરાએ પુછ્યું કે તું ક્યાં જવાનો છે માનસિંગે કહ્યું કે હું ગીરનારની તળાટીમાં જવાનો ઇરાદો રાખુંછું કારણ કે ત્યાં હમીનંદ નામના માણસ સાથે મને કામ છે પછી તે અપસરા બોલી કે તું કાંઇ ફીકર ના કર હું તને મારા ગાંધર્વની સાથે મોકલુ છું એમ કહી પોતાના

ગાંધર્વો સાથે માનસિંગને તખ્ત ઉપર બેસાડી મોકલાવ્યો જ્યારે તે ગીરનારની તલેટીમાં પોહોચ્યો ત્યારે તે ગાંધર્વોને રજા આપી તરતજ માનસિંગ ત્યાંથી ચાલતો થયો અને પેલા ગાંધર્વો પોતાના મુલક તરફ રવાને થયા પછી માનસિંગને તે ડુંગરમાંથી એક અવાજ સંભળાયો તેથી તે અવાજ આવતો હતો તે તરફ ચાલ્યો અને જુવેછે તો એક ઝાડ નીચે એક પીંજરૂં લાગેલું છે તેમાં એક ઘરડો ડોસો બેઠલો છે તે જોઇ માનસીંગે પુછ્યું કે ઓ મહેરબાન માણસ આવી રીતે તું શા માટે બોલે છે અને તને પીંજરામાં કોણે બંધ કીધો છે તે માણસે જવાબ આપ્યો કે ઓ જુવાન માણસ મારો હેવાલ તું ના પુછ જો પુછવા ચાહતો હોય તો મને વચન આપ કે તે હેવાલ સમજી તારૂ દુઃખ નીવારણ કરવાનું વચન આપું છું પછી તે ડોસાએ પોતાનો હેવાલ કહ્યો કે હું એક વેપારીનો છોકરો હતો, મારા બાપનો વેપાર ઘણો બહોળો હતો, મારૂ નામ હરચંદ છે જ્યારે હું મોટો થયો ત્યારે મને મારાં બાપનો વારસો મળ્યો પણ હું ઘણો ઉડાઉ હતો તેથી મે થોડી વખતમાં સઘળો પૈસો ખરચી નાંખ્યો. જે પૈસા મારા બાપે મુશ્કેલીના વખતને માટે સંતાડ્યો હતો તે ખજાનાની મેં શોધ કીધી પણ મને કોઈ ઠેકાણેથી મળી શક્યો નહી અને મને બજારમાં એક માણસ મળ્યો જેણે મને કહ્યું કે, હું સંતાડેલા ખજાનો શોધુ છું તે જાદુગરે મને વચન દીધું કે, જો તું મને તારા ખજાનામાંથી અડધો ભાગ આપે તો તે તને મેળવી આપુ: એટલે તે તેણે પોતાના જાદુગરના એલમથી તે ખજાનો શોધી આપ્યો પછી મેં તે માણસને થોડું આપવા માંડ્યું એટલે તેણે મને એમ કીધું કે મારે તેમાંનું કંઇ જોઇતું નથી એમ કહી પોતાના જાદુથી મને આ પાંજરામાં નાખી ચાલતો થયો, એટલે મેં પોકાર કરી તે માણસને કહ્યું કે મારો છુટકારો આમાંથી કેદાડે થશે ત્યારે તે માણસ બોલ્યો કે તેં મારાથી દગલ કીધા માટે તેના ફળ તું ભોગવ. એટલે મેં તે માણસની ઘણી સ્તુતી કીધી એટલે તે બોલ્યો કે પગન પુર નામે શેહેરનો રાજા માનસિંગ કરીને આવશે તેથી તારા દુઃખનો છેડો આવશે, એટલે હું ઘણાં વરસ થયાં તે માણસની વાટ જોયા કરૂ છુ પરંતુ ઘણા એક રાજ કુમારો મને મળ્યા પણ મારૂં દુઃખ કોઇથી દુર થયું નહી અને આજે તું આવ્યો છે, હવે મને લાગે છે જે તું મારૂં દુઃખ ભાગશે. એટલે માનસિંગ પોતાના મન સાથે

કહેવા લાગ્યો કે જો આ માણસને પેલી રીંછની છોકરીનો મોરો અને અમરવેલી બે મળીને એકઠાં ઘસીને પાયાથી આરામ થશે એમ કહી પાસેના પરવતમાં જુવે છે તો ગીરનાર ઓખધથી ભરપુર માલમ પડયો. આગળ ચાલતાં ઉજળ મુખી ખેતરપાળ આવ્યો ત્યાં જઈને ખેતરપાળની પુજા કીધી એટલે ખેતરપાળ તેને તૃપમાન થયો અને બોલ્યો કેમ તેં મને યાદ કર્યો ત્યારે માનસિંગ બોલ્યો કે પેલા બુઢા માણસને કોઈ જાદુગરે પાંજરામાં પુર્યો છે માટે તેને આરામ થાય એવી અવખધી મારે જોઈએ છીએ એટલે ખેતરપાળે તેને કહ્યું કે અમરવેલી સોસાવનમાં મળશે. માટે તેજગોથી લાવવી તારી પાસે જે રીંછની છોકરીએ આપેલા મોહોરો છે તે તેની સાથે ઘશી સરબત કરી તેને પાજે એટલે તરત તેને આરામ થશે. એટલે માનસિંગ તેની સાથે વનમાં ગયો અને અમરવેલીનો વેલો લઈ પેલા ડોસાની પાસે આવ્યો અને પેલા મોહોરા સાથે ઘસી તેનું સરબત કરી પેલા ડોસાને પાયું કે તરત જુવાન માણસ થયો અને માનસીંગને કહ્યું કે ઓ દેવ વંશી પરદુઃખભંજન તારો ઉપકાર મારા ઉપર ઘણોજ થયો છે તેને બદલો આપવા હું અશક્ત છું એમ કહી તેને આશીર્વાદ દઈ પોતાને ઘેર માનસિંગને તેડી થોડા દહાડા મેમાન રાખ્યા ઘણું એક જરજવેર આપી વિદાય કીધો, પછી થોડા દીવસની અંદર ચંપાનગરી આવ્યો અને ગુણસુંદરીના મેહેલમાં દાખલ થયો અને તેણીની આગળ સઘળો હેવાલ જાહેર કીધો. તે સાંભળી ગુણસુંદરીને ઘણોજ આનંદ થયો પછી માનસિંગને તરેહ તરેહનું અમરત ભોજન ખવડાવ્યું પછી માનસિંગે ચોથાપ્રશ્નનો જવાબ માગ્યો એટલે તે બોલી કે એક માણસ એમ કહે છે કે સત બોલનાર સદા સુખી માનસિંગે કહ્યું કે તે સખસ કયાં છે ' તે બોલી કે તે વાતની મને ખબર નથી પણ મેં મારી મા તરફથી સાંભળ્યું હતું કે તે શેહેરનું નામ કોસંબી નગરી છે પણ હું જાણતી નથી કે તે કયાં છે પછી માનસિંગ ચોથા પ્રશ્નની ખબર લેવા ચાલ્યો.

ચોથા પ્રશ્નનો જવાબ માનસીંગ લાવ્યો તેની વાર્તા.

ચંપાનગરીથી ચાલતાં માનસિંગ મોટા એક જંગલમાં આવી પુગ્યો અને ચોતરફ નજર કરી જુવે છે તો એક મોટો પરવત તેની નજરે દેખાયો, થોડા દીવસમાં તે પરવત આગળ આવી પુગ્યો, તેની પરવત હેઠળથી રમણીક અને સુંદર સુસોભીત ગંગાજળનો પરવાહ વહેતો હતો. માનસિંગ જ્યારે તે ગંગાના કીનારા આગળ આ

ભો ત્યારે જોયું તો તેની નજદીક એક માનસરોવર દેખાયું, માનસિ-
ગ તે જોઇ ઘણો ખુશી થયો અને જે ઠેકાણેથી પેલું પાણી વહેતું
હતું તે ઠેકાણે આવ્યો, થોડેક ચાલ્યો એટલે એક મોટા ઝાડ પાસે
આવી જુવે છે તો તે ઝાડ ઉપર મનુષ્યનાં માથાં લટકતાં હતાં, તે-
ની નીચે એક મોટો હોજ હતો તે હોજની અંદર તેનાં માથાનું લો-
હી ઝરતું હતું તેથી હોજ રૂધિરથી ભરાઇ ગએલો હતો. જ્યારે માન
સિંગ ઝાડની બરોબર પાસે આવ્યો ત્યારે તે સઘળાં માથાં હસવા
લાગ્યાં આ ગુમ બીના જોઇ માનસિંગની છાતી ફાટવા લાગી તે મા-
થાઓમાંથી લોહીનાં ટીપાં તે હોજમાં પડતાં હતાં જ્યારે માનસિં-
ગે નજર કરી ત્યારે એક અતી ખુબ સુરત માંથુ તેની નજરે પડયું
તેની ખુબસુરતી જોઇ માનસિંગ બેસુદ્ધ થઇ જમીન ઉપર પડયો અ-
ને એક કલાક પછી જ્યારે સુદ્ધીમાં આવ્યો ત્યારે ચીંતા કરવા લા-
ગ્યો કે આવા ખુબ સુરત માથાને કાપી ઝાડ ઉપર લટકાવ્યું છે ત્યા-
રે તેણે કેવો મોટો ગુન્હો કર્યો હશે આમ વીચારી પોતાના દીલમાં
કહેવા લાગ્યો કે ઓ માનસિંગ જ્યાં સુધી આ ગુમ વાતથી માહેતગાર
થયો નહી ત્યાં સુધી તને પાછું ફરવું વ્યાજબી નથી સાંજની વખતે
તે માથા ઝાડ ઉપરથી ઉડી તળાવ એટલે માનસરોવરની અંદર પડયાં
તે માનસિંગે બરોબર જોયાં સઘળાં માથાઓ રાક્ષસીઓ એની સુરતે
બની ગયાં અને જે માથું સહુથી ખુબસુરત હતું તે માથાવાળી રા-
ક્ષસી એક હીરામોતીથી જડેલા તખત ઉપર આવી બેઠી. બાકીની
સઘળીઓ પોત પોતાની ખુરશી ઉપર ચોતરફ બેઠી. બેઠા પછી થોડા-
ઓ અદબથી તે મોટી રાક્ષસણી આગળ ઉભી રહી હવે વાજીંત્રના
નાદ થવા લાગ્યા અને સઘળી રાક્ષસીઓ નાચવા લાગી અને નાચ
રંગમાં ગુલતાન થઇ માનસિંગ આ સઘળું જોતો હતો એટલામાં
મધરાતના વખત થવા આવ્યો, પછી થોડીક રાક્ષસીઓએ ભોજનની
તૈયારી કીધી, સોનારૂપાની થાળીઓમાં તરેહ તરેહનું લેજતદાર જમ-
ણ કરી હીરા મોતીથી, શણગારેલા બાજોઠ ઉપર એવી તો સફા-
ઇથી મુકયું તે જોઇ માનસિંગની બુદ્ધી તેના ભેદ જાણવા બીલકુલ
કામ કરી શકી નહી એક રાક્ષસીએ આવી પોતાની રાજકુવરીને
ખાવાનું તઇયાર છે માટે ચાલો તે કુવરી એ તખત ઉપરથી નીચે
ઉતરી પોતાના એક ચાકરને કહ્યું કે એક મોટા થાળમાં દરેક જાતનું
પકવાન મુકીને પેલા મુસાફરને આપી આવ. તેણીના ફરમાવ્યા
મુજબ પેલી રાક્ષસી માનસિંગની આગળ તે થાળ લાવી અાં-
ખના ઇશારાથી કહ્યું કે અમારાં રાણી સાહેબે તારે માટે આ

ભોજન મોકલાવ્યું છે. માનસીંગે પુછ્યું કે તમારાં રાણીનું નામ શું છે. તે રાક્ષસીએ જવાબ દીધો કે આ વાત તું મને ના પુછ. કહેવાનો હુકમ નથી, તુને નામનું શું કામ છે. આ ખાવાનું છે. તે તું ખા, અને પેટ ભરાય પછી સુઇ રહે. માનસીંગે કહ્યું કે જ્યાં સુધી તું મને આ ગુમ વાતથી વાકેફ નહીં કરશે. ત્યાં સુધી હું ખાવાનો નથી. તે રાક્ષસીએ જઇને પોતાની રાણીને આ વાત જાહેર કીધી. તે રાણીએ જવાબ મોકલાવ્યો કે પ્રથમ તું ખા પછી તુને આ વાતથી વાકેફ કરીશ. જ્યારે માનસીંગ ખાઇ રહ્યો ત્યારે પેલી રાક્ષસીએ કહ્યું કે હવે તું મને આ વાતના ખુલાસાથી વાકેફ કર. તે રાક્ષસી પોતાનાં માથા ઉપર થાળ મુકી તળાવમાં જતી રહી અને પોતાની રાણી આગળ હાથ જોડી ઉભી રહી. તખત ઉપર બેઠેલી રાણીએ બાકીની રાત નાટારંગ જોવામાં ગુજારી. જ્યારે સવાર થઇ ત્યારે સઘળી રાક્ષસીઓ માનસરોવરમાં પડી. પોતાની રાક્ષસી માયાથી પોતાનાં માથાં કાપ્યાં તે માથાં ઉડીને ઝાડ ઉપર લટકી ગયા. માનસીંગ પરવતની ગુફામાં બેઠેલો હતો. તેમાંથી બહાર આવીને ઝાડની નીચે બેઠો ત્યારે સઘળા માથાં હસવા લાગ્યાં માનસીંગે પોતાની નજર સાથી ઉચેના માથાં ઉપર કીધી કારણ કે તે રાજાની કુંવરીની મોબતે તેના દીલમાં એવું તો મજબુત ઘર કીધું હતું કે માનસીંગનું દીલ બળીને ખાખ થતું હતું પોતાના મનમાં વીચાર કરવા લાગ્યો કે જો આ બીનાથી હું વાકેફ થાઉ તો ખુશ કરીને આ રાક્ષસીઓની રાણીની સાથ હું પરણીને મારી જીંદગીની મોજ શોખ મેળવીને અભય સુખ ભોગવું. આ પણ કોઇ રાક્ષસી માયાથી થયું હશે કારણ કે દીવસના આ સઘળાં માથાં ઝાડ ઉપર લટકી જાય છે. અને રાતના પાછાં માણસોની સુરતમાં બદલાઇ જાય છે, એ વીચારમાં દહાડો કાઢયો અને રાત પડી ત્યારે આગળની માફક સઘળાં માથાં સરોવરમાં પડી ફવજોબન સ્ત્રીઓ દેવાંગનાનાં રૂપ ધરી પોતપોતાના બીછાના પર બેઠી રાજકુંવરી રત્ન જડીત તખત ઉપર બેઠી માનસીંગ તરતજ ત્યાંથી ઉઠી પોતાની ગુફા તરફ આવીને બેશી રહ્યો અને તે જોવા લાગ્યો કે આજ રીતે મને એઓ વીશે ખબર પડશે. જ્યારે મધરાતને સુમારે માનસીંગની આગળ પેલી રાક્ષસી ખાવાનું લાવી ત્યારે માનસીંગે કહ્યું કે જ્યાં સુધી આ માયાથી હું જાણીતો નહીં થાઉ ત્યાં સુધી આ

થાળમાંથી જમવાનો નથી. હું હાથ પણ લગાડીશ નહી તે રાક્ષસીએ પોતાની રાણીને માનસિંગની ઇચ્છા જાહેર કીધી, ત્યારે તે રાણીએ તેની ઉપર ફેવડાવ્યું કે તું વર્ઝન કહે કે જ્યારે તું અમારી રાણી પાસે આવશે ત્યારે તને આ વાતનો ભેદ ખુલ્લો કરી કહેશે માટે તું ખુશીથી ખાઇને મારી સાથે ચાલજે. ઉપલો જવાબ જ્યારે તે રાક્ષસીએ માનસિંગને કહ્યો ત્યારે માનસિંગે ખુશીથી ખાધું. ખાઇ રહ્યા પછી માનસિંગ રાક્ષસી સાથ ચાલ્યો. તે રાક્ષસી સરોવરમાં પડી ગઇ અને માનસિંગ પણ તેની પછવાડે પેલા તળાવમાં પડ્યો જ્યારે માનસિંગના પગ જમીનને લાગ્યા ત્યારે આંખ ઉઘાડી જોયું તો નહીં મળે સરોવર કે નહીં મળે ઝાડ કે નહીં મળે તે રાક્ષસીઓ પણ એક મોટા જંગલમાં આવી પડ્યો. માનસિંગ પોકાર કરી કહેવા લાગ્યો અને માથાના વાળ પીંખી નાખવા માંડ્યા અને રૂદન કરી આરોટવા લાગ્યો અને દીવાનો બની ગયો અને પોકાર કરવા લાગ્યો હાય હાય ખુબ સરૂપવાળી સ્ત્રી મળે નો જીવું નહી તો મારી દેહ અગનામાં બાળી મુકું, એવી રીતે પોકાર કરતાં એક ઝાડ નીચે દસ દહાડા સુધી રહ્યો એટલે તે અપાર શક્તિવાળા પરમકૃપાળુ પરમાત્માએ તેની ઉપર મેહેર કરી નારદ મુનીને હુકમ કીધો કે જે માણસ પેલા જંગલમાં રડે છે અને પોકાર કરે છે અને દીવાના માફક ફરે છે તેને દયા કરી તેના ઉપર દુઃખ છે તેનું નિવારણ કરો. એ માનસિંગે આ જગતના લોકો માટે જન્મ લીધો છે, તે દેવ છે અને ઇંદ્રનો પુત્ર છે તેને પુર્વે રૂષીએ સરાપ કીધો તેથી તે મૃત્યુ લોકમાં રાજાને ઘેર અવતાર લઇ પરદુઃખ ભંજન એટલે પારકાનું દુઃખ ભાગનાર એ નામથી તે ઘણો પ્રખ્યાત છે તેને હરેક ઉપાય કરી મદદ કરવી જોઇએ. માનસિંગ જંગલમાં ઝાડ નીચે બેઠેલો એટલામાં હાથમાં તંબુરો લઇ નારદજી વેણાજંત્ર વગાડતા વગાડતા આવ્યા અને તેને આવતા જોઇ માનસિંગ વધારે રડવા લાગ્યો. નારદજીએ આવી માનસિંગના મુસ્તક ઉપર હાથ મુક્યો એટલે માનસિંગની આંખ ઉઘડી. તે જુવે છે તો મહારૂષી નારદજીનાં દર્શન થયાં એટલે દંડવત કરી કહેવા લાગ્યો કે આ જંગલનું નામ શું છે ત્યારે નારદજી બોલ્યો કે આ જંગલને ખાંડીવ વન કરી કહે છે. પછી માનસિંગ પોતે ત્યાં શી રીતે આવ્યો તે પુછ્યું— નારદ મુનીયે જવાબ દીધો કે તે પેલા સરોવરમાં પડ્યો. તે આહીંથી બે હજાર મૈલ દુર છે પછી આ સાંભળી માનસિંગને પેલી રા-

રાક્ષસની રાણી યાદ આવ્યાથી રડવા લાગ્યો અને કલ્પાંત કરવા લાગ્યો, એટલે નારદમુનીએ પુછ્યું કે તું શા માટે રડે છે. ત્યારે માનસિંગ બોલ્યો કે હું જે જગ્યાએ હતો ત્યાં પાછો જવા માગું છું. તે મુનીએ કહ્યું કે ઠીક છે: તું તારી આંખ મીંચીને ઉઘાડ. માનસિંગે તેમ કીધું તો તરત પોતાને તેજ સરોવર પાસે ઉભેલો જોયો. કેટલોક વખત ગયા પછી માનસિંગે વિચાર્યું કે હું તળાવમાં પડયો તો મારી ઉપર આવા શીતમ ગુજાર્યો. વાસ્તે બેહેતર એ છે કે ઝાડ ઉપર ચડી કોઈપણ રીતે એવા માથાને હું નીચે ઉતારૂં. આ ધારણા કરી તે ઝાડ ઉપર ચડવા લાગ્યો. એકાએક ફાટી ગયું ને માનસિંગ અંદર પેસી ગયો એટલે રાક્ષસીઓએ એવી માયા કીધી કે તે ઝાડ ચો તરફથી બંધ થઈ ગયું અને માનસિંગ અંદર ભરાઈ ગયો. એવી બીના જોઈ માનસિંગ પોતાના મનમાં બીવા લાગ્યો અને આ શું દુ:ખમાં આવી પડયો છું આ દુ:ખથી હવે મને નારદજી છોડાવે તો છુટું એટલામાં નારદમુની ત્યાં આવી પહોંચ્યા. માનસિંગ કહેવા લાગ્યો કે આ મહાઋષિ મારી રક્ષા કરો મારી રક્ષા કરો એટલે નારદજી બોલ્યા કે આ માનસિંગ આ રાક્ષસી માયામાં તારા જીવને તું જોખમમાં લાવશે માટે આ માયાથી વેગળો રહી તું તારા કામને માટે જા તને આ માયા સાથે શા કામ છે. માનસિંગે કહ્યું કે એના ભેદ જાણવા માગું છું કારણ કે મારૂં દીલ મારા હાથથી જતું રહ્યું છે પછી નારદજી બોલ્યા કે, આ માયાનો બનાવનાર કુઢો રાક્ષસ છે ને દુઢગીરા પર્વત ઉપર રહે છે ને સૌથી ઉપરનું માથું તેની છોકરીનું છે જેણે એક દિવસે પરણાવાની ઇચ્છા પોતાના બાપ પાસે કીધી તેથી રાક્ષસી માયાએ કરી ક્રોધાધીન થઈ પોતાની છોકરીના અને તેની સઘળી સાહેલીઓના આ હાલ કીધા છે ને છોકરીનું નામ ચંદ્રપ્રભા છે, રાક્ષસ કુઢાનો પરવત અહીંથી બે હજાર મૈલ છે. જ્યાં સુધી તે રાક્ષસ જીવતો રહેશે ત્યાં સુધી તેની છોકરીના કોઈની સાથે લગ્ન કરવાનો નથી. ત્યારે માનસિંગે કહ્યું કે મને એમજ માલમ પડે છે કે મારૂં મોત તે રાક્ષસને હાથેજ છે ત્યારે નારદ મુનીએ કહ્યું કે, મને એમજ માલુમ પડે છે કે જો આ સ્ત્રી ઉપર તું તારૂં દીલ લગાડશે તો તારો જન્મારો થોડા વખતમાં વૃથા જશે માટે આ માયાથી વેગળો રહે આ રાક્ષસી માયા મહા વિકાળ છે. માનસિંગે કહ્યું કે હું મોતથી બીતો નથી જે થવાનું હોય તે થાય મારે તો એ ભેદથી વાકેફ થવુંજ જોઈએ. જ્યાં સુધી એ રાક્ષસીને હું હાથમાં નહી લઈશ ત્યાં સુધી મને ચેન પડવાનું નથી.

નારદ મુની બોલ્યા કે ત્યારે હવે તું શું કહેવા માગે છે માનસિંગે જવાબ દીધો કે હું એ ઝાડોની અંદર મારૂં શરીર લટકાવવા માગુ છું એટલે નારદમુનીએ માનસિંગને ઘણી રીતે સમજાવ્યો પણ તે સમજ્યો નહીં ત્યારે નારદ મુનીએ પોતાની તામસી વિદ્યાથી માનસિંગ ને કહ્યું કે હવે તું આ ઝાડ ઉપર ચડ, જેવો માનસિંગ ચડ્યો કે નારદ મુની અલોપ થયા એવામાં માનસિંગનું માથુ પેલા માથાની સાથેજ લટકી રહ્યુ અને જ્યારે રાત પડી ત્યારે અગાઉની માફક સઘળાં માથાં માનસિંગની સાથે સરોવરમાં પડયાં સઘળી રાક્ષસીઓ પોત પોતાની જગ્યાએ આવીને બેઠી અને માનસિંગ તખ્તની બાજુના ખુણામાં હાથ જોડીને ઉભો રહયો પોતાને કઇ ખબર હતી નહીં કે હું ક્યાં છું અને શું કરૂ છું એટલે રાણી ચંદપ્રભા બોલી કે ઓ જુવાન તું ક્યાંથી આવ્યો છે તું કોણ છે અને તારૂ નામ શુ છે. માનસિંગે કહ્યું હું તારા ચાકરમાંનો એક છું હું તારાજ સરોવરમાંથી આવ્યો છુ ચંદપ્રભાએ જાણ્યુ કે એ પણ રાક્ષસી થયો છે એટલે પોતે ચુપ રહી અને હેડંબા નામની રાક્ષસી ક્રોધ કરી ઉઠીને એક તમાચો એવો જોરથી માર્યો કે માનસિંગ ત્યાંથી ફરી ઉડીને સમુદ્રની અંદર પડ્યો એટલામાં એક રાક્ષસી સમુદ્રમાંથી આવીને માનસિંગને એક પેટીમાં નાંખી બંધ કરી એક મગર મચ્છને પેટી સોંપી ચાલી ગઇ, એટલે નારદ મુનીએ જાણ્યુ કે પેલા રાજ કુંવરને મહા દુઃખમાં નાંખી પેલી રાક્ષસી પહાડમાં ગઇ છે. માટે તેનું રક્ષણ કરવા માટે માનભદ્રવીરને કહ્યું કે તે પેટી તમો ઉપાડી લાવો એટલે તે માનભદ્ર ત્યાંથી ચાલ્યો અને સમુદ્રની આગળ પેલી પેટી જે મગરમચ્છની ચોકીમાં હતી તે ઉપાડી તેમાંથી માનસિંગને બહાર કાઢી મોટા જબર જસ્ત રીંછને અંદર નાંખી ઢાંકણું બંધ કરી માનસિંગને તેડીને નારદમુની પાસે આવ્યો. માનસિંગ નારદમુનીને નમન કરી બોલ્યો કે મહારાજ મને છુપા ભેદથી વાકેફ કરો નહીતો મારો જીવ એજ બીનામાં જશે એટલે નારદમુની બોલ્યા કે તું મહાદેવની ઉપર તપ કર જેથી તારૂ કાર્ય ભોળા શંભુ તરત પાર પાડશે એવું કહી નારદમુની અંતરધ્યાન થયા અને માનસિંગે મહારૂદ્રની ઉપર ઉગ્રતપ કરવા માંડ્યો કેવી રીતે કે મસ્તકની નીચે સોપારી મુકી ઊંધે માથે મહારૂદ્રના જપ કરવા લાગ્યો. સાત દહાડાને સાત રાતો સુધી મહા તપ કીધાં એટલે મહાદેવ તથા પાર્વતી માનસિંગની પાસે આવી કહેવા લાગ્યાં કે ઓ રાજકુમાર તું

છા માટે આ જંગલમાં આવી ઉગ્ર તપ કરે છે. તારી ઇચ્છા હોય તે માગ હું તને વચન આપવા આવ્યો છું એટલે માનસિંગ બોલ્યો કે મારી ઇચ્છા ચંદ્રપ્રભા સાથ લગન કરવાની છે એટલે માહાદેવ બોલ્યા હે માનસિંગ તું એ ખ્યાલ તારા મનમાંથી છોડી દે કેમ જે તે રાક્ષસ મહા બળીયો છે. તેના ભયથી દેવ પણ ડરે છે, મહા ઉદ્માતી રાક્ષસથી હું પણ ડરીને મારૂ કઇલાસ છોડીને આ જંગલમાં ફરૂં છું ત્યારે માનસિંગ બોલ્યો કે હે જગતના પીતા તમે મારૂ દુઃખ દુર નહી કરો ત્યારે આ જગતમાં બીજો કોણ સમર્થ છે જે મને મારી આશાકની આશ ફળાવે, એટલે મહાદેવે પોતાના ગણબંટા કરણને આગ્યા કીધી જે જ્યાં સુધી આ માનસિંગ ચંદ્રપ્રભાની સાથે લગ્ન કરે ત્યાં સુધી તું તારા બેરવોને સાથે લઇ તેની મદદ કરજે એમ કહી શંભુ અંતર્ધાન થયા એટલે બાર બેરવ આવી તેની હજુરમાં ઉભા રહ્યા અને કહેવા લાગ્યા કે હે માનસીંગ તારી શી આગ્યા છે તે જલદી ફરમાવ, માનસિંગ બોલ્યો કે દુંદા રાક્ષસની છોકરી ચંદ્રપ્રભા માનસરોવરના પાસેના ઝાડની ઉપર પોતાની સાહેલીઓના માથાની સાથ દીવસની ચોટી રહે છે, અને રાતરે નવ જુવાન ખુબ સુરત ચંદ્રની કાન્તીના જેવું રૂપ કરી સરોવરની અંદર માયાથી બાગ બગીચા અને મેહેલ બનાવી તેમાં નાટારંગ વગેરે કરી પોતે આખી રાત એશઆરામ ગુજરે છે અને સવારે પછી તે ઝાડ ઉપર પોતાનું માથુ પોતાની સાહેલીઓ સાથે લટકાવે છે, તેનું રૂપ જોઇ હું ઘણો મોહીત થયો છું માટે મને મેળવ, એવું સાંભળીને બાર બેરવ પોતે પોતાના વાહન ઉપર સ્વાર થવા લાગ્યા કોઇ કુતરા ઉપર ચડયા, કોઇ પાડા ઉપર, કોઇ ગધેડા ઉપર, કોઇ બિલાડા ઉપર, કોઇ ભુંડ ઉપર, કોઇ ઊંદર કોઇ ઉંટ કોઇ ઘેટા ઉપર, કોઇ બકરા ઉપર અને કોઇ સીંહ ઉપર એવી રીતે પોત પોતાના વાહન ઉપર બેસી જંગલમાં આવી વીરને બોલાવ્યા કે શી આગ્યા છે તે જલદી ફરમાવો, એટલે એક મોઢે બાર બેરવ બોલી ઉઠયા કે ઓ માહાવીરો દુંદા રાક્ષસની છોકરી ચંદ્રપ્રભા જે તલાવની અંદર રાતની નાટારંગમાં બેઠી છે તેનું હરણ કરી ઉપાડી લાવો. એટલે બાવનવીરે પોતાનું ટોળું લેઇ સરોવરની અંદર પ્રવેશ કીધો. જેવા તે ચંદ્રપ્રભાના બાગમાં દાખલ થયા એટલે ચંદ્રપ્રભાની સાહેલીઓ બોલી કે પેલા માણસો કેમ આવે છે. એટલે સર્વે પોત પોતાના મનમાં બીવા લાગ્યા, એવામાં વા વંટોળીઓ એવા જોરથી થવા લાગ્યો કે એક બીજાની સુરત જોવામાં આવતી નહી

એટલે બેંસો વીર ધસીને ચંદ્રપ્રભાને ઉપાડી આકાશ માર્ગે ચાલતો થયો. એટલે રાક્ષસીઓ પોતાની રાણીનું હરણ થયું જાણી પોકાર કરી વીરની સાથે લડવા સામેલ થઈ. લડાઇ એવી ચાલી કે રૂધીરને વરસાદ વરસવા લાગ્યો રાક્ષસી માયાથી અનેક રાક્ષસીઓ ઉત્પન્ન થઇ અને પેલા વીરોના સામી લડવા લાગી. અને વીરોને ત્રાહ ત્રાહ પોકાર કરાવ્યો એટલે વીરે ગભરાઇને મહાદેવનું સ્મરણ કીધું એટલે મહાદેવી પોતાની ચોસટ જોગણીઓ સાથે ખપર લઈ તે રાક્ષસી સામે લડવા લાગી એટલે રાક્ષસીઓ પોતાની માયા સમાવી સરોવરની અંદર ગુમ થઇ એટલે ખપર જોગણીઓ પોતાની ત્રપતી કરી અલોપ થઇ અને બાવન વીર પેલા ભેરવની પાસે ગયા તે રાક્ષસીઓ સરોવરમાંથી નીકળી હેડંબા નામની રાક્ષસી ઢુંઢા રાક્ષસના પરવતમાં જઈ સરવે બીના તેની આગળ જાહેર કીધી કે તારી છોકરી ચંદ્રપ્રભાનું હરણ બાવનવીર આવીને કરી ગયા માટે તેની વારે ચઢવું હોય તો જા. તે વાત સાંભળતાંજ ઢુંઢો રાક્ષસ પોતાના છપન કરોડ રાક્ષસોનું સેન લઇ પોતાની છોકરી ચંદ્રપ્રભાની ખોળ કરવા નીકળ્યો. કેટલાક પરવતો જંગલો જેતો જેતો જે ઠેકાણે પોતાની છોકરી ચંદ્રપ્રભા છે તે જંગલમાં આવ્યો અને જુવે છે તો બાર ભેરવોની ચોકીમાં પોતાની કુંવરી એક રાજપુત્રની સાથે બેઠેલી જોઇ. તે જોઈ તે રાક્ષસને એટલો તો ક્રોધ ચડ્યો કે આ પૃથ્વીને પાતાળની અંદર ખોશી દઉં એમ કહી પોતાના રાક્ષસોને હુકમ કીધો એટલે લડાઇ શરૂ થઇ, રાક્ષસોએ મોટા મોટા પરવતો અને ઝાડો લઇ લડવા લાગ્યા અને પાશાણુની વૃષ્ટી કરવા લાગ્યા એટલે કાળભેરવે કલ્પાંત ભેરવને હુકમ કીધો. એટલે બાવનવીરને ચોસઠ જોગણી હાથમાં ત્રીશુળો, ખપરો લઇ ખાઉં ખાઉં, મારો મારો, પકડો પકડો. રૂધીર રૂધીર, પીવું પીવું, એમ પોકાર કરતી અંતરીક્ષથી ઉત્પન્ન થઇ અને કેટલાએક રાક્ષસોનાં મુસ્તક તોડી રૂધીર પાન કરવા લાગી અને આખા જંગલમાં મહા પોકાર કરવા લાગી. જોગણીઓનું એક રૂધીરનું ટીપું પૃથ્વી ઉપર પડે તેથી અનેક જોગણીઓ ઉત્પન્ન થાય એવી રીતે તે કોટાનકોટ જાગણીઓ ખપર લઇ રાક્ષસોના શરીરનું રૂધીર સોસવા લાગી અને રાક્ષસોને ત્રાહ ત્રાહ પોકારવા લાગી એટલે રાક્ષસોએ પોતાની કુળદેવી ચંડાળ નામનીનું આવાહન કીધું અને કેટલાએક પાડા બકરાનું બળીદાન દેઇ દેવીને પ્રસન્ન કીધી તે દેવી પ્રસન્ન થઇ બોલી કે હે ઢુંઢા માગ માગ, જે માગે તે આપવા સમરથ છું, એવા વચન સાંભળીને રાક્ષસ બોલ્યો કે મા-

કહે દેવી તારી કૃપા અમારા ઉપર હોય તો આ બધાને અગ્નિથી બાળી ખાખ કર. એટલે દેવીએ અગ્નીનો મંત્ર રાક્ષસને આપ્યો એટલે તે મંત્ર રાક્ષસો ભણવા લાગ્યા એટલે અગ્નિનો વરસાદ વરસવા લાગ્યો એટલે બાવન વીરે અંબાજીનું સ્તવન કીધું એટલે અંબાજીએ બાર મેઘને હુકમ કીધો કે તરત મુસળધાર વરસાદ પડવા લાગો એટલે અગ્નિ ઓલાઈ ગયો અને રાક્ષસો પાણીમાં ડુબવા લાગ્યા અને ત્રાહ પોકારી પોતાના રાજા દુંઢાની પાસે જઈ કહેવા લાગ્યા કે આ ખ્યાલ તું છોડી દે અને તારી છોકરી તે રાજકુમારને પરણાવ એવું સાભળતાં રાક્ષસનો રાજા ક્રોધમાં આવી બોલ્યો કે મારૂ મસ્તક પડશે તો પણ બહેતર છે પણ મારી છોકરી તે નરની સાથે પરણાવનાર હરગેજ નથી અને ચંદ્રપ્રભા માનસીંગને કહેવા લાગી કે એ મારા પ્રાણનાથ મારો બાપ ઘણો બળીઓ છે માટે તે બળીઆની સામે જુધથી પોચાશે નહી કેમ જે તેનો ભાઈ જીજુન ગજાસુર મહા વિકાળ બ્રહ્માની ઉપર તપ કરી વરદાન પામેલો મંદ બુદ્ધિનો મહા જોધો છે જેની હાકથી પરવત ફુટે છે, જેનું સ્વરૂપ મહા વિકાળ પહાડ જેવું છે માટે હવે મારો બાપ તેને તેડવાને ઉપાય કરી પોતાના રાક્ષસોને મોકલશે એટલે તે ઘણો જોરાવર છે. માટે જુધ ઘણું થશે હવે આપણે શા રીતે આ જગ્યો ઉપર રહી શકીશું એટલે માનસીંગ બોલ્યો હે પ્રીયા તું આવાં કાયરપણાનાં વચનથી મુને કેમ કાયર કરે છે. હું પણ ક્ષત્રીનો પુત્ર છું મારી આગળ ધનુષ્ય બાણ ભાથા અખુટ ભરેલા છે તે જીજુનને મારા બાણથી કાયર કરી ત્રાહ પોકરાવીં કાઢું તો જાણજે જે સુરિંદ્રનો કુમાર નહી તો કાંઈ પણ ભેદ છે. એવું સાંભળી ચંદ્રપ્રભા બોલી એ મારા સ્વામી દૈત્ય તો મહા વિકાળ છે તમારૂં શરીર કમળરૂપી અને દૈત્ય તો પાષાણ રૂપી છે. તેના સામુ જુદ્ધ કરવું વરજીત નથી માટે આપણે મારા બાપને કાલાવાલા કરી તેઓની પાસે ક્ષમા માગીએ. એટલે કાળભૈરવ અને કલ્પાંત ભૈરવ અને ઘંટાકરણ ત્રણ મહા ભૈરવો આવીને માનસીંગ તથા ચંદ્રપ્રભા બંનેને ઉપાડી પાસેના પરવતની ગુફામાં મેલી તેની આડી બાવનવીરની ચોકી મુકીને પોતાની સેન્યામાં આવ્યા એટલે જુદ્ધ શરૂ થયું સાત દહાડા ને સાત રાતો સુધી મહા બળીયા રાક્ષસોને જોગણીઓની લડાઈ ચાલી અને રાક્ષસને હાર પમાડ્યા તે બીના જોઈ ઢુંઢા રાક્ષસને ઘણો ખેદ થયો કે પોતાનું સરવે સૈન્ય હાર પામેલું તેથી પોતાના ભાઈ જીજુનને તાકીદ કરી લાવ્યા તે જીજુન જ્યારે ઢુંઢાની આગળ આવ્યો એટલે ઢુંઢા તેની આગળ

કાલાવાલા કરી કહેવા લાગ્યો કે મારી છોકરી ચંદ્રપ્રભાનું રાજકુમાર માનસીંગે હરણ કીધું તેની પક્ષમાં આ જોગણીઓ અથવા મહા-વીરોએ પોતાના ભેરવો સાથે લડાઇ માંડી છે. તે લડાઇમાં આપણા રાક્ષસો હાર પામી કેટલાએક મરી ગયા, એટલે જીજુત બોલ્યો કે આ પૃથ્વીમાં બીજો જુદ્ધો કોણ છે કે જે મારા સામો લડીને જીત મેળવશે એમ કહી બાર બાઠી મદીરાપાન કરી તેની ઉપર કેટલા એક માંસનો આહાર કરી યુદ્ધ કરવા તત્પર થયો. પોતાના રાક્ષસોને એકઠા કરી હિંમત આપી લડાઇ શરૂ કીધી એટલે જોગણીઓ અને ભેરવોએ પોતાનાં આયુધ સાથે સામો યુધ્ધનો આરંભ કીધો. એક બીજાને ત્રીશુળ, ખંજર, ગદા, ફરસી, સાંગ, તુમ્બર, મુશળ ઇત્યાદી હથીઆરોથી મારવા લાગ્યા, જોગણીઓ પોતાના ખપર લઇ દૈત્યોનું રૂધીર પાન કરવા લાગી એટલે જીજુતે પોતાની સૈન્યમાં કેટલા એક રાક્ષસોને મરણ પામેલા જોઇને ક્રોધમાં આવી મોટા મોટા પરવતો લાવી જોગણીઓના સૈન્યમાં નાંખવા લાગ્યો તેથી જોગણીઓ અને ભેરવો કાયર થઇ ત્રાહના પોકાર કરી નાસવા લાગ્યાં એટલે પેલે રાક્ષસે પોતાના જોદ્ધાને હુકમ કીધો કે પેલા પરવતની ગુફામાં ચંદ્ર-પ્રભા ને માનસીંગ બાવનવીરની ચોકી સાથે છુપી રીતે લઇ બેઠા છે તે વીરોની સાથે જુદ્ધ કરી તે બંનેને અંતરીક્ષ ઉપાડી ને હુડ-ગરી પરવતમાં લાવો એટલે તે રાક્ષસો મહા બળીયા પોતાના રાજા-નો હુકમ સાંભળી તરત દોડી તે વીરોની સાથે જુદ્ધ મચાવીને ચં-દ્રપ્રભા માનસીંગની સાથે અનતરીક્ષ રથમાં બેસાડી પોતાના પરવતમાં લાવ્યા. એટલે તે રાક્ષસોએ માનસીંગને બાંધી કાળા ગ્રહમાં પુર્યો અને પોતાની છોકરીને પાસેની ગુફામાં સંતાડી આદી રાક્ષસોની ચો-કી મુકી નીરભયપણે બેઠા એટલે ભેરવો પોકાર કરતા મહારૂદ્ર પાસે જઈ કહેવા લાગ્યા કે રાક્ષસો મહા જોરાવર છે અને માનસીંગને તથા ચંદ્રપ્રભાને પોતાના પાહાડમાં લઇ કેદ કીધાં છે માટે તેની વારે આપણે ચડવું જોઇએ, તે વાત સાંભળી મહાદેવને અતિશય ક્રોધ ચડ્યો એટલે પોતાના પુત્ર ગણપતી અને કારતીક સ્વામીને હુકમ કીધો કે તે રાક્ષસોને મારી ચંદ્રપ્રભા માનસીંગ સાથે લાવો. એવું સાંભળતાં કારતીક સ્વામી મોરપર અસ્વાર થયા અને ગણપતીએ ઉંદર ઉપર સ્વારી કીધી અને પોતાના ભેરવો ગણો, કીન્નર, ડાકણી, સાકણી, ભેરવી, મહામુદેવી, ભુતો, પ્રેતો, પીસાચો, વગેરેને હુકમ કીધો એટલે બાબરો ભુત પોતાની સૈન્યા સાડાસાત લાખ જુનાવળો સાથે હાજર થયો અને ભુતો પોકાર કરવા લાગ્યા. એવી જંગી દો-

જ જોઇને કારતક સ્વામી ગણપતની સાથે પોતાનું સૈન્ય લઇ આવ્યા એટલે જોગણીઓ પોતાના ખપર સાથે બાવનવીરોને લેઇ એકઠી થઇ, સરવે સેના હુડગીરી પરવત ઉપર પોચી અને લડાઇ સરૂ કીધી, મારો મારો એવા શબ્દો સૈન્યામાં પડવા લાગ્યા એટલે રાક્ષસો પોતાના હથિઆર સાથે સામા થયા અને એક બીજાને ઘણા વિધાથી મારવા લાગ્યા એટલે ગણપતીને અત્યંત ક્રોધ ઉત્પન્ન થયો, અને પોતાના ભૂતોને હંકાર્યાં. ભૂતો સેનાની અંદર પોકાર કરવા લાગ્યા માંસ માંસ, રૂધીર, રૂધીર, પીઉ, પીઉ, ખાઉ, ખાઉ, એવી રીતે પોકાર કરી રાક્ષસોના સામા તુટી પડયા. કેટલા એક રૂંઢ મુંઢ માથા વિનાના, નાક વિનાના એવા વિચિત્ર ભુતો રાક્ષસનાં માથાં તોડી રૂધીરપાન કરવા લાગ્યા. એટલે જભૂત કરોધ કરી કેટલાક ભૂતોને પોતાના પગ નીચે કચરી કેટલાઓને બગલમાં ઘાલી કેટલાઓને પોતાના મુખમાં મેલી ત્રાહ ત્રાહ પોકરાવી મોહા જુદ્ધ મચાવ્યું. આવો બનાવ જોઇ બાબરા ભુતને મહા કરોધ ચડયો એટલે ક્રોધમાં આવી જભુતની સામો દોડી તેના નાક અને કાન પોતાના દાંત વડે તોડી તેના પેટમાં પ્રવેશ કરયો અને અંદર કેટલા એક પોતાના ભૂતો સાથે બંડ મચાવ્યું એટલે જભુત અત્યંત ક્રોધમાં આવી કેટલા એક ભુતો અગર જોગણીઓથી વીરોને મારી ત્રાહ પોકરાવી એટલે ગણપતીએ ક્રોધથી પોતાનુ ત્રીશુળ જભુતના મસ્તકમાં એટલા જોરથી માર્યું કે જભુતનું શીર છેદી ત્રીશુળ પાતાળમાં ગયું તેથી જભુત મૃત્યુ પામ્યો. એવું સાંભળીને હુંઢો રાક્ષસ મુર્છીત થઇ પૃથ્વી ઉપર પડયો. ઘડી એકે શાંત થઇ પોતાના બાંડા ગધેડા ઉપર બેસી જુદ્ધ કરવા તત્પર થયો એટલે મહાદેવીઓ પોતાનાં ત્રીશુળ લઇ લડવા લાગી અને પોતાની શીકોતર મેલડી આવડ, પીગળ, મંગળ માંગલ વીગેરેને હુકમ કીધો એટલે તે હુંઢાને પોતાના ખપર સાથે ઉપાડી આકાશમાં લઇ ચાલી ઘણો દૂર લઇ તેના નાક કાન છેદન કરી ફેરવી અને ઊંચેથી નીચે પડતો મુકયો એટલે તરત તેના પ્રાણ ગયા અને જેજે કારનાં વાજાં વાગવા લાગ્યાં. ઢાક ડમરૂ સીંગી નાર અને સીધુડા મહાદેવના સૈન્યામાં થવા લાગ્યાં અને જીતનાં વાજાં વગાડી જેજે મહાદેવ બમ મહાદેવ; જે જગત મૈયા, જે સુખ દેવા; એવી રીતના ભુતો પોકાર કહવા લાગ્યા એને માનસીંગની શોધ કરવા લાગ્યા એટલે કાણીઓ ભુત બાબરાને કહેવા લાગ્યો કે પેલી ગફામાં માનસીંગ કેદ પડેલો છે એટલે સરવે સેના તે જગોપર જઇ પેલા રાક્ષસોને મારી માનસીંગને બળાબળથી બહાર કાઢયો અને ચંદ્રપ્રભાને લાવ્યા અને મોટો

મંડપ રચી લગ્ન આરંભ માંડયો. હવે બ્રહ્મ લોકથી બ્રહ્મા સાવંત્રી સાથે આવ્યા, ઇંદ્ર લોકથી ઇંદ્ર ઇંદ્રાણી સાથે આવ્યા, મહાદેવ પાર્વતી સાથે આવ્યા, વીસ્નુ લક્ષ્મી સાથે આવ્યા, નારદ અંતરીક્ષથી આવી તંબુર નાદ કરે છેઃ બ્રહ્મા વેદથી લગ્ન ક્રીયા કરે છે અને ઇંદ્રાણી ઇંદ્ર સાથે શૌભાગ્ય દે છે; સુર્ય રાનાદે સાથે આશીશ દે છે અને ચંદ્ર રોહણી સાથે અમૃતની વૃષ્ટિ કરે છે; દેવતાનાં દુંદભી વાગે છે. નાના પ્રકારની જોવા લાયક યુક્તિથી મહાદેવ માનસીંગને પરણાવે છે અને જોગણીઓ ગીતો ગાય છે; દેવતાઓ અંતરિક્ષથી ફુલની વૃષ્ટી કરે છે જેજેકાર ઇત્યાદી સર્વે દેવ આશીરવાદ દઇ સર્વે સર્વેને સ્થાનકે જાય છે. મહાદેવ ભૈરવ વીગેરેને હુકમ કરે છે કે માનસીંગને સહીસલામત ચંદ્રપ્રભા સાથે પગનપુર નગરમાં તેના બાપ સુરિંદ્રને સોંપી આવો એટલે માનસીંગ બોલ્યો કે મારે હજુ રૂપસીંહ શેઠનું અને ગુણસુંદરીનું કેટલુંએક કામ બાકી છે. મહાદેવે કહ્યું કે સાત દહાડા તારા નગરમાં તારી પ્રીયા સાથે રહી પછી તારા કામ ઉપર જજે, માનસીંગ અને ચંદ્રપ્રભા મહાદેવને નમન કરી પોતાના દેશ તરફ ચાલ્યાં. થોડે દીવસે પગનપુરની નજદીક જઇ પોતાના બાપને વધામણી મોકલાવી જ્યારે સુરિંદ્રરાજાને પોતાના કુંવરને આવવાની વાત માલમ પડી ત્યારે રાજાને રાણીના હરખનો તો પારજ રહ્યો નહી જેમ રાંક માણસનું ધન ખોવાએલું પાછું સાંપડે અને તેના હરખનો પાર ન રહે એજ રીતે દરબારીઓ, કારભારીઓ તેમ પોતાના રજપુતો રૈયત વગેરે અત્યંત હરખવાન થઇ સમૈયાની તૈયારીમાં હાજર થયા, સુરિંદ્ર રાજાએ પોતાના હાથી ઘોડા રથ, પાલખીઓ, સીગરામો, ગાડીઓ વીગેરે શુશોભીત રત્ન જડીત સ્વારોમાં લાવવા હુકમ કીધો. એટલામાં સર્વે માણસો રાજાની હજુરમાં આવ્યાં અને ચોપદાર નકી પોકારી બડેજાવ મેહેરબાન સુરજવંશી રાજાને ઘણી ખમા, નિશાન ડંકા પરધમ વીગેરે અનેક પ્રકારના વાજંઓ વાગવા લાગ્યાં અને ચારણની બેરખો બોલવા લાગી અને પોલીસ ઘોડેસ્વાર યા પાળા પોત પોતાની કવાયત કરી રાજાને સલામ કરી અદબથી સ્વારીમાં ચાલ્યા. જ્યારે માનસીંગને માલમ પડયુ જે મારા પીતાજી મારી સાંગે શેહેરની રૈયત સાથે મને તેડવા આવે છે માટે તીરથરૂપ માતા પીતાના સામુ પગપાળું એટલે પગે ચાલીને અવસ્ય જવું જોઇએ એમ વિચારી પોતાના રથમાંથી નીચે ઉતરી ઉઘાડે પગે ચાલી પોતાના પીતાને દંડવત કરી ઉભો રહ્યો તે વખત રાજાની ખુશીનો તેમજ માનસીંગની ખુશાલીનો પારજ નહી,

એટલે ખુશીના દરીઆવમાં ગરક થયા, એટલે દીવાનો, કારભારીઓ પોતાના રજપુતો, રઇયતો, વીગેરે સરવે માનસીંગને મળ્યા અને માનપુર્વક શહેરમાં આવ્યા, જ્યારે રાણીઓ પોતાના કુંવરને તેની રાણી સાથે જોયો ત્યારે એની માએ ઘણું હેતથી બંનેના ઓવારણા લેઇ મોતી હીરા વગેરેથી વધાવ્યાં, એટલે વર કન્યા પોતાની માતાને નમન કરીને રાજદુવારમાં ગયાં. પછી તે ચંદ્રપ્રભાને જોઇને રાજા રાણી અત્યંત ખુશી થયાં. શહેરમાં જમણવારનો હુકમ કીધો જે, મારી રઇયતને સાત દહાડા સુધી મારા દરબારમાં જમણવાર છે માટે થાળી, કળશીઓ, વાટકો અથાણાં લઇ વહેલા પધારજો. ઘણાને ઘીએ ખાઇ ખુશી થઇને એટલે શેહેરના લોકોએ હીરા, મોતી, માણેક, ઝવેર, આફુન વગેરે નજરાણો ભેટ કીધો તે બધો રાજાએ કબુલ કીધો ભાટ ચારણ ગાંધર્વને અનેક પ્રકારનાં દાન દીધાં અને બ્રાહ્મણોને એકેકી મોહોર સોનાની આપી કહ્યું જે મારા દેશમાં ખુશીથી લાભ માગો ખાઓ એટલે બ્રાહ્મણો આશીરવાદ દઇ વીદાય થયા અને માનસિંગ કેમ દહાડા રહી પોતાના બાપની માફે ખુશી ખુશાલીમાં કાંઇ રૂપસીંહ રાઠોડના કામને માટે રજા લઇ ચાલ્યો થોડે દીવસે કોસંબી નગરી પાસે આવી પહોંચ્યો અને શેહેરના લોકોને પુછવા લાગ્યો કે ફલાણો માણસ ક્યાં છે તેઓએ જવાબ દીધો કે અહીંઆં એવો કોઇ માણસ નથી કે જેના દરવાજાપર તું કહે છે તેમ લખેલું છે. માનસિંગ ચાલતો તે માણસના આશ્રમ નજીક ગયો અને દરવાજા આગળ જઇને એક ઝાલર પડેલું હતું તે વગાડ્યું એટલે તે આશ્રમમાંથી વિદ્યાર્થી નીકળ્યો અને માનસિંગને એમ કરવાનું કારણ પુછ્યું માનસિંગે કહ્યું કે મારે તારા ગુરૂ પાસે કામ છે, તેણે અંદર જઇ ખબર કીધી એટલે માનસિંગને અંદર બોલાવ્યો, માનસિંગ ત્યાં ગયો અને નમીને તેની પાસે ઉભો રહ્યો તે ફકીરે માનસિંગને જોતાંજ આશીર્વાદ દઇ પોતાની પાસે એક આસન ઉપર બેસાડ્યો અને પોતાની સાથે જમાડી માનસિંગને આવવાનું કારણ પુછ્યું. માનસિંગે જવાબ દીધો કે હું પગનપુરનો રહેવાશી છું. અને રૂપસીંહ રાઠોડ નામના એક રાજકુમારને માટે નીકળ્યો છું. જ્યારે તેણે સઘળી વાતથી તેને માહીત કીધો ત્યારે તે માણસે માનસિંગની હીંમતની ઘણી તારીફ કીધી અને આશીર્વાદ દઇ બોલ્યો કે ઓ જુવાન આ કામ માથે ઉઠાવી લેવાની તેં અજબ હીંમત કીધી છે. માનસિંગે કહ્યું કે ઓ મહા પુરૂષ હવે દરવાજા ઉપર જે લેખ લખ્યો છે તે મને જલદી કહો. તે બોલ્યો ઓ પગનપુરના રાજા કો-

ઇ પરદુ:ખ ભંજન હોય એમ માલમ પડે છે અને પંચાવનો ખરે ખરોજ ભગત છે, તારા જેવો કોઇ પણ પુરૂષ આજ સુધી મેં દીઠો નથી તેનું કારણ એ કે આટલે દુરથી મારી આગળ અત્યાર સુધી કોઇ પણ પુરૂષ આવ્યો નથી હવે મારો વૃતાંત હું તારી આગળ જાહેર કરૂ છું તે સાંભળ:—માનસિંગે કહ્યું કે પહેલાં હું એ જાણવા માગું છુ કે તને કોસંબી નગરીના લોક તપેસ્વરી કરીને કહે છે પણ તું તો એક જુવાન માણસ દેખાય છે અને તારો એક વાળ સફેત દેખાતો નથી, તે માણસે જવાબ દીધો કે આ કોસંબી નગરી વસે સાત હજાર વરસ થયાં છે પણ મારી ઉંમર તો આઠ વરસની છે. જેવો તું મને હમણાંજ દેખે છે તેવોજ હું તે વખતે પણ હતો. બીજુ સાંભળ કે હું એક બ્રાહ્મણનો પુત્ર હતો અને મારો બાપ વૃદ્ધ હતો. હું રોજ જુગારીનો ધંધો કરતો. હું પૈસા ઘણા કમાતો પણ મારા હાથમાં કાંઇ રહેતું નહી રાત્રે હું ચોરનો ધંધો કરતો હતો. એક દહાડો મારે બાપે કહ્યું કે તું મારે પેટ પથર પડયો હોત તો પણ સારૂ હતું કારણ કે કપડાં ધોવાના કામમાં આવત. એટલે મેં મારા બાપને કહ્યું જે આજે હું એટલુ ધન લાવી આપું કે, તમે તમારી જીંદગીમાં કોઇ દહાડો નહી જોયુ હોય, એમ કહી હું રાજાના મેહેલની નજદીક ગયો. જોઉ છુ તો પેરેગીરો ચોતરફ પેરા ભરાતા હતા. એક બાજુપર એક બારી રાજ મહેલની ખુલ્લી મારા જોવામાં આવી તેની મે હીંમત કરી તે તરફ જઇ મારી પાસે જે ચંદન ઘો હતી તે બારીના કઠેડામાં નાખો દોરી ઝાલી મેહેલમાં દાખલ થયો અંદર જાઉ છું તો રાજા પોતાની રાણી સાથે ભરનિંદ્રામાં સુતેલો જોયો મેં મારા મન સાથે વીચાર કીધો જે રાજાના પલંગના ચાર પાયા નીચે લોક બોલે છે જે ચાર કળસ રત્નના ભરેલા છે માટે તેની ચોરી કરૂ તો મારા બાપનું દુ:ખ જાય. એમ વીચારી પલંગની નીચે રહી હળવે રહીને જરા આઘો ખસેડી નીચેથી બહાર નીકળી પેલા ચાર કળસ બહાર કાઢી તે જગો ઉપર બંધ કરી પેલો પલંગ એમજ રીતે તેના ઉપર ગોઠવી તે કળસ લઇ મારે ઘેર આવ્યો. સૂર્ય ઉગતાં રાજા ઉઠીને પલંગના ચાર પાયે સંભાળે તો કળસ જોવામાં ના આવ્યા એટલે રાજાએ પેરેગીગીરોને પુછયું કે મેહેલમાં કોઇ ચોરે આવીને આતર દઇ મારૂ રાજ્ય ધન જે એકઠું કરી ચાર કળસ ભરી મેં પલંગની નીચે દાટેલું હતું તે ગયું; એમ કહી પરેગીરોને કહ્યું જે તે ચોરને જે માણસ પકડી લાવશે. તેને તેમનો અડધો હિસ્સો ઇનામ આપ-

ન આપવામાં આવશે. બીજે દહાડે રાત્રે હું મારા બાપ પાસેથી રજા લઇ ચાલ્યો. રસ્તામાં ચોકીનો ઘણો બંદોબસ્ત હતો તેમાંથી છાની રીતે તેજ મેહેલમાં દાખલ થયો અંદર જઇ જોઉં છું તો રાજા પોતાની રાણી સાથે ભરનીંદ્રામાં સુતેલો જોયો. મેં મારા મન સાથે વિચાર કીધો કે, જો હું ચોર ખરો હોઉં તો રાજા અથવા રાણીનાં વસ્ત્રાલંકાર સર્વે લેઇ જઉં એમ કહી માળ ઉપર ચડી ગાળ કાઢી ઉપરથી પાણીનું ટીપું નાંખ્યું એટલે રાજાના દીલ ઉપર પડ્યું તેથી રાજાએ પોતે પહેરેલો ડગલો તથા ચોરણો (સુરવાળ) કાઢી એક તરફ ખુણામાં ફેંક્યો અને પોતીયું પેરી સુતો એટલે રાણીએ પોતાની સાડી કાઢી નાંખી, એવોજ હું હેઠે ઉતરી લઇ ચાલતો થયો, સવાર થતાં રાજા જુવે છે તો પોતાના વસ્ત્ર જોવામાં ના આવ્યાં તેમ રાણીની સાડી પણ ન મળી એટલે રાજાને વિચાર થયો કે આવો ચોર કોણ હશે જે મારા મહેલમાં આવી રાત્રે ચોરી કરી લઈ જાય છે માટે આજની રાતે મારા પલંગની ચોરી કરે તો હું આ ચોરને ખરો માનું તે વાત મારા સાંભળવામાં આવી મેં મારા બાપને કહ્યું જે આજ રાત્રે રાજાનો પલંગ રત્ન જડીત છે તેની ચોરી કરવી છે માટે તમો મારી સાથે આવો એટલે મારા બાપે આવવા ખુશી બતાવી એટલે હું રાતની વખતે મારા બાપને સાથે લઇ અંદર પ્રવેશ કર્યો અને રાજાના પલંગ નીચે ગોદડીઓ ભરી પાતર કાપી પલંગ લઇ ચાલતો થયો અને તેવાજ પેરેગીરો પાછળ દોડ્યા એવામાં મેં વિચાર કર્યો કે મારો બાપ નહી ચાલી શકે, એટલે મારા બાપનું માથું કાપી હું ચાલતો થયો. અને પેરેગીરો આવીને જુવે છે તો મારા બાપનું ધડ તેના જોવામાં આવ્યું એટલે પેરેગીરોએ કહ્યું જે આજ ચોર છે એમ કહી પોકાર કરવા લાગ્યા જે ચોર પકડાણો છે, એટલામાં હું મારે ઘેર લઇ પેલો પલંગ ભોંયરામાં મુકી ટાઢા પાણીથી ન્હાઇને સુઈ ગયો. પછી મારા બાપનું ધડ દરબારમાં લઈ ગયા ત્યાં રાજાએ એવો હુકમ કીધો કે ધડની સાથે તેનું માથું બાળે અને રાખ અને હાડકાં નદીમાં નાંખી આવે તો હું તે ચોરની સઘળી ચોરીની માફી આપી મારો કેટલોએક ખજાનો ભેટ કરૂં. એ વાત મેં સાંભળી તે લાસની તપાસ કરતાં નહી માલમ પડ્યું. એટલે રાજાએ હુકમ દીધો કે આ લાસને મજબુત ચોકી સાથે મસાણમાં બાળી મુકો. તે વાત મારા સાંભળવામાં આવી એટલે મેં મારા મન સાથે વિચાર કીધો કે મારા બાપને તેના ધડની સાથે તેનું માથું બળું તો હું ખરો, એમ કહી

મેં નવજોબન ખુબસુરત સ્ત્રીનો વેશ પેહેરી રાતની વખતે બગીચા તરફ ચાલ્યો એટલામાં ચોકીદાર બોલ્યો કે અરે દીલજાની યાર મેરી પાસતો તુમ આઓ યાર એસા તુમ ક્યા ક્યા કરતે હો લેકીન દો ઘડી મોજ સોખ તો કરો એટલે હું બોલ્યો અરે યાર આમ શું કરે છે. જો પેલો પછવાડે મારો ધણી આવે છે તે જાણશે તો તારા ને મારા કેવા હાલ થશે એમ કહી આંખના પલકારાથી ચાર બેજાર કરી સ્ત્રીચરિત્ર બનાવવા લાગ્યો એટલે સઘળા મીયાં બોલ્યા કે યાર ચલમ તો પીયો એટલે મેં કહ્યું જે મારે તો ઘણું વેગળું જવાનું છે તમે શોકો મારો કેડો છોડતા નથી એમ કહી ક્રોધ કરી મેં ચાલવા માંડ્યું એટલે મીયાંભાઈએ મારો હાથ ઝાલી કહ્યું કે દીલજાન તુમ કીદર જાતી હો એટલે તે બોલી અરે યાર હું તો કપડાં ધોવા જાઉં છું એટલે સીપાઈ બોલ્યો અરે યાર શું બોલે છે એ ગનકી વખત કપડાં ધોનેકીહે, એમ કહી મને ખેંચવા લાગ્યો એટલે હું પેલી ચેહેરનરક મારા કદમ ભરી પેલું માથું બળતી ચુલમાં નાંખી મારો મોતીનો હાર તોડી પોકાર કરી કહેવા લાગી કે, મારો અમુલ્ય મોતીનો હાર તોડ્યો માટે હું રાજાની પાસે ફરિયાદ કરવા જાઉં. છું. એટલે સીપાઈઓના તો બાર વાગી ગયા અને માંહોમાંહે કહેવા લાગ્યા હંમો મેરે બાબાઓ રંગ રાજાકી પાસ ફરિયાદ કરી અપનેકું રાજાકા એસા હુકમ હે કે એ મુકામકી પાસ કોઇબી માણસને આવવા દેશોમાં મગર એ ઓરત અપની પાસ આઇ મગર રાજાકા હુકમ તોડ્યો મગર ઉસકા હારકીબી ચોરી અપને માથે પડી. માટે રાજા અપનેકું કેદ કર વગર બાડેકી કોટડીમાં દાખલ કર દેવેગા પીછું અપના હાલ ક્યા હોયગા એટલે એક મુકરાની બોલ્યો શુકર મેં કેસા, મેને એકદીન જંગલમેં ફરનેકું ગયા તબ એક વાવડી મેં દેખા; મેં પાનીકે વાસ્તે અંદર ગયા તો અંદરસે એસા બોલને લગા કે ડરાવ ડરાવ ગુફમેં બોલા મેં મકરાની મેં તેરેસે ડરને વાલી નહી ગુપતે પાછું ડગઉં ડરાઊં કરને લગા, પીછુ મેરી સાથ દુસરા સીપાઈથા ઓ સૈયદથા ઓ બોલા કે મેં રામપુર કે રેનેવાલે પુલાવ ગોસ ખાનેવાલે ભરતો જકજેલકે ભઈ જાં તેરા કામ કર, એટલે પેલું માથું અગ્નીથી બળી ખાખ થઇ ગયું અને પેલી સ્ત્રી હારને માટે જક કરવા લાગી એટલે તમામ સિપાઈ ચોતરફથી શોધવા લાગ્યા એટલે સ્ત્રી બોલી કે આ સઘળુ એકઠું કરી પેલી નદીને કીનારે તમારા માથા ઉપર ઉપાડી લાવો એટલે તે રાખ પાંવાથી જ-

ધા તેમાંનાં મોતી જડેલી મીયાંભાઇએ તેમ કર્યું. સવાર થતાં હું ત્યાં કાગળની ચીઠીમાં સરવે બીના લખી રાજાની દેવડીમાં નાંખી આ-વ્યો એટલે રાજાના હજુરીએ તે ચીઠી રાજાને આપી રાજા ચીઠી વાંચે છે તો તેમાં લખેલું એવું હતું કે, માથુ એમાં ધડની સાથે બા-ધ્યું છે ને રાખ મીયાને માથે મુકી નદીમાં નાંખી છે અને હું આ-જ રાત્રે તારા મહેલમાં ચોરી કરવા આવનાર છું માટે હાંશિયાર રહેજે. એટલે રાજાએ પેલા સિપાઇઓને બોલાવી પુછ્યું તેથી સર-વે બીના સાબીત થઇ. રાજાએ ચોરને પકડવા શેહેરમાં બીડું ફેર-વ્યું તે બીડું લાખી ગુણકાએ લીધું તે વાત મેં સાંભળી એટલે હું રાતની વખતે સોદાગરનો વેશ પહેરી ઘણા ભભકાની સાથે ગુણકા-ની મેડીએ ગયો અને કહ્યું કે એક રાતના સવાલાખ રૂપિયા તુને મારો શેઠ આપશે માટે તું મારી સાથે બાહાર રાજાના બાગમાં આ-વ. એટલે ગુણકા બોલી કે આજ રાત્રે મારે રાજાનો ચોર પકડવો છે માટે મારથી બાગમાં આવી શકાશે નહી. એટલે મેં કહ્યું જે એક કલાકની અંદર તમને આ જગ્યાએ પાછાં મુકીશ માટે ચાલો તે ગુણકાએ પોતાના મનમાં વિચાર્યું કે આ માણસ મોટા ભભકાની સાથે આવેલો છે તો તેનો શેઠ તેનાથી ધનવાન વિશેષ હશે માટે દસ વાગ્યા પહેલાં તે શોદાગરનું મન રંજન કરી સવાલાખ મહેરા લેઇ આવું એમ કહી પોતાની લુંડીને હુકમ કીધો એટલે તરત પો-તાનો રથ જોડી ચાલ્યાં. શેહેરની બહાર જઇ પેલા સોદાગરને કહ્યું કે તારો શેઠ ક્યાં છે? સોદાગર બોલ્યો કે આ તમારો રથ અને તમારી લુંડી બંને આ જગ્યો ઉપર ઉભાં છે એટલામાં આપણે પે-લા બંગલામાં મારો શેઠ બેઠેલા છે તેની મુલાકાત લઇ પાછાં સુ-ખેથી ફરો; તે ગુણકા મારી સાથે બાગ તરફ ચાલી એટલામાં એક મહીયારી પોતાનું મહી વેચવાને શેહેરમાં જતી હતી તેને મેં પુછ્યું કે તારી આગળ દહી છે? એટલે તે બોલી કે મારી આગળ દહી એવું છે કે, દહી ભીતમાં ચોટાડો તો ચોટી જાય તેની પાસેથી દહીં લઇ બંને જણ બાગ તરફ ચાલ્યાં એટલે એક વાવ્ય આવી કે તે ગુણકા બોલી મારે જરા આ ઠેકાણે નાવું છે એમ કહી પોતાના [illegible] વસ્ત્ર ઉતારી વાવ્યની અંદર ન્હાવા પેઠી એટલે મેં મારા મ-નમાં લાગ જોઇ તે ગુણકાને ઉંધે માથે વાવ્યના મનવાળા સાથે લ-ટકાવી પેલા દહીંથી તેના બધા શરીરને લેપ કરી માથના વાળ કા-પી ચોટલો હાથમાં લેઇ સઘળું વીત લઇ ચાલ્યો. તે શહેરમાં જઇ [illegible] તે સરવે મુકી રાજાના મહેલ તરફ આવ્યો ને મં[illegible]માં

જઈ રાજાની રાણીની ડોકમાંથી હીરાનો હાર લઈ જંગલ તરફનો રસ્તો લીધો. જ્યારે સવાર થઈ ત્યારે મને તે જંગલમાં કંઈ ગરબડ જેવું સંભળાયું. હું તે અવાજ તરફ ગયો અને જોઉં છું તો સાત ચોરો પુષ્કળ માલમતા જરઝવેર હીરા માણેક આકુત વીગેરે વેંચી લેવામાં રોકાએલા હતા. તેઓ મને પુછવા લાગ્યા કે તું કોણ છે અને આ ઠેકાણે કેમ આવ્યો છે મેં તેઓને સઘળી સાચી વાત કહી દીધી, એટલે તે લોકોએ મને કહ્યું કે આ હીરાનો હાર પણ તું સઘળી માલમતા સાથે મેલ અને પછી આપણે સરવે જણ સરખે ભાગે વેંચી લઈએ. આ બોલતાં વારમાં તો તે જંગલમાં એકાએક જે કુબેર મહાદેવનો ભંડારી પોતાના ગણો સાથે આવ્યો અને મોઢેથી બુમ પાડી કે સઘળું જંગલ ધરતી કંપની માફક હાલવા લાગ્યું અને હજારો વરસના પુરાતન ઝાડો જડ મુળમાંથી ઉખડી ગયાં અને મોટા મોટા પરવતોની શીખરો તુટવા લાગી ઘણો ઉત્પાત જોઈ સઘળા ચોરો નાશી ગયા અને હું ત્યાં એકલો ઉભો રહ્યો પછી તે ભંડારી મારી પાસે આવ્યો અને પોકાર કરી મને પુછવા લાગ્યો કે તું કોણ છે તે ખરેખરૂં મને કહે નહી તો આજ ઠેકાણે હું તને જીવથી મારી નાખીશ. મેં કહ્યું કે હું જુગારીનો ધંધો કરૂં છું. જ્યારે મારા હાથમાં કંઈ પૈસા રહેતા નથી ત્યારે રાતમાં હું ચોરી કરૂં છું. ગઈ રાત્રે હું રાજાના મેહેલમાં દાખલ થયો અને તેની રાણીના ગળામાંથી હીરાનો હાર ચોરી કરી લાવ્યો જ્યારે હું આ જંગલમાં આવ્યો ત્યારે મેં સાત ચોરોને આ ધનના ઢગલા આગળ ઉભેલા જોયા તેઓને મેં મારી બીના જાહેર કીધી ત્યારે તેઓએ મારી પાસે આ હીરાનો હાર માગ્યો એટલામાં તમારો ભયંકર અવાજ સાંભળી તેઓ સઘળા નાશી ગયા ત્યારે તેણે જવાબ દીધો કે તેં મને સઘળું સત કહ્યુ છે તેથી આ. તારી ચોરીનો ગુનો હું તને માફ કરૂં છું. આ સઘળું ધન હું તને આપું છું પણ તું હવેથી જુગાર રમતો ના. જો હવેથી ચોરી કરે નહીં તો તુને કશી કમી અથવા દુઃખ નથી, આ જગતમાં તારી ઉમર નવ હજાર વરસની થશે આ સાંભળી હું ખુશી થઈ સઘળું ધન મારા ઘરમાં લાવ્યો અને એક મોટી ઇમારત બાંધી તેમાં રહ્યો પણ મારા શેહેરના લોકોએ મને જંપીને બેસવા દીધો નહીં. તેઓ મને શેહેરના મુખીની પાસે લઈ ગયા તેણે મને પુછ્યુ કે ઓ માણસ તું ઘણો ગરીબ અવસ્થામાં હતો અને હમણાં આ સઘળું ધન કયાંથી ચોરી લાવ્યો છે મેં સઘળી વાત ખરેખરી કહી હતી

તેવીજ કહી દીધી. પછી તે મને રાજા પાસે લઇ ગયા. રાજાને પણ મેં આવી વાત સીવાય બીજું કાંઇ પણ કહ્યું નહીં તે સાંભળી રાજાએ અમલદારોને કહ્યું કે મારા ઉમરમાં મેં પણ સાચો માણસ આને જોયો માટે આજ માણસ સાચો છે કારણ કે કોઇ માણસ આવી રીતે પોતાની એબ ઉઘાડે નહીં. રાજા મારી ઉપર ઘણોજ ખુશી થયો અને મને પુષ્કળ ખજાનો આપ્યો જેમાંનો હજી મારી આગળ ઘણો છે અને આજ ઘણાં વરસ થયાં હું ખરચું છું. અને વિદ્યાર્થીઓને ખવરાવું છું પણ તેનો પાર આવતો નથી. જેથી મેં દરવાજાપર લખ્યું છે જે સત્ય બોલનાર તે હમેશ સુખમાં રહે છે. હવે તું કોનો છોકરો છે તે મને જણાવ. માનસિંગે કહ્યું કે હું પગનપરના રાજા ગુણિંદનો પાટવી કુંવર છું આ સાંભળતાંજ તે ઋષી ઉઠયા અને માનસિંગના હાથને બચી કરી ઘણીજ આશીશ દેવા લાગ્યો અને બોલ્યો કે માનસિંગ સીવાય પરદુખભંજન બીજો કોણ છે જે આવાં કામ કરવાને હીંમત ધરે. પછી થોડા દહાડા સુધી પોતાના આશ્રમમાં માનસિંગને પરોણા તરીકે રાખ્યો, અને ઘણી ખાતર બરદાશ કરી વીદાય કીધો. કેટલેક દહાડે ચંપાનગરીએ આવી પોહચ્યો ત્યારે ગુણસુંદરીના માણસોએ તેને ઓળખ્યો અને તેને પોતાની શેઠાણી આગળ લઈ ગયા ગુણસુંદરીએ પડદો નાંખી પુછયું કે આ માનસિંગ આટલો મોડો ક્યાંથી આવ્યો અને મારા પ્રશ્નની શી ખબર લાવ્યો. માનસિંગે સઘળી વાત ગુણસુંદરીને કહી પછી તે બોલી કે તું સાચુંજ કહે છે. માનસિંગે કહ્યું કે તે માણસને એટલો તો પૈસો છે કે આ પૃથ્વીમાં બીજા કોઇની પાસે નથી. તેનો કોઇ દીવસ પાર આવે તેમ નથી પછી ગુણસુંદરીએ માનસિંગને જમાડી ધરમશાળામાં રૂપસિંહ રાઠોડની પાસ મોકલ્યો, એટલે રૂપસિંહ રાઠોડ અને માનસિંગ બને જણાને તેની આગળ સર્વે વાતનો ખુલાસો કીધો માનસિંગ રાતના રૂપસિંહ પાસે રહી સવારમાં ગુણસુંદરી પાસે પાંચમા પ્રશ્નને માટે આવ્યો. તે બોલી કે જળના પર્વતની ખબર લાવ કે તે પર્વત શું કામ બળે છે પછી માનસિંગ તેની ખબર લેવા ગયો.

—:o:—

માનસિંગ પાંચમા પ્રશ્નની ખબર લાવ્યો તેની વાર્તા.

જ્યારે માનસિંગ ચંપાનગરીથી પાંચમા પ્રશ્નનો જવાબ લેવા નીકળ્યો ત્યારે પોતે જંગલ તરફ રસ્તો લીધો અને ત્યાં એક પાણીના વેહેળા પાસે જઇ નાહી ધોઇ ઇશ્વરની પ્રાર્થના કરવા બેઠો એટ-

ત્યાં જંગલમાં કોઇ માણસનો પોકાર પોતાને કાને પડ્યો એટલે માનસિંગ તે અવાજ તરફ આવ્યો. થોડેક દુર ગયો એટલે એક માણસને રોતો જોઇ કહેવા લાગ્યો કે ઓ જુવાન તું આ બીહામણા જંગલમાં કોને માટે રડી પોતાનો જીવ ખુવે છે. એટલે તે રાજકુંવર બોલ્યો કે હું બુંદીકોટાનો રાંગા રજપુત છું, મારૂં નામ અમરસીંગ છે; હું ચંપાવતી નગરીના રાજા ચંદ્રસેનની છોકરી દીપમણી ઉપર આશક થયો છું. તેણીના બાપને મનનો રોગ થયો છે તેથી તેણીએ એવું પણ લીધું છે; કે જે માણસ ગરૂડ પંખીની ચરક અને ઇસ્માલ જોગીના બાગમાંથી સાચી કસ્તુરી લાવે તેની સાથે તેણીનું લગ્ન કરે. એવું સાંભળી હું આ જંગલે જંગલ અને પહાડે પહાડ ફર્યો પણ મને તેનો રસ્તો મળ્યો નહી. આખર હું આ જંગલમાં હાય પોકારી મારા પ્રાણ તજવાનો હતો એટલામાં તમો મારી પાસે આવ્યા હવે હું મારા પ્રાણ શી રીતે બચાવું અને હું મારી માસુકને શી રીતે મળું એમ કહી જારેજાર રડવા લાગ્યો એટલે માનસિંગ હીંમત આપી કેહવા લાગ્યો કે તારૂં દુઃખ હું દુર કરીશ ત્યારે મારા મનની શાંન્ત થશે એમ કહી અમરસીંગને કહ્યું કે તુને રસ્તાની ખબર છે? એટલે અમરસીંગ બોલ્યો કે મેં એક જોગીની પાસેથી સાંભળ્યું છે જે ઇસ્માલ જોગી કામરૂ દેશમાં કમાવંશી દેવીના મઢમાં રહે છે. તેનો બાગ ત્યાંથી કેટલો કોસ દુર છે તે ઠેકાણે તેની છોકરી ઢંગી કેટલા એક જાદુગરો કેટલા એક સાપો, વીંછીઓ, ગરોળીઓ અને ફાડી ખાનારાં જાનવરો ઇત્યાદીની ચોકી તેના આડી છે તે જગ્યોએ જે માણસ જાય છે તે હરગેજ જીવતો પાછો આવે છે. એવું સાંભળી માનસિંગ પોતાના મન સાથે કહેવા લાગ્યો જે આ જગતને દુઃખ દેનારા તે દુષ્ટોનો નાશ કરવો જોઇએ એમ કહી તે માણસને હીંમત આપી કામરૂદેશનો રસ્તો માનસિંગે લીધો થોડાએક દીવસમાં એક ઝાડ નીચે અફસોસ કરી બેઠો અને પોતાના મન સાથે કહેવા લાગ્યો કે હજુ મને કામરૂ દેશના રસ્તાની કોઇની ગમ પડી નથી. હવે મારે કઇ તરફ જવું એમ કહી ઇશ્વરની પ્રાર્થના કરવા લાગ્યો એટલે તે ઝાડ ઉપર ગરૂડ પંખી પોતાની માદાને કહેવા લાગ્યો કે આ માનસિંગ પરદુઃખભંજન છે. પારકાને માટે પોતાની જીવની દરકાર છોડી કામરૂદેશમાં જાય છે. ત્યારે તે માદા બોલી કે કામરૂદેશ પુર્વદિશામાં ઉપસાગરની પાસેના બેટમાં છે તે કામરૂદેશની સ્ત્રીઓ હરેક પુરૂષને પોતાના દેશમાં આવેલો જોઇ અત્યંત પ્રેમ દેખાડી પોતાના ઘરમાં લઇ જઇને તે પુરૂષને

દિવસે બળદ કરી પોતાની ખેતીનું કામ કરાવે છે. અને રાત્રે પોતાના ધાર તરીકે ભોગવે છે એટલે નર બોલ્યો કે જો માનસિંગ આ વખત પુર્વ દિશા તરફ જાય તો પોતાનું કામ પાર પાડી પાછો આવે, તે સાંભળી માનસિંગ ઝાડ નીચેથી ચડપથી પુર્વદિશામાં ચાલ્યો ચાલતાં ચાલતાં કેટલેક દિવસે એક નદીના કીનારા પાસે આવ્યો અને જુવે છે તો એક જોગીને તપ કરતો જોયો અને માનસિંગ તેની સ્તુતિ કરી તેની પાસે બેઠો. એટલે જોગી બોલ્યો અગે બેટા તુમ કીદરસે આતા હે. કહાં તલક જાતા હે એટલે માનસિંગ બોલ્યો કે મારો ઇરાદો કામરૂ દેશમાં જવાનો છે તે સાંભળી જોગી બોલ્યો ઓ બેટા તેરા દુસ્મન તેરેકુ મરમાકર તુજે મારનેકા ફરીઆદ કર ફાંસમે ડાલાહે માટે આ ખ્યાલ છોડી તુમ તુમારા દેશ તરફ જાઓ, એટલે માનસિંગ બોલ્યો ઓ મહા પુરૂષ આ કામ મેં મારે માટે કીધું નથી પણ બીજાને વાસ્તે કીધું છે. એટલે તે જોગી બોલ્યો કે તું માનસિંગ પરદુઃખ ભાગનાર છે તેણે કહ્યું હું તેજ છું એટલે જોગી બોલ્યો કે તુ મારૂં દુઃખ ટાળશે તો તારૂ પરમેશ્વર કલ્યાણ કરશે. માનસિંગે કહ્યુ ઓ મહારાજ તમારે એવું શુ દુઃખ છે તે મને જલદી કહો. હું તમારૂં કામ પાર પાડીશ. એટલે તે જોગીએ કહ્યું કે ઇંદ્રની અપસરામાં પ્રભાવતી ઉપર આશક થયો છું માટે મારી માશુકને મેળવી આપશે, એવી આશા રાખું છું, એટલે માનસિંગ બોલ્યો કે તે શેહેર કયાં છે તે મને કહો એટલે જોગી બોલ્યો કે આ નદીને સામેપાર તે શહેરમાં સ્ત્રીઓ રહે છે બાજુ કાંઇ ત્યાં માણસ જઇ શકતું નથી કદી કોઇ પુરૂષ જાય છે તે પાછો આવતો નથી તે સાંભળી માનસિંગ હિમત આપી બોલ્યો ને નદીને સામેપાર ગયો છે ને જુવે કે તો સુશોભિત શેહેર તેની નજરે પડયું. તે શેહેરમાં દાખલ થઇ જુવે છે તો કોઇ માણસ તેની નજરે ન પડયું એટલે પોતાના મનમાં કહેવા લાગો કે આ ગંજાવર શેહેર વસ્તી વિના કેવું બિહામણું લાગે છે એમ કહી મધ્ય ચોકમાં ગયો એટલે એક મોહેલ તેની નજરે પડયો તે મેહેલ હીરાથી જડેલો હતો. જ્યારે માનસિંગ નજીક ગયો ત્યારે મેહેલના દીવાનખાનામાંથી ચાર ખુબસુરત અપસરાઓ નિકળી માનસિંગનું રૂપ જોઇ મોહિત થઇ તેનો હાથ ઝાલી અંદર લીધો ને ઘણા નાચરંગથી ખુશી કરી પોતાના નિયમ પ્રમાણે એક એક દિવસ પોતાને ત્યાં રાખવાનો ઠરાવ કીધો. તે અપસરાઓ દિવસે તેની સાથે એશઆરામ કરે અને રાત્રે ઇંદ્રની પાસે સ્વર્ગમાં નાચ કરવા જાય. એક દિવસ માનસિંગ પણ તેના સાથે તેના વેમા-

તની નીચે છાની રીતે ભરાઇ ઇંદ્રના દરબારમાં દાખલ થયો તે દિવ-સે ઘણીથી નાની પ્રભાવતીનો નાચ હતો. જ્યારે તે ઇંદ્રની સામી નાચ કરવા લાગી ત્યારે તેને ઇંદ્રે હાર આપ્યો એટલે પોતાના હાથમાં લઇ તે હાર પોતાને પછવાડે મુકવા ગઇ તેવોજ તે હાર માનસિંગે લીધો. તે અપસરા ફરીથી નાટારંગમાં મશગુલ થઇ એટલે ઇંદ્રે તેને ડમરૂં ઝાંઝર આપ્યું તે લઇ પછવાડે મુકવા જાય છે કે તરત માનસિંગે તે ઝાંઝર તેજ રીતે લીધું એટલે નાચ પુરો થયો કે તે અપ-સરાઓ પોતાના વૈમાનમાં બેસી ચાલીઓ એટલે પોતાનું શહેર આવ્યુ. પછી ચારે એકઠી થઇ પોતાની રીત પ્રમાણે સૌ સૌના દીવાનખાનામાં તરેહવાર ભભકો કીધો કે આજે પ્રભાવંતીનો વારોછે. તે માનસિંગ પાસે બેઠેલો હતો તને કહ્યું કે તમે આજે પ્રભાવતીના દીવાનખાનામાં એશઆરામકરીનમોનમારું દીલખુશ કરો. તે માનસિંગ ત્યાંથી ઉઠીને પ્રભાવતીના મેહેલમાં દાખલ થયા એટલે તે અપછરાએ ઘણા હેતથી માન્યપૂર્વક સન્માન આપી ઘણી આજીજીથી પોતાના તખ્ત પર બેસાડ્યો ને તે અપછરા તેની સામી નાચ રંગમાં મસગુલથી તે માન-સિંગને ખુશી કરી બોલી કે આજે આપણે બંને સોગઠાં બાજી માંડી હોડ એવી સરતથી કરીએ કે જે હારે તે પોતાના વચનથી બં-ધાય. એમ કરી બાજી માંડી, તેમાં પ્રભાવતીની જીત થશે. એવું માનસીંગને માલમ પડ્યું કે માનસીંગ બોલ્યો કે મને આજ રાત્રે એક સ્વપ્નુ આવ્યું તેમાં તું ઇંદ્રની સભામાં નાચ કરતી હતી, ત્યારે ઇંદ્ર તારા ઉપર ખુશી થઇ તને એક હીરનો હાર આપ્યો તેહાર તે તારે પછવાડે મુકી ફરીથી ઇંદ્રને વધારે રીઝવવા માટે નાચ રંગ કરવા લાગી એટલે ઇંદ્રે તુને ડમરૂં ઝાંઝર આપ્યું તે સાંભળતાંજ તે અપછરાનો ચેહેરો ઉતરી ગયો કે પોતાના કાચા બાર પડ્યા અને માનસિંગની જીત થઇ એટલે માનસિંગ સાથે બોલી કે તારાજ છું તું મને આપવા ચાહતો હશે તેની પાસે રહેવાને હું કબુલ છુ તેનુ વચન લઇ માનસીંગે તે અપછરાને પેલો હાર તથા ડમરૂઝાંઝર આપ્યાં તે જોઇ પ્રભાવતી ઘણી આશ્ચર્ય પામી માનસિંગની બહાદુરીનાં વખાણ કરવા લાગી એટલે રાત પડી કે પેલીઓએ ઇંદ્રના દરબાર-માં જવાની તૈયારી કીધી એટલે માનસિંગ બોલ્યો આજે માહારે આ જગ્યાથી જવાનો ઇરાદો રાખુ છું માટે તારૂં વચન પાળવાને કબુલ હોઇ તો માહારી સાથે આવ. તે સાંભળી પ્રભાવંતી બોલી કે મારાથી એમ શી રીતે અવાય કેમ જે મહારી બેહેનો આપણને જવા દેશે નહી માટે તેનો એક એવો ઉપાય છે કે તેવું એર કાંઇ

ની રીતે આવશે નહીં, તે ઉપાય એ છે જે આ સાવરણી આપણે સાથે લઇ જઇએ એટલે મારી બેહેનો આપણી પછવાડે સમળીઓ થઇ જ્યારે આવે ત્યારે આમાની સળીઓ રસ્તામાં વેરએ એટલે તે સળીઓ પોતાની ચાંચમાં લઇ મુકવા જશે એટલામાં આપણે નદીને સામેપાર જઇશું એટલે તેનું જોર કાંઇ ફાવસે નહિ, એમ કહી કેટલુ એક જવાહીર ગાંસડી બાંધી પોતાના હાથમાં સાવરણી લઇ છુપી રીતે ચાલ્યાં. એટલે પેલીઓએ પોતાના મેહેલમાંથી જોયું તો પોતાની બેન માનસિંગની સાથે જતી દીઠી કે તરત તેના પછવાડે સમળીઓ થઇ દોડીઓ એટલે માનસિંગે પેલી સાવરણીની સળીઓ રસ્તામાં વેરી નાંખી તે જોઇ પેલીઓ પોતાની ચાંચવની વીણી પાછી પોતાના દીવાનખાનામાં મુકવા ગઇ, એટલે બંને જણ નદીની પેલીપાર પુગી ગયાં કે પેલી સમળીઓ થઇ પાછી આવી કે હનુમાને હાંક મારી એટલે નિરાશ થઇ પાછી ગઇ એટલે માનસિંગ પ્રભાવતીને લઇ પેલા જોગીને મળ્યો તે જોગી માનસિંગની હિંમતના વખાણ કરી કહેવા લાગ્યો કે ધન્ય છે તારી માતાને જે તેની કુખે તારા જેવું રત્ન ઉત્પન્ન થયું એટલે માનસિંગે કહ્યું કે હયો ગુરૂજી આ તમારી પ્રભાવતી જેને માટે તમો પોતાની દેહ ખાખ કરો છો તે મારાક તમને આપુ છું માટે ખુશી થઇ હયો એટલે. જોગીએ તેને ઝરઝર કથા અને અંતરિક્ષ વિદ્યા અને ઉડણ ખાટલી અને લાલીઓ ઘોડો અને અક્ષયપાત્ર એ પાંચ વસ્તુઓ આપી કહ્યું કે જો અચ્છા તેરેકુ એ દુખકી બખત બોત કામકી હે, એટલે જોગી બોલ્યો કે ઝરઝર કથા વાંચે સુનીશ કે જાદુથી પથ્થર બનેલો જે માણસ હશે તે પાછો પોતાની મુળીમાં આવશે, આ અંતરિક્ષ વિદ્યાનો મંત્ર ભણવાથી તુંને તારો દુશ્મન જોશે નહીં અને આ ઉડણ ખાટલી છે તેના ઉપર તું બેસી તારી ઇચ્છા પ્રમાણે તારે જે જગોપર જવું હશે ત્યાં જઇ સકીશ અને લાલીઓ ઘોડો છે તે તને લડાઇની વખતમાં ઘણો કામનો છે, ને અખેપાતરમાં તારી ઇચ્છા પ્રમાણે જે ચીતવીશ તે પ્રમાણે પકવાંન તઇયાર થસે. તે પાંચ વસ્તુઓ લઇ જોગીની પાસેથી રજા લઈ ઉડણ ખાટલીમાં બેસી બોલ્યો કે ઉડરે ઉડણ ખાટલી જ્યાં કામરૂદેશ. એટલે કામરૂ દેશમાં પોહચ્યો તે માનસિંગને જોઇ કામરૂદેશની સ્ત્રીઓ મોહીત થઇ એક બીજી સાથે કેહેવા લાગી કે આ પુરૂષ ખુબ સુરત છે માટે તને આપણા ઘરમાં રાખવા, એમ કહી પોતાના શહેરમાં આવવાને કહ્યુ એટલે માનસીંગ બોલ્યો કે તમે કોણ છો અને આ દેશનું નામ કહો ત્યારે તે બોલી

કે આ દેશનું નામ કામરૂદેશ છે અને ઇસ્માલ જોગીનો મઠ કહીને આ શેહેર ઓળખાય છે અને અમારે ઘેર જે જે પુરૂષ આવે છે તેને અમો અમારે ઘેર અમારા પુરૂષ તરી કે રાખીએ છીએ એટલે તે માનસિંગ બોલ્યો કે તમારે એવી શી રીત છે જે બીજા દેશના પુરૂષની સાથે તમે જારકર્મ કરી પોતાના પતિવ્રતા ધર્મથી ભ્રષ્ટ થાઓ છો તે દુષ્ટ ધારાથી તમો વેગળા રહી પોતાના ખરા અંતઃકરણથી જે તમારો પુરૂષ હોય તેની સેવા બજાવો. તે ઓઓ તેના ઉપર ક્રોધ કરી જાદુ કેંહવા લાગી, એટલે માનસિંગ અંતરીક્ષ થઈ ઉડણ ખાટલામાં બેસી બોલ્યો કે ઉડે ઉડણ ખાટલી જ્યાં ઇસ્માલ જોગીના બાગ; એટલે તે જગ્યોની નજદીક પડયો અને જુવે છે તો મોટા મોટા અજગરો તેની સામા દોડી આવ્યા તે અજગરો એટલા તો મોટા હતા કે જેના મુખમાંથી એટલો તો આગ્ન નિકળતો હતો કે જેની જવાળા આકાશ સુધી ઉડતી હતી, તે જોઇ માનસિંગ પદ્દીનો અને રાંડની છોકરીનો આપેલો મહોરો પોતાના મોહોડમાં રાખી સાવધ થઇ ઉભો રહ્યો એટલે મોટા પર્વતના શીખર જેવો એક અજગર આવી માનસીગને ગળી ગયો, માનસિંગ તેના પેટમાં ગયો એટલે તેને સમુદ્ર માલમ પડયો તે જોઇ પોતાના મન સાથે કહેવા લાગ્યો કે હું આ જગ્યામાં શી રીતે રહી શકીસ એમ કહી લાલીઆ ધોકાને હુકમ કીધો કે આ અજગરનુ પેટ ચીરી મને બહાર કાઢ એટલે એક ધોકાના સહસ્ત્ર ધોકા થઇ અજગરના પેટની અંદર કુદવા મંડયા એટલે અજગર ધોકાના મોટા મોટા ધોકાથી ઘણો અકળાગો અને થોડીક વારમાં મરણ પામ્યો એટલે તેનું પેટ ચીરી માનસિંગ બહાર નીકળી પોતાના વસ્ત્ર સુકવી ઉભો રહ્યો એટલામાં કેટલાએક અજગરો આવી અગ્નિના ભડકા કરવા લાગ્યા તે જોઇ માનસિંગે અંતરિક્ષ થઇ લાલીયાને હુકમ કીધો કે મતારાં અજગર સામાં લડવા લાગ્યાં અને સાત દીવસ સુધી એટલી તો લડાઇ ચાલી કે જેના ભારથી જંગલ ધ્રૂજવા લાગ્યું અને મોટા મોટા પાહાડનાં શીખરો તુટી પડયાં અને સાત દીવસના યુદ્ધમાં એ અજગરોનો નાશ કરી ત્યાંથી આગળ ચાલ્યો એટલે મોટા પહાડી વીંછીઓ મહા ઝેરી જેના ડંખથી પ્રાણ તત્કાળ જતા રહે તેવા વીંછીઓ તેના સામા થયા એટલે લાલીઆને હુકમ કીધો કે તરત તેઓને મારી આગળ ચાલ્યો એટલે ગરોળિયા એટલા બધા હતા કે હાથીના જેવું તો બદન અને જેની જીભ એટલી તો મોટી હતી કે હાથીની સુંઢજ હોય તેવા ગરોળિયા માનસિંગ સામે થયા એટલે

માનસિંગે અંતરીક્ષ થઇ લાલીયાને હુકમ કીધો એટલે એક ધોકાના સકલ થઇ તેઓની સામે લડવા લાગ્યા એટલે તે ગરોળિઆ તે ધોકા ગળવા લાગ્યા કેટલાએક ધોકા ગરોળિયા ગળી ગયા તે ધોકા તેના પેટમાં દોડમદોડ કરી તેનું પેટ ચીરી બહાર નીકળ્યા એટલે તે બધા ગરોળિયા મરણ પામ્યા એટલે માનસિંગ બાગમાં ગયો તે બાગ એવો તો રમણીક કે ઇંદ્રનો બાગ તેની આગળ તુચ્છ તે જોઇ માનસિંગ ઘણું આશ્ચર્ય પામી તે બાગમાં ચરનાર કસ્તુરીઆ મૃગને પાડવા જાય છે તેવાં તે મૃગે બુમ પાડી એટલે ઇસ્માલ જોગીની છોકરી હાંકીને માલમ પડ્યું કે મારા બાગમાં એવો કોણ પુરુષ આવ્યો છે જે મૃગને પકડી મહારી કસ્તુરી લે છે. એમ કહી પોતાનું જાદુ ફેંકી તેની તરફ આવી એટલે માનસિંગ અંતરીક્ષ થઇ એક બાજુપર ઉભો ને તેના લાલીઆ ધોકાને હુકમ કીધો કે મનારી ન-ડોનડ લાગજો. એવો હુકમ સાંભળતાંજ તરત હાંકીના કુલા ઉપર લાગવા માંડ્યા એટલે બુમેબુમ પાડી પોકાર કરી તેના બાપને યાદ કીધો એટલે ઇસ્લામ જોગી પોતાનું જાદુ ફેંકતો અધરથી ઉડી આવ્યો જુવે છે તો પોતાની ચોકીમાના અજગરો વીંછીઓ, ગરોળીઆ વીગેરે કોઇ માલમ પડ્યુ નહીં ને તે સરવને મુવેલા જોઇ એટલો તો ક્રોધ ચડ્યો કે એવો કોણ છે જે મારી ચોકીના તમામ પશુઓને મારી બાગમાં પ્રવેશ કરી મારી છોકરી હાંકીને દુઃખ દે છે. એમ કહી પોતાનુ જાદુ ફેંકવા લાગ્યો એટલે આતસના બાણ એટલા તો ઉડવા લાગ્યા કે જંગલે જંગલ સળગી ઉઠ્યાં એટલે માનસિંગે મેઘાસ્ત્ર બાણ મુક્યું એટલે સરવે ઓલવાઇ ગયું તે જોઇ ઇસ્માલ જોગી વધારે ચીડાઇ પોતાનું જાદુ પરવત ઉપર ચલાવ્યું એટલે મોટા મોટા પરવતોનો વરસાદ વરસવા લાગ્યો. તે પરવત એટલાતો ઉડ્યા કે ચોતરફ માનસિંગ ફરતો એક કોટ બંધાયો એટલે ઇસ્માલ જોગીએ જાણ્યું કે એ બલા હવે દુર થઇ એમ કરી પોતાની છોકરી હાંકી પાસે આવી તેને કહેવા લાગ્યો કે તે બલા કેવી હતી અને તુને તેણે શું દુઃખ દીધું કે તેં મને યાદ કીધો. એટલે તે હાંકી બોલી કે કોઈ અંતરીક્ષથી ધોકાને હુકમ કરે છે તે ધોકા મારા ડગરા ભાગી હાય પોકરાવે છે, તેથી કંટાળી મેં તમને યાદ કીધા એટલે તે બલા તમે દુર કીધી. એટલે માનસિંગ ઉડણ ખાટલીમાં બેશી તેના સામો આવ્યો ને લાલીયા ધોકાને હુકમ કીધો કે તરત તે ધોકાઓ ઇસ્માલ જોગીના ટાળામાં તડોતડ બડોબડ વાગવા લાગ્યા, એટલે ઇસ્માલ જોગીએ તેની

દેવીને યાદ કીધી કે તરત તે દેવી આવી ઉભી રહી, એટલે માનસિંગે ધાકાને હુકમ કર્યો કે દેવીની છાતીમાં ફડાકડ લાગજો, એટલે તે ધાકાથી દેવીની છાતી ભાગી નાંખી એટલે બુમ પાડી કહ્યું કે એ માનસિંગ છે એટલે માનસિંગ બોલ્યો કે હશે, એટલે તેને દેવી પ્રસન્ન થઇ બોલી કે ઓ માનસીંગ તેં આટલી રકજક શું કામ કરી તારે જોઇએ તે માગી લે હું આપવાને તૈયારછું. ત્યારે માનસિંગે કહ્યું કે મારે સારી કસ્તુરીનું કામ છે માટે તે મને આપો એટલે દેવીએ તેને કસ્તુરી આપી વીદાય કીધો અને માનસીંગ ઉડણ ખાટલીમાં બેઠો કે ઉડે ઉડણ ખાટલી કે જ્યાં અમરસીંગ રાઠોડ, એટલે જંગલમાં અમરસીંગના પાસે જઇ પુગ્યો એટલે અમરસિંગે તેને ઘણા હેતથી માન દઇ પોતાની પાસે બેસાડી કહ્યું કે મારૂં કામ સીધ થયું ? એટલે માનસીંગ બોલ્યો કે ઘણી મુસ્કેલીથી આ ચીજ તારે માટે લાવ્યોછું. એમ કહી સાચી કસ્તુરી તથા ગરૂડ પંખાની ચરક તે બંને ચીજો અમરસીંગને આપી વીદાય થયો, અને જતાં જતાં પેલા બે રસ્તા આગળ આવી લાગ્યો અંતે જમણી તરફને રસ્તે જવાને બદલે ભુલથી ડાબી તરફ ચાલ્યો. ચાર કલાક પછી તે એક મોટા જંગલમાં આવી પુગ્યો, જ્યાં જતાંજ સઘળા ફાડી ખાનારાં જાનવરો હાથી, વાઘ, વરૂ, સીંહ ઇત્યાદીને પોતાની તરફ દોડતા દીઠાં. માનસીંગ ઘણોજ ગભરાઇ એક ઝાડ ઉપર ચઢી ગયો, નજર કરીને બરોબર જુવે છે તો એક મોટી બીહામણી બલા દોડતી દીઠી, તેને વિચાર્યું કે આ ભયંકર બલાની ધાસ્તીથીજ આવાં દગશનનાં ભરેલાં જાનવરો પણ નાશી જાય છે પોતાના મનમાં વિચાર કરવા લાગ્યો કે ઓ માનસીંગ જયારે આવા ભયંકર અને ઘાતકી જાનવરો આ બલાને જોઇ નાશી જાય છે ત્યારે તું કેમ બચશે. પછી તે પોતાની હાથમાં કટાર રાખીને બેઠો. હવે ને જાનવર પણ પોતાના મોંમાંથી અગ્નિના ભડકા કાઢતું તે ઝાડ તળે આવી ઉભું. ને એક બાજુએથી બીજી બાજુએ કુદવા લાગ્યું, એટલામાં માનસીંગ તેની નજરે પડયો કે તરતજ તેને માનસીંગ તરફ કુદકો માર્યો, જો તે સાવધ નહીં રહ્યો હોત તો તે જાનવર તેના ચુરેચુરા કરી નાંખત પણ તેણે ખબરદારીથી કટારે તેના બંને હાથ કાપી નાખ્યા. આથી તે જાનવર એટલું તો ચીડાઇ ગયું કે માનસીંગ ઉપર ફરીથી તલપ મારી તેવુંજ કટારથી તે જાનવરનું પેટ તેણે ચીરી નાખ્યું, તે જાનવર જમીનપર પડયું કે સઘળું જંગલ સળગ્યું. માનસીંગ જે ઝાડ ઉપર બેઠો હતો તે ઘણું સુકું હોવાથી

તે પણ સળગી ગયું, માનસીંગે તરત ફુકો માર્યો અને પેલો મહોરો પોતાના મોંમાં મુક્યો. જ્યારે આગ નરમ પડી ત્યારે માનસીંગે પોતાના કટારથી તેના ચારે દાંત જે કટાર જેટલા મોટા હતા તેમ જ તેના નખ પણ નજદીક પંદર ઇંચ જેટલા લાંબા હતા તે કાપી લઇ ત્યાંથી ચાલતો થયો. જ્યારે એક શેહેર આગળ આવ્યો ત્યારે જોયુ તો તે ઘણુંજ આબાદી ભરેલું દીઠું. મોટી મોટી ઇમારતો તે સાથે બાગબગીચામાં પણ પુષ્કળ હતા. જ્યારે અંદર ગયો ત્યારે કોઇ પણ માણસને તેણે દીઠું નહીં બજારનાં સગળી દુકાનો દરેક જોઇતી ચીજોથી ભરેલી હતી. તે પોતાના મનમાં વીચાર કરવા લાગ્યો કે કોઇ પણ બલા આ શેહેરને ખરાબ કરતી હશે જ્યારે માનસીંગ વધારે આગળ ચાલ્યો ત્યારે એક ભોંયરાની અંદર તે શેહેરના રાજાને પોતાના કુટુંબ સહીત દીઠો. તે રાજા ભોંયરાની બારીમાંથી માનસીંગને જોઇ તેને પોકારીને કહેવા લાગ્યો કે ઓ મુસાફર જલદી તું આ ભોંયરાની અંદર આવ, નહી તો તારો પ્રાણ ખોઇ દેશે માનસીંગે તેને પુછ્યું કે તમો સઘળા કોની ધાસ્તીથી અંદર ભરાઇ રહ્યા છો. તેણે કહ્યું કે ઓ જુવાન પેહેલાં તું અંદર આવ પછી મને જે પુછવાનું હોય તે પુછજે પણ માનસીંગ ઘણો આશ્ચર્ય થયો એટલે તે કહેવા લાગ્યો કે આ ઠેકાણે એક અતી ઘણી મોટી બલા આવે છે જે શેહેરના તમામ માણસોનો નાશ કરે છે. તેનું શરીર મોટા પરવતના જેવુ છે અને તરવાર જેવા તીણા ચાર દાંત તેના મોંમાંથી બહાર નીકળેલા છે અગર જો ફક્ત તેના નખની અણી કોઇ માણસને લાગે તો તે માણસ પાણી પીવા ઉભો રહે નહીં તે પોતાના મોંમાંથી અગ્નિના ભડકે ભડકા કાઢે છે કે જે નીકળતાંજ તેના સામેની સઘળી ચીજો પથ્થર યા લોખંડ પણ બળીને ખાખ થઇ જાય છે. દોડવામાં તે બલાની બરોબર આ જગતમાં કોઇ પણ જાનવર હશે નહી, વીજળી કરતાં પણ સરસ ચાલનુ છે. માનસિંગે કહ્યું કે તમો સંઘથી ખાત્રી જ ધરો તે જાનવરને મેં માર્યું છે અહીંથી થોડેક દુરના જંગલમાં મેં તેને જોયું અને પરમેશ્વરની કૃપાથી તેને મારી નાંખ્યું છે. જો આ તેના દાંત અને નખ હું એક નવાઇ જેવી ચીજ તરીકે લાવ્યો છું, એમ કહી તે દેખાડયું. તેઓ સઘળા હેઠે આવી માનસીંગને દંડવત કરી પગે લાગ્યા. તે રાજાએ માનસીંગ સાથે ઘણી માયાથી ભેટી કરી કહ્યું કે ઓ હિંમતવાન ખુબસુરત જુવાન તું હવેથી મારારાજ શહેરમાં રહે હું તને મારી બેટી સાથે પરણાવવા ચાહું છું. તુ અહીંઆં રહી હમેશાં તેની સાથ

એશઆરામમાં મશગુલ રહે પણ માનસિંગે તે કબુલ કીધું નહી અને ત્યાંથી જવાની પોતાની મુરાદ દેખાડી પછી પેલા રાજાએ પોતાના સઘળા માણસોને બોલાવ્યા, અને માનસિંગ ત્યાં થોડા દીવસ મેમાન રહી પેલા પહાડ તરફ જવા નીકળ્યો. તે રાજાએ માનસિંગ ને સીધો રસ્તો દેખાડવા વાસ્તે પોતાના માણસોને તેની સાથે મોકલાવ્યા, માનસિંગ તેઓની મદદથી સીધે રસ્તે નીકળી ચાલ્યો. કેટલાક દહાડા પછી એક મોટા શેહેરમાં જઈ પુગો. શેહેરના લોકો તેને પોતાના મુખી પાસે લઈ ગયા મુખીએ ઇજ્જત આબરૂ સાથે માનસિંગને પોતાની પાસે ખુરસી ઉપર બેસાડયો પછી પોતાના શેહેરમાં ગમન કરવાનું કારણ પુછ્યું કારણ કે તે શહેરમાં તે વખત સુધી કોઇ દહાડે પણ કોઇ પરદેશી માણસ મુસાફર તરીકે આવ્યો નહોતો તે ઉપરથી હુસનબાનુ અને ગુલમુકરીની આખી વારતા તેની આગળ વિગતવાર કહી દેખાડી પછી મુખીએ તેને કહ્યું કે એ શુરા પુરૂષ હકીકતથી તે બળના પહાડનું બયાન ખરેખરૂં માલમ પડતુ નથી. જો તુ આ શેહેરમાં થોડો વખત સુધી રહે તો તેની કેફીઅતથી થોડો ઘણો તું વાકેફ થશે પછી તેણે માનસિંગને પરવત દેખાડયો કે જે પરવત પોતાની ટોચ આકાશ સાથે લગાડી અજાયબ બનેલો હતો પછી તે ત્યાં રહ્યો અને એક દીવસે કેટલાક માણસો સંગાથે બેસી વાત કરતો હતો એટલામાં તે પરવતમાંથી એટલા જોરથી ઝરા ઉડતા હતા કે તે જવાળાથી પાસેના ઝાડો તથા પશુઓ બળીને ખાખ થઇ જતાં હતા સર્વે લોક એમ વાત કરતા હતાં એટલામાં તે જ્વાળામુખી દેવીનું સ્વરૂપ લઇ એક હરીનંદ નામના માણસને સાદ કીધો એટલે તે બોલતો બંધ પડી ગયો અને હાથ મારી કરતો ઉઠી બળના પરવત તરફનો રસ્તો લીધો તેનાં સગાં વહાલાંને ખબર કીધી કે હરીનંદને બોલાવવામાં આવ્યો છે. તેનાં સગાં વહાલાંઓ સઘળાં તે પરવત તરફ દોડયાં અને જોયું તો તેનો ચહેરો હીંગળોક જેવો રાતો થઈ ગયો છે સઘળાઓ તેની આસપાસ ફરી વળ્યા પણ તેતો પરવતની તરફ ચાલતો થયો માનસિંગે પુછ્યું કે ઓ વહાલાઓ આ માણસને શું થયુ છે, કાંઈ દીવાનો તો નથી બની ગયો શા માટે કોઈ સાથ એક સવાલ પણ બોલતો નથી તે માણસોએ કહ્યું કે, એ વિષે અમને કાંઈ ખબર પડતી નથી, પેલો હરીનંદ જાય છે તેને જઇને પુછ. માનસિંગે દોડતાં દોડતાં હાથ ધરીને તેને ઉભો રાખ્યોને પુછ્યું કે, તું કયાં જાય છે અને તને કોણ બોલાવે છે તેણે આ પ્રશ્નનો જવાબ કંઈજ આપ્યો નહીં. માનસિંગે

કહ્યું કે એ પ્યારા દોસ્તીની એ રીત નથી આટલા દીવસ સુધી તું મારી સોબતમાં મશગુલ મસ રહ્યો અને જ્યારે તારી અને મારી વ- ચ્ચે મોહોબત વધી ત્યારે તું મને એકલો મેલી ચાલી જાય છે, કે- હે કે તને આ પ્રમાણે કોણ ખેંચી લે છે પણ તેને કાંઈજ જવાબ આપ્યા વગર પોતાનો હાથ માનસીંગના હાથમાંથી છોડાવવા માટે એટલા જોરથી ખેંચ્યો કે તે છુટો પડી ગયો અને માનસિંગ જમીન પર પડ્યો, પણ તે તો બાગના પરવત તરફ ચાલ્યાજ કીધો માન- સિંગ તરતજ ઉઠી લાગલોજ તેની પુઠે પડ્યો જેવો તે પર્વત ઉપર ચડવા જાય છે કે તરતજ કુદીને પોતાના બંને હાથ તેની કોટની આસપાસ એટલા તો જોરથી વીંટાળી લીધા કે, તેનાથી બીલકુલ છો- ડી શકાયું નહીં અને માનસિંગ અથડાતો કુટાતો તેની સાથે પોતા- ના મોહોમાં શેઠની છોકરીએ આપેલો મોહોરો રાખી તે પર્વતને મથાળે પહોંચ્યો પણ પોતાના હાથ તેના કોટમાંથી છોડ્યા નહી. જ્યારે તેઓ મથાળેથી ચાલવા લાગ્યા ત્યારે તેઓને અગ્નિએ ચો તર- ફથી વીંટી લીધા એટલે મહાદેવીનું સ્વરૂપ તેના જોવામાં આવ્યું તે દેવીને ગણ હાથ હતા તે જોઇ માનસિંગ ઘણું આશ્ચર્ય પામ્યો એ- ટલે તે દેવી અલોપ થઈ ત્યારે તેઓને એક બારી દેખાઇ તેમાંથી તે જવાળા નીકળતી હતી, તે જવાન તેમજ માનસિંગ જ્યારે હેઠળ ઉભેલાં માણસોની નજરથી દુર થાય ત્યારે તેઓ પોતાના શહેરમાં પાછાં આવી પુગ્યાં. હવે માનસિંગ તો પેલી બારીમાંથી તે જુવાન ની પુઠે ગયો અને એકાએક ઘણા મોહોળા મેદાનમાં આવી પહો- ચ્યો તે મેદાન જ્યાં સુધી નજર જાય ત્યાં સુધી અગ્નીથી ભરપુર દેખાયું તે હરીનંદ ત્યાં ગયો અને થોડી એક જગ્યા જે અગ્નીથી ખાલી હતી તે જગ્યા ઉપર ચીતોપાટ પડ્યો તેના હાથ પગ બંધા- ઇ ગયા અને તેનો ચહેરો ફીકો પડી ગયો તેનું મન જીવથી ખાલી થઇ ગયું. માનસિંગે જાણ્યું કે હવે એ મરી ગયો તેથી તેને ઘણું રડવું આવ્યું. એટલામાં અગ્નીએ તેને બાળી ખાખ કીધો અને તે ખાલી જમીનમાં એજ રીતે અગ્નિની જવાળા ઉડવા લાગી માનસીંગે જાણ્યું કે બળતા પર્વતની ખબર એજ હશે. પછી પેલા શહેર ત- રફ જવા નીકળ્યો. આખો દહાડો અગ્નીમાં ચાલ્યો પણ પેલી બારી ક્યાં છે અને શેહેર ક્યાં છે તે કાંઈ તેને માલમ પડ્યું નહીં એજ પ્રમાણે પંદર દહાડા અને રાત સુધી ભુખ્યો અને તરસ્યો અગ્નિમાં ફર્યો અને થાકથી અધમુવા જેવો થઇ ગયો પોતાના મનમાં વીચા- રવા લાગ્યો કે હું આગમાં વગર મોતે મરું છું. એકાએક તેણે ઉ-

રીઓ દીઠા જેના મોજા એટલા તો જોરથી હેતા હતા કે પાણીના છાંટા આકાશ સુધી ઉંચે ચડતા હતા ને સમુદ્રનો છેડો તો કંઇ દેખાતોજ નહોતો. જ્યારે તેને કીનારે આવી પહોચ્યો ત્યારે તે સમુદ્ર તરી પાર કેમ જવાશે તેનો વિચાર કરવા ઉભો કે પોતાની પાસે ઉડણ ખાટલી હતી તેમાં બેશી બોલ્યો તે ઉડજે ઉડણ ખાટલી; એટલામાં એક મોટી માછલી દરિયામાંથી બહાર આવી માનસિંગને તેનો હાથ પકડી અંદર લઇ પોતાના મેહેલમાં બેસાડી જુવાન સ્ત્રીનું રૂપ ધરી તે કેવા લાગી કે તું મારી સાથે સંભોગ કર, માનસિંગે તેમ કરવા ના કહી, એટલે તે ક્રોધમાં આવી માનસિંગને એટલા જોરથી સમુદ્રમાં ફેંકયો કે તે તરતજ પાતાળમાં દાખલ થયો એટલે તેને શેષનાગની છોકરી જોઇને પોતાના મન સાથે કહેવા લાગી કે, આ મૃત્યુ લોકનો રેહેવાશી કોઇ પુરૂષ આ જગ્યો ઉપર કેમ આવ્યો હશે. તેનું રૂપ જોઇ મોહીત થઇ બોલી એ મહાન પુરૂષ તું મારી સાથે લગ્ન કરી સંસારનું સુખ હાંસલ કરી અહીં રહે, એટલે માનસીંગે તે કબુલ કીધું એટલે પોતાના નવકુળ નાગને પોતાના બાપ સાથે તેડી લાવી તેની સાથે ગાંધર્વ લગ્ન કરી પોતાના મ્હેલમાં લઇ ચાલી. કેટલા એક દીવસ માનસિંગ તેની સાથે રહ્યો એટલામાં રૂપસિંહ રાઠોડ અને ગુણસુદરીની વાત તેને યાદ આવી એટલે તરતજ માનસિંગ તેની સાગેથી ફરી દુર ઉભો રહ્યો અને ધ્રુજવા લાગ્યો તે જોઇ નાગપુત્રી પોતાના મન સાથે કહેવા લાગી જે, મારી એમ એવી શું માનસિંગે જોઇ હશે કે સંસારનાં સુખ ભોગવવાની વખતે મારાથી દુર રહ્યો છે. હશે હું એને શા રીતે પુછું, માનસીગે જોયુ કે આ પ્યારી ઘણીજ ગમગીન ઉભી છે તેટલા માટે ખરેખરોજ સલાજ તેની આગળ કહી દેવો જોઇએ જેથી તેને દીલાસો આવે પછી તેને કહ્યું કે એ મારી જાન તું શા માટે ફીકરમાં ઉભી છે સોના અને દરૂપતીમાં શું એબ છે, કે તારામાં હોય. એ મહા સતી મારી વહાલી કે ઇશ્વર આધીન મારા જેવા એક રાજકુંવરનું કામ મેં માથે લીધું છે. ચંપાનગરની ગુણસુંદરી ઉપર ઉદેપુરનો રાજા રૂપસીહ રાઠોડ આશક થયો છે તે ગુણસુંદરી સાત પ્રશ્ન રાખે છે જે કોઇ તેના પ્રશ્નનો ઉત્તર આપે તેની સાથે પરણવાને તે ખુશી થએલી છે. રૂપસિંહ રાઠોડમાં પ્રશ્નનો જવાબ આપવાની તાકાદ નથી. તેનું કામ મેં માથે ઉઠાવ્યું છે તેના પાંચ પ્રશ્નો મેં સરા કીધા છે અને છઠા પ્રશ્નનો ખુલાસો હું તેની પાસે પુછવાને જાઉં છું અને હું તને મારે શેહેર મોકલવા ઇચ્છું છું. મારા

આજ તો તારી ઘણાં જતન કરશે અને તને પોતાની છોકરી તરીકે રાખશે પછી એક કાગળ લખી નાગપુત્રીને આપી કહ્યું કે એ કાગળ લઇ તું મહારા પીતાને શેહેર જજે તે શેહેરનું નામ પગનપૂર છે નાગ-પુત્રીએ કહ્યું કે હવે તું કહીશ તેમ હું કરવાને રાજી છું પછી માન-સિંગે તેને ઘણો દીલાસો દીધો કે તું કાંઇ ચીંતા કરતી ના, જ્યારે હું સાત પ્રશ્ન પૂરા કરીશ ત્યારે તરતજ તારી પાસે આવીશ. પછી નાગપુત્રી પોતાની સઘળી દાસીઓ સહીત પગનપુર શેહેર ગઇ અને માનસિંગે પેલા સમુદ્રને પેલે તીર મુકવાને પોતાના નાગોને હુકમ કીધો, એટલે વૈમાનમાં બેસાડી સમુદ્રને કીનારે દેખાડયો, માન-સિંગ કીનારે ઉતરી શહેર તરફનો રસ્તો ઢુંઢવા લાગ્યો કેટલા એક દહાડા સુધી તે જંગલમાં ફર્યો, પણ ઝાડનું ઠુંઠું સરખું પણ માનસિંગની નજરે પડ્યું નહીં આખરે એક મોટો પહાડ દેખાયો જેના પથ્થરમાંથી લોહીની નદી વહેતી હતી માનસિંગ આ જોઇ ઘણો ડરવા લાગ્યો અને તેનાથી વાકેફ થવાનો ઇરાદો કીધો પછી તે ઉપર ચઢયો. જ્યારે છેક મથાળે આવ્યો ત્યારે એક મોટું મેદાન દેખાયું જેની જમીન તપન ગતી હતી, પંખીઓ પણ સઘળાં રાતાં પાંખનાં ઉડતાં હતાં આ જોઇને માનસિંગ પોતાની ભુખ અને તરશ ભુલી ગયો અને કેટલાએક કોશ ચાલ્યો ત્યારે તમામ લોહીથી ભ-રેલો એક જબર જસ્ત સમુદ્ર તેણે જોયો જેના લોહીના અવાજથી કાન બહેરા કરી નાખતા હતા. સમુદ્રની અંદર કેટલા એક માથાં તરતાં હતાં અને કેટલી એક ચુડેલો તેમાંનું રૂધીર પી પોતાની ખુશી કરી કલોલ કરતી હતી તે જોઇ માનસિંગ ડરવા લાગ્યો એટલામાં તે ચુડેલો માનસિંગ સામી દોડીને કહેવા લાગી કે આ જગ્યા ઉપર તું કેમ આવ્યો છે એટલે માનસિંગ બોલ્યો કે તમે કોણ છો અને આ જગ્યા ઉપર તમે શા માટે આવ્યાં છો ત્યારે તે ચુડેલો બોલી કે અમો આંહી જે માણસ આવે છે તેનું માંસ રૂધીર પી તેનું માથું સમુદ્રમાં તરતું મુકીએ છીએ એટલે માનસિંગે કહ્યું કે અરે દુષ્ટો અઘોર કર્મની કરનારીઓ માણસ જાતને શા માટે દુઃખ દો છો એટલે તે ચુડેલો ક્રોધ કરી માનસિંગ સામી કેટલી એક દોડી માનસિંગને પકડવા આવી એટલે માનસિંગે લાલીઆ ઘોડાને હુકમ કીધો કે લગો એ ઘોડા તે ચુડેલોની છાતી ઉપર એટલે એક ઘોડાના સહસ્ત્ર ઘોડા થઇ ચુડેલોની છાતી ભાગવા લાગ્યા તેથી પોકાર કરી અગ્નીના ભડકાથી ઘોડાને બાળવા લાગી એટલે માનસિંગે અંત્રીક્ષ થઇ મહાવીરને સંભાર્યો એટલે હનુમાને આવી હાક મારી એટલે તે

હુકેલો અલોપ થઇ ગયા અને મહાવીરે માનસિંગને કહ્યું કે તું ક્યાં જવાનો ઇરાદો રાખે છે ત્યારે માનસિંગે કહ્યું કે મારે સમુદ્રપાર જવું છે હનુમાને કહ્યું કે ભાઇ આના જેવા હજુ તારે સાત સમુદ્ર ઓળંગી જવું પડશે, ત્યારે માનસિંગે કહ્યું કે તે સમુદ્ર કેવા છે અને તે સેના ભરેલા છે તે સાંભળી મહાવીરે કહ્યું કે આ પછી રૂપાનો, સોનાનો અને લોખંડનો તથા દહીંનો દુધનો અને મધનો એવી રીતે સાત સમુદ્ર ઓળંગી આગળ જવું પડશે, એમ કહી હનુમાન અલોપ થયા કે માનસિંગ ઉડણ ખાટલીપર બેસી બોલ્યો કે ઉડ ઉડણ ખાટલી જ્યાં રૂપાનો સમુદ્ર એટલામાં ત્યાંથી ઉડી રૂપાના સમુદ્રમાં માનસિંગ પડ્યો કે તેનુ શરીર તદન રૂપાનું થઇ ગયું પોતાના પ્રાણ જવાની વખતે ઇશ્વરની પ્રાર્થના કરવા લાગ્યો એટલે આકાશ વાણી થઇ કે ઓ માનસિંગ તારી પાસે જે ઝરઝર કથા છે તે તારે માથે મુક એટલે તે બધા દુર થશે તે સાંભળી માનસિંગે તેમ કીધું કે પોતાનું સઘળું શરીર શુદ્ધિમાં આવ્યું પણ પોતાનો હાથ માથાની ઉપર રહેવાથી ફક્ત તે હાથ રૂપાનો રહી ગયો એટલે માનસિંગ તે સમુદ્ર જોઇ ઘણો આશ્ચર્ય થઇ પોતાના મન સાથે કહેવા લાગ્યો કે ઇશ્વરની રચના કેવી વિચિત્ર છે, જે લોકોને ઘણી મુશ્કેલીથી એક રૂપીઓ પેદા કરી પોતાનું ગુજરાન ચલાવવું મુશ્કેલ પડે છે તો આ જગ્યો ઉપર પરમેશ્વરે આવો રૂપાનો ભંડાર ભર્યો છે આ સમુદ્ર જોઇ માનસિંગની અચરતીનો પાર રહ્યો નહી, એટલામાં એક જક્ષે આવી હાક મારી માનસિંગને કહ્યું કે તું આ જગ્યોપર કેમ આવ્યો છે આ રૂપાનો સમુદ્ર તારે માટે નથી તે દેવનો છે તે સાંભળી માનસિંગે જવાબ દીધો કે આમાંનું રૂપુ મારે જોઇતું નથી હું એક મુસાફર છું ને વખાનો માર્યો આ જગોએ આવ્યો છું તે સાંભળી જક્ષ બોલ્યો કે તારો હાથ તેં રૂપાનો કેમ કીધો છે તે રૂપુ તારૂં નથી કે તું આ જગ્યોથી લઇને જઇ શકશે. એમ કહી પોકાર કીધો કે કેટલા એક જક્ષે તે જગો ઉપર આવી માનસિંગના સામું બંડ મચાવવા લાગ્યા એટલે માનસિંગે લાલીઆને હુકમ દીધો કે તરત એક ઘોડાના લક્ષ ઘોડા થઇ તે જક્ષોના સામા લડવા લાગ્યા કેટલા એકનાં તોબાં ફોડ્યાં, કેટલાકના પગ તોડ્યા. કેટલાકના કમર ભાગ્યા, કેટલાકનાં માથાં જુદાં કરી નાંખ્યાં, એટલે ઘમસાણ કરી જક્ષો તે જગોથી નાસવા લાગ્યા એટલે માનસિંગે પોતાના ઘોડાને બોલાવી ઉડણ ખાટલીમાં બેસી બોલ્યો કે ઉડ ઉડણ ખાટલી જ્યાં સોનાનો સમુદ્ર એટલે તે ખાટલી સોનાના સમુદ્રના મધ્ય

આગમાં પડી એટલે માનસિંગ સોનાનો બની ગયો કે તરત તેને જર જર કથા થાક આવી એટલે પોતાના મસ્તક ઉપર મુકી કે તરત સો નાનો મટી પોતાની સદીમાં આવ્યો કે તે સમુદ્રના સુરજના કીરણો જેવા મોજા ઉંચે ઉછળતા જોઇ પરમેશ્વરની આગળ ગતીનાં વખાણ કરી કેહેવા લાગ્યો કે ઇશ્વરે આ જગો ઉપર સોવરણનો ભંડાર ભરી કોને માટે રાખ્યો હશે. એટલામાં એક રાક્ષસ મહા વીકરાળ આવી માનસિંગને હાક મારી બોલ્યો કે ઓ અકલના દુશમાન તું આ જગોમાં કેમ આવ્યો છે. જલદી જવાબ દે નહીંતો તારા ચુરેચુરા કરી આ સમુદ્રમાં ફેંકી દઇશ, તેનું રૂપ જોઇ માનસિંગ બીવા લાગ્યો. તે રાક્ષસે પોતાની માયાથી પોતાનું સરૂપ સોળ જોજન ઊંચું કરી માનસિંગ સામે દોડી આવ્યો એટલે માનસિંગે અંત્રિક્ષ થઇ લાલીઆને હુકમ કીધો કે લાલીઓ પેલા રાક્ષસ સામો લડવા લાગ્યો તે ઘોડા એકના સહસ્ત્ર થયા જાણી રાક્ષસે અગનીનું આવાહન કીધું કે તરત અગ્ની આવી તે ઘોડા બાળવા લાગ્યા એટલે માન-સિંગે મેઘાસ્ત્ર બાણ પોતાના ભાથામાંથી કાઢી સર ચડાવી માર્યો કે મેઘની વૃષ્ટી એટલી થઇ કે તેથી તમામ અગ્ની ઓલાઇ ગઇ કે તરત લાલીઆને હુકમ કીધો કે રાક્ષસના પેટમાં જઇ એકના સહસ્ત્ર ઘોડા થઇ કુદવા લાગ્યા. તેથી અકળાઇને રાક્ષસ મરણ પામ્યો એટલે માનસિંગ પોતાની ઉડણ ખાટલાપર બેસી બોલ્યો કે ઉડે ઉડણ ખાટલી જ્યાં લોખંડનો સમુદ્ર એટલે તે ખાટલી ઉડી લોખંડના સમુદ્રની પેલી તીર પડી તેવોજ તે સમુદ્રમાંથી એક મનુષ્ય બહાર નીકળી માનસિંગનો હાથ ઝાલી અંદર લઇ ગયો અને તેને એક લોખંડની મજબુત પેટીમાં નાંખી તાળુ મારી પોતાની પાસે રાખી બેઠો એટલે માનસિંગ ઉડણ ખાટલીમાં બેસી બોલ્યો કે ઉડે ઉડણ ખાટલી જ્યાં દહીનો સમુદ્ર એટલે પેટી સુધાં ઉડીને દહીનાં સમુદ્રમાં જઇ પડી એટલે તે જગોપર એક રૂષી તપ કરતો હતો તે રૂષીએ તે પેટી સમુદ્રમાં પડતાં જોઇ એટલે સમાધી ચડાવી જોયુ તો તેની અંદર માન-સિંગ છે તેમ તેને માલમ પડયું એટલે મંત્ર ભણી પાણીની અંજળી સમુદ્રમાં નાંખી કે તરત તે પેટી ફાટી ગઇ માનસિંગ તેમાંથી બહાર નીકળી જોયું તો મહા રૂષીને તપ કરતા જોયા તેવોજ તેમની પાસે જઇ દંડવત કરી પાસે બેઠો; એટલે તે રૂષી બોલ્યા કે ઓ માનસિંગ તું આ વીકટ રસ્તામાં કેમ આવ્યો છે, એટલે માનસિંગે ગુણસુંદરીને રૂપસિંહ રાઠોડની વારતા તમામ રૂષી આગળ કહી તે સાંભળી રૂષીએ આશીર્વાદ દઇ તેને વીદાય કીધો એટલે ઉડણ ખાટલી

માં બેસી દુધના દરીઆમાં ગયો ને ત્યાં જુવે છે તો દુધથી ભરેલો સમુદ્ર જોઈ ઘણો આશ્ચર્ય થઇ કેહેવા લાગ્યો કે ઇશ્વરની કેવી રચના છે કે કોઇ જગોપર દુધથી ભરેલાં સમુદ્ર કોઇ જગ્યોએ સોનાનો રૂપાનો તેમજ મેવાથી કેટલીએક વનસ્પતિઓથી અગર કેટલાંએક જંગલો, તેમ કેટલાં એક રણો કે જેમાં પાણી ઝાડ બીડ કાંઇભી મળે નહી, એવી ઇશ્વરની માયા અદભુત છે તેનો પાર કોઇ મનુષ્યા દેવ પામી શકયું નથી, તેમ કહી ઇશ્વરની પ્રાર્થના કરવા લાગ્યો એટલે આકાશ વાણી થઇ કે ઓ માનસિંગ તું જલદી આ જગો ઉપરથી જા. તે સાંભળી માનસિંગ ઉડણ ખાટલીમાં બેસી બોલ્યો કે ઉડે ઉડણ ખાટલી જો મધના સમુદ્રની સામે તીર; એટલે સામે તીર જઈ પડયો તે સમુદ્ર જોઈ ઘણો આશ્ચર્ય થઇ પરમેશ્વરની પાર્થના કરી ઉડણ ખાટલીમાં બેસી બોલ્યો ઉડજે ઉડણ ખાટલી જ્યાં ચંપાનગરી શેહેર એટલે ચંપાનગરીના ભાગોળે પડયો. જ્યારે તે શેહેરમાં આવી પોહોચ્યો ત્યારે ગુણસુંદરીના માણસોએ તેને ઓળખ્યો અને તેને તેણીના મેહેલમાં તેડી ગયાં તેણીએ માનસિંગને પડદાની પછવાડે બેસાડી સઘળો હેવાલ પુછયો, માનસિંગે સઘળી વાત વીગતવાર કહી સંભળાવી. તે બોલી કે તે ખરૂં છે મેં પણ એમજ સાંભળ્યું છે તે સાંભળી ગુણસુંદરી ઘણીજ ખુશી થઇ અને માનસિંગને એક મોતીનો હાર ભેટ કર્યો અને ખાવાનું મંગાવી તેની આગળ મુંક્યું પણ તે તેણે ખાધું નહિં અને ત્યાંથી રજા લઇ ધર્મશાળામાં રૂપસિંહ રાજાક પાસે આવ્યો અને તેને બેટીને સઘળી વાત કહી સંભળાવી તેણે પોતાનું માથું માનસિંગના પગપર મુકયું માનસિંગે કહ્યું કે ઓ પ્યારા તું એમ શું કામ કરે છે મેં મારૂ શરીર પરમેશ્વરને અર્થે ખુલ્લું મુકયું છે કે જેને તેની દરકાર હોય તે લે, પછી તે ત્રણ દહાડા ત્યાં રહિ પાછો ગુણસુંદરી આગળ આવ્યો અને છઠા પ્રશ્નની વાત પુછી તે બોલી કે ઓ માનસિંગ ઘણોએક થાકી તું આ વખતે ઘણો મોડો આવ્યો છે અને એટલો વેલો શા માટે જવા માગે છે તે બોલ્યો કે એમાં ઉતાવળ જેવું કાંઇજ નથી હવે તું મને જે કહેવાનું હોય તે કહે કેમકે મને તે પાર પાડયા વગર આરામ મળનાર નથી. તે બોલી કે મારી પાસે એક મણી છે તેના જેવો બીજો મણી શોધી લાવ કે જેથી એક જોટો થાય માનસિંગે કહ્યું કે એકવાર મને તે દેખાડ હું મારી નજરે જોઉં પછી તેણીએ તેને દેખાડયો તે મણી જોઇ માનસિંગે જાણ્યું કે એ મણી ગુણસુંદરી કાઇ નમુનાને માટે મને આપશે નહીં તેથી તેના જેવો-

જ જોટો એક નમુના તરીકે બનાવવાને માટે તેણે ગુણસુંદરીને કહ્યું ગુણસુંદરીએ સોનીને બોલાવી તેના જેટલીજ મણી સોનાની કરાવી અને માનસિંગને આપી માનસિંગ તે લઇ ગુણસુંદરીની રજા લઇ રૂપસિંહ રાઠોડની આગળ આવ્યો અને કહ્યું કે હવે હુ મણી લેવા જાઉછું પછી ત્યાંથી જુદો થઈ જંગલ તરફ શોધ કરવા માટે ચાલ્યો.

માનસિંગ છઠ્ઠા પ્રશ્નની ખબર લાવ્યો તેની વાર્તા.

જ્યારે માનસિંગ રૂપસિંહ રાઠોડથી જુદો પડ્યો ત્યારે એક જંગલ તરફ ચાલ્યો, અને વનમાં જઈ એક મોટા વૃક્ષ તળે બેઠો અને પોતાનું માથું પોતાના હાથ ઉપર મુકી ફિકર કરવા લાગ્યો, કે આવી મણી ક્યાંથી મળશે એટલામાં પરમેશ્વરની કૃપાથી મેના પોપટનું એક જોડું તે ઝાડ ઉપર આવીને બેઠું, અને મેના બોલી કે મને આ જગ્યાની હવા માફક આવતી નથી, માટે આ ઠેકાણેથી હવે બીજા ઠેકાણે જવું જોઇએ જો કે અહીંઆ ફળ ફુળાદી પુષ્કળ છે, પણ જ્યાં શરીરને સુખાકારી નહીં હોય ત્યાં એક ક્ષણ પણ રહેવું વ્યાજબી નથી. કેમના સુખ જેવું બીજું કાંઇ સુખ નથી, પોપટે કહ્યું કે તારૂં કેવું તદન ખરૂંજ છે, તારા બોલવામાં લેશ પણ અસત્ય નથી; જો કે મારો ઇરાદો આ ઠેકાણે વધારે વાર રહેવાનો હતો તો પણ જ્યારે તારી તદન તબીયત ઠીક રહેતી નથી એટલે મારે પણ તારા મતને મળતો થવું જોઇએ. આપણે આવતી કાલે આપણા મુલક તરફ પાછાં વળીશું, મેનાએ ઉત્તર દીધો કે જો તું તારા કોલ ઉપર સાબુત રહેજે. પોપટ તેના ઉત્તરમાં બોલ્યો કે તું જાણતી નથી કે હું કોઇ દહાડો પણ જુઠું બોલ્યો છું. જો રાતના મારી જીંદગા ની વફાદારી કરશે. તો અલબત આપણે સવારમાં ઉઠી કુચ કરશું, એવામાં મેનાની નજર માનસિંગ ઉપર પડી તેને જોઇને તે બોલી કે આ કોણ છે, જે પોતાનું માથું પોતાના હાથપર મુકી વીચારમાં બેઠો છે. પોપટે કહ્યું કે એ માણસ પગનપુર શેહેરનો કુંવર છે અને એનું નામ માનસિંગ છે. પરમેશ્વરનો એ સાચો ભક્ત છે, પરોપકાર નાં ઘણાંક કામો એણે કર્યા છે, કરે છે અને હવે પછી પણ કરશે. પારકાનાં દુઃખ ટાળવા માટે આજ સાત વરસ થયાં જંગલે જંગલ રખડે છે, હમણાં પણ એ રૂપસિંહ રાઠોડના કામ સારૂ જાયછે અને એક મણીનો જોટો લેવા માટે નિકળ્યોછે. રૂપસિંહ રાઠોડ ગુણસુંદરી નામે એક છોકરી ઉપર આશક થયો છે અને તે ગુણસુંદરી ફક્ત

સાત પ્રશ્ન ચાલે છે તેમાંના પાંચ પ્રશ્ન તો આ માણસે પુરા કીધા છે હમણાં છઠ્ઠા પ્રશ્નની સોધમાં જાય છે પરમેશ્વરની મહેરબાનીથી એ પ્રશ્ન પણ પુરો કરશે. માટે જો તારી મરજી હોય તો હું તેને રસ્તાની સીધી નિશાની આપું. મેનાએ કહ્યું કે આ દુનિઆમાં એવું ક્યારે બને કે જાનવરનો ઉપકાર માણસ ઉપર થાય. પછી પોપટ બોલ્યો કે આ કળીયુગનો વખત એવો છે કે માણસ જાત કોઇનું ભલું કરતું નથી પણ પોતાની દોલતની મગરૂરીથી આપણા જેવા પ્રાણીઓને ગણી ઈજા પહોચાડે છે પોપટ કહે છે ઓ મેનાં મણી-ની સંભાળ આ પ્રમાણે છે કે મેરૂ પર્વત ઉપર ઇંદ્રના દરબારમાં તેમની ઇંદ્રાણીના કાનની ઝાલમાં છે તે મણી લેવાનો એક ઉપાય છે કે જ્યારે માનસિંગ મેરૂ પર્વતમાં જાય ત્યારે ઇંદ્રની અપસરા મિનકાની છોકરી સુરેખા છે તે છોકરી ઇંદ્રની સભામાં નાટારંગ કરી ઇંદ્રને ખુશી કરે છે ત્યારે ઇંદ્ર તેને ઇનામ લેવાનું કહે છે તે છોકરી તે લેવા ઇંદ્રનું વચન માગે છે, ઇંદ્ર તેને વચન આપી કહે છે કે તારી ખુશીમાં આવે ત્યારે તે વસ્તુ તું માગજે એમ કહી તે છોકરી ઇંદ્રનું વચન લઇ પોતાને સ્થાનકે આવે છે, મિનકા પોતાના પતી સાથે બેસી પૂછે છે કે આ છોકરી યોગ્ય ઉમરની થઇ માટે તેના લગ્ન કરવાં જોઇએ તે સાંભળી ચીત્રસેન ગાંધર્વ બોલ્યો કે મારા ત્રણ પ્રશ્નનો જવાબ જે પુરૂષ લાવશે તેની સાથે આ મારી છોકરી પરણાવી આપીશ. તે પ્રશ્ન નીચે પ્રમાણે, પહેલો પશુ જાનવરનો એક જોટો લાવ પછી બાજીબાલસાપનો મોરો લાવ, ત્રીજે પોતાને ઉકળતા તેલના કડામાં નાંખે અને પાછો તેમાંથી જીવતો બહાર નીકળે. તે ત્રણ પ્રશ્નનો જવાબ લાવી દેનાર પુરૂષની સાથે તે છોકરીનાં લગ્ન તેનો બાપ કરવાને ખુશી છે, કે ઓ મેનાં આ માનસિંગ મેરૂ પર્વતની ઉપર જાય તો તે છોકરીના બાપના ત્રણ પ્રશ્ન પુરા કરી તે છોકરીની સાથે લગ્ન કરે તો તે નૃત્ય કરી ઇંદ્રને રીઝાવીને ઇંદ્રાણીની ઝાલમાંનો મણી, ઇંદ્ર તે, છોકરીને આપેલા વચન મુજબ આપશે, એટલે તે મણી માનસિંગને તે છોકરી આપશે. માટે તે કામ ઘણું કઠીણ છે રસ્તા ઘણા ખરાબ છે રસ્તામાં કેટલાએક જીનો અને પરીઓની ચોકીઓ છે તેમાંથી બચી માનસિંગ સહી સલામત પોંચે તો પોતાની ઇચ્છા પુરી થાય એમ કહી મેના પોપટ ઉડી ગયાં. એટલે માનસિંગ ત્યાંથી ચાલ્યો રસ્તે જતાં એક કાળાને એક બિલાડ સાથે લડતાં સાપને દીઠો. માનસિંગે બાંગ મારી કહ્યું કે, ઓ જાનવરો તમારી લડાઇ એવી શી

દુશ્મનનાઇ છે કે એમ થઈ છે; સાપે કહ્યું કે એણે મારા બાપને મારી નાખ્યો છે. બિલાડાએ જવાબ દીધો કે મારો ખોરાક હતો ને મેં ખાધો અને હવે એને પણ ખાઈશ. માનસિંગે કહ્યું કે જો તને માંસની દરકાર હોય તો મને કહે હું તને તે આપું અને સાપને કહ્યું કે જો તારા બાપનો બદલો તું એની ઉપર લેતો હોય તો તે મારી ઉપર લે. આ સાંભળી તે બંને જણ લડતાં છૂટાં પડ્યાં પછી બિલાડાએ કહ્યું કે, તેં મને માંસનું વચન આપ્યું છે માટે તે હવે આપ. માનસિંગે કહ્યું કે મારા દીલમાંથી જે ગમતું માંસ ચાહે તે માગી લે. બિલાડાએ કહ્યું કે તારી પીંડી ઉપરથી મને કાપી આપ જેવો માનસિંગ કટાર કાઢીને પોતાની પડીપરથી માંસ કાપવા જાય છે. તેવોજ તે બિલાડાએ તેને અટકાવ્યો અને તેની જમીન ઉપર આ ફરોન કીધી અને બંને જણે માણસની સુરતમા જાહેર થયાં. માનસિંગ બોલ્યો કે એ પ્યારાઓ આ શી બીના છે બિલાડાએ કહ્યું કે, અમે એક જીનની જાતના છીએ મેં એના બાપને એટલા માટે મારી નાખ્યો છે કે તેણે પોતાની છોકરી માહારી સાથે પરણાવી નહીં અને આજે તેનો ભાઇ છે તે પણ માહારી સાથે એમજ હું જત કરે છે એને પણ હું મારી નાખીશ. માનસિંગે પેલા સાપને પોતાની બેનને નહીં પરણાવવાનું કારણ પુછ્યું ત્યારે તેણે કહ્યું કે જો એ એની બેહેનને માહારી સાથે પરણાવે તો હું મારી બેન એની સાથે પરણાવું. માનસિંગે બિલાડાને કહ્યું કે જ્યારે આ સાપ એમ કહે છે. ત્યારે તું શા માટે એમ કરતો નથી. બિલાડાએ કહ્યું કે મારો બાપ હયાત છે અને તે એમ કરવાને રાજી નથી. માનસિંગે કહ્યું કે મને તારા બાપ પાસે લઈ જાય તો હું તેને સમજાવું પછી માનસિંગ તે બંને સાથે ચાલ્યો. જ્યારે થોડેક દૂર ગયા ત્યારે એક શેહેર માનસિંગને દેખાડ્યું બિલાડાએ કહ્યું કે હવે હું માહારા મેહેલમાં જાઉં છું તું શેહેરમાં દાખલ થજે અને તને જીનો પકડીને મારા બાપ પાસે લાવશે. જ્યારે માનસિંગ શેહેરમા દાખલ થયો ત્યારે કેટલાક જીનો આવી માનસિંગને પકડી પોતાના રાજા પાસે લઇ ગયા. જીનના રાજાએ તેને પુછ્યું કે અરે માણસ માહારા શેહેરમાં તું કેમ દાખલ થયો માનસિંગે કહ્યું કે તારા ભલાને અર્થે હું અત્રે આવ્યો છું અરે રાજા તારો છોકરો કોઇ દીવસ પણ હાનીએ પુગશે, એટલું કહી જે સઘળું માનસિંગે જોયુ હતું તેનું વૃતાંત ખુલાસાથી કીધું પછી બોલ્યો કે જ્યારે એ બંને જણ એક એકની બેનો ઉપર આસક થયા છે ત્યારે તુને લાજમ છે કે તારો છોકરી-

ની લગ્ન પેલા જીનની સાથે કર અને તેની બેન સાથે તું તારા છો-કરાને પરણાવ. જીનનો રાજા આ હેવાલ ઘણી ખુશીથી સાંભળી બોલ્યો કે ઓ માણસ તેં મારી ઉપર મોટો ઉપકાર કીધો છે મારો આ એકજ છોકરો છે અને એના જીવની સલામતીને માટે જો કદાપી મારા જીવની ગરજ પડે તો તે પણ આપવાને હું તૈયાર છું. તારો આ ઉપકાર મારી ઉપર આખી ઉમ્મર તલક રહેશે. એ ઉપકારના બદલામાં તું મારી પાસેથી કાંઇ પણ ચીજ માગી લે. માનસિંગે કહ્યું કે મેં ઉપકારના બદલામાં કોઇ પાસેથી કાંઇ ચીજ લીધી નથી અને લેવાનો પણ નથી કારણ કે કોઇની ઉપર ઉપકાર કરી તેની આપણે કાંઇ ચીજ માગીએ તો તે ઉપકાર કરેલો કહેવાતો નથી પછી જીનના રાજાએ પોતાની નીશાની તરીકે તેને એક ઘોડો આપી કહ્યું કે, આ ઘોડો તને ઘણો ઉપયોગી થઇ પડશે એમાં ઘણા એક ગુણ છે; જો સાપ કરડે અને ઘોડો પાસે હોય તો સાપનું ઝેર આપણને અસર કરી શકે નહીં જો એ ઘોડાને આપણી આગળ ઉભો કરી રાખીએ તો ગમે એવી મોટી આગ હોયતો આપણી આગળ આવી શકે નહીં અને જો કોઇ આપણને જાદુ કરે ત્યારે એ લાકડી આપણા માથાપર ફેરવીએ તો તે જાદુ પોતાનું કામ કરવામાં સફળ થાય નહી. પણ સામુ તે જાદુ કરનારના શરીર ઉપર જઇ પડે. ઘણું કરીને આપણને એક સમુદ્ર ઓળંગવો હોય અને આપણી પાસે વહાણ અથવા મછવો કાંઇ નહીં હોય ને એ ઘોડો દરીઆમાં મુકીએ તો તરતજ મછવો બની જાય છે. બીજી ચીજ હું તને આ એક મોહોરો આપું છું તેનો ગુણ એ છે જે જો રાતો, કાળો, લીલો અથવા સફેત સાપ નજરે પડે અને જો કદાચ કરડે તો આ મોહોરો આપણા મોંમાં રાખવાથી કાંઇ નુકશાન આપણને થતું નથી પછી માનસિંગે તે બે ચીજો લીધી અને મેરૂપર્વત તરફ કુચ કીધી, ચાલતાં ચાલતાં એક મોટા સમુદ્રના કીનારે આવી પહોંચ્યો જેના મોજા આશમાન સુધી ઉડતા હતા ને આ તરફ કોઇનો આવ જા પણ નથી અને મછવા વગર દરિયાને પાર જવાશે નહી તેથી ઇશ્વરને યાદ કરવા લાગ્યો. એટલામાં જીનના રાજાનો આપેલો ઘોડો યાદ આવ્યો તેજ વખતે ઇશ્વરનું નામ લઇ તે ઘોડો દરિયામાં ફેંક્યો તરતજ તે મછવાની સુરતે બની ગયો માનસિંગ તે મછવામાં સ્વાર થઇ ચાલવા માંડ્યો. સમુદ્રની અધવચમાં આવી પુગ્યો એટલે એક માંછલી પાણીની સપાટી ઉપર આવી માનસિંગને મછવા સુધાં અંદર ખેંચી ગઇ જ્યારે સાતસે કોશ અંદર ગઇ ત્યારે જમીન આ-

થી. માનસિંગ મછવામાંથી બહાર નિકળ્યા. તે માછલી બોલી કે એ દયાળુ માનસિંગ હું તને અહિંઆં કાંઇ કામને માટે લાવી છું મારૂ અહીંઆં એક મકાન છે તે ખખરા નામની એક માછલીએ મારી પાસેથી જોર જુલમથી ખુંચી લીધું છે માટે મેહેરબાની કરી તે મને તું પાછું અપાવ. માનસિંગે જોયું કે આ પહાડ જેવી મોટી માછલી મને મલાવાલા કરે છે ત્યારે એનો દુશ્મન કેટલો જોરાવર હશે. માનસિંગે કહ્યું કે તું તેનાથી કમજોર છે. તે માછલી બોલી કે તેને જોવાથી તારી ખાતરી થશે. અને જો તે ચાહેતો મને પોતાને મોમા પકડી સોપારીના બે કટકા કરી નાંખે જ્યારે તે પોતાની ખોરાકની શોધમાં ગઇ છે ત્યારે હું તને અહીંઆં તેડી લાવી છું. માનસિંગે પોતાના દીલમાં કહ્યું કે ઓ ઇશ્વર હું મારા કામને માટે આવ્યો નથી પણ બીજાના કામને માટે મેં કમ્મર બાંધી છે. માટે તું આ બલાથી મને છોડાવજે. પછી જ્યારે તે ખખરા માછલી આવી ત્યારે માનસિંગે જોયું તો એક મોટા પાહાડ જેટલી ઉંચી છે અને તેનાં બે હોઠ આસમાન સાથે વાતો કરી રહ્યા છે પછી તે આવી એટલા તો મોટા જોરથી પોકારવા લાગી કે માનસિંગ તે જગ્યાએ ધ્રુજવા લાગ્યા પછી પેલો ધોકો હાથમાં લઇ ઉભો થયો. ખખરા પણ આ જોઇ પોતાની જગ્યાએ આલી માનસિંગે કહ્યું કે ઓ સેતાન કોઇને દુઃખ આપવું એ ઇશ્વરથી વિરૂધ છે ત્યારે ખખરાએ જવાબ આપ્યો કે ઓ માનસિંગ હું અને એ એકજ જાતનાં છીએ માણસને શું છે કે અમારે માટે કજીઆ કરે, માનસીંગ બોલ્યો કે સત્ય વાત છે સર્વેને પેદા કરનાર ઇશ્વરતો એકજ છે કે નહીં, કોઇને જમીનપર ઘર આપ્યું છે તો કોઇનું મકાન પાણીમાં કીધું છે આ બિચારી ગરીબ માછલીનું ઘર એને સ્વાધીન કર પણ તે ખખરાએ ઘણા ગુસ્સાથી કહ્યું કે તું કદાચ હમણાં એનુ ઘર એને સ્વાધીન કરશે પણ અમે બંને જણ પાણીમાં રહેનારા છીએ તેથી હું એની સાથે વેર રાખ્યા વિના રેહેવાની નથી. માનસિંગે એવું સાંભળતાંજ તેને ધમકાવી, એટલે તે ખખરાએ એવું ધાર્યું કે હમણાં અફડાવી નાંખું છું. એટલામાં માનસિંગે જીનનો આપેલો ધોકો ઉચકી તે ખખરાના મોં ઉપર એવો તો જોરથી માર્યો કે તેના બંને આગલા દાંત તુટી પડયા, આથી ખખરા નાશી ગઇ અને પેલી માછલી તેના પછવાડે લાગી. માનસિંગે તેને અટકાવી કહ્યું કે, જો તું એની પછવાડે થશે તો હું તને જાનથી મારી નાખીશ

આ સમજી તે માછલી હતી રહી પછી પોતાના ઘરનો [illegible] લઈ માનસિંગને રજાને દીધો માનસિંગ મેરૂ પર્વત તરફ પાછો આવ્યો, આવતાં આવતાં રસ્તામાં તેણે સાત રંગનો વીંછી જોયો તે એક મોટા કાચબાની બરોબરનો હતો માનસિંગ આ દેખાવ જોઈ અચરત થયો, કારણ કે તે હજારો જંગલ ફર્યો હતો તોપણ આવો દેખાવ તેની નજરે પડ્યો નહોતો પોતાના મનમાં તેની પછવાડે જવાનો નિશ્ચય કીધો, આખો દહાડો તેની પછવાડે ચાલ્યો, સાંજની વખતે તે વીંછી એક મોટા પથ્થર તળે ભરાયો, માનસિંગ ત્યાંજ બેઠો તે જંગલની પાસે એક ગામડું હતું જે ઘણું ફળદ્રુપ હતું ત્યાંના લોકો માનસિંગને જોઈ તેને માટે ખાવાનું લાવ્યા. માનસિંગે તે ખાધું અને એક ઝાડની નીચે સુતો એવામાં તે મેદાનમાં ઘણા એક ઘોડાઓ તથા બીજા પશુઓ એકઠાં થયાં, જેઓની સાથે તેના રખેવાળ પણ આવ્યા અને રાતના ત્યાંજ આરામ કીધો, જ્યારે થોડી એક રાત ગઈ ત્યારે તે વીંછી પથ્થર તળેથી નીકળી જે ઠેકાણે જાનવરો તથા ઘોડા હતા ત્યાં ચાલ્યો જ્યારે તે તેઓનાં નજદીક આવ્યો ત્યારે દરેક જાનવરો ઉપર કુદીને તેઓને એવો ડંખ માર્યો કે સઘળાંઓ તરત જમીન ઉપર પડ્યાં. આ પ્રમાણે સઘળા ઘોડા અને સઘળાં જાનવરોનો નાશ કરીને ત્રણ ચાર રખવાળોને પણ ડંખ મારી બેજાન કરી પાછો આવી પેલા પથ્થર તળે ભરાયો. માનસિંગ આ બીના જોઈ અફસોસ કરવા લાગ્યો કે તે બલાએ સંખ્યાબંધ પ્રાણીનો નાશ કીધો જેથી આખું જંગલ મુડદાથી ભરાઈ ગયું જ્યારે સવાર થયું ત્યારે તે ગામડાના લોકો ત્યાં આવ્યા અને માનસિંગને જીવતો જોઈ તેને પુછવા લાગ્યા કે ઓ જુવાન તું કેમ જીવતો રહ્યો છે માનસિંગે સઘળી વાત તેઓની આગળ કહી પછી તે વીંછીએ જંગલનો રસ્તો લીધો. માનસિંગ પણ તેની પછવાડે ગયો આખો દહાડો ચાલ્યો ત્યારે એક શેહેરની પાસે આવી પહોંચ્યો સાંજની વખત થઈ ત્યારે તે વીંછી જમીન ઉપર આળોટી એક કાળો સાપ થઈ એક દરમાં ભરાઈ ગયો જ્યારે એક પોહોર રાત ગઈ ત્યારે દરમાંથી બહાર આવી શેહેરમાં દાખલ થઈ રાજાના મેહેલની નજદીક આવી પોહોંચ્યો; થોડીક વખત પછી તે શેહેરના રાજાને તે સાપે ડંખ્યો અને ત્યાંથી તેના વજીરના ઘરનો રસ્તો લીધો; વજીરના ઘરમાં જઈ વજીરના છોકરાને ડંખ્યો તે પણ મરી ગયો પછી પાછો જંગલમાં આવી પેલા દરમાં ભરાઈ ગયો જ્યારે સવાર થયું ત્યારે શહેરમાં પોકાર ઉઠ્યો કે શેહેરનો રાજાને વજીરનો છોકરો એમએક સાપના કરડવાથી મરણ પામ્યા છે દરમાં

થી નીકળ્યા સાથે આગળ [illegible] ગયા [illegible] અને [illegible] આવ્યો ત્યારે એક વાઘ [illegible] અને એક [illegible] ગયો; એટલામાં ત્યાં બાયડી [illegible] જેણે પોતાની વાસણો પાણી ભરી [illegible] માંડ્યું એટલામાં તે [illegible] ઝાડમાંથી નીકળી આવી [illegible] એક [illegible] સરસ ચાંદના રૂપ [illegible] નાશી ગયો અને તે [illegible] કાઢી નાખી પછી એક [illegible] ના રૂપમાં [illegible] અને પેલી સ્ત્રીના દાગીના [illegible] લઇ એક ઝાડ [illegible] રડવા માંડ્યું. એટલામાં બે [illegible] તે તરફ પોતાના ઘોડા ઉપર બેસી આવ્યા તેઓ વેપારે [illegible] નીકળ્યા હતા અને નજદીક સાત વરસે બેઉ [illegible] પોતાના મા બાપ તથા [illegible] છોકરાને મળવા માટે જતા હતા. જ્યારે પેલી સ્ત્રીએ પેલા બંને ભાઇઓને આવતા દીઠા ત્યારે વધારે મોટે સાદે રોવા માંડ્યું. આવા અઘોર જંગલમાં [illegible] ખૂબસુરત સ્ત્રીને રડતાં જોઇ તેઓ બંને તેની પાસે આવી [illegible] લાગ્યા કે ઓ જવાન ખૂબસુરત નાર આ જંગલમાં [illegible] રડે છે અને તું અહીંયાં એકલી કેમ બેઠી છે તે બોલી કે [illegible] એક હિંદુ[illegible]ની બાયડી છું તે મને પોતાને ઘેર [illegible] ઘેર તેડવા આવ્યો હતો. અમો આ જંગલમાં [illegible] જતા હતાં એવામાં એક વાઘે આવી મારા ભરથાર પર [illegible] તેને ફાડી ખાધો હવે હું એકલી પડી [illegible] હું [illegible] જાણતી કે નથી મારા ધણીનું ઘર જાણતી હવે મારી જીંદગીના બચાવ હું શી રીતે ગુજારીશ. તેમાંથી એક જણે કહ્યું કે જો તને કોઇ માણસ પોતાના ઘરમાં રાખે તો તેમ રહેવાને ખુશી છે કે નહીં. તે બાયડીએ જવાબ દીધો કે જ્યારે કોઇ મને રાખે ત્યારે હું તેને શા માટે કબુલ નહીં કરૂં પછી તે બોલ્યો કે તું મને તારા ભરથાર તરીકે રાખ. તે બાયડીએ એ વાત કબુલ કીધું અને તેઓ ત્રણે જણે ચાલવા માંડ્યું. થોડેક રસ્તે ગયાં એટલે તે બાયડી બોલી કે હું ઘણી ભુખી છું પાણીની તરસે મારો જીવ જાય છે તેથી જો થોડું પાણી લાવીને પાઓ તો મોટી મેહેરબાની થશે, ત્યાર પછી એક ભાઇએ પોતાના ઘોડા ઉપરથી ઉતરી પાણીને માટે ચાલવા માંડ્યું. તે ગયો ત્યારે પોતાના નાના ભાઇને કહ્યું કે જ્યાં સુધી હું આવું ત્યાં સુધી આ બાયડાની સંભાળ રાખજે અને આ જગોથી હઠતો નહીં. મોટો ભાઇ થોડેક દૂર ગયો એટલે તે બાયડીએ પેલા નાના ભાઇને કહ્યું

કે હું તારી ઉપર ઘણીજ આસક્ત થઈછું, જ્યારે મેં તુંને પેહેલી જોયો ત્યારેજ મારૂં દીલ તારી તરફ લલચાયું પણ મેં જાણ્યું તારો મોટો ભાઈ આ વાત કબુલ નહીં કરે તેથી તેની સાથે હું જુઠું બોલી મેં તેને કબુલ કીધો છે માટે તું મને તારા આશરા તળે લે. આ સાંભળી તે નાનો ભાઇ બોલ્યો કે તું માહારી માની બરોબર છે. આવા વચન બોલવાં તને ઘટતાં નથી જે વાત તું કહેછે તે હરગેજ બનવાની નથી, ત્યારે તે બાઇડીએ જવાબ દીધો કે ઠીક છે હું તેની સાથે પરણું પણ તું માહારી સાથે મોહોબત રાખજે; ત્યારે તે નાના ભાઇએ તેણીને ઘણી સમજાવી પણ તે બોલી કે જ્યારે તું માહારી આટલી નાની અરજ કબુલ રાખતો નથી તો હું તારી ઉપર ખોટું તોહોમત મુકી તુંને મારી નંખાવીશ જ્યારે તારો ભાઈ આવશે ત્યારે તેને કહીશ કે એ માહારી લાજ લેવા તલપી રહયો હતો. આ સાંભળી તેણે જવાબ દીધો કે જો માહારો જાન જશે તો પણ હું આવું કામ કદી કરનાર નથી. એટલામાં પેલા મોટા ભાઇને દુરથી આવતો જોઇને તે સ્ત્રીએ પોતાનાં કપડાં ફાડી નાંખ્યાં અને અધમાં પરેગું ધુળમાં નાંખી દીધાં અને મોટે સાદે રડવા માંડયું; જ્યારે મોટો ભાઇ પાસે આવ્યો ત્યારે તે બાઇડીને કલપાંત કરવાનું કારણ પુછયું ત્યારે તેણીએ જવાબ દીધો કે તારો નાનો ભાઇ માહારી ઉપર ખોટી નજરે જોતો હતો અને મને કહ્યું કે જો તું માહારી સાથે પરણે તો મારા મોટા ભાઇને મારી નાંખું અને પછી આપણે આ અમનું મન સાથે બો-ગવીશું. મારી લાજ લુટવાની તૈયારીમાં હતો એવામાં તમે આ-વી પુગ્યા, અને ઇશ્વરે માહારી લાજ રાખી. આ સાંભળી તે મોટા ભાઇને એટલો તો ગુસ્સો ચઢયો કે પોતાની તરવાર મીઆનમાંથી ખેં-ચી પોતાના નાના ભાઇના પેટમાં ભોંકી દીધી તરતજ નાના ભા-ઇએ પોતાનું ખંજર કમરમાંથી ખેંચી મોટા ભાઇનું પેટ ચીરી નાં-ખ્યું અને બંને જણ લોહીમાં ગરકાવ થઇ જમીન ઉપર પડયા પછી તે સ્ત્રી એક બેંશના આકારમાં બદલાઇ ગઇ મા-સિંગ અફ-સોસ કરવા લાગ્યો, પણ બીજું આગળ બેંશ શું કરે છે તે જોવા માટે તેની પછવાડે ગયો. એક ગામડા આગળ બેંસ આવી પુગી, અને ગામડાના લોકો તેને પકડવા માટે તેની પુઠે દોડયા; થોડાકને લાત મારી જીવ લીધો, થોડાકને શીંગડાં ભોંકી હેરાન કીધા અને થોડાકને ચીરી નાંખ્યા, પછી જંગલની તરફ ચાલવા માંડયું એટ-લામાં થોડેક દુર જઇ બુઢ્ઢા આદમીની સુરતમાં તે બેંશ બદલાઇ

જઇ હવે માનસિંગથી જ્યારે વાર ખમી શકાયું નહીં ને તેની પાછ-
વાડે દોડતો દોડતો ગયો અને તે બુઢ્ઢા આદમીને ઉભો રાખીને સઘ-
ળો હેવાલ પુછ્યો. ઓ યમરાજાની માણસ તું મને કહે કે તેં હજારો
પ્રાણીનો નાશ શા માટે કીધો તે બોલ્યો કે ઓ માનસિંગ આ પુ-
છવાનું તારે શું કામ છે, તું તારે રસ્તે ચાલ્યો જા કોઇ દહાડે તુને
કહીશ માનસિંગે કહ્યું જ્યાં સુધી મને નહી કેહેશો ત્યાં સુધી તારો
કેડો છોડવાનો નથી. તે બુઢ્ઢા માણસે જવાબ દીધો કે મારૂં નામ
જમ છે. જ્યારે તે પેહેલે દહાડે મને સાત રંગના વીંછીના આકા-
રમાં જોયો ત્યારે ધર્મ રાજાનો એવો હુકમ હતો કે પેલાં જાનવરોને
તથા માણસોને વીંછીના રૂપમાં મારી નાંખો. જ્યારે રાજાનું તથા
વજીરના છોકરાનું મોત સાપના ડંખથી નિપજવાનું હતું ત્યારે સાપને
આકારે મે તેઓને મારી નાંખ્યા. પેલી ખુબ સુરત બાઇડીનું મોત
વાઘથી થવાનું હતું ત્યારે મેં તેને તે રૂપે મારી નાંખી પેલા બે
બાળનું મોત કટારીથી હતું તેથી તેઓ તે રીતે મરણ પામ્યા અને
પેલા આદમીનું મોત ભેંસથી હતું તેથી મેં ભેંસનો આકાર લીધો
હતો. ઓ માનસિંગ કોઇ કોઇને મારી શકતું નથી, પણ જેના ન-
સીબમાં જેવી રીતે મરવાનું હોય છે તેવીજ રીતે અને મોતે તે મરે
છે, ત્યારે માનસિંગ બોલ્યો કે તું મને કહે કે મારૂં મોત કેવી રીતે
છે અને ફરીથી તું મારી સાથે મુલાકાત ક્યારે કરીશ. તે જમે
જવાબ દીધો કે જ્યારે તું ત્રણસે વરસનો થાશ ત્યારે તું મહાદેવ
ઉપર તપ કરીશ, તેથી તને મહાદેવ તુષ્માન થઇ પોતાના કૈલાસમાં
તેડવાનું વચન આપશે, હજુ તારી ઉમ્મર ઘણી બાકી છે. દુનિયાના
લોકો માટે કંઇ પણ કામ કરવામાં ગુંથાએલોજ રહેજે. આ સાંભળી
માનસિંગે માથું નિચું નમાવી પરમેશ્વરની પ્રાર્થના કીધી, પછી
માથું ઉંચું કરીને જુએ છે તો પેલો જમ ગેબ થઇ ગયો માનસિંગ
પર્વત તરફ રવાને થયો એટલે દુરથી કાંઇ તળાવના જેવું નજર
આવ્યું, ત્યાં રાતનો વાસો રહી અને દિવસ પાછું ચાલવા માંડ્યું,
સૂર્ય એટલો તો ગરમ હતો કે પાણીના કુવા દુરથી દેખાયો ત્યાંજ
પોતાનાં કપડાં ધોયાં. આગળ જઇને જુવે છે તો કુવો કાંઇ નજરે
આવ્યો નહીં પણ એક સાપ ગુંચળું વળીને બેઠો હતો જે દુરથી
પાણીના જેવો જણાતો હતો ત્યાંથી તેણે વિચાર્યું કે હવે હું પાછો
ફરૂં એટલામાં તે સાપ બોલ્યો કે ઓ પગનપુરના રાજા શા માટે
તું પાછો જાય છે અને આ ઠેકાણે શું કામ આવ્યો છે, માનસિંગ

બોલ્યો કે ઓ માદાપુરૂષ હું પાણીની તપાસ કરૂં તે સાથે જવાબ દીધો કે ઓ પ્યારા આ ઠેકાણે દરેક ચીજ હાજર છે તું મારી સાથે આવ, માનસિંગે વિચાર કીધો કે એ સાપની સાથે હું જાઉં તો કદાચ એ મને દગાથી મારી નાખશે. ત્યારે પેલા સાપેજ તેને કહ્યું કે તું તારા મનમાં કશી ચિંતા ના કર માનસિંગે વિચાર્યું કે મારા તકદીરમાં જે લખ્યું હશે તે થશે માટે એકવાર હું જોઉં તો ખરો કે એ શું કરે છે; પછી તે માનસિંગને પોતાની સાથે એક બગીચામાં લઇ ગયો તે બાગ એટલો તો સુશોભિત હતો કે માન-સીંગે પોતાની આખી ઉમરમાં કોઇપણ ઠેકાણે તેવો જોયો હતો નહીં બુલબુલના અવાજ સાથે તરેહવાર રંગબેરંગી ફુલોનો ખુશબો દીલને એટલો તો આનંદ પમાડતો હતો કે કંઇ બોલ્યાની વાત નહીં. પછી માનસીંગ તે બાગના એક હોજ આગળ બેઠો પછી તે હોજમાંથી રાક્ષસીઓએ ઝરઝવેર, હીરા, મોતી, માણેક, આકૂત અને જમરૂખ વિગેરેના ખુમચા માનસીંગ આગળ લાવી મુકયા અને કહ્યું કે આ નજીવી ભેટ તમારે માટે મોકલી છે જે તમો કબુલ કરો. માનસીંગ બોલ્યો કે એ કોણે મોકલી છે? તેઓએ કહ્યું કે જે સાપ તમને આ ઠેકાણે લઇ આવ્યો છે તેણે મોકલી છે. થોડીકવાર પછી પેલા હોજમાંથી એક ખુબસુરત પુરૂષ થઇ બહાર આવ્યો અને માનસિંગને પુછ્યું કે ઓ પ્યારા તું મને ઓળખે છે. માનસિંગે કહ્યું કે મેં તને કદી દીઠો નથી; ત્યારે તેણે કહ્યું કે હું તેજ છું જેના સાથે તું આ બાગમાં આવ્યો છે પછી રાજ્યાસનપર માનસિંગને બેસાડી તેની સાથે હેત વિનોદની વાતો કરી તે પછી જમવાનું તૈયાર થયું એટલે જ-મ્યા પછી તે બોલ્યો કે ઓ જુવાન હું રાક્ષસની જાતનો છું અને મારૂં નામ ધુડકેતુ છે. એક દિવસ મારા મનમાં એવો ખ્યાલ આવ્યો કે હું મારૂં તમામ લશ્કર એકઠું કરી ગાલવના યજ્ઞનો ભંગ કરૂં અને તેઓના યજ્ઞના બાગનો ધણી થઉં. લશ્કર મેં એકઠું કીધું અને હું જવાની તૈયારી કરવા લાગ્યો કે રાત્રે હું સુતો અને સવારમાં ઉઠયો ત્યારે સાપની સુરતે થઇ ગયો. જમીન ઉપર હું આળોટવા લાગ્યો. અને પોકાર કરવા લાગ્યો જ્યારે ઘણોજ હાક મારવા લાગ્યો ત્યારે મને એક અવાજ સંભળાયો કે જે કોઇ પોતાના વચનથી ફરે તેના હાલ એનાજ થાય. દર રાતના આ અવાજ સાંભળાતો હતો, જ્યારે મેં ઘણી સ્તુતિ કીધી અને ઘણા કાલાવાલા કરી પરમે-શ્વર આગળ માફી માગી ત્યારે મને એક બીજો અવાજ સંભળાયો કે ધીરજ ધર હજુ તારો છુટકો કરનાર માણસ આ જગતમાં જન્મ

ખવાર છે. ફરીથી મેં ઇશ્વરની સ્તુતિ કરી કહ્યું કે હવે હું વિરૂધ કદી કરનાર નથી ત્યારે આકાશમાં એવી વાણી થઇ કે પચનપુરનો વિસ વરસનો એક કુંવર તારી પાસે આવશે તેની તું સેવા ચાકરી કરજે તે માણસને જોવાથી હું અસલી સુરતે આવી જશી આજ સાઠ વરસ થયાં આ જંગલમાં તારી વાટ જોઉંછું. હવે તું આવ્યો છે તો મારાથી ઉપર દયા કરી તું તે પરમેશ્વરના દરબારમાં મારારે માટે પ્રાર્થના કરે તો હું તારો ઉપકાર જીવતાં સુધી ભુલીશ નહી. માનસંગે પુછ્યું કે તેં શું વચન આપ્યું. તે બોલ્યો કે હનુમાનની ચોકીમાં એવો એકરાર થયો હતો કે કોઇ પણ રાક્ષસ અથવા ભુતો યા જીનોઓ માણસ જાતને કોઇ પણ દહાડે કોઇ ઠેકાણે દુઃખ દેવું નહીં. પછી માનસંગે ઇશ્વરની સ્તુતિ કીધી. જે પરમેશ્વરના દરબારમાં માન્ય થઇ અને તે રાક્ષસની સુરતમાં તેજ વખતે બની ગયો. પછી તે ધુડંતુએ માનસીંગને ત્યાં આવવાનું કારણ પુછ્યું માનસિંગે કહ્યું કે હું મણી લેવા જાઉંછું. પછી પેલા સોનાની મણી માટે જાવ્યો હતો તે ઇખાડીન ગુલસુંદરની સઘળી વાતો કહી ત્યારે તે બોલ્યો કે તું જે કહે છે એ મણી ઇંદ્રના ઇંદ્રાણીની ઝાલમાં છે તે માનકા આપ્સરાની છોકરી સુરેખાને ઇંદ્રે વચન આપ્યુ છે અને તે સુરેખાં ત્રણ પ્રશ્ન રાખે છે તેનો જવાબ જે માણસ લાવી દેશે તેની સાથે પોતાના છોકરી પરણાવી તે મણી તેને આપવા ચાહે છે તેણે કહ્યું તું માણસ જાત ત્યાં શી રીતે જઇ પુગશે કારણ કે રસ્તો તમામ ખુનખાર જીનોથી ભરેલો છે માનસિંગ બોલ્યો કે પરમેશ્વરનું કામ પરમેશ્વરજ કરશે પછી તે રાક્ષસે કહ્યું કે તારી સંગાથે મારા રાક્ષસો મોકલું છુ જેઓ તને તે ઠેકાણે સહી સલામત પુગાડશે. પછી તેના રાક્ષસોને બોલાવ્યા અને કહ્યુ કે આ માનકુંવરના આશિર્વાદથી મારો છુટકો થયો છે અને તમારા માથા ઉપરની સઘળી મોટી બલા દુર થઇ છે આ માણસને એક ઘણું મોટું કામ કરવાનું છે જેમાં તમારી મદદ જોઇએ છીએ તેઓએ એકે અવાજે કહ્યું કે ઓ મહારાજા જો અમારો જીવ માગે તો તે પણ આપવાને અમો તઇયાર છીએ. પછી તેણે સઘળી હકીકત કહી સંભળાવી ત્યારે તેઓ બોલ્યા કે, મેરૂ પરવતપર જવું ઘણું મુશ્કેલ કામ છે. કારણ કે ત્યાં રસ્તામાં જીનોનું સ્થાનક છે માટે જો તમો રાજા સાહેબ અમારી સાથે આવો તો અમો એક કામ માથે ઉઠાવીએ. તેઓમાંથી સાત જણ હિંમત ધરી બહાર આવ્યા અને કહ્યું કે અમો એને સહી સલામત લઇ જઇએ પણ જો

[illegible] જીનોની સંગાથે લડવું પડે તો તપાસી જાવ [illegible] જોઈએ. રાજાએ તે કબુલ કીધું પછી માનસિંગને પોતાના રથ ઉપર બેસા- ડીને અંતરિક્ષ માર્ગે ચાલવા લાગ્યા ત્રણ દહાડા અને રાત સુધી તે- ઓએ ચાલ્યા કીધું અને પછી જુલમી જ્યાં જીનો રહેતા હતા ત્યાં જ હેઠળ ઉતર્યા બે રાક્ષસો માનસિંગની આગળ રહ્યા અને બાકીના પાંચ જણ ખોરાકી શોધવા ગયા, હવે એવું બન્યું કે તે તરફ ફરતા એક જીનો શિકારને માટે જતા [illegible] લાગ્યા અને માનસિંગને રથ ઉપર બેઠેલો જોઈને તેની આસપાસ ફરી વળ્યા અને જબરો સોર મચાવી મુકયો. જ્યારે પેલા બે રાક્ષસોએ આટલા બધા જી- નોને જોયા ત્યારે તેઓની સાથે લડયા. વગર બીજો કાંઈ ઉપાય દીઠો નહી, પેલા બે જણાઓએ ઘણા એક જીનોને ઠેર કીધા પણ આખરે પકડાઇ ગયા અને પેલા જીનો માનસિંગને રથ સુધાં પો- તાના મકાનમાં લઇ ગયા પછી પેલા રાક્ષસોને પુછયું કે આ મા-ણુસને કયાંથી લાવ્યા છો અને કયાં લઇ જાઓ છો તે બોલ્યો કે એ પગનપુરનો રહેવાસી છે અને ધુડકેતુનો ઘણો વાહાલો મીત્ર છે માટે જો તમે આ માણુસને ઇજા કરશો તો તમને મોટી સજા કર- વામાં આવશે. જીન બોલ્યો કે ધુડકેતુ તો ઘણા દીવસથી ગુમ થયો છે, તે હાલ કયાંથી આવ્યો તેઓએ અસલથી આખર સુધીની સઘળી વાત તેઓને કહી પછી પેલા પાપીષ્ટ જીનોએ તે ત્રણ જણને એક ભોંયરાનાં કેદ કીધા હવે પેલા પાંચ જણાઓ જેઓ ખોરાકીની શોધને માટે ગયા હતા તેઓએ આવીને પેલા જીનને મુએલા પડેલા દીઠા અને માનસિંગ તથા પોતાના સોબતીઓને નહી જોયાથી મોટી ચીન્તામાં પડયા કે એઓને કોણ લઇ ગયું હસે અને આ જીનો કઇ તરફ હશે તે કાંઈ જણાતું નથી માટે આ મુડદા- ઓને વગે કરવાને માટે કોઈ આવે તો તેને પુછીએ. પેલા મુએલા જીનોમાંનો એક જીન જરા હાલતો જણાયો તેઓએ તેને પુછયું ત્યારે તેણે કહ્યું કે નજદીકના જીનોમાંનો છું અને તારા સોબતી- ઓને તથા પેલા માણુસને તેઓ પોતાને મુકામે લઇ ગયા છે, આ સાંભળતાંજ પેલા રાક્ષસો પોતાના ધુડકેતુ પાસે ગયા, અને સઘળો હેવાલ તેની આગળ જાહેર કીધો એટલે ધુડકેતુ પોતાનું લશ્કર તૈયાર કરી તે તરફ ગયો અને ત્રણ દહાડા અને રાત કુચ કીધા પછી જીનોના મુકામમાં જીનો શું કરે છે તેની ખબર લાવવા માટે એક જાસુસને મોકલ્યો; તે ખબર લાવ્યો કે જીનનો રાજા પોતાના જીનો સાથે એક મેદાનમાં શીકાર કરે છે. પછી રાજાએ પો-

તાના લશ્કરને આલાવીનના સોગન આપ્યા કે જીનોએ પોતાનું વચન તોડ્યું છે માટે તેઓએ એઓ ઉપર જરા પણ રેહેમ કરવી નહી અને એકદમ તેઓની ઉપર તુટી પડી તેઓને ખમ રાજાને સ્વાધીન કરવા તેજ પ્રમાણે થયું તેઓ પેલા જીનોની ઉપરે તુટી પડ્યા થોડાક નાશી ગયા અને કેટલાક પોતાના સરદારની સાથે કેદ પડ્યા. રાજાએ સઘળા જીનોને કતલ કરવાનો હુકમ કીધો. પછી પોતાની હજુરમાં બોલાવીને કહ્યું કે એ નાપાક જીન તું મને ભુલી ગયો હતો. તું જાણતો નહિ હતો કે હું હજી જીવતો છું, આ લારા આશ્રુઓને હેરાન કરવાની તને શી જરૂર હતી હવે જલદીથી બોલ નહ જાણને તું મારી આગળ જીવતાને જીવના બાપ તેણે જવાબ દીધો કે હું તો તેઓની પાસે ગયો છું. પછી રાક્ષસના રાજાએ પોતાના નોકરોને હુકમ કીધો કે હમણાંને હમણાં એક મોટું ભળતું સળગાવો અને તેની અંદર જીનના રાજાને એના આખા કુટુંબને બાળી નાંખો કારણ કે એની સજા એજ છે. જ્યારે જીનના રાજાએ જાણ્યું કે હવે બચવાનો કશો ઉપાય નથી ત્યારે અરજ કરવા લાગ્યો કે જો તમે મને જીવતો મુકો તો તેઓને લાવી તમારી આગળ હાજર કરું રાક્ષસના રાજાએ હા કહી એટલે જીને માનસીંગને તથા બે રાક્ષસોને રાજાની પાસે હાજર કીધા જ્યારે માનસિંગ આવ્યો ત્યારે ઘણા માનથી રાજાએ તેને પોતાની પાસે તખતપર બેસાડ્યો અને જમવાનું તેની આગળ હાજર કીધુ ત્યાર પછી બાકીના જીનોને મારી નાખવાનો તેણે હુકમ કર્યો, જીનોના રાજાએ પોતાના બચાવ માટે ઘણા કાલાવાલા કર્યા ત્યારે રાક્ષસના રાજાએ કહ્યું કે તે આલાવીનના હુકમમાં કોઇ પણ મનુષ્ય જાતને દુઃખ ન દેવા માટે સોગન ખાધા હતા તે સોગન પાળ્યા નહી તો હવે તને મુકવો વ્યાજબી નથી એટલું કહીને તેને પણ અગ્નિમાં બાળી મુક્યો અને તે મુલક ઉપર પોતાના એક સરદારને નિમ્યો અને માનસિંગને પોતાની માર્ગે લઇ જવા પુછ્યું માનસિંગને પોતાનો વિચાર આગળ જવાનો જણાવ્યો ત્યારે પોતાના લશ્કરમાંથી ચાર જોધા રાક્ષસોને તેની સાથે મોકલ્યા તેઓ તેને રથમાં બેસાડી આકાશ માર્ગે રાત ને દહાડે જંગલ કાપતાં આગળ ચાલ્યા; જ્યારે થાકી જતા ત્યારે કોઈ સલામતી ભરેલી જગ્યોએ ઉતારતા અને પાછા આગળ ચાલવું શરૂ કરતા એક દહાડો તેઓ એક પરવત ઉપર ઉતર્યા તે પાહાડ ઉપર શીવ ગાંધર્વ મેરૂ પરવતનો રહેવાશી ઉદાશી હાલતમાં બેઠો હતો તે ગાંધર્વ શીતકેતુ ગાંધર્વની છોકરી ઉપર આશક થ-

કોઇ રતો પણ તેવા ત્રણ પ્રશ્નનો ખુલાસો કરવાને તેનામાં શક્તિ હતી નહી. તેથી ત્યાંજ બેસી. રાત અને દીવસ રડાકુટ કરતો હતો. માનસિંગ તેને જોઇ તેની આગળ ગયો અને તેને આવી હાલતનું કારણ પુછ્યું. તેણે પોતાનો સઘળો હેવાલ માનસિંગને કહ્યો પછી તેણે પુછ્યું કે તું આ જગાએ શા માટે આવ્યો છે માનસિંગે કહ્યું કે મેરૂ પરવતમાં ચીત્રકેતુ ગાંધર્વ પાસે તેની છોકરી સુરેખા છે તે છોકરીની પાસે મણી છે તે લેવાને જાઉં છું ત્યારે ગાંધર્વ બોલ્યો કે મોટા દેવતાઓ તથા ગાંધર્વોથી તેના ત્રણ પ્રશ્ન પુરા થઇ શક્યા નથી તો તું મનુષ્ય શી કઇરીતે શકશે. ત્યારે તેણે કહ્યું કે તું કાંઇ ચીંતા ન રાખ પ્રભુ મોટા છે કામ પાર પાડશે. જો તું મારી સાથે આવે તો એ છોકરીને હું તેને પણ પરણાવી તારી સાથે પરણાવું: તે શીવ ગાંધર્વે માનસિંગના પગ ઉપર માથું મુક્યું અને બોલ્યો કે ઓ પ્યારા તું મારી સાથે મેરૂ પરવતમાં ચાલ એટલે તે ગાંધર્વે કે આપણે એક વીમાનમાં બેસી અંતરિક્ષ ચાલીએ કે આમ એકની અંદરથી મેરૂ પરવતમાં દાખલ થઇએ, એમ કહી તે ગાંધર્વે પોતાના બાપને યાદ કીધો એટલે તેનો બાપ વીમાન લઇ હાજર થયો. તે જોઇ માનસિંગ ઘણો આશ્ચર્ય થયો અને પોતાની સાથના રાક્ષસોને રજા દઇ પોતાના દેશ તરફ મોકલ્યા તે વીમાનમાં બેસી શીવ ગાંધર્વની સાથે મેરૂ પરવત તરફ ચાલ્યા. આમ એક દીવસ પછી મેરૂ પરવતમાં દાખલ થયા અને જુવે છે તો તે પરવત સોનાનો, તથા રતનથી ભરપૂર હતા, તે જોઇ માનસિંગ ઘણા આશ્ચર્ય થઇ પોતાના મન સાથે કહેવા લાગ્યો, કે સ્વર્ગનું નામ તો અહીંજ છે એમ કહી ઇશ્વરના ગુણની તારીફ કરવા લાગ્યો. એટલે તે ગાંધર્વ માનસિંગને પોતાના મહેલમાં તેડી પોતાના તખત ઉપર બેસાડી ઘણા માનથી તેની સાથે વાતચીત કરવા લાગ્યો. પછી માનસિંગને અમરત ભોજન જમાડી પાનબીડાં વગેરે આપી રહ્યા પછી કહ્યું કે હવે તમે ચીત્રકેતુ ગાંધર્વની છોકરી સુરેખા પાસે જાઓ ને તેણીના બાપ પાસે જે પ્રશ્ન છે તેનો ખુલાસો કરી આવો એટલે માનસિંગ તે ગાંધર્વની સાથે તે ચીત્રકેતુ ગાંધર્વના મહેલમાં ગયો અને તેને જોઇ ચીત્રકેતુ ગાંધર્વ બોલ્યો કે ઓ પ્યારા માણસ તું મનુષ્યલોકથી અહીં શા માટે આવ્યો છે તે સાંભળી માનસિંગ બોલ્યો કે હું એક જોબનના કામને માટે આવ્યો છું કે ખુબસુરતી ઉપર [illegible] આશક થયો છે તે ખુબસુરતી સા પ્રશ્નો રાખે છે તેનો [illegible] પુરા કીધા છે અને છતાં

પ્રશ્નમાં તેઓએ એક માણસને [illegible] લાવવાને કહ્યું તે માણસ હું નામનાર [illegible] છોકરા પાસે છે માટે તે [illegible] આપ એટલે તે ગાંધર્વ બોલ્યો કે મારા ત્રણ પ્રશ્ન પુરા [illegible] તથા મારી દીકરી તે માણસ ની સાથ પરણાવવા [illegible] માનસિંગ બોલ્યો કે મારે તારી છોકરીને પરણવા સાથે કાંઈ [illegible] નથી મારે તો માણસ કે [illegible]ની જરૂર છે માટે તારા પ્રશ્ન પુરા [illegible] એટલે તે માણસ હું મારે સ્વા- ધીન કર તે સાંભળી [illegible] બોલ્યો કે જો તું મારા ત્રણ પ્રશ્ન પુરા કરશે તો તે [illegible] મારી છોકરી તું જેને કેવા [illegible] છે તેને આપવાને [illegible] એટલે માનસિંગે કહ્યું કે તમારા ત્ર- ણ પ્રશ્ન શું છે તે મને કહો, એટલે ચીત્રકેતુ ગાંધર્વ બોલ્યો કે પે- હેલો તો પરીઆ જાનવરનો જોડો લાવ. બીજું રાતા સાપનો મોરો લાવ. ત્રીજું ઉકળતા તેલમાં પડે ને તેમાંથી જીવતો નીકળે. એ ત્રણ પ્રશ્ન જે માણસ પુરા કરશે તેની સાથે મારી છોકરી પરણાવી તે માણસ તેને સ્વાધીન કરીશ. માનસિંગ પરીઆ જાનવરનો જોડો લેવા ચાલ્યો અને પોતાના મન સાથે વિચાર કરવા લાગ્યો કે તે જાનવર કેવું હશે અને કઈ જગોપર મળશે એમ કહી ફીકર કરવા લાગ્યો એટલે એક ઝાડ ઉપર માદા બેઠેલી હતી તેણે માનસિંગને જોયો એટલે પોતાના નર સાથે બોલી કે આ માનસિંગ પણ ઘણા ઉપકાર મન- નો [illegible] તે પરીઆ જાનવરનો જોડો લેવા જવાના ઇરાદા માટે નીક- ળ્યો છે એટલે નર બોલ્યો કે તે જાનવર હેડંબા વનમાં છે તે લા- વવુ ઘણું મુશ્કેલ છે કેમ જે તેના આડી ઘણા એક રાક્ષસોની ચો- કી છે તે રાક્ષસો સાથે તેને લડવું પડશે. તે સાંભળી માનસિંગે હે- ડંબા વનનો રસ્તો લીધો. રસ્તામાં ચાલતાં સાત દહાડે તે જંગલમાં જઈ પોંચ્યો તે હેડંબા જંગલ એવું તો વિકટ હતું કે તે જંગલ- માં ચાલવાનો રસ્તો ભાગ્યેજ મળી શકતો. માનસિંગ પોતાના મન સાથે વીચાર કરવા લાગ્યો કે ઓ ઈશ્વર મારે હવે કયા રસ્તે જવું એવો વિચાર કરે છે એટલામાં કેટલાએક રાક્ષસોએ આવીને માન- સિંગને ઘેરી લીધો, એટલે માનસિંગ ગભરાઈને બોલ્યો કે ઓ બા- પ આ જંગલનું નામ શુ તે સાંભળી રાક્ષસો ધમકી આપી બો- લ્યા કે તું કોણ છે તારે જંગલના નામનું શું કામ છે. ત્યારે મા- નસિંગ બોલ્યો કે મારે પરીઆ જાનવરનો જોડો જોઈએ છીએ એ- ટલે તે રાક્ષસોએ જવાબ દીધો કે તું કહે છે તે જાનવરની માલીક અમારી રાણી હેડંબા છે તે રાણી પાસેના મેહેલમાં રહે છે તેની આગળ તું અમારી સાથે ચાલ એટલે માનસિંગ તે રાક્ષસોની સાથ

હેડંબા પાસે ગયો તેને જોઇને હેડંબા બોલી કે એ માનસિંગ તું એ-
કલી મુશીબત લઇ આ વિકાળ જંગલમાં શા માટે આવ્યો છે એ-
ટલે માનસિંગ બોલ્યો કે મારે પરીઆ જાનવરનું જોડું જોઇએ છીએ
તે મને મહેરબાની કરી આપો એટલે હેડંબાએ રાક્ષસોને હુકમ
કીધો કે તે જાનવરનું જોડું તેને આપો એટલે તે રાક્ષસોએ જંગલમાં
થી લાવી માનસિંગને સ્વાધીન કીધું તે લઇ માનસિંગે મેરૂ પરવત
તરફનો રસ્તો લીધો કેટલેક દહાડે ત્યાં જઈ પુગ્યો અને તે ગાંધર્વ
ચીત્રકેતુને તે પરીઆ જાનવરનું જોડું સોંપ્યું. પછી બીજા પ્રશ્નનો
જવાબ લાવવાને કહ્યું કે તું લાલ સાપનો મહોરો લાવ. માનસિંગે
ચીત્રકેતુ ગાંધર્વને કહ્યું કે તારો પહેલો સવાલ બજાવી લાવ્યો છું તે
મ બીજો પણ કરી લાવીશ એમ કહી લાલ સાપનો મહોરો લેવા
ચાલ્યો પણ ચીત્રકેતુને કહ્યું કે તે લાલ સાપનો મહોરો કઇ જગોએ
મળશે તે તું મને કહે. કે ગાંધર્વ બોલ્યો કે કોહા કાપના રાના
જંગલમાં એ મહોરો તને મળશે. રજા લઇ માનસિંગ ચાલ્યો ચા-
લતાં ચાલતાં રાના જંગલ તરફ રવાને થયો મહીના પછી જંગલ
તથા પહાડો તરફ આવી લાગ્યો ભુખ્યો તરસ્યો ચાલ્યો જાય છે
એટલામાં એક કાળુ જંગલ તેની નજરે પડયું. થોડેક દુર ગયો ત્યા-
રે કાળા સાપોને આદમીના વાસ આવ્યાથી તેઓએ તરતજ જમી-
નમાંથી બહાર નીકળી આવી માનસિંગને ચારે બાજુએથી ઘેરા લી-
ધો. માનસિંગે જીનનો આપેલો ધોકો પોતાના માથા ઉપર રાખ્યો
જેથી પેલા સાપો તેની આગળ આવી શક્યા નહીં. સવાર થયુ
એટલે તેઓ જમીનમાં પાછા જતા રહ્યા એજ પ્રમાણે સંદેત જંગ-
લ અને લીલા જંગલ પસાર કીધાં. જ્યારે રાના જંગલમાં આવ્યો
ત્યારે ભૂખ અને તરસે માનસિંગ ઉપર હુમેલો કીધો તે જંગલની
ગરમી એટલી તો લાગી કે ચાર ડગલાં ચાલ્યો નહી એટલામાં
ચાલવાની તાકાત જતી રહી તેથી બોલવા લાગ્યો કે ઓ પ્રભુ હું
આગળ શી રીતે જઈ શકીશ ફરી પોતાના મનમાં વિચાર્યું કે
માનસિંગ તું પારકાના કામ માટે આવ્યો છે માટે તારૂં કામ પરમે-
શ્વર પાર પાડશે એવી રીતે પોતાના દીલને ધીરજ રાખી ચાર મેલ
ચાલ્યો નહી એટલામાં તેને પગે શણગા ઉડયા અને તરશે કરી જ-
મીન ઉપર પડયો. માનસીંગને આખે દીલે શણગા ઉઠયા એવામાં એક
મહા પુરૂષે આવી તેનો હાથ પકડી તેને ઉઠાડયો અને કહ્યું કે ઓ
માનસિંગ આ જગોએ તારે હીંમત છોડવી ન જોઇએ. ઉઠ રીંછ-
ની ઉંમરીએ જે મહોરો તને આપ્યો છે તે તારા મોંમાં રાખ જો

શું તારી આપની ગરમી જતી રહેશે અને તારી તરફ ચઢી જશે. માનસિંગે તરતજ તેમ કીધું તો બેશક તેનો ઘણોજ ફાયદો માલમ પડ્યો. તે મહા પુરૂષના પગમાં પડ્યો અને કહ્યું કે ઓ પરમાતમા મને કહો કે આટલી બધી ગરમીનું શું કારણ છે. તે બોલ્યો કે રાતા સાપનું એ ઝેર છે કારણ કે તે સાપો પોતાનો દમ જમીનની નીચેથી લે છે જેથી જમીન ગરમ આગ જેવી થઇ જાય છે. એ ગરમી તેઓના મોંમાં જે મોહોરો છે તેને લીધે છે તે મોહોરાનો ફાયદો એટલો છે કે જ્યારે કોઇ મોહોરો તે સાપ પાસેથી છીનવી લે છે ત્યારે તેનું ઝેર ઉતરી જાય છે. તે સાઠ વરસ પછી સાપના મોંમાંજ ફરીથી પેદા થાય છે. જ્યારે તે મહા પુરૂષના વચન સાંભળ્યાં ત્યારે ઘણો ખુશી થઇ પેલો મોહોરો પોતાના મોંમાં રાખી આગળ ચાલ્યો. બરોબર અધવચમાં આવી લાગ્યો એટલે રાતા સાપને માનસિંગનો વાસ આવ્યો એટલે તે સાપે ઉપર આવવા માંડ્યું. ગરમી એટલી તો વધી કે કંઇ કહી શકાય નહી. અને જ્યારે તે સાપ જમીનનાંથી બાહાર આવ્યો ત્યારે તેના મોંમાથી અગ્નીના ભડકા આકાશ સુધી જવા લાગ્યા. માનસિંગ આ બીના જોઈ ઘણોજ હેરાન થયો. આસપાસ દોડવા લાગ્યો એટલામાં તો સાપે આવી માનસિંગને ઘેરી લીધો માનસિંગે જોયું કે પાહાડ જેટલો મોટો સાપ જમીનમાંથી નિકળ્યો એટલે તરતજ પેલો ધોકો પોતાના માથા ઉપર ધર્યો જેથી માનસિંગને તે સાપની ગરમી ઘણીજ થોડી માલમ પડી. તે સાપે પોતાનો દમ એવો તો જોરથી ખેંચ્યો કે અગ્નીના ભડકાથી માનસિંગના હાડપણ બળતાં હોય એવું લાગ્યું પરમેશ્વરની મેહેરબાની આ વખતે માનસિંગ ઉપર ઘણી વધી, જેથી તે જીવતો રહ્યો. જ્યારે સાપે જોયું કે તેનું કાંઇ વળતું નથી ત્યારે ઘણા જોસમાં આવી ગયો જેથી પેલો મોહોરો ઝટ દઇને તેના મોંમાંથી બાહાર નિકળી પડ્યો. જ્યારે સવાર થયું ત્યારે તે સાપ પોતાના ભોંયરામાં જતો રહ્યો. માનસિંગે પેહેલાં પોતાના રૂમાલનો એક કડકો તે મોહોરા ઉપર નાખ્યો એવી મતલબથી કે તે ગરમ છે કે નહી તે માલમ પડે. તે રૂમાલ બળ્યો નહી એટલે માનસિંગે જાણ્યું કે તે મોહોરો ઠંડો છે પછી તે ઉચકી લઇ માનસિંગે ચાલવા માંડ્યું. હવે પેલા મહા પુરૂષે માનસિંગ એ મોહોરાનો ચમત્કાર જણાવ્યો હતો કે એથી દરિઆમાં ડુબી નહી જાય, કોઇબી જાનવરનું ઝેર અસર નહી કરી શકે, અગ્નીમાં બળી નહી શકે, આંધળા માણસની આંખ સારી થઇ શકે, કોઇનેબી કાંઇ દરદ થાય નહી [illegible] [illegible] [illegible] મેળવે અને પોતાના દુશ્મન આગ-

ન પણીજ વહાલો થઈ પડે, સર્વે જણ તેના તાબામાં રહે. વળી તે માણસમાં ડાહાપણ પણ વધારે આવે, દુનિઆનું ધન તેની નજર પડે એ વિગેરે ઘણા એક ગુણોનું વખાણ કર્યું હતું. માનસિંગ તે લઈ ચાલ્યો. થોડે દીવસે મેરૂ પર્વતમાં જઈ પોંહોચ્યો. તે મોહોરો લઈ તે ગાંધર્વ પાસે ગયો અને તે મોહરો તેને હવાલે કર્યો. પછી તે ગાંધર્વે તે મોહોરાને અજમાવી જોયો અને જ્યારે માલમ પડયું કે જે તેને જોઈતો હતો તેજ છે ત્યારે બેહદ ખુશી થયો પછી પોતાનો ત્રીજો પ્રશ્ન બજાવી લાવવાનું કહ્યું કે ઉકળતી તેલની કડામાં તું પડ તેમાંથી તું જીવતો નીકળે તો મારી છોકરી તથા મણી તારે સ્વાધીન કરૂં. પછી તે માનસિંગે હા કહી જ્યારે તે ગાંધર્વે એક મોટી કડામાં આઠ દહાડા સુધી તેલ ઉકાળ્યું ત્યારે તેણે માનસિંગને બોલાવી કહ્યું કે તું હવે આ કડામાં પડ માનસિંગ રીંછનો આપેલો મોહોરો મોઢામાં રાખ્યો તેમાં કુદકો મારી તેમાં પડ્યો જ્યારે તે અંદર પડ્યો ત્યારે તેલ તેને પાણીના જેવું ઠંડુ લાગ્યું, તે અંદર એમથી તેમ ફરવા લાગ્યો અને ચિત્રકેતુ ગાંધર્વને કેહેવા લાગ્યો કે બોલ હવે તું શું કહે છે. હજી કેટલી વાર હું અંદર પડ્યો રહું જ્યારે ચિત્રકેતુ ગાંધર્વે જોયું કે માનસિંગ જીવતો રહ્યો છે. ત્યારે તે બોલ્યો કે બસ હવે તું બહાર નિકળ: તેથી તે માનસિંગ બહાર નિકળ્યો. તે ગાંધર્વે પોતાના વચન પ્રમાણે પોતાની છોકરી તથા મણી માનસિંગને સ્વાધીન કીધાં એટલે તે માનસિંગે પેલા ગાંધર્વને વચન આપી પોતાની સાથે લાવ્યો હતો તેના સાથે તે છોકરીનાં લગ્ન કરી આપ્યાં. પેલો મણી માનસિંગ લઈ ચંપાનગરી તરફ ચાલ્યો. કેટલેક મહીને ત્યાં જઈ પોહોંચ્યો અને ગુણસુંદરીના મેહેલ તરફ પેહેલાં ગયો ત્યાં જઈ તે મણી તેને સ્વાધીન કીધી. ગુણસુંદરીએ તેને માટે એક હીરાથી જડેલો મુગટ તૈયાર કરાવ્યો હતો તે તેને બક્ષિસ આપ્યો. ત્યાંથી ઉઠીને ધર્મશાળામાં રૂપસિંહ રાઠોડની આગળ ગયો અને તેની મુલાકાત કીધી પછી થોડા દીવસ ત્યાં રહી સાતમા પ્રશ્નની શોધને માટે ગુણસુંદરીના મેહેલ તરફ ચાલ્યો અને તેને પ્રશ્નને માટે ઘણીજ ઉતાવળ કીધી ત્યારે તે બોલી કે જાદુના ખેલવાળા જાનવર પાસેથી કોહીનુરનો હિરો લાવ માનસિંગે પુછ્યું કે તે ક્યાં છે તે તું કાંઈ જાણે છે તેણીએ જવાબ દીધો કે તે અમો ખુણ તરફ છે. પણ હું જાણતી નથી કે ક્યા દેશના ક્યા ખુણામાં છે માનસિંગ ત્યાંથી ચાલ્યો.

માનસિંગ સાતમા પ્રશ્નની ખબર લાવ્યો તેની વારતા.

જ્યારે માનસિંગ તે જગોએથી ચાલતો થયો એટલે પોતાના પગલા જંગલ તરફ લીધાં અને થોડા દીવસ પછી એક શેહેર નજીક જઇ પુગ્યો. તે શેહેરના લોકો એક ઠેકાણે એકઠાં થએલાં હતાં. માનસિંગ તેની આગળ ગયો અને તેઓને એકઠા થવાનું કારણ પુછ્યું તેમાંથી એકે જવાબ દીધો કે અમારા શેહેરના શાહુકારનો છોકરો આ વાવ ઉપર આવી બેસતો હતો અને ઘણું થયું દીવાનાની હાલતે ફરતો હતો. હાલ દશ દહાડા થયા તે આ વાવમાં ગુમ થયો છે. હવે વાવમાં તેની લાશની ઘણી એક શોધ કીધી પણ તે હાથમાં આવતા નથી માલમ પડતું નથી કે વાવમાં કોઇ ભુત વા કોઇ મોટો મગર કે મચ્છ છે જે તેને ગળી ગયો હશે. ધાસ્તીને લીધે કોઇ અંદર જવા માગતું નથી ત્યારે માનસિંગે જવાબ દીધો કે અલબત વાવમાં કાંઇ પણ ભુત વિગેરે જોઇએ. તે આ વાત ચી-નમાં હતો એવામાં તેના માતા પીતા તે ઠેકાણે રડારોળ કરતાં આ-વ્યાં અને એવી તો મોટી ગાંસો પાડી કે ત્યાં ઉભેલા સઘળા લો-કોના દીલ ચીરાઇ ગયાં. તે ઠેકાણે જાણે આકાશના ઉડતાં પક્ષીઓ પણ તેઓના દુઃખમાં ભાગ લેતાં હોય એમ રડતાં જણાયાં. માન-સિંગનું દીલ આ દેખાવ જોઇને ફાટી ગયું. તેઓની આગળ જઇ તે-ઓને દીલાસો દીધો કે હવે ધીરજ સંપાદન કરવા સીવાય બીજો કાંઇ ઉપાય નથી જીમનામાં જે લખ્યું હશે તે બન્યા વગર રેહેતું નથી. ભાગ્યના લેખ કદી મટતા નથી. તમારા નસીબમાં આ દુખ જોવાનું લખ્યું હશે માટે ધીરજથી તે વેઠવું જોઇએ. આપનાર પણ પ્રભુ છે અને લેનાર પણ તેજ છે તેની પાસે આપણો કંઇ ઇલાજ નથી માટે તમે ધીરજ ધરો આ શબ્દો સાંભળી તેઓ બોલ્યા કે ઓ જુવાન તું જે કહે છે તે સઘળું બાબજબી છે જો તેની લાશ પણ અમારા હાથમાં આવે અને તેના ચેહેરા સામુ જોવાની અમને છેલ્લી મુલાકાત મળે તો અમે મોટા નસીબદાર થઇએ પણ ધાસ્તી ને લીધે આ વાવમાં કોઇ ઉતરતું નથી. માનસિંગે કહ્યું કે સબના રાખો હું આ વાવમાં જઇ તપાસ કરી તેની લાસ શોધી કાઢી લાવું તમો આ ઠેકાણે એક અઠવાડીઆ સુધી બેસી રહેજો. તે વખત-માં હું નહી આવું તો તમારા શહેરમાં જજો. એટલું કહી માન-સિંગ વાવમાં ઉતર્યો અને તળીએ પોહોંચ્યો એટલે આંખ ઉઘાડી-ને જોયું તો નહી પાણી કે વાવ પણ એક મોટું મેદાન દીઠું જ્યાં

રેકની નજર આવી. ત્યાં તેણે એક મોટો બાગ જોયો. એમાં દાખલ થઇ દીઠો. અંદર જોયું તો તમામ જાત રંગી બેરંગી ફુલોના ખુશબોથી ભરાઇ ગયો છે આગળ ગયો એટલે એક સુંદર મેહેલ દીઠો અને ત્યાં નવકુળ નાગનો વાસ છે તેણું જોયું ત્યાં બે તખ્ત મુકેલાં હતાં, એક ઉપર એક નાગ પદમણી બેઠેલી હતી અને બીજા ઉપર એક ખુબ સુરત જુવાન બેઠેલો હતો. જેવો માનસિંગ ત્યાં જઇ ઉભો કે તેઓએ પોતાની દાસીને કહ્યું કે એ જુવાન કયાંથી આવ્યો છે ત્યારે તે પદમણીએ પેલા જુવાનને પુછયું કે તારી જાતનો કોઇ બીજો માણસ આ ઠેકાણે આવ્યો છે માટે જો તું કહે તો હું એને બોલાવું અને ખાતર બરદાસ કરૂં. તે શાહુકારે જવાબ દીધો કે જો તું એમ કરશે તો હું ઘણોજ આનંદ પામીશ. એ નાગકુંવરીએ પોતાની દાસીને હુકમ કીધો એટલે માનસિંગને બોલાવી એક સુંદર તખ્ત મંગાવી તે ઉપર બેસાડયો પછી તેઓ ત્રણે જણાઓ સુંદર ભોજન જમ્યાં. જ્યારે જમવાનું કામ પુરૂં થયું ત્યારે પેલા શાહુકારે માનસીંગને પુછયુ કે ભાઇ તારૂં નામ શું છે, તું અહીંઆં શા માટે આવ્યો છે અને તું કયાંનો રહેવાશી છે, તેણે કહ્યું કે હું પગનપુરનો છું ચંપાનગરીથી આવ્યો છું અને જાદુના ખેલવાળા જાનવર પાસેથી કોહીનુરનો હીરો લેવા જાઉં છું. જ્યારે શહેરમાં આવ્યો ત્યારે એક વાવ ઉપર કેટલાક માણસોનું ટોળું મેં જોયું ત્યાં કોઇ શહુકારના માનપીતા એટલુ તો કલ્પાંત કરતાં હતાં કે તેઓનું રડવું સાંભળી જંગલી જાનવરોનાં જીગર પણ ચાક થઇ જાય. જેઓની દીલગીરી સાંભળી હુ વાવમાં ઉતરી પડયો અને આ ઠેકાણે આવી પુગ્યો પણ હું જાણતો નથી કે તે છોકરો કયાં છે. ત્યારે પેલા શાહુકારે જવાબ દીધો કે તે છોકરો હું છું એક દીવસ હું તે વાવને કાંઠે બેઠો હતો ત્યારે આ પદમણી મારી નજરે પડી તેને જોતાંજ હું દીવાનો થઇ ગયો અને આ વાવમાં પડયો પછી આ બાગમાં આવ્યો એટલે આ નાગ પદમણી મારી ઉપર મોહીત થઇ હવે આ મારી દીલજાનથી હું ઘણોજ ખુશી છું ?. સિંગે કહ્યું કે તારા માનપીતા પોતાના બેહાલપણામાં રડે છે અને તું અહીયાં સુખ ભોગવે એ ઠીક નહીં ત્યારે તે શાહુકાર બોલ્યો કે જો આ પદમણી મને અહીંયાંથી જવાની રજા આપે તો હું જઇને તેઓને દીલાસો દઉં, જવાનું હવે મારા હાથમાં નથી. ત્યારે માનસિંગે તે પદમણીને અરજ કરી કે એના માતપીતા ઘણોજ રડે છે, માટે તું એને રજા આપ કે તારી પાસે

થી જાય અને એના માબાપને મીરજા આપે. ત્યારે તે પદમણીએ જવાબ દીધો કે એ પોતાની ખુશીથી મારા ઉપર આશક થઇ આ ઠેકાણે આવ્યો છે મેં એને બોલાવ્યો નથી એને ચાહે ત્યાં જવાને એ છુટો છે ત્યારે માનસિંગે પેલા શાહુકારને કહ્યું કે હવે તને રજા તો મળી માટે મારા સાથે નાગ માબાપની પાસે ચાલ તે શાહુકારે જવાબ દીધો કે એમ કાંઇ રજા મળેલી કહેવાય નહી જો એ મને વચન આપે કે અહીંયાં અટવાડીઆમાં ચાર દહાડા મારી સંગાતમાં રહે, અને મને એક ખરાજ સ્વામી તરીકે માને તો હું તમારી સાથે આવું માનસિંગ કેટલોક વખત સુધી વિચાર કીધો પણ તે પદમ મણી તરફ ફરીને બોલ્યો કે આ મેહેરબાન તું જે કહે છે તે કબુલ રાખ અને એને તારા પતી તરીકે ગણ્ય કારણ કે તારા ઉપર એ આશક થઇ ગયો છે. પદમણીએ જવાબ દીધો કે મારા નાગ લોકમાં કોઇએ કદી પણ એવું કામ કીધું નથી ત્યારે મારાથી શી રીતે થાય માનસિંગે કહ્યું કે હું ઘણાએક નાગ લોક ફર્યો છું; ઘણા એક દરીઆમાં સફર કીધી છે પાતાળ, મહાપાતાળ, રસાતાળ, તળાતળ, પીતળ અને તમારી જાતથી પુરેપુરો વાકેફ થયો છું જેવી નીતી તમારામાં છે તેવીજ નીતી મૃત્યુ લોકના માણસમાં નથી તે પદમણી બોલી કે આ શાહુકાર તને પોતાના જીવથી ચાહતો નથી, ત્યારે તે જુવાને કહ્યું કે એ બોલવું તને બ્યાજબી નથી જો હું તારો સાચો આશક નહી હતો તો મારા માતા પીતાને રડતાં મુકી તેનાથી જુદો થઇ આ ઠેકાણે શું કામ આવત. માનસિંગે પેલી પદમણીને કહ્યું કે આ શાહુકારને તું રજા આપ એટલે હું મારી સાથે લઇ જાઉં અને પોતાના માત પીતાની મુલાકાત કરી તારી તરફ પાછો આવશે. પણ પેલી પદમણીએ પોતાની દાસીને હુકમ કીધો કે તમો આ બંનેને પેલી વાવને મથાળે પુગાડી આવો, તેઓએ તેમ કીધું. માનસિંગ તથા પેલો શાહુકાર વાવને મથાળે આવી પોહોચ્યાં પેલાં ઉભેલાં માતપીતા તેઓને જોઇ ખુશી થયાં અને માનસિંગના ઘણો ઉપકાર માનવા લાગ્યાં એટલે માનસિંગે તેમની પાસેથી રજા લઇ અને કેટલાક દીવસ સુધી ચાલ્યા કીધું કેટલેક દીવસે એક શેહેરમાં આવ્યો ત્યાં નગારાનો અવાજ સાંભળ્યો ત્યાં સઘળાં લોકો ઉજાણીમાં એકઠાં થયાં હતાં અને શેહેરની બહાર તંબુ નાંખ્યા હતાં મોટા મોટા ચરૂ ચઢાવી કેટલાક લોકો રસોઇ કરતા હતા માનસિંગે તે લોકોને પુછયું કે ઓ ભાઇઓ આ શેહેરમાં આટલી મોટી ધામધુમ શું કારણ શું છે. ત્યારે તેઓ બોલ્યા કે ઓ મુસાફર આ શેહેરમાં

દરવરસે જંગલમાંથી એક મોટા પાહાડ જેવો સાપ આવે છે તે આ ખુબની સુરતનો થઇ જાય છે. આ શેહેરનાં સઘળાં માણસોનાં છોકરાઓને રાજાનાં તેમજ બ્રાહ્મણનાં તેમજ વાણીઆનાં તેમજ દરેક લોકનાં છોકરાંને પોશાક પેહેરાવી દરેક તંબુમાં બેસાડે છે અને પેલો સાપ માણસને રૂપે દરેક તંબુમાં જાય છે, પછી તેને જે પસંદ પડે છે તે છોકરાને ઉપાડી જંગલ તરફ ઉડી જાય છે એટલે તે છોકરાનાં માબાપો ઘણો અફસોસ કરી પોતાના ઘેર જાય છે આજ રોજ તે સાપ આવનાર છે જેથી તેને માટે આટલી ધામધુમ અમો કરીએ છીએ. માનસિંગે વીચાર કીધો કે એ કામ તારેકનું રાક્ષસ સિવાય બીજા કોઇ રાક્ષસનું હોય નહીં. પછી તે લોકોને કહ્યું કે તમો આટલો પ્રેમ રાખી આ જગ્યાએ આવી તરેહવાર પકવાન ખાઓછો તે ખાજથી નથી. ત્યારે તેઓ બોલ્યા કે એમ કર્યો સિવાય બીજો ઉપાય નથી, કારણ કે અમારામાં કોઈ એવો બળીઓ નથી કે આ દુઃખ માંથી અમને છોડાવે પછી માનસિંગે તેઓને કહ્યું કે આજ રાત્રે તે રાક્ષસને હું મારી નાંખીશ પણ તમો સઘળા હિંમત રાખજો કારણ કે એ રાક્ષસ ઘણો માયાવી છે. અને પેહેલાં તે પોતે તરેહવાર રૂપમાં બદલાઇ જવાની માયા રચે છે. આ સાંભળી માનસિંગને ઘણી આબરૂ દેઇ જાણતા તેઓ પોતાના રાજા પાસે લઇ ગયા અને સઘળી વીગતવાર વાત કહી રાજાએ માનસિંગને પોતાના સીંહાસન ઉપર પોતાની પાસે બેસાડયો અને પુછ્યું કે એ રાક્ષસ તારાથી હણાશે ? માનસીંગે જવાબ દીધો કે પરમેશ્વરની મેહેરબાનીથી હું તેને મારીશ પણ હું કહું તે તમો કરજો. પછી પેલા માણસોને બોલાવ્યા અને કહ્યું કે જ્યારે સાપને વેશે રાક્ષસ આવે અને કોઇના છોકરાને ઉપાડે ત્યારે તમો તેને કહેજો કે અમારા શેહેરમાં એક રજપુત ઠાકરડાનો છોકરો આજ લાંબી મુદતથી બાહેર મુસાફરીએ ગયો હતો તે હમણાં પાછો આવ્યો છે. તે કહે છે કે મારી રજા વીના કોઇ બી છોકરો તે રાક્ષસને જોવા દેવો નહી, જો મારી રજા શીવાય જોવા દેશો તો હું તમોને મારી નાંખીશ અને તમારો સઘળો મુલક ઉજડ કરીશ; તે એટલો જોરાવર છે કે એક પલકમાં સઘળા મુલકને ખુવાર કરશે. આ સાંભળી તે રાક્ષસ ઘણો ગુસ્સે થશે પછી મારી સાથ લડવા આવશે, એટલે દહાડો અસ્ત થયો અને સાપને વેશે રાક્ષસને આવવાનો વખત થયો એટલે લોકોએ જઈ માનસીંગને ખબર આપી કે પેલો રાક્ષસ સાપને વેશે આવે છે માનસીંગ રાજા સાથે તે તરફ ગયો તેણે જોયું તો તે સાપ પોતાનું માથું આકાશ

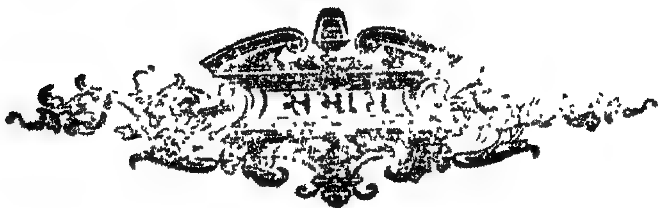
સુધી હમણું કરી આવે છે અને લખાય તો સાડી સાતસે મેલ હતી કોઇ કુદરતી માયાથી બનેલો કે તે સાપની સામે ઉભો રહી શકે એવો મહા બળવો કોઇ પૃથ્વીમાં નથી કે તેની સામો રહી શકે. તેનો ભાર આટલાજ ઉપરથી ખ્યાલમાં આવશે કે મોટા મોટા પથરાઓ જે તે સાપને તળીએ આવતા તે નરતજ ચુરણ થઇ જતા. હવે માનસિંગ આ દેખાવ જોઇ પ્રભુની નરતજ અકળાકળાનું વર્ણન કરવા લાગ્યો એટલામાં તે સાપ ત્યાં આવી લાગ્યો અને પોતાનો દમ એવો તો જોરથી ખેંચ્યો કે સઘળાં માણસો જે જગાએ ઉભાં હતાં ત્યાંજ સ્થંભ થઇ રહ્યાં. પેલો સાપ જમીન ઉપર આળોટવા લાગ્યો અને મહા અદભુત રાક્ષસ બની ગયો. સઘળા માણસો તેને નમ્યા અને રાજાએ પોતાના સુંદર તંબુમાં તેને લાવી તખ્ત ઉપર બેસાડ્યો, આઠેક કલાક પછી તે ત્યાંથી ઉઠ્યો અને બોલ્યો કે હવે મને તમો સઘળા છોકરાઓ દેખાડો પછી તે તંબુમાંથી બહાર આવી સઘળા સાહુકારોના અને ગરીબોના છોકરાઓને તે સાપે જોયા પણ કોઇનો છોકરો તેને પસંદ આવ્યો નહીં પાછો તે રાજાના તંબુમાં આવ્યો અને રાજાના છોકરાને બોલાવ્યો. માણસો રાજાના છોકરાને શણગારી લાવ્યા એટલે પેલો રાક્ષસ તેને જોઇ ઘણોજ ખુશી થયો અને બોલ્યો આ છોકરો મને પસંદ છે માટે મને તે આપો માનસિંગ તેજ તંબુની એક તરફ ઉભો રહી સઘળું સાંભળતો હતો પછી રાજાએ પેલા રાક્ષસને કહ્યું કે મારા શેહેરના એક રજપુત ઠાકોરનો છોકરો બહાર મુસાફરીએ ગયો છે તો તે કેટલેક વરસે અહીં પાછો આવેલો છે તેના હુકમથી ઉલટુ અમો કરી શકતા નથી કારણ કે જો તેની આજ્ઞા વીના કાંઇપણ કામ અમો કરીએ તો એક પળમાં તે અમારો તમામ મુલક ઉજડ અને વેરાન કરી નાંખે અને લોહીની નદીઓ ચલાવે જો તું કહે તો હોય તો હું તેને બોલાવું પછી જેમ કહે તેમ કરજો. પેલા રાક્ષસે પોતાનું માથું જમીન તરફ કીધું અને જવાબ દીધો કે હમણાં તે ક્યાંથી નીકળી આવ્યો જોઉ તેને બોલાવો તો ખરા. પછી રાજાએ માનસિંગને બોલાવ્યો તે આવી રાક્ષસની પાસે ઉભો રહ્યો ત્યારે તે રાક્ષસ તેને કહેવા લાગ્યો કે ઓ જુવાન મેં તને આ સેહેરમાં આજ જોયો. હમણાં તું ક્યાંથી આવ્યો અને આ લોકોને આવી સમજણ આપી શા માટે એ લોકોનો મુલક ખરાબ કરવા માગે છે ત્યારે માનસિંગે કહ્યું કે ઓ રાક્ષસ જ્યાં સુધી આ શેહેરમાં હું નહીં હતો ત્યાં સુધી એ લોકોએ તારા કહેવા પ્રમાણે કીધું અને હવે શેહેરનો વારસ હું છું અને આ

શહેરમાં સઘળો કારભાર હું કરું છું. અમારા મુલકમાં જે રીત ચાલતી આવી છે તે રીત પ્રમાણે તું ચાલે તો તને હમારો છોકરો આપીએ. ત્યારે પેલો રાક્ષસ બોલ્યો કે ઓ માણસ તારી જે રીત છે તે પ્રમાણે હું ચાલવાને તૈયાર છું માનસિંગે કહ્યું કે મારા બાપદાદા પાસેથી મને એક મોહોરો મળ્યો છે જે કોઇ અમારા છોકરાને લેવા માટે છે તેનેએ મોહોરાનું પાણી અમે પાઇએ છીએ માટે તારે તે મોહોરાનું પાણી તું જોઇશે. પેલે રાક્ષસે હા કહેવાથી માનસીંગને રીંછની છોકરીએ આ પેલા મહોરાને પાણીમાં ઘશી પાણી પેલા રાક્ષસને પાયું તેણે તે પાણી પીધું. એટલે રાક્ષસની માયા હતી તે સઘળી ભુલી ગયો. પછી માનસીંગે કહ્યું કે બીજી રીત એ છે કે જે કોઇ અમારા છોકરાને લેઇ જાય છે તેને અમો લોખંડની પેટીમાં બંધ કરીએ છીએ અને તેમાંથી તે પોતાની મેળે બહાર આવે છે ત્યારે તેને તે છોકરો આપીએ છીએ માટે તારે પણ તે પેટીમાં ઉતરવું જોઇશે અને જો તું બહાર આવી નહીં શકશે તો અમો તારી પાસેથી સોલદીપમાંથી લાલ અને અલમાસ પેદા થાય છે તે અમે હજાર ગુન્હેગારી તરીકે લઇશું અને પછી તે છોકરો તારે સ્વાધીન કરાશું પેલો રાક્ષસ પોતાની રાક્ષસી માયાના જોર ઉપર એટલો તો મગરૂર હતો કે માનસિંગે પેલી પેટી મંગાવવા માટે કહ્યું એટલે તે રાક્ષસ બોલ્યો કે તું જે કહે છે તે મારે કબુલ છે. પેલી પેટી મંગાવ અને તારી ઇચ્છા હું એક પળમાં પુરી કરીશ. માનસિંગે તરતજ એક મજબુત લોહાની પેટી મંગાવી અને પેલા રાક્ષસને કહ્યું કે હવે તું આમાં ઉતર તે તરતજ તે પેટીમાં પેઠો એટલે માનસિંગે તેનું ઢાંકણું મજબુત બંધ કરી હનુમાનના જંજીરા બોલવા લાગ્યો કે મહાવીર સાચા થઇ બોલ્યા કે ઓ માનસિંગ એ વજરની પેટી કોઇથી ભાગી ભાગશે નહીં. તોડી તુટશે નહીં, માટે તે પેટીને સમુદ્રની વચ્ચોવચ્ચ નાંખી આવ, એટલે તે રાક્ષસ તે સમુદ્રમાં તે પેટી અંદર રેહેશે. એટલે માનસિંગે તેમ કીધું પછી માનસિંગે લોકોને કહ્યું કે એ જુલમાત રાક્ષસ હવે તમારા પર જુલમ ગુજારવા કદી પણ આવશે નહી રાજા તથા સઘળા માણસો માનસિંગને પગે પડ્યા અને પુષ્કળ ઝરઝવેર લાવી માનસિંગની આગળ મુક્યું ત્યારે તેણે કહ્યું કે ઓ પ્યારાઓ મને ધન માલની કશી દરકાર નથી. હું જે કાંઇ કરૂંછું તે પરમેશ્વર વાસ્તે કરૂંછું કારણ કે તેણેજ તમને અને મને ઉત્પન્ન કીધા છે, જો આપણે એક બીજાને કામે નહી આવીએ તો આ જગતમાં આપણું જન્મ્યું શા ખપનું? ત્યારે તેઓ ઘણા કાલાવાલા કરી બોલ્યા કે 'જે

હું છું તે જવાબ આપે વાપરીએ એટલે માનસિંગ બોલ્યો કે દરેક ગરીબ, લુલું, પાંગળું, આંધળું, અનાથ, બીનવારસી એવા માણસોને માટે તમારા શહેરમાં એક દવાખાનું બંધાવી તેમાં તે અનાથને દવાદારૂ વિગેરે કરી તેઓનું ભરણ પોષણ કરવું તેના જેવું પુન્યદાન આ જગતમાં બીજું એક પણ નથી એમ કહી રજા લઇ જંગલ તરફ ચાલવા માંડ્યું અને ઘણું કઇ વેઠતો તે જાદુના ખેલથી બનેલા જાનવરના દરવાજા આગળ આવી પહોંચ્યો અને દરવાજાપર વાંચ્યું કે આ જાદુના ખેલથી બનેલા જાનવર પાસે જે કોઇ જશે તે જીવતો પાછો આવશે નહી માનસિંગે આ લેખ વાંચ્યો તોપણ બહાર એક બારી હતી તેમાંથી અંદર ગયો અને ચાર પાંચ મેલ આગળ ચાલીને વિચાર કીધો ફરું પણ ફરીને જુવે છે તો નહી તે બારી કે નહી પેલા ઝાડો પણ એક મોટું જંગલ દીઠું આ જોઇને તે ઘણો ગભરાવા લાગ્યો અને પોતાના મનમાં કહેવા લાગ્યો કે માનસિંગ હવે તારૂં મરણ નજીક આવ્યું. થોડેક દૂર ગયો એટલે એક આદમીની સુરત તેની તરફ આવતી જણાઇ તેણે પોતાની બગલમાંથી કચ આપી માનસિંગને સલામ કીધી અને બોલ્યો કે હું પારેખછું. માનસિંગે પુછ્યું કે તારૂં મકાન ક્યાં છે એટલે પેલી સુરતે જવાબ દીધો કે મારૂં મકાન પેલા ભોંયરામાં છે પછી તેઓ થોડે આગળ ગયા. ત્યાં માનસિંગને ઘણોજ મોટો કુંડ દેખાયો તેમાં તેઓ બંને જણ દાખલ થયા. તે પારેખ તેને એક કુંડની આગળ લઇ ગયો અને કહ્યું કે ઓ માનસિંગ તું આ કુંડમાં ઉતર હું તારે માટે પાણી લાવું છું માનસિંગ તેમાં ઉતર્યો તે સુરતે માનસિંગને ટાઢા પાણીની એક ડોલ આપી અને કહ્યું કે એ તારા માથા ઉપરથી રેડ, માનસિંગે તેમ કીધું જે માથા ઉપર રેડતાંજ તડાક કરીને અવાજ થયો અને તમામ જાનવરોએ આવીને તેને ઘેરી લીધો અને કલાક એક અંધારૂં થયું. માનસિંગ આ જોઇ ઘણોજ આશ્ચર્ય થયો એટલામાં તો પાણી ઉપર ચડવા માંડ્યુ ચડતાં ચડતાં માથા સુધી આવ્યું ત્યારે માનસિંગ તેમાં તરવા લાગ્યો તેણે જોયું કે સઘળાં માણસો મરી જાય છે તે આ જાદુના અમલથી છે, એમ કહી ત્યાં એક સાંકળ હતી તે પકડી લીધી પકડતાં વારજ એક મોટો કદાવર માણસ ઉત્પન્ન થયો અને તેણે માનસિંગને એવા તો જોરથી ફેંક્યો કે જે જગ્યોપર પથ્થરથી બનેલાં માણસો ઉભેલાં હતાં તેની સાથે માનસિંગ પણ ઉભો અને થોડીવારમાં તેના પગ પથ્થરના બનેલા જોયા એટલે માનસિંગ પોકાર કરવા લાગ્યો એટલામાં પેલો માણસ આવી

કુમ્પો અને માનસિંગને એવા તો જોરથી તપડાક મારી કે તરતજ ગળા સુધી પથ્થરનો બની ગયો અને પેલો માણસ ખુશ થઇ ગયો એટલે માનસિંગ ઇશ્વરની સ્તુતી કરવા લાગ્યો એટલે આકાશ વાણી થઇ કે ઓ માનસિંગ તું તારા માથાપર ઝરઝર કંથા મુક નહી તો તારો અમુલ્ય જીવ ખોઇ બેસીશ, તે સાંભળી પેલી ઝરઝર કંથા પોતાના માથા ઉપર મુકી કે તરતજ પોતાની અસલ સ્થિતિમાં આવ્યો એટલે પેલાં માણુસો પથ્થરથી બનેલાં હતાં તેના ઉપર તેજ ઝરઝર કંથા મુકી તરતજ પોતાની અસલ સુરતમાં આવી માનસિંગને પગે પડી તે બોલ્યા કે ઓ મહાપુરૂષ તેં અમો સઘળાને જીવનદાન દીધું એટલામાં પેલો વીચીત્રરૂપ ધારણ કરી આવ્યો અને પેલા માણસો સાથ માનસિંગ ઉભેલો હતો તેને પકડી ગરદન ઝાલી એવાતો જોરથી ફગાવ્યો કે પાછો તે કુંડમાં પડયો અને માનસિંગ આંખ ઉઘાડીને જુવે તો નહી તે કુંડ, કે નહી તે માણસો, અને નહી તે પેલો આદમી પણ એક દેરા જેવું તેની નજરે જોવામાં આવ્યું તે દેરા ઉપર એક ઘુડ પંખી બેઠું હતું, તે ઘુડ પોકાર કરી બોલ્યો કે ઓ જુવાન તું અહી કેમ આવ્યો છે, શા માટે કમોતે મરવા માગે છે, આ અવાજ સાંભળતાં માનસિંગની નજર એક મોટા દેરા ઉપર પડી એટલે પેલા ઘુડ ઉપર એક તીર માર્યો તે ઘુડ ચુકાવી તરત દેરા ઉપરથી નીચે આવી બેઠું અને બોલ્યુ કે ઓ જુવાન આ જગ્યાએથી નીકળ આ બોલતાંજ માનસિંગ તીર અને કમાન સુધાં ઘણો દુર જઇ પડયો અને તેના બંને પગપર મોટા સાપ વીંટાઇ ગયા, માનસિંગે જોયુ કે હવે મોત નજદીક છે કે મારો છુટકો થાય. એમ વિચારી જેમ તેમ કરી પાછો ઘુડની નજદીક આવ્યો અને એક બીજો તીર ઘુડને માર્યો તે ઘુડે ચુકવી દીધો અને છેક પેટ સુધી સાપો વીંટાઇ ગયા, અને પાછો તેની આગળ આવ્યો એટલે ઘુડ ફરીથી ઉપર મુજબ બોલ્યો કે તે ફરી તેનાથી સો માઇલ દુર જઇ પડયો. માનસિંગ ઉડણ ખાટલામાં બેસી બોલ્યો કે ઉડે ઉડણ ખાટલી જ્યાં ઘુડ પંખી એટલે પાછો તેની આગળ પડયો. અને પોતાના ભાથામાંથી તીર કાઢી પરમેશ્વરની પ્રાર્થના કરી એવા તો જોરથી માર્યો કે તે ઘુડ તરતજ મરણ પામ્યો, મરણ પામતી વખતે ઘણો મોટો અવાજ થયો અને સઘળુ જંગળ ધ્રુજવા લાગ્યું અને અંધકાર થઇ ગયો જ્યારે પાછુ અજવાળુ થયું ત્યારે માનસિંગે જોયુ તો નહી તે દેરૂ નહી તે ઘુડપક્ષી કે નહી તે કુંડ પણ તીર અને કમાન પડેલાં દીઠાં અને પેલો હીરો જે સુરજની કરતાં પણ બે ઘણા તેજથી પ્રકાશતો હતો તે કોહીનુર

હીરો તેણે ઉપાડી લીધો અને માનસિંગ ત્યાંથી આવ્યો આગાનાં આલ ળાં થોડેક ભરીને ચંપાનગરી આવ્યો અને ગુણસુંદરીના મેહેલમાં આવી તેણીને કોહીનુરનો હીરો આપી કહ્યું કે આ ગુણસુંદરી હવે તારાં સાત પ્રશ્ન પુરાં કીધાં ત્યારે તે બોલી કે હવે હું તારી તાબેણ છું જેની સાથે આપ લગ્ન કરે તેની સાથે જવાને હું ખુશી છું. માનસિંગે રૂપસીંહ રાઠોડને બોલાવી કહ્યું કે તમારે સેહેર જઇ તમારા સગા-વહાલાંને તેડી જાન લઇ વહેલા આવો એટલે તમારા લગ્ન ગુણસું-દરીની સાથે કરીએ. આ સાંભળી રૂપસિંહ વિદેપુર ગયો અને પોતાના શેહેરના લોકોએ રૂપસિંહને જોયો એટલે તેમને અતી આનંદાશ્ચર્ય થયો અને દરબારીઓને ખબર કીધી એટલે સામૈયુ કરી રૂપસીંહને શેહેરમાં લઇ ગયા રૂપસિંહ પોતાના દરબારમાં જઇ પોતાના માત-પિતાને નમસ્કાર બોલ્યો કે હવે મારી માગેલી મુરાદ પુરી થશે માટે જાન લેઇ આવો ચંપાનગરી જઇએ આ સાંભળી તેના બાપે હુકમ કર્યો કે જાનની તઇયારી કરો. કેટલાક હાથી, ઘોડા, રથ, પાલખી શાયરાઓ વિગેરે લઇ ઘણા ઠાઠમાઠથી ચંપાનગરી તરફ સીધાવ્યા, ચંપાનગરી પોહોંચ્યા એટલે ઘણા માનની સાથે સામૈયુ કરી જાનને ઉતારો આપ્યો અને મોટા મોટા જોશીઓને તેડાવી લગ્ન લીધા કરાવી માનસિંગે કન્યાદાન દીધું અને માનસિંગ બોલ્યો કે પરમેશ્વર તમારૂ જોડું અમર રાખે એવો આશિર્વાદ છે એમ કહી માનસિંગ ગુણસુંદરી તથા રૂપસીંહ રાઠોડની રજા લઇ પોતાના શેહેર મગનપુર ગયો અને પોતાના માતપિતા તથા ચંદ્રપ્રભા, તથા નાગકન્યાને મળ્યો અને તેના પિતાએ પોતાની ગાદી તેને સોંપી અને માનસિંગે પોતા-નાં માતપિતાની સેવા ચાકરી કરી તથા ઇશ્વર ભક્તિ કરી પોતાની પ્રજાને અતિ સુખી કરી, અને પોતાની જીંદગી એશ આરામમાં ગુજારી. તથાસ્તુ

ફોટોઆદિક ચિત્રો વાળી નવીન વાર્તા

લતા

અને

લલિતા.

ભાગ ૧ તથા ૨.

દરેક ભાગની કીં. ૧૨ આના,

બસ, આ વાર્તા જો તમે હજી ન વાંચી હોય તો તમારો જન્મારો એળે ગયો જાણજો! જરા જુઓ તો, તેમાં શી શી બાબતો છે? લતા, લલિતા, સુર્યસિંહ, શોભના, રમા, માલતીદેવી, યોગીરાજ અને બાળકુમારની ગુંથેલી મનોહર વાર્તા અને નંદિનીના સ્વર્ગ માંથી પત્રો, ઇત્યાદિ ઇત્યાદિ! જો તમે પુસ્તક જોશો તો તેના બાર આના તો તેનાં ફોટોઆદિક ચિત્રોનાજ વસુલ થયા માનશો. દરેક ભાગના ૨૦૦ પૃષ્ઠ. ઉંચી છપાઇ સાંગી પાકું પુઠું.

વિષલતા.

ભાગ ૧—૨—૩.

આ પુસ્તક મૂળ બંગાળી ભાષામાં પ્રસિદ્ધ બાબુ બંકિમચંદ્રે લખેલું એક શ્રેષ્ઠ પુસ્તકનું ભાષાન્તર છે આ પુસ્તકમાં મુખ્યત્વે કરીને મદ્યપાનથી નિપજતું ભયંકર પરિણામ, સ્ત્રી સાહસ અને વિ-સ્વાતંત્ર્ય સંબંધી લોકોને લેવા યોગ્ય શિક્ષણ આપેલું હોવાથી પુસ્તક ઘણુંજ આદરણીય છે. ઉત્તમ સોનેરી બાઇંડીંગ છતાં કિંમત ૦—૧૨—૦

ઐતિહાસિક નૉવેલો.

રાજપુત પ્રતિજ્ઞા—આ પુસ્તકમાં સરદાર ચાંદાવતની રાજભક્તિ સ્વામીભક્તિ તથા ઔદાર્ય આદર્શ સ્વરૂપ છે. તેની પત્ની વીરબાળાએ પોતાના સ્વામીની પ્રતિજ્ઞામાં પ્રત્યવાયન આવે માટે પોતાનું શિર કાપી આપ્યું તે શુદ્ધ રાજપુતાણીની પ્રાતઃસ્મરણીય સ્વામીભક્તિ દાખવે છે. કિંમત ૦—૮—૦

અમૃતપુલિન અથવા પરતંત્ર મેવાડ—મેવાડના મહારાણા કરણસિંહ અને દિલ્હીના મોગલ બાદશાહ જહાંગીરના સમયની વાંચકોને રસપ્રવાહમાં તલ્લીન કરી નાંખનારી એક મનોરંજક નવલકથા છે. કીં.૦-૧૦-૦

જગદેવ પરમાર—(વીરમતીની બહાદુરી) આ ગ્રંથમાં મહાસત્વ ક્ષત્રિય પુત્ર જગદેવ તથા તેની પત્ની વીરમતીનું વિવેચન આપવામાં આવ્યું છે જેમાં જગદેવનો આદર્શ પરાક્રમ તેમજ વીરમતી જેવી સતી સ્ત્રીએ અતી દુઃખ પડયું છતાં તેણે પોતાનો ધર્મ છોડયો નહીં એ અતિ અસરકારક લખવામાં આવ્યું છે કિં. ૦—૬—૦

રાણકદેવી—(એક કાઠીઆવાડી સતીનું સાચું ચરિત્ર) પ્રાચીન કાળમાં થયેલી સતીઓમાં અગ્રપદ ભોગવનાર સતી રાણકદેવી છે. શિયળ રક્ષણમાં કોઈની પણ પરવા ન કરનારી સતી રાણકદેવી છે. વિષયભોગ, રાજ્ય સંપત્તિ, ધન, રત્ન ને નિજ કાયાને તૃણવત તુચ્છ ગણીને તેનું બળીદાન આપી પોતાના શિયળ-રત્નને નિષ્કલંક રાખનારી સતી રાણકદેવી શિવાય અન્ય દૃષ્ટિગોચર નહી. આ ડેમી બારપેજી પૃષ્ઠ ૨૫૮ નું પુસ્તક છે. કિંમત. ૦-૧૨-૦

શ્રીમંત છત્રપતિ સંભાજી મહારાજ—આ પુસ્તકમાં અયોગ્ય માણસના હાથમાં રાજ્યસત્તા આવવાથી થતું નુકશાન, સતીની બહાદુરી, નોકરોની વફાદારી, વ્યભિચાર, અને દુર્વ્યસનમાં અંધ બની કરેલાં કર્મનો છેવટ પશ્ચાતાપ આપવામાં આવ્યો છે રોયલ બાર પેજી પૃષ્ઠ ૨૧૦ ઉત્તમ સોનેરી પુઠું છતાં કિંમત ૦—૧૨—૦

પુસ્તકો મળવાનું ઠેકાણું:—

મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુષ્ટે.

ત્રણ દરવાજા, અમદાવાદ.

વિષલતા.

ભાગ ૧—૨

સુપ્રસિદ્ધ બંગાલી નવલકથાકાર બાબુ બંકીમ ચંદ્રથી કોણ અજાણ છે? હિંદુસ્થાનમાં આજ પર્યંત જે કાદંબરીકાર થયા છે તે સર્વમાં રાય બંકીમ ચટ્ટોપાધ્યાય બહાદુર જેવો મહાન કાદંબરીકાર કોઇ થયો નથી. બંગાલી ભાષાની ઉન્નતિ એમના જેટલી બીજા કોઇએ પણ કરી નથી. અને લગ્નરીતિ પણ એમના જેટલી કોઇએ સુધારી નથી. આ મહાન લેખકની લખેલી "વિષ વૃક્ષ" નામની નવલકથાનું ગુજરાતી ભાષાન્તર કરી "વિષલતા" રાખવામાં આવ્યું છે. આ નવલકથા બંગાળામાં એટલી બધી લોકપ્રિય થઇ છે કે તેની અનેક આવૃત્તિઓ બહાર પડી છે. આ નવલકથાનું ગુજરાતીમાં પણ એવું સરસ ભાષાંતર કરવામાં આવ્યું છે કે તે ભાષાંતર છે એમ કોઇ પણ ધારી શકે નહિ. મૂળની ખૂબી ભાષાંતરમાં જાળવી રાખવામાં આવી છે. આ પુસ્તકમાં મુખ્યત્વે કરીને અજ્ઞાનથી નિપજતું ભયંકર પરિણામ, સ્ત્રી શિક્ષણ અને સ્ત્રી સ્વાતંત્ર્ય સંબંધે લોકોના બાહ્ય અને અંતર્વૃત્ત અને વિધવા વિવાહના સંબંધમાં સુધારાના શિખરપર જઇ પહોંચેલા બંગાળી લોકોના વિચાર નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવ્યા છે. એકંદરે આ પુસ્તક એટલું બોધપ્રદ અને એની ભાષા શૈલી એટલી રોચક છે તેથી વાંચકને અપૂર્વ જ્ઞાન સાથે આનંદ મળે છે. રોયલ ૧૬ પેજી પૃ ૨૭૦ સોનેરી બાઇન્ડીંગ છતાં કિંમત રૂ ૦—૧૨—૦ પોસ્ટ ખરચનો ૦—૧—૦.

મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુષ્ટે.

પ્રેમદરવાજા—અમદાવાદ.